სეზონის სტარტი და ახალი ფერები პოლიტიკურ პალიტრაზე A2

„ბევრი მაქვს მოსაყოლი ამ ლამაზ და შეშლილ ქვეყანაზე" B2

სტილი B4-B5

www.24hours.ge

24 საათი

ყოველდღიური

© გაზეთი 24 საათი | ორშაბათი, 30 სექტემბერი, 2002 წელი. №120 | ფასი 50 თეთრი

აქედან დაიწყო საქართველო

ზაზა ფაჩუაშვილი

"აქედან დაიწყო საქართველო. აქ ცხოვრობდნენ ძველი მესხები. აქ არის ქართველთა უძლიერესი გენი," – ბრძანა ნოდარ ამაღლობელმა, დიდი ლიახვის ხეობაში ნინო ბურჯანაძისა და საპარლამენტო დელეგაციის გუშინდელი სტუმრობის დროს. ეს სიტყვები წმიდა სამების ტაძრის ეზოში გაისმა, სადაც იქაურმა ფილოლოგმა ბეჟან ოთინაშვილმა, ყველასთვის მოულოდნელად, სრულიად განსხვავებული მოთხოვნები წამოაყენა. მან დიდი და პატარა ლიახვის ხეობის ისტორიული შესწავლა მოითხოვა. სამკაციანი ჯგუფი მაინც გამოიყოს და ეს საქმე დაიწყოსო, - იხვეწებოდა ბატონი ბეჟანი და ასეთი არგუმენტები მოჰყავდა: **"1724 წელს ამ გზაზე ვახტანგ VI-მ გაიარა.**

1898 წელს, ივანე მაჩაბლის მოწვევით, თამარაშენში დიდი ილია და აკაკი ცხოვრობდნენ და აქაურობა ისე მოეწონათ, ალექსანდრე მაჩაბელს წიგნის დაწერა სთხოვეს. მართლაც გამოიცა წიგნი – "ქურთა და მისი შემოგარენი," რომელშიც მაშინდელი ყოფა-ცხოვრებაა ასახული, მაგრამ ეს საკმარისი არ არის.

გაგრძელება A3 გვერდზე

მთავარი პრობლემა მშვიდობაა.

ზაზა ფაჩუაშვილის ფოტო

არშემდგარი საპარლამენტო უმრავლესობის საიდუმლო

სად დგას სახელმწიფო მინისტრი?

ია ანთაძე
რადიო "თავისუფლება"
სპეციალურად "24 საათისთვის"

პარლამენტს, თავისი ბუნებიდან გამომდინარე, ერთი თავისებურება ახასიათებს: რაც უფრო მაღალია მისი ფრაგმენტაციის ხარისხი, ანუ რაც უფრო მეტად არის დანაწევრებული მასში წარმოდგენილი პოლიტიკური სპექტრი, მით მეტად ძნელდება გადაწყვეტილების მიღება მაღალი კვორუმით. სამაგიეროდ, დანაწევრებული სპექტრი უფრო წარმომადგენლობითია და უკეთ ასახავს საზოგადოების სხვადასხვა ფენის თუ ჯგუფის ინტერესებს.

როდესაც 1999 წლის საპარლამენტო არჩევნების შემდეგ მოქალაქეთა კავშირმა ლამის საკონსტიტუციო უმრავლესობა შეკრა, ბათუმის ბლოკი კი უმცირესობაში დატოვა, მაშინვე ადვილი იყო იმის განჭვრეტა, რომ, ადრე თუ გვიან, პრობლემები თავად უმრავლესობაში გაჩნდებოდა.

გაგრძელება A8 გვერდზე

შევარდნაძის სათამაშო მოედანზე სხვა პოლიტიკოსები შედიან

ბადრი კოპლატაძე

ქართული პოლიტიკური სპექტრი ედუარდ შევარდნაძის და ვლადიმირ პუტინის შეხვედრის მოლოდინშია. სწორედ კიშინიოვის სამიტის შემდეგ გაირკვევა საქართველო-რუსეთის ურთიერთობების სამომავლო პერსპექტივა. მანამდე კი ქართულ პოლიტიკურ ცხოვრებაში ერთი საინტერესო ტენდენცია გამოიკვეთა.

საყოველთაოდ ცნობილია, რომ პოლიტიკური ძალების მთავარ სამიზნეს 2005 წლის საპრეზიდენტო არჩევნები წარმოადგენს. ედუარდ შევარდნაძის დაპირებამ, რომ ეს მისი ბოლო საპრეზიდენტო ვადა იქნება, ფაქტობრივად, საარჩევნო კამპანიას გაუხსნა გზა. გასულ კვირას ეს პროცესი უფრო შესამჩნევი გახდა.

რა მოეთხოვება საქართველოს მომავალ პრეზიდენტს?

გაგრძელება A3 გვერდზე

"ზიპი" საქართველოს ყველა პრობლემას ვერ მოუგვარებს A4

ღარიბი ქვეყნები ბანკროტებად გამოცხადდებიან A4

"იტერას" იურისტები თბილისს კვირის ბოლოს ეწვევიან A4

თურქეთის პოლიციამ 15 კილოგრამი კონტრაბანდული ურანი აღმოაჩინა A5

მოსალოდნელი ომი ერაყთან - თურქეთს ქურთული სეპარატიზმი აშფოთებს A5

მკვლელს განაჩენი ათი წლის შემდეგ გამოუტანეს A6

დამნაშავე პოლიციელებს ხელს დაზარალებული მოქალაქეები აფარებენ A6

იოკომ ლენონის თანაშემწეს საქმე მოუგო A6

მილოშევიჩის ქალიშვილი გაასამართლეს A6

„საქართველოსთვის რთული იქნება ნატო-ში და ევროკავშირში დაჩქარებული ინტეგრირება"

დოქტორ დოვ ლინჩს ასეთი შთაბეჭდილება დარჩა თბილისში დასრულებულ ნატო-ს "როუზ-როსის" სემინარის შემდეგ

შოთა უტიაშვილი
ზაზა წულაძე

გუშინ "შერატონ მეტეხი პალასში" ნატო-ს საპარლამენტო ასამბლეის "როუზ-როსის" რიგით 53-ე სემინარმა მუშაობა დაასრულა. დასკვნითი სამუშაო დღე სემინარის სპიკერმა, ნატო-ს საპარლამენტო ასამბლეის ვიცე-პრეზიდენტმა, ჰოლანდიის თავდაცვის ყოფილმა მინისტრმა ვიმ ვან ეეკელენმა მთლიანად სამხრეთ კავკასიაში არსებულ ეთნიკურ კონფლიქტებსა (აფხაზეთი, ცხინვალის რეგიონი, მთიანი ყარაბაღი) და მათი მოგვარების პროცესში რუსეთის, ევროპისა და ნატო-ს როლზე საუბარს დაუთმო. თითქმის ხუთსაათიანი დისკუსიის დროს, ნატო-სა და ევროკავშირის ექსპერტები ხაზგასმით აღნიშნავდნენ, რომ ***"რეგიონში არსებული მწვავე დაპირისპირებები, ეთნიკური კონფლიქტები, აღმოცენებული სეპარატისტული რეჟიმები და მძიმე სოციალურ-ეკონომიკური ვითარება კავკასიის სამი სახელმწიფოს ევროპულ თანამეგობრობასა და ნატო-ში რეალური ინტეგრირების გზაზე, სერიოზულ პრობლემას წარმოადგენს".***

ამ აზრს იზიარებს ირლანდიელი დოქტორი დოვ ლინჩიც, კონფლიქტებისა და რუსეთის თავდაცვისა და საგარეო პოლიტიკის ერთ-ერთი ცნობილი მკვლევარი, რომელსაც "24 საათი" "როუზ-როსის" სემინარის მიმდინარეობისას ესაუბრა.

გაგრძელება A5 გვერდზე

საქართველოს ინფორმატიზებას საბიუჯეტო პრობლემები უშლის ხელს

გვანცა კვინიკაძე

საქართველოში კომპანია Microsoft-ის წარმომადგენელთა ვიზიტი, რომლის მიზანიც კომპანიის საოფისე პროგრამების ლეგალიზაციასა და ლოკალიზაციასთან (გაქართულებასთან) დაკავშირებით შესრულებული სამუშაოების გაცნობა იყო, პოლიტიკური მიზეზების გამო, რამდენიმე თვით გადაიდო. მაგრამ, თუ მომავალი წლის სახელმწიფო ბიუჯეტში ამერიკული კომპანიისთვის პროგრამული უზრუნველყოფის გაქართულებისა და ლეგალიზების ნებართვის მისაღებად გადასახდელი 545 ათასი ლარი არ იქნება გათვალისწინებული, მისი წარმომადგენლების ჩამოსვლას, შესაძლოა, აზრიც დაეკარგოს.

გაგრძელება A4 გვერდზე

უალტერნატივობა კაპიტულაციას განაპირობებს

გიორგი ხუხაშვილი

ოცდამეერთე საუკუნის ომების მიზანი იქნება ეკონომიკური ზეგავლენის მოპოვება. ცენტრალური ადგილი ამ ომებში კი ნავთობსა და გაზს ეკუთვნის. ნავთობსაბადოების გეოგრაფია განაპირობებს მომავალი ომების მსოფლმხედველობრივ, იდეოლოგიურ ხასიათს. ეს ეხება როგორც ისლამურ სამყაროს, სადაც აგრესიული ფუნდამენტალიზმის გაძლიერების საფრთხე საკმაოდ დიდია, ისე იმპერიულ რუსეთსაც.

ამჟამად ვითარება შედარებით კონტროლირებადია ორი ძირითადი მიზეზის გამო. პირველი, არაბულ სამყაროს დიდ ნაწილზე დასავლეთის გავლენა ჯერ კიდევ დიდია, რადგან არაბები დაინტერესებულნი არიან სტაბილური შემოსავლებით და მათაც აშინებთ ერაყისა და "ალ ქაიდას" აგრესიული გეგმები. რომ არა ერაყის მიერ კუვეიტის დაპყრობის წარუმატებელი მცდელობა, დღეს არაბული სამყარო უკვე გამოსული იქნებოდა კონტროლიდან და, შესაძლოა, ვიმდგარიყავით უსასტიკესი ომის საფრთხის წინაშე.

მეორე მიზეზია ის, რომ ვერ ხერხდება რუსეთისა და ოპეკის ქვეყნების შეთანხმებული მოქმედება ინტერესთა შეუთავსებლობის გამო. თუმცა, როგორც უკანასკნელი მოვლენები მოწმობს, რუსეთი მიისწრაფის ასეთი შეთანხმებისაკენ. შესაბამისად, სიტუაცია უახლოეს მომავალში, შეიძლება, შეიცვალოს და ყოველივე ამის მოთავე გახდებიან მოსკოვი და ბაღდადი. რუსეთი ვერ ახერხებს პირდაპირი ზეგავლენის მოხდენას არაბულ სამყაროზე - ეს გზა მისთვის ერაყზე გადის. ერაყის წინააღმდეგ დაგეგმილი პრევენტიული დარტყმები, ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის პროექტი, ეს არის ის ნაბიჯები, რომელმაც უნდა შეაჩეროს ფუნდამენტალისტებისა და რუსეთის გეგმა – თავიანთი კონტროლის ქვეშ აიყვანონ ნავთობის ბაზრები. ამ გეგმის განხორციელებას, შეიძლება, მოჰყვეს ნავთობზე ფასების არაადეკვატური ზრდა, ანუ, მკვეთრი ინფლაციური პროცესების ფონზე, მწვავე ეკონომიკური კრიზისის განვითარება, რაც უდაოდ ხელს აძლევს ნავთობმომპოვებელ ქვეყნებს.

გაგრძელება A4 გვერდზე

რა საიდუმლოს მალავს რჩეულიშვილის მკვლელი

თამარ კაციტაძე

რამდენიმე წლის წინ მომხდარი გახმაურებული მკვლელობის საქმიდან (რესტორან "თამარიონში" სტუდენტ უჩანეიშილის მკვლელობას ვგულისხმობთ) ცნობილი გიორგი რჩეულიშვილი, რომელიც სამი თვის წინ კასპის რაიონის ტყეში მოკლული იპოვეს, როგორც ჩანს, ბევრ საიდუმლოს ინახავდა. მისი მკვლელობის სავარაუდო მიზეზადაც სწორედ ეს საიდუმლოებები სახელდება.

რამდენიმე დღის წინ სამართალდამცველებმა რჩეულიშვილის მკვლელი დააკავეს. ჯერ კიდევ ივლისში, მკვლელობაში ეჭვმიტანილ დავით სიხარულიძეს, დამამძიმებელ გარემოებაში ჩადენილი განზრახ მკვლელობის ბრალდება დაუსწრებლად წარუდგინეს. გუშინწინ კი კასპის რაიონის პროკურატურისთვის მიცემულ ჩვენებაში ბრალდებულმა მკვლელობა ოფიციალურად აღიარა და თავი დამნაშავედაც ცნო.

გაგრძელება A6 გვერდზე

ამინდი

თბილისი	27	☼
ქუთაისი	30	☼
ბათუმი	28	☁
სოხუმი	27	☁
ფოთი	28	☁
თელავი	26	☼
ზუგდიდი	30	☼
გორი	24	☼
ახმეტა	26	☼

უცხოური ვალუტის ოფიციალური კურსი ლართან მიმართებაში

აშშ დოლარი	2.1750
ევრო	2.1267
გირვანქა სტერლინგი	3.3876
რუბლი	0.0688

სტანისლავსკის პრემიის მისაღებად რობერტ სტურუა მოსკოვში არ ჩავიდა

რობერტ სტურუა - პრემიერის წინ.

მარიკა ამურველაშვილის ფოტო

რუსუდან ნიკურაძე
საქ. კორ. მოსკოვში

მოსკოვის სასტუმრო "ბალჩუგკემპინსკი"-ში გაიმართა 2001-2002 წლების თეატრალურ სეზონში გამარჯვებულთათვის სტანისლავსკის საერთაშორისო პრემიის გადაცემის ტრადიციული საზეიმო ცერემონიალი.

სტანისლავსკის პრემიის ჟიურის შემადგენლობაში არიან მარკ ზახაროვი, ოლეგ ტაბაკოვი, პიოტრ ფომენკო, კონსტანტინ რაიკინი, ევგენი მირონოვი, ლიუდმილა მაკსაკოვა, ივან ოხლობისტინი. სტანისლავსკის ეს პრესტიჟული საერთაშორისო პრემია გადაეცემათ მსოფლიო თეატრალურ ხელოვნებაში განსაკუთრებული წვლილის შემტან ცნობილ

გაგრძელება A3 გვერდზე

„იტერა", საქართველოს შიდა პოლიტიკური სტაბილურობა და გაზით მომარაგების პერსპექტივები

ლიანა ჭერვალიძე

შეიძლება ითქვას, რომ მომავალი რამდენიმე ზამთრის პერიოდში გაზით უწყვეტი მომარაგების საკითხის დადებითად გადაწყვეტაზე ბევრად არის დამოკიდებული ჩვენი ქვეყნის შიდა პოლიტიკური სტაბილურობა, საგარეო პოლიტიკური ორიენტაცია და მდგრადი ეკონომიკური განვითარების პერსპექტივები. ამიტომ "იტერასთან" მოლაპარაკებების დროს საქართველოს ხელისუფლებამ დიდი წინდახედულება, სიმტკიცე და მოქნილობა უნდა გამოიჩინოს. დღეს ჩვენმა ხელისუფლებამ უნდა მიიღოს მომავლის პერსპექტივაზე ორიენტირებული გადაწყვეტილება, ვინაიდან ენერგეტიკული უსაფრთხოება ნებისმიერი ქვეყნის სტაბილურობისა და მდგრადი განვითარების ქვაკუთხედია, რის დასტურადაც შეიძლება არაერთი მაგალითი იქნას მოყვანილი იმავე საბჭოთა კავშირის ისტორიიდან.

დასავლეთის განვითარებული ქვეყნების ხელისუფალთ ენერგორესურსებით უსაფრთხო მომარაგების მნიშვნელობა საბჭოთა ხელისუფლებაზე არანაკლებად ესმით და თითოეულს ამ ქვეყნებიდან არანაკლებ სამი მიმწოდებელი მაინც ჰყავს. ამგვარად, ისინი გამორიცხავენ მიწოდების მონოპოლიზებას ერთი რომელიმე ექსპორტიორის ხელში.

დღეს საქართველოს ხელისუფლებას ამგვარი არჩევანის ფუფუნება არ გააჩნია. მართალია, რეგიონში დიდი რაოდენობით არის გაზის რესურსები, მაგრამ რუსეთისა და თურქმენეთის გარდა, ამ რეგიონში არც ერთ ქვეყანას დღეისათვის არ აქვს საექსპორტო პოტენციალი და, მეორეც, ამ ეტაპზე, არ არსებობს რუსული სადენების ალტერნატიული ინფრასტრუქტურა, რომელიც არარუსულ, ამ შემთხვევაში – თურქმენულ, გაზს ჩვენს ბაზრამდე მოიტანდა. თხევადი გაზის წარმოება და მოხმარება კი დაბალ დონეზეა და ვერანაირად ვერ დააკმაყოფილებს არსებულ მოთხოვნას, მით უმეტეს, ენერგოგენერაციისა და სამრეწველო სექტორებში.

გაგრძელება A8 გვერდზე

A2 ინფორმაცია A3 პოლიტიკა A4 ეკონომიკა A5 უცხოეთი A6 სამართალი A7 საზოგადოება A8 თვალსაზრისი

B2 კულტურა B3 ანკეტა B4-B5 სტილი B6 განცხადებები B7 სპორტი B8 სხვადასხვა

სეზონის სტარტი და ახალი ფერები პოლიტიკურ პალიტრაზე

თამარ ხორბალაძე

რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობების უკიდურესად დაძაბვამ და საქართველოს თავდაცვაზე დამატებითი სახსრების გადატყორცნამ, "მოქალაქეთა კავშირს" პარლამენტში ოფიციალური უმრავლესობის გაფორმებაში ხელი შეუშალა.

კულუარული ინფორმაციით, მეწარმეობის საინვესტიციო რესურსიდან შვიდი მილიონი ლარის თავდაცვისთვის გადაცემა იქცა იმ განხეთქილების ვაშლად, რომელმაც ჟორჟოლიანე "შეპირებულ ოფიციალურ უმრავლესობაში" მრეწველთა მხარდაჭერა დააკარგვინა.

გარდა ამისა, რუსეთთან, განსაკუთრებით კი ვახტანგ რჩეულიშვილთან დაკავშირებულმა პოზიციამ ცხადყო, რომ "მოქალაქეებს", ერთი მხრივ, პრორუსული სიმპათიები მეტისმეტად აქვთ გამჯდარი, მეორე მხრივ კი, ყბადაღებულმა უშიშროების საბჭოს დოკუმენტმა და კაკუბავასთან დაკავშირებით "მოქალაქეთა" საპარლამენტო ლიდერების აქტიურობამ დაადასტურა, რომ პარტიას აქცენტი, ძირითადად, სახელისუფლებო ბერკეტების მაქსიმალურ გამოყენებაზე აქვს გადატანილი; ამით მომავალი საარჩევნო ტრავერსის წარმატებით დაძლევისთვის გარანტიებს იქმნის. ყველა მათთან დაახლოებული წვრილი თუ საშუალო პარტია ამ სახელისუფლებო ბერკეტების იმედადაა. ამიტომ მათი ცალცალკე განხილვა აზრს მოკლებულია.

სახელისუფლებო ბერკეტების და რუსული მხარდაჭერის იმედად დარჩენილ პარტიებს შორის სპეციალური აღნიშვნის ღირსია "აღორძინება", რომელმაც ახალი პოლიტიკური სეზონი სერიოზული შიდა პრობლემებით "გახსნა".

გიორგი თარგამაძის და მისი მხარდამჭერი ჯგუფის წასვლა თბილისის რეგიონული ორგანიზაციიდან, შესაძლოა, უფრო სერიოზული განხეთქილების წინაპირობად იქცეს.

გარდა ამისა, "აღორძინება" ისევ აპირებს "თავისუფალი სავაჭრო ზონის შესახებ" კანონპროექტის პარლამენტში შეტანას და ამას, სავარაუდოდ, "მოქალაქეებთან` სავაჭროდ გამოიყენებს.

რჩეულიშვილმა კი დამოუკიდებელ, ანგარიშგასაწევ ძალად თავის დაფიქსირება ისევ ვერ მოახერხა. ამიტომ "სოციალისტებისთვის" ძლიერი პატრონის კალთის ქვეშ ყოფნა ისევ აქტუალურია, თუმცა, "სოციალისტები" ახლა გაცილებით უფრო ექსკლუცებიან ჟორბენაძეს, ვიდრე "აღორძინებას" და ძირითად პოლიტიკურ საკითხებში სწორედ ეს ორი ძალა გვევლინება "გაუფორმებელი უმრავლესობის" ბირთვად.

განსაკუთრებული შემთხვევაა "მრეწველები", რომელთა პოლიტიკური რეიტინგისთვის სექტემბერი მეტად წარუმატებელი აღმოჩნდა. ჯერ იყო და, წვრილ გარიგებებზე დახურდავებული "მრეწველები" ხელისუფლებამ გააცურა. შემდეგ საქართველოს გადამრჩენებმა ჯერ "სოციალისტების" განცხადების ხელმოწერით რუსეთს რევერანსი გაუკეთეს, მერე რჩეულიშვილის კანდიდატურისადმი ფაქტობრივი მხარდაჭერით ღიად დაადასტურეს, რომ ბიზნეს-ინტერესები პარტიაში საგარეო-პოლიტიკურ ორიენტირსაც განსაზღვრავს.

ამასობაში პარტიას (და არა ფრაქციას), თავის დროზე ფიქრია ჩიხრაძის და ირაკლი ბათიაშვილის წასვლის შემდეგ, კიდევ ერთი სახე - ვახტანგ ხმალაძეც ჩამოშორდა. სექტემბერში "მრეწველების" მიერ განვლილი გზა და არსებული კულუარული ინფორმაცია ამ პარტიის მომავალზე მეტად პესიმისტური პროგნოზის გაკეთების საფუძველს იძლევა.

ჩანს, რომ თავდაპირველ სტრატეგიას ნაწილობრივ გადახედეს "ახალმა მემარჯვენეებმა". მათ ძალიან გამოკვეთილად აიღეს აქცენტი პროდასავლურობაზე და ნატო-ში გაწევრიანების ინიციატივა პირველებმა გაახმოვანეს. "ახლების" მიერ პრეზიდენტის საპარლამენტო გამოსვლის გადადების მოთხოვნაც ასევე მისაღები აღმოჩნდა ოპოზიციის ფართო სპექტრისთვის.

შედეგად "ახლებს", რომლებიც ზაფხულის მეორე ნახევარში საერთოდ გაქრნენ პოლიტიკური არენიდან, სასექტემბრო სტარტი საკმაოდ წარმატებული გამოუვიდათ. თვალშისაცემია მათი პოზიციების დაახლოება პარლამენტის თავმჯდომარის პოზიციებთან, რაც გაზაფხულზე აბსოლუტურად წარმოუდგენლად ჩანდა.

რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობების დაძაბვამ შიდაპოლიტიკური და სოციალური თემები უკან გადასწია. "გაერთიანებულმა დემოკრატებმა", რომლებმაც საშემოდგომო სეზონი მეწარმეობისა და განათლების პრობლემების აქტუალიზებით დაიწყეს, თავდაპირველი გეგმა სწრაფად შეცვალეს. ისინი პირველები გამოვიდნენ ომის საფრთხის წინაშე გაერთიანების იდეით, ხოლო ევროსაბჭოში ზურაბ ჟვანიას აქტიურობამ და ამ აქტიურობის შედეგმა "დემოკრატებს" სერიოზული პოლიტიკური კოზირები მოაპოვებინა.

მიუხედავად საერთაშორისო ასპარეზზე და პარლამენტში განსაკუთრებული აქტიურობისა, "გაერთიანებული დემოკრატები" ვერ შეელიენ მასებში გასვლის ცდუნებას და სექტემბერში, საპარლამენტო და საერთაშორისო ტრიბუნებზე გამოსვლების შუალედებში, თბილისის დაბინძურებულ უბნებში "დემოკრატიული შაბათობების" ჩატარების ტრადიცია დაამკვიდრეს.

თუ სექტემბერში ჩამოყალიბებულ პოლიტიკურ რეალობას დავაკვირდებით, აღმოჩნდება, რომ ძირითად სტრატეგიულ საკითხებში "გაერთიანებული დემოკრატები"-სა და "ახლების" პოზიცია საკმაოდ დაუახლოვდა ერთმანეთს. შესაძლოა - საგარეო ორიენტირების მსგავსების გამო. მათ გვერდით დგანან "ტრადიციონალისტები", რომლებიც, როგორც ჩანს, საბოლოოდ გაემიჯნენ "აღორძინების" ბლოკს.

"ნაციონალური მოძრაობის" თავდაპირველი კურსი ამ შემოდგომაზე ტრადიციულად რადიკალური გახლდათ. აქცენტი გაკეთდა ქვეყნის ენერგეტიკული უსაფრთხოების თემაზე, წამოიწია სხვა სოციალური თემებიც.

რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობის გართულების შემდეგ, "ნაციონალისტები" არ აღაფრთოვანა მოწოდებამ "ხელისუფლებასთან ერთად დგომის" თაობაზე, მაგრამ მათმა რადიკალიზმმა შედარებით იკლო მომდევნო პერიოდში. ამაზე მეტყველებს თუნდაც ის, რომ "ნიციონალისტთა" ლიდერი მიხეილ სააკაშვილი, უკრაინა-აშშ-რუსეთში ვოიაჟის შემდეგ, საპრეზიდენტო არჩევნების კონსტიტუციურ ვადებში ჩატარებას უჭერს მხარს.

ერთ კონკრეტულ თემაზე "შეჩერდნენ" სექტემბერში 2 ივნისის არჩევნებში ასევე წარმატებული "ლეიბორისტები", რომლებიც, რუსეთ-საქართველოს გართულებული ვითარების მიუხედავად, ვანო ზოდელავას იმპიჩმენტის საკითხს ვერ გასცდნენ.

სექტემბერში საერთოდ არ უაქტიურიათ ეროვნულ-დემოკრატებს, ისევე, როგორც "სახალხოებს". ეს უკანასკნელნი, არჩევნებთან დაკავშირებული სასამართლო პროცესების შემდეგ, ისევ ჩრდილში აღმოჩნდნენ.

სექტემბერში "ნეო-ლიბერალების" დაფუძნების შესახებ გახდა ცნობილი. "ნაციონალისტებისგან" წამოსული რეზო შავიშვილი და "მრეწველების" ყოფილი სახე ვახტანგ ხმალაძე, თანამოაზრეებთან ერთად, ახალი პარტიის მშენებლობას შეუდგნენ. პარტიას დამატებით სერიოზულობას სძენდა ინფორმაცია პარლამენტის თავმჯდომარის ნინო ბურჯანაძის მასში შესაძლო გაერთიანების შესახებ, მაგრამ, დღეს არსებული ინფორმაციით, ეს ხმები რეალობას მოკლებული აღმოჩნდა.

მოკლედ, სექტემბერში განვითარებულმა მოვლენებმა საკმაოდ შეცვალა ფერთა გამა საქართველოს პოლიტიკურ პალიტრაზე თუმცა, სექტემბერი დიდი პოლიტიკური სეზონის მხოლოდ დასაწყისია.

თბილისი. "კავკასიური ოთხეულის" - საქართველოს, აზერბაიჯანის, სომხეთისა და რუსეთის პარლამენტების ხელმძღვანელთა მორიგი შეხვედრა 11-12 ოქტომბერს თბილისში გაიმართება. როგორც პარლამენტის თავმჯდომარე ნინო ბურჯანაძე აცხადებს, შეხვედრაზე იგი აპირებს "მთელი სერიოზულობით" დააყენოს რუსეთის მიერ საქართველოს ტერიტორიის დაბომბვის საკითხი.

"ვთვლი, რომ ამგვარი აგრესია დამოუკიდებელი სახელმწიფოს მიმართ დაუშვებელია და ქართულ-რუსული ურთიერთობების მთელი სპექტრი საფრთხეს სერიოზულ გადახედვას და ურთიერთმისაღები გზის მოძიებას", - განაცხადა მან. პარლამენტის თავმჯდომარემ იმედი გამოთქვა, რომ საქართველოს საპარლამენტო დელეგაცია მისი ხელმძღვანელობით დსთ-ს სამიტის შემდეგ მოსკოვს ეწვევა და მრავალ საკითხს ნათელი მოეფინება.

რუსეთის ფედერაციის საბჭოს თავმჯდომარის სერგეი მირონოვის განცხადებით, თბილისში ოთხი ქვეყნის პარლამენტების ლიდერები მიიღებენ პასუხს ისეთ მწვავე პრობლემებზე, როგორიცაა რუსეთისა და საქართველოს, სომხეთისა და აზერბაიჯანის ურთიერთობა. მირონოვის თქმით, ის და მისი კოლეგები ამ დიალოგისთვის მზად არიან და არ არსებობს არავითარი საკითხი, რომლის განხილვაც არ შეიძლება. **კავკას-პრესი.**

■ ■ ■

თბილისი. თვითგამოცხადებული აფხაზეთის რესპუბლიკის დამოუკიდებლობის მეცხრე წლისთავი სოხუმში დიდების პარკის წინ აფხაზეთის თავდაცვისა და შინაგან საქმეთა სამინისტროების ქვედანაყოფების მარშით აღინიშნება.

როგორც თვითგამოცხადებული აფხაზეთის რესპუბლიკის პრეზიდენტის აპარატში აცხადებენ, აფხაზეთის დამოუკიდებლობის მეცხრე წლისთავის აღსანიშნავად სოხუმში სტუმრად მოსკოვის სამთავრობო დელეგაცია, ჩრდილოეთ კავკასიის, მთიანი ყარაბაღის, სამხრეთ ოსეთის, დნესტრისპირეთის რესპუბლიკების წარმომადგენლები და თურქეთის აფხაზური დიასპორის მრავალრიცხოვანი დელეგაცია იმყოფებიან. იუბილეზე სოხუმში, ასევე, მოსკოვის საპატრიარქოს წარმომადგენლები ჩავიდნენ. **ინტერ-პრესი.**

■ ■ ■

ინგუშეთი. სოფელ გალაშკის შემოგარენში ალყაშემორტყმულმა ცალკეულმა ჩეჩნურმა რაზმებმა საუდის არაბეთში მყოფ აბონენტთან კავშირის დამყარება სცადეს.

რუსული საინფორმაციო წყაროების მტკიცებით, რუსეთის ფედერალური ძალების დაზვერვამ შაბათს საუდის არაბეთში რეგისტრირებულ ნომერთან სათანამგზავრო კავშირგაბმულობის ტელეფონით ჩეჩენი მებრძოლების რამდენიმე კავშირი დააფიქსირა.

რუს სამხედროთა მონაცემებით, დაბა ნესტეროვსკაიას რაიონში მდებარე ტყეში ფედერალურმა ჯარებმა გუშინ ორი ექსტრემისტი გაანადგურეს. დღეს დილით კი რუსეთის შინაგანი ჯარების ქვედანაყოფებმა ბოევიკების აღმოჩენისა და ლიკვიდაციის მიზნით მდინარე ახტას გასწვრივ მდებარე ტერიტორიის ჩხრეკა დაიწყეს. რაიონი, სადაც ექსტრემისტთა სამიზნეები აღმოაჩინეს, სამხედრო ვერტმფრენებმა დაბომბეს.

პარალელურად ინგუშეთის ალყაშემორტყმულ სოფლებში : არშტიში და ჩემულგაში სამხედროები საპასპორტო შემოწმებას აგრძელებენ. სავარაუდოდ, ამ რაიონში შეიძლება იმყოფებოდეს "ბოევიკთა" 15-კაციანი ჯგუფი, რომელიც გელაევის ძირითად რაზმთან შეერთებას ცდილობს. **ინტერ-პრესი.**

■ ■ ■

ჩეჩნეთი. გროზნოს ცენტრში, ცენტრალური ბაზრის მახლობლად მდებარე ორი კაფე ააფეთქეს.

მილიციის ადგილობრივი განყოფილების წარმომადგენელთა თქმით, წუხელ უცნობებმა შენობაში შეაღწიეს და ასაფეთქებელი მოწყობილობა დაამონტაჟეს. მსხვერპლი არ არის. (ღამით კაფეებსა და მიმდებარე ტერიტორიაზე, როგორც წესი, არავინ იმყოფება.)

დაწყებულია გამოძიება. სამართალდამცველი ორგანოები მომხდარის ერთ-ერთ ვერსიად კომერციულ სტრუქტურებს შორის კონფლიქტს ასახელებენ. **ინტერ-პრესი.**

■ ■ ■

თბილისი. სოხუმის ხელისუფლებამ ენგურის ხიდზე მიმოსვლა აკრძალა და უსაფრთხოების ზომები გაამკაცრა.

გაერო-ს დამკვირვებლებისა და სამშვიდობო ძალების გარდა, ხიდზე მიმოსვლა ყველასათვის აიკრძალა. ასევე გამკაცრებულია კონტროლი მდინარე ენგურის გადასასვლელ ფონებზე.

გალის აფხაზური ადმინისტრაციის წარმომადგენელთა მტკიცებით, ხიდზე მიმოსვლის აკრძალვა 25 სექტემბერს სოფელ თაგილონში სამი აფხაზი მებაჟის აგრზას, გიცბასა და კარხალავას აფეთქებას უკავშირდება, რომელთა ნათესავები მომხდარში ქართველ პარტიზანებს ადანაშაულებენ და შურისძიებით იმუქრებიან.

ქართული მხარის ვარაუდით კი ხიდზე მიმოსვლის აკრძალვა სოხუმის ხელისუფლების მიერ აფხაზეთის რესპუბლიკის დამოუკიდებლობის" მეცხრე წლისთავის აღნიშვნასთან დაკავშირებით უსაფრთხოების ზომების გამკაცრებას უკავშირდება. **ინტერ-პრესი.**

■ ■ ■

თბილისი. საქართველოსა და საფრანგეთს შორის შემდგომი ურთიერთობების განვითარების მიზნით 2 ოქტომბერს თბილისს ოფიციალური ერთდღიანი ვიზიტით ეწვევა საფრანგეთის რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა სახელმწიფო მდივანი რენო მიუზელიე.

მიუზელიე თბილისში ბაქოდან ჩამოვა და 3 ოქტომბერს ერევანში გაემგზავრება. ვიზიტის ფარგლებში იგი საქართველოს სასაზღვრო ზონას დაათვალიერებს.

საქართველოში ჩამოსვლისთანავე საფრანგეთის საგარეო საქმეთა სახელმწიფო მდივანი პრეზიდენტ ედუარდ შევარდნაძეს შეხვდება, რის შემდეგაც სტუმარს საპატრიარქოში სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, უწმიდესი და უნეტარესი ილია II მიიღებს.

როგორც საგარეო საქმეთა სამინისტროში აცხადებენ, ვიზიტის მეორე დღეს რენო მიუზელიე შეხვედრებს გამართავს პარლამენტში, ეუთო-ს მისიის წარმომადგენლობასა და საფრანგეთის საელჩოში, აგრეთვე, შეხვდება ქვეყნის ეკონომიკური წრეების წარმომადგენლებს. იმავე დღეს ფრანგ დიპლომატს საგარეო საქმეთა მინისტრი ირაკლი მენაღარიშვილი მიიღებს. შეხვედრის დროს ორმხრივ და რეგიონული მნიშვნელობის საკითხებს განიხილავენ. **მედია-ნიუსი.**

■ ■ ■

თბილისი. 1989-1992 წლების ქართულ-ოსური შეიარაღებული კონფლიქტის დარეგულირებასთან დაკავშირებული მოლაპარაკებები ეუთო-ს ეგიდით, 25-27 ოქტომბერს პორტუგალიაში გაიმართება.

როგორც პრაიმ-ნიუსს ქართულ-ოსური კონფლიქტის დარეგულირების შერეული საკონტროლო კომისიის თანათავმჯდომარემ, სამხრეთს ოსეთის თვითგამოცხადებული რესპუბლიკის საგანგებო დავალებათა მინისტრმა ბორის ჩოჩიევმა უთხრა, შეხვედრაზე, ამ პრობლემის მოგვარების პოლიტიკურ ასპექტებს განიხილავენ.

დასმულ კითხვაზე - იმსჯელებენ თუ არა სამხრეთ ოსეთის სტატუსზე, მან თქვა, რომ დამოუკიდებელი რესპუბლიკის სტატუსი უკვე სამხრეთ ოსეთის კონსტიტუციითაა დადგენილი.

ოფიციალური თბილისი და საერთაშორისო თანამეგობრობა არ აღიარებს ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ოლქის დამოუკიდებლობას, რომელიც სეპარატისტებმა 1990 წელს გამოაცხადეს. **პრაიმ-ნიუსი.**

■ ■ ■

თბილისი. ჩეჩნეთის რესპუბლიკა იჩქერიის მთავრობის ვიცე-პრემიერი ახმედ ზაკაევი აცხადებს, რომ პანკისის პრობლემასთან დაკავშირებით რუსეთის მიერ საქართველოსათვის დარტყმების მიყენების საფრთხე არ არსებობს.

"რუსეთს უბრალოდ საერთაშორისო თანამეგობრობის ყურადღება გადააქვს, რათა აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის ოკუპირებულ ტერიტორიებზე გამაგრდეს", - უთხრა ახმედ ზაკაევმა პრაიმ-ნიუსს.

მისი თქმით, "ბოლო 4 წლის განმავლობაში რუსეთმა ჩეჩნეთში ვერაფრის გაკეთება ვერ შესძლო, ამიტომაც აბსურდულია განცხადებები, რომლითაც კრემლს აქართველოში წესრიგის დამყარება ძალუძს". **პრაიმ-ნიუსი.**

■ ■ ■

თბილისი. 1 ნოემბრიდან რუსთაველის თეატრის შენობა რეკონსტრუქციისათვის წელიწადნახევრით დაიხურება. როგორც თეატრის დირექციაში აცხადებენ, თეატრში სარესტავრაციო სამუშაოები 1996 წლიდან მიმდინარეობს, მაგრამ იგი მაინც სავალალო მდგომარეობაში იმყოფება.

რემონტი ხორციელდება ანონიმი მეცენატის სახსრებით, რომელსაც თეატრის შენობის რემონტი წინასწარი მონაცემებით, 5 მილიონი დოლარი დაუჯდება. სარემონტო სამუშაოებს ახორციელებს ფირმა "Pilker Service".

შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო აკადემიური თეატრი 1879 წელს დაარსდა. ადრე მას უკვე ჩაუტარდა რემონტი, მაშინ დასი ამჟამინდელ ოფიცერთა სასახლის შენობაში გადავიდა. **კავკას-პრესი.**

გამომცემელი რუსთავი 2 პრინტი. მთავარი რედაქტორი მამუკა ფაჩუაშვილი. პაატა ვეშაპიძე (მმართველი რედაქტორი), ვახტანგ ნადირაძე (გამომშვები რედაქტორი), ირაკლი ლეჟავა (პასუხისმგებელი რედაქტორი). დამატებები: დედაქალაქი - დავით მაღრაძე, ლიტერატურა - მალხაზ ხარბედია, სამყარო - ქეთევან სადღობელაშვილი, სამართალი - ნიკოლოზ რურუა, სტილი - ბიძინა მაყაშვილი, მედიცინა - ზაზა ფაჩუაშვილი, ბიზნესი - გიორგი კალანდაძე. ფოტო: ლევან ყიფიანი (რედაქტორი), ბესო გულაშვილი (მენეჯერი). დიზაინი: გიორგი კოკილაშვილი, გიორგი ხმალაძე. კომპიუტერული ცენტრი: თამაზ ჩხაიძე (მენეჯერი), მაია ყიასაშვილი, ლელა წიქარიშვილი, ბექა ბალარჯიშვილი, ირაკლი ბილაშვილი, დავით გეგეჭკორი, დიმიტრი შალუტაშვილი, ალექსანდრე შათირიშვილი, თენგიზ ქირია, პაატა ქორიძე. სტილი: ნანა ჯოხარიძე, თამარ კვაჭანტირაძე, მზია შომახია, ჯუანშერ ტიკარაძე, ლია თოფურია. რეკლამა - ზურა ჯაოშვილი.

აქედან დაიწყო საქართველო

პირველი გვერდიდან

მიხეილ ჯავახიშვილი აქ 5 წლის განმავლობაში ცხოვრობდა. აქ დაწერა "ჯაყოს ხიზნები" და "კვაჭი კვაჭანტირაძე."

აქ არის "ასმათა წყალი", რომელზეც თავის დროზე თამარ მეფეს უთქვამს, ას მათში საუკეთესოაო (ას წყაროში გამოარჩევო). სხვათა შორის იმ წყაროს, სადაც თამარ მეფემ წყალი დალია, დღესაც საკოცნელი წყარო ჰქვია.

ასეთი ფაქტების შესწავლა აუცილებელია, რომ ისტორია არ დაიკარგოს."

როგორც ჩანს, საქართველო ერთხელ საიდანაც დაიწყო, მეორედაც იქიდან დაიწყება. ყოველ შემთხვევაში, ამაში დარწმუნებულია პრეზიდენტის წარმომადგენელი ქართულ-ოსური კონფლიქტის მოგვარების საქმეში ირაკლი მაჭავარიანი, რომელმაც პირდაპირ განაცხადა, აქ ისეთი გმირი ხალხი ცხოვრობს, რომ ეჭვი არ მეპარება, საქართველოს გამთლიანება აქედან დაიწყებაო.

დიდი და პატარა ლიახვის ხეობის ხალხის გმირობის ამბავი მთელმა ქვეყანამ კარგად იცის. ამის შესახებ ყოველთვის დიდი სიამაყით საუბრობენ ხელისუფლების წარმომადგენლები. ასე იყო ავთანდილ ჯორბენაძის ვიზიტის დროს ორი თვის წინათ და ასე გახლდათ გუშინაც.

ცეკვა "ქართული" მაჩაბლების კარმიდამოზე.

პრობლემები კი ისევ ისე მძიმე და ბევრია. მათ შორის პირველ ადგილს კვლავ მშვიდობა ინარჩუნებს. ხალხი თავდაცვის გარანტიას ითხოვს. იგი შეშფოთებულია პოლიციის უმოქმედობით და ხელისუფლებას დახმარებას სთხოვს. როგორც შს მინისტრის მოადგილემ ზურაბ ხაჟალიამ თამარაშენელებს აუხსნა, ამ მხრივ გარკვეული ძვრები უკვე შეინიშნება. დაგეგმილია ქურთის პოლიციის გაძლიერება ცოცხალი ძალითა და შესაბამისი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზით. მანამდე კი კობა ნარჩემაშვილი ხეობაში გასვლით თათბირს ჩაატარებს, სადაც განიხილავენ პოლიციის ქვედანაყოფის დაუყოვნებელი დახმარების საკითხს.

ქალბატონმა ნინომ ქართული სამშვიდობო ძალების გაძლიერების აუცილებლობაზეც ისაუბრა. რუსულ და ოსურ სამშვიდობოებთან შედარებით, ჩვენი ბიჭები უპატრონოდ გამოიყურებიან. ამ საკითხის დასმას პარლამენტის თავმჯდომარე უშიშროების საბჭოზეც აპირებს და პრეზიდენტთან პირადი შეხვედრის დროსაც.

"მე მშვიდობისმოყვარე ადამიანი ვარ და არავის შეშინება არ მინდა, მაგრამ თავდაცვის იმდენი საშუალება კი უნდა გვქონდეს, რომ ჩვენი დაჩაგვრის სურვილი არავის გაუჩნდეს," – ბრძანა პარლამენტის თავმჯდომარემ.

დანარჩენი საკითხებიც აქტუალურია და გადადებას არ ითმენს: მიწისძვრით დაზარალებულთა სახლების აშენება, სკოლების შეკეთება, მთელი რიგი სოფლების წყალგაყვანილობით უზრუნველყოფა, ელექტროენერგიის მიწოდების გაუმჯობესება და სხვა.

ერთადერთი, რაც მოწესრიგებულა, პენსიებისა და ხელფასების დაუგვიანებელი გაცემაა. სახელმწიფო მინისტრს სასწაულებრივი დანაპირებიც შეუსრულებია და ხალხს რვა თვის აუღებელი ხელფასი მიუღია. ფინანსთა სამინისტროს წარმომადგენელმა ბრძანა, ასეთი რამ არსად გაგვიკეთებიაო და ეს ფაქტი იმით ახსნა, რომ ხეობა სახელმწიფოს განსაკუთრებულ კონტროლზე აუყვანია.

დასასრულს მიუახლოვდა ქურთის 50-საწოლიანი საავადმყოფოს მშენებლობა, რომელიც ცხრა დიდ სოფელს უფასოდ მოემსახურება.

პარლამენტის თავმჯდომარე ხალხს დაჰპირდა, თითოეულ საკითხს დეტალურად განვიხილავთ და შესაძლებლობის მაქსიმუმს გავაკეთებთო.

პატარა ჯარისკაცი.

ზაზა ფარჯიაშვილის ფოტოები

სტანისლავსკის პრემიის მისაღებად რობერტ სტურუა მოსკოვში არ ჩავიდა

პირველი გვერდიდან

რეჟისორებს, მსახიობებსა და თეატრმცოდნეებს. პრემიის მინიჭების ორგანიზატორია სტანისლავსკის ფონდი - საზოგადოებრივი საქველმოქმედო ორგანიზაცია, რომელიც 1992 წელს დააარსა ცნობილმა რუსმა რეჟისორმა და მსახიობმა ოლეგ ეფრემოვმა. ამჟამად სტანისლავსკის ფონდს "ლენკომის" სამხატვრო ხელმძღვანელი მარკ ზახაროვი ხელმძღვანელობს. ფონდის ყველაზე ავტორიტეტული და მნიშვნელოვანი აქციაა სტნისლავსკის საერთაშორისო პრემია. წელს ამ პრესტიჟული პრემიის ლაურეატები გახდნენ ცნობილი რეჟისორები კამა გინკასი, ალექსანდრ კალიაგინი და რობერტ სტურუა. რობერტ სტურუას სტანისლავსკის პრემია გადაეცა "მსოფლიო თეატრალური ხელოვნების განვითარებაში შეტანილი წვლილის" ნომინაციაში.

თეატრ "ეტ ზეტერას" სამხატვრო ხელმძღვანელი, რობერტ სტურუას მეგობარი ალექსანდრ კალიაგინი ცერემონიალზე დამწუხრებული ჩანდა. მან განაცხადა, რომ სტურუამ წერილი გამოაგზავნა, შემდეგ დასძინა: **"არაფერია, ჩვენ ყველაფერი კარგად გვექნება, ასე არ გაგრძელდება."**

მოგვიანებით ალექსანდრ კალიაგინი რობერტ სტურუას კუთვნილი ჯილდოს ასაღებად სცენაზე ავიდა, სრული სიჩუმე მოითხოვა და ბრძანა, რომ იგი ყოველგვარი კომენტარის გარეშე წაიკითხავს რობერტ სტურუას წერილს - მსმენელი ისედაც ყველაფერს მიხვდებაო. რობერტ სტურუას წერილი შემდეგი სიტყვებით მთავრდებოდა: **"თუ თქვენ გეყოთ სითამამე, ასეთი ჯილდო მიგეცათ კავკასიელისთვის, მეც მეყოფოდა გმირობა, მის ასაღებად ჩამოვსულიყავი, რომ არა ეს სპექტაკლი"...**

კალიაგინმა განმარტა, რომ, სტურუას თბილისში პრემიერა აქვს. ბეკეტის "გოდოს მოლოდინს" დგამსო. სტურუას წერილს პუბლიკა ხანგრძლივი აპლოდისმენტებით შეხვდა. და მაინც, სტურუას თაყვანისმცემლებმა და მისმა მოსკოველმა მეგობრებმა მისი ჩამოუსვლელობა აღიქვეს, როგორც სავსებით გასაგები პროტესტი საქართველო-რუსეთის ურთიერთობების დაძაბვის გამო. სტანისლავსკის ფონდის პრეზიდენტმა მარკ ზახაროვმა ჩვენთან საუბარში მწუხარებით აღნიშნა, რომ სტურუას ჩამოუსვლელობამ პრემიის გადაცემის ცერემონიალზე **"პირადად იგი არ გააკვირვა, მაგრამ ბევრ რამეზე ჩააფიქრა."**

"სტურუას, რა თქმა უნდა, შეეძლო ცერემონიალზე ჩამოსვლა და მეორე დილითვე უკან გადაფრენა, იგი ხშირად მოქცეულა ასე. ყველამ ვიცით, რომ ხვალ თბილისში პრემიერა აქვს, მაგრამ ბევრმა მის ჩამოუსვლელობაში მაინც პოლიტიკური მიზეზი დაინახა," - აღნიშნა ჩვენთან საუბარში თანამეგობრობის თეატრების კონფედერაციის თავმჯდომარემ ნორა ქუთათელაძემ.

სტანისლავსკის პრემიის 2001-2002 წლების ნომინანტთა შემოქმედებისადმი მიძღვნილ კრებულში ცნობილი თეატრმცოდნე ტატიანა შახ-აზიზოვა ასე ახასიათებს რობერტ სტურუას: **"საკუთარი კლასიკოსისადმი ფრთხილმა და ეჭვიანმა ინგლისმა მიიღო შექსპირის სტურუასეული ვერსია. ხოლო ლონდონში დადგმული მისი "ჰამლეტი" საუკეთესოთა ათეულში შევიდა. ამიტომ მიელტვიან სტურუას გულღია და არა ეჭვიან რუსეთში, რომელიც ასე ძალიან არ ჰგავს საქართველოს. მასთან მუშაობას მიესწრაფვიან, მშობლიურად მიიჩნევენ. უკანასკნელი წლების სტურუას მოსკოვურმა სპექტაკლებმა ეს სულიერი ნათესაობა დაადასტურა".**

სექტემბრიდან რუსთავი 2 იწყებს ახალ შოუს – „ხალხის პირისპირ". ეს არის ტელევიქტორინა, რომლისთვისაც თქვენ, მაყურებლები შეადგენთ კითხვებს და მოიგებთ ფულს, თუ თქვენი შეკითხვა ჩაქრის სტუდიაში მოწვეულ კონკურსანტს.

ხალხის პირისპირ

მაშ ასე, შეავსეთ ბლანკი, ამოჭერით და გამოგვიგზავნეთ, შეკითხვების მიღება უფასოა. (გთხოვთ, გაეცნოთ ქვემოთ მოყვანილ წესებს და ინსტრუქციებს).

ინსტრუქციები კითხვის შემდგენლისათვის:
კითხვები ზოგადსაგანმანათლებლო ხასიათის უნდა იყოს, სირთულის ფონით კითხვა უნდა ... 20 000"-ის 200 და 400 ლარიან შეკითხვებს, (თუმცა კონკურსანტს არ ეძლევა ...) მაგალითად, ... 1971-1991 წლებში? ... [illegible]

შეკითხვის ტექსტი:

პასუხის ტექსტი:

რომელი, ... კითხვის სირთულის ... [illegible]

სახელი და გვარი:
პირადი მისამართი:
საფოსტო ინდექსი:
სამსახურის ტელეფონის ნომერი:
ბინის ტელეფონის ნომერი:
მობილური ტელეფონის ნომერი:

შევსებული ბლანკი გამოგზავნეთ ფოსტით მისამართზე: სატელევიზიო კომპანია "რუსთავი 2", ტელევიქტორინა "ხალხის პირისპირ", ვაჟა-ფშაველას 45, 380077 თბილისი, ან მოიტანეთ ... 17 სართულზე. შეკითხვები შეგიძლიათ გამოგვიგზავნოთ ფაქსით ნომერზე: 20-00-12.

წესები კითხვის შემდგენლისათვის:
[illegible]

თუ ეთანხმებით ჩვენს წესებს, გთხოვთ, ხელი მოაწეროთ ბლანკს და მიუთითოთ შევსების თარიღი.

ხელმოწერის გარეშე კითხვა არ მიიღება.

შევარდნაძის სათამაშო მოედანზე სხვა პოლიტიკოსები შედიან

პირველი გვერდიდან

წინამდებარე წერილს არ აქვს იმის პრეტენზია, რომ ამ სერიოზულ და ყოვლისმომცველ კითხვას სრულყოფილი პასუხი გასცეს. უბრალოდ, ამჯერად ყურადღებას საგარეო ფაქტორებთან დაკავშირებულ ერთ ნიუანსზე შევაჩერებთ.

საქართველოში ყოველთვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭებოდა პოლიტიკოსის წონას და გავლენას საზღვარგარეთ. თუ საბჭოთა დროში ყველაფერი მოსკოვში საჭირო ნაცნობობით შემოიფარგლებოდა, დამოუკიდებლობის შემდეგ არეალი ბევრად უფრო გაფართოვდა. ახალ საქართველოში ეს ფაქტორი ყველაზე ეფექტურად ედუარდ შევარდნაძემ გამოიყენა, როდესაც საქართველოს მთავარ დასაყრდენად მისი პირადი მეგობრები - გენშერი და ბეიკერი გამოაცხადა. ასეთმა პოლიტიკამ შედეგი ნამდვილად მოიტანა. ადამიანებმა დაიჯერეს, რომ მსოფლიო პოლიტიკაში ყველაფერი პირადი ნაცნობ-მეგობრობით წყდება. ამიტომაც გენშერის, ბეიკერის თუ სხვა მეგობრის ყოველი ჩამოსვლა თითქმის ეროვნულ დღესასწაულად ცხადდებოდა. შევარდნაძის მაგალითმა ქართველი პოლიტიკოსები საგარეო ფაქტორების მნიშვნელობაში კიდევ ერთხელ დაარწმუნა. აქედან გამომდინარე, შემთხვევითი არ არის, რომ დღეს ყველა სერიოზული პოლიტიკოსი უცხოეთში კონტაქტების ჩამოყალიბებითაა დაკავებული. ეს ტენდენცია, თუ მას ცივილიზებული სახე მიეცემა, აბსოლუტურად ნორმალურია. თანამედროვე მსოფლიოში ყველა ლიდერი ცდილობს, თავისი ქვეყნის ინტერესებისთვის მაქსიმალურად გამოიყენოს მის ხელთ არსებული კონტაქტები და ბერკეტები, თუკი ამა თუ იმ პოლიტიკოსის გავლენა მარტოდენ თავისი ქვეყნით არ შემოიფარგლება.

თუ ფსიქოლოგებს და საარჩევნო ტექნოლოგიების ექსპერტებს ვენდობით, ეს ფაქტორი განსაკუთრებულ მნიშვნელობას საპრეზიდენტო არჩევნების წინ შეიძენს - მოსახლეობა უფრო თავდაჯერებული მისცემს ხმას ამა თუ იმ კანდიდატს, თუ ეცოდინება მისი ურთიერთობების შესახებ მსოფლიოს გავლენიან პოლიტიკურ მოღვაწეებთან თუ ავტორიტეტულ ორგანიზაციებთან. ასეთ მიდგომას ქართულ ცნობიერებაში საუკუნეების განმავლობაში ჩამოყალიბებული ფსიქოლოგიური სტერეოტიპი განსაზღვრავს. განუწყვეტელ ბრძოლებში ჩართული ქართველი მეფეები მუდმივად საგარეო მოკავშირეების ძიებაში იყვნენ და ხშირ შემთხვევაში სწორედ ამას მიიჩნევდნენ საკუთარი სამთავროს თუ ტახტის შენარჩუნების უპირველეს გარანტიად. ეს მიდგომა დღესაც შენარჩუნებულია, თუმცა, ბუნებრივია, ტრანსფორმირებული სახით.

სწორედ ამ კუთხით გამოირჩეოდა გასული კვირა. ქართველი პოლიტიკოსების ნაწილი თავისი გავლენის დემონსტრირებას ჩრდილოეთში ცდილობდა, ნაწილი დასავლეთში, ზოგიერთმა კი დასავლეთის მონახულებაც მოასწრო და ჩრდილოეთისაც.

დავიწყოთ იმით, ვინც პრიორიტეტად ჩრდილოეთი აირჩია. ამ ფრონტზე ყველაზე ხმაურიანი ლიდერი ვახტანგ რჩეულიშვილია. რუსეთის დედაქალაქის რამდენჯერმე მონახულების შემდეგ საქართველოში დაბრუნებულმა რჩეულიშვილმა კატეგორიულად გამოაცხადა, რომ სწორედ მას უნდა ეხელმძღვანელა რუსეთში საქართველოს საპარლამენტო დელეგაციისათვის. მაგრამ პარლამენტის კულუარებში მიმდინარე დისკუსიებით გართულ ვიცე-სპიკერს ინიციატივა ვაჟა ლორთქიფანიძემ ჩამოართვა, რომელმაც, ყოველგვარი საპარლამენტო მანდატის გარეშე, მოსკოვში გავლენიან პოლიტიკოსებთან შეხვედრების მთელი სერია გამართა. ჩრდილოურ ფრონტზე მოთამაშე კიდევ ორი ლიდერი, ასლან აბაშიძე და ჯუმბერ პატიაშვილი, გასული შვიდი დღის განმავლობაში აქტიურობით არ გამოირჩეოდნენ, თუმცა, მათ ამასწინანდელ მოსკოვურ ვოიაჟებს ანალოგიური მიზანი ჰქონდა.

ნაკლებადაა დატვირთული დასავლური მიმართულება. ამ მხრივ ყველაზე აქტიური ზურაბ ჟვანია იყო, რომელმაც, ჯერ კიდევ სექტემბრის დასწყისში, პარიზში გამართულ ევროსაბჭოს პოლიტიკური კომიტეტის სხდომაზე დააფიქსირა თავისი პოზიცია. ამის ბუნებრივი გაგრძელება იყო უკვე ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეის მიერ მიღებული რეზოლუცია. რუსეთში ეს აქცია საკმაოდ მტკივნეულად აღიქვეს. ამიტომაც ძალზე ნიშანდობლივია, რომ რეზოლუციის მიღებიდან ორიოდ დღეში "იტარ-ტასმა" ევროსაბჭოს გენერალური მდივნის, ვოლტერ შვიმერის ფრაზები თავისი საინფორმაციო შტურმის ნაწილად აქცია. თუმცა, ქართველი დიპლომატებს ეჭვი შეაქვთ "იტარ ტასი"-ს ჟურნალისტთა პროფესიულ კეთილსინდისიერებაში, მით უფრო, რომ სულ ცოტა ხნის წინ რუსეთის ოფიციოზი ასევე შეეცადა, არასწორი ინტერპრეტაცია მიეცა შეერთებული შტატების სახელმწიფო მდივნის კოლინ პაუელის განცხადებებისათვის.

საკმაოდ დიდი მოულოდნელობა აღმოჩნდა ასეთ პროცესებში მიხეილ სააკაშვილის ჩართვა. რადიკალი ოპოზიციონერი, რომელიც შევარდნაძის ხელისუფლებიდან ჩამოშორების სურვილს არასოდეს მალავდა, მოულოდნელად ჯერ ვაშინგტონს ეწვია, შემდეგ მოსკოვი მოინახულა და მოკავშირედ იქაური მემარჯვენეების ლიდერი ირინა ხაკამადა გაიხადა. აღსანიშნავია ისიც, რომ სააკაშვილიც, შევარდნაძის მსგავსად, შეეცადა, წინა პლანზე თავისი პოლიტიკური მეგობრების ფაქტორი წამოეწია. როგორც ჩანს, ნაციონალისტთა ლიდერიც მიხვდა, რომ კრიტიკულ სიტუაციაში, თავისი შეურიგებელი რადიკალიზმით, შეიძლება, დასავლეთის სიმპათიაც დაეკარგა და ამომრჩეველთა ხმებიც. გარდა ამისა, ბოლო დროს მას სულ უფრო ხშირად ადანაშაულებდნენ იმაში, რომ მისი ქმედებები, ნებსით თუ უნებლიეთ, რუსულ სცენარში ჯდება. სწორედ ამ ფაქტორებს უნდა მივაწეროთ მისი მოულოდნელი მეტამორფოზა.

ზემოთ მოყვანილი ყველა მაგალითი იმის დასტურია, რომ ქართველმა პოლიტიკოსებმა სერიოზულად დაიწყეს მომავალი საპრეზიდენტო არჩევნებისათვის მზადება. ისინი უკვე დღეს ცდილობენ, საზოგადოებას უჩვენონ, რომ მათაც შესწევთ ძალა საგარეო პოლიტიკური პრობლემების მოგვარებისა, რომ მხოლოდ შევარდნაძეს არა აქვს საერთაშორისო ავტორიტეტი, რომ მათაც შეუძლიათ პოლიტიკურ პროცესებზე უცხოეთიდან გავლენის მოხდენა. საბოლოოდ ყველა ამ მცდელობას მოსახლეობა განსჯის და შეაფასებს, თუმცა, სანამ ეს დრო მოვა, მანამდე საინტერესოა, როგორი იქნება თვითონ შევარდნაძის რეაქცია. მისი ქმედება ბევრ კითხვას გასცემს პასუხს.

გასაკვირი არ იქნება, თუ პრეზიდენტი ყველა ამ "ხელის შეშველებას" დადებითად გამოეხმაურება, მიუხედავად მათი ურთიერთსაწინააღმდეგო ორიენტაციისა. მაგრამ არც ისაა გამორიცხული, რომ მის სათამაშო მოედანზე სხვების შესვლა პრეზიდენტმა მტკივნეულადაც აღიქვას. ამ მხრივ ნიშანდობლივია გასულ კვირას შევარდნაძის მომხრეების, განსაკუთრებით, ინტელიგენციის წარმომადგენლების, გამოსვლები. ყველა მათგანი აქცენტს იმაზე აკეთებდა, თუ რაოდენ განუზომელია შევარდნაძის ავტორიტეტი უცხოეთში და როგორი შეუცვლელია პრეზიდენტი საგარეო ურთიერთობებში. თუმცა, ასეთი პასაჟები, შეიძლება, უბრალო დამთხვევაც იყო, ან კიდევ შევარდნაძის პოზიციისაგან გამოწვეული დაბნეულობის შედეგი. გარდა ამისა, გაიჟღერა კიდევ ერთმა, თითქოს უწყინარმა ფრაზამაც. როგორც გიგა ლორთქიფანიძემ თქვა, ჩვენ დღესვე უნდა დავიწყოთ იმაზე ფიქრი, თუ როგორ გამოვიყენოთ დასავლეთში შევარდნაძის უზარმაზარი ავტორიტეტი მისი საპრეზიდენტო ვადის გასვლის შემდეგ. შეიძლება, არც ღირდეს მსგავსი ფრაზებისათვის სერიოზული დატვირთვის მიცემა, მაგრამ არც ის უნდა დაგვავიწყდეს რომ ასეთი მოსაზრებები, მისი ქვეტექსტიდან გამომდინარე, შემთხვევით არ ჩნდება. ამიტომაც უნდა ვივარაუდოთ, რომ ამ მიმართულებით ჯერ კიდევ ბევრი სიურპრიზი გველის.

საქართველოს ინფორმატიზებას საბიუჯეტო პრობლემები უშლის ხელს

პირველი გვერდიდან

ინფორმატიზაციის დეპარტამენტი Microsoft-თან მისი პროგრამების ლეგალიზაციისა და გაქართულების თაობაზე მოლაპარაკებებს, ორი წელიწადია, აწარმოებს. ამჟამად უკვე მომზადებულია MS Office-ის პროგრამების ტერმინოლოგიის გაქართულებული ვარიანტი. გარდა ამისა, დეპარტამენტმა მიაღწია შეთანხმებას, რომლის თანახმადაც Microsoft-ი საქართველოში თავისი პროდუქციის ლეგალიზებისთვის მხოლოდ 200 ათას დოლარს ითხოვს. ეს თანხა, რომელიც, ფაქტობრივად, ამერიკული კომპანიის მიერ ამა თუ იმ ქვეყნისთვის მისი პროგრამული უზრუნველყოფის მეკობრული ვერსიების გამოყენებისთვის დარიცხულ ჯარიმას წარმოადგენს, სპეციალისტთა შეფასებით, საკმაოდ მცირეა. Microsoft-თან მოლაპარაკებების წარმატებით დასრულების შემთხვევაში, საქართველო პირველი კავკასიური ქვეყანა იქნება, რომელსაც მსოფლიოში ყველაზე ფართოდ გავრცელებული საოფისე პროგრამების მშობლიურ ენაზე გამოყენების საშუალება ექნება.

სამწუხაროდ, აღნიშნული თანხის – 545 ათასი ლარის სახელმწიფო ბიუჯეტში გათვალისწინების საკითხი ჯერ ისევ სათუოა. ფინანსთა სამინისტროს მიერ მომზადებულ 2003 წლის ბიუჯეტის პროექტში ეს თანხა ჩადებული არ იყო, მაგრამ შაბათს პრეზიდენტთან გამართულ სპეციალურ შეხვედრაზე გადაწყდა, რომ ინფორმატიზაციის დეპარტამენტის დაფინანსება გაისად ერთი მილიონი ლარით გაიზრდება. ფინანსთა სამინისტროს წარმომადგენელთა განცხადებით, დასაფინანსებელი პროგრამების ნუსხა თავად დეპარტამენტმა უნდა განსაზღვროს. ინფორმატიზაციის დეპარტამენტის თავმჯდომარე ამ გადაწყვეტილებით, რა თქმა უნდა, კმაყოფილია, მაგრამ ფულს თუ სრულად მიიღებს, ამის ბოლომდე არ სჯერა. დავით თარხან-მოურავის განცხადებით, სავსებით მოსალოდნელია, რომ, როგორც საქართველოში ხშირად ხდება ხოლმე, ეს თანხა, საბოლოოდ, ბიუჯეტის ხარჯვით ნაწილში არასრულად შეიტანონ ან საერთოდ "გამორჩეთ".ამასთან, თარხან-მოურავის თქმით, დასახელებული მილიონი ლარის გამოყოფის შემთხვევაშიც კი, ეს სახსრები საკმარისი არ იქნება დეპარტამენტისთვის, რომელსაც გაისად დაგეგმილი პროგრამების განსახორციელებლად 1.4 მილიონი ლარი სჭირდება.

არანაკლებ გაურკვეველი სიტუაციაა იმ 3200 კომპიუტერის საქართველოში ჩამოტანასთან დაკავშირებითაც, რომელიც ამერიკულმა ჰუმანიტარულმა ორგანიზაციამ - World Computer Exchange-მა ქართული სკოლებისთვის ორი თვის წინ შეაგროვა. მიუხედავად იმისა, რომ ამ ორგანიზაციის პრეზიდენტი საქართველოს პრეზიდენტმა რამდენიმე დღის წინათ მიიღო და გაწეული დახმარებისთვის განსაკუთრებული მადლობაც გადაუხადა, ქვეყანას ნაჩუქარი კომპიუტერების ტრანსპორტირებისთვის საჭირო 30 ათასი დოლარი ჯერაც ვერ გამოუძებნია.

თარხან-მოურავი დაფინანსების საკითხის მოგვარებას გადაუდებელ ამოცანად მიიჩნევს. მიუხედავად იმისა, რომ Microsoft-სა და World Computer Exchange-თან მოლაპარაკებები წარმატებით დასრულდა, თანხების დროულად მიუღებლობის შემთხვევაში, ორივე პროექტი, შეიძლება, ჩაიშალოს. ინფორმატიზაციის დეპარტამენტის თავმჯდომარე ამ ფაქტორით ხსნის იმას, რომ Microsoft-ი პოსტსაბჭოთა სივრცეში მეტ ყურადღებას უკრაინასა და ყაზახეთს აქცევს და იქ თავისი წარმომადგენლობების გახსნას გეგმავს. თარხან-მოურავის ინფორმაციით, ორივე ქვეყანამ პირნათლად შეასრულა თავიანთი ვალდებულებები Microsoft-ის წინაშე და მისი პროგრამების ლეგალიზაციისა და ლოკალიზაციისთვის განკუთვნილი თანხები (რამდენიმე მილიონი დოლარი) წლევანდელ ბიუჯეტებში უკვე გაითვალისწინეს. **"ბოლოს და ბოლოს, მოსწყინდება Microsoft-ს ჩვენი დაპირებების მოსმენა და დაგვტოვებს. ასევე, არც World Computer Exchange-ს გაუჭირდება ჩვენთვის შეგროვებული კომპიუტერების რომელიმე აფრიკულ ქვეყანაზე გადამისამართება. ამით კი საქართველო მეტად მნიშვნელოვან შანსს გაუშვებს ხელიდან",** - მიაჩნია თარხან-მოურავს.

„ბიპი" საქართველოს ყველა პრობლემას ვერ მოუგვარებს

გიორგი გახელაძე
გიორგი კალანდაძე

კომპანია "ბრიტიშ პეტროლიუმი", რომელიც ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის ნავთობსადენის პროექტის ოპერატორია დღეს, საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების დოკუმენტს წარუდგენს. ეს არის ის ერთადერთი ოფიციალური დოკუმენტი, რომელიც საქართველოს ხელისუფლებამ უნდა განიხილოს და შესაბამისი ნებართვა გასცეს. "ბიპიმ," დოკუმენტის საბოლოო ვარიანტის მომზადებამდე, დაახლოებით, სამი თვის განმავლობაში, ქართველი და უცხოელი ექსპერტების სამი ათასამდე რეკომენდაცია მიიღო და უმეტესობა გაითვალისწინა.

"24 საათთან" საუბარში "ბიპის" გენერალურმა მენეჯერმა საქართველოში - ენდრიუ ბეინსმა განაცხადა: "მინდა, გვახსოვდეს, რომ ეს არის ერთ-ერთი უდიდესი მილსადენის პროექტი, რომლის ღირებულებაც 2,95 მილიარდი დოლარია. ასეთი დიდი პროექტის განხორციელებისას ყველა ის მხარე, რომელიც ჩართულია მასში, აცნობიერებს, რომ, შესაძლებელია, წარმოიშვას სირთულეები. მშენებლობა წარიმართება მიწის დიდ ფართობზე - ბაქოდან ჯეიჰანამდე. იგი მიმდებარე ტერიტორიის მოსახლეობაზე და გარემოზე მნიშვნელოვან ზეგავლენას მოახდენს. ამიტომ წინასწარ ვატარებთ ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას. ამით მოხდება იმ გავლენის შესწავლა, რომელსაც მშენებლობის პერიოდში ექნება ადგილი. შემუშავდება მთელი რიგი ღონისძიებებისა, თუ როგორ უნდა შევამციროთ ნებისმიერი დაზიანება, ნაკლებად შევაწუხოთ ადგილობრივი მოსახლეობა და ა.შ."

- მინდა, ყურადღება გავამახვილოთ ლოკალური ხასიათის პრობლემებზე. თუნდაც, წალკის მაგალითზე, სადაც ადგილობრივი მოსახლეობის ერთი ჯგუფი საქართველოს ხელისუფლებისგან ნავთობსადენის მშენებლობის აკრძალვას მოითხოვს. ხომ არ მიგაჩნიათ, რომ მსგავსი გამოსვლები იმითაცაა გამოწვეული, რომ ადგილობრივ მოსახლეობასთან სათანადოდ არ იყო ჩატარებული სამუშაოები, რათა მათ კარგად გაეგოთ, რას უნდა ელოდონ მსგავსი პროექტისგან?

- ჩვენ ვაგრძელებთ ადგილობრივ მოსახლეობასთან დიალოგს. მაგრამ იყო შემთხვევები, როდესაც ერთმა ჯგუფმა არასწორი ინფორმაციის გავრცელება დაიწყო, თავი "ბიპის" დასაქმების სამსახურის წარმომადგენლად გაასაღა და ნავთობსადენის მშენებლობაზე დასაქმების მსურველი ხალხისგან ფულის აკრებასაც შეუდგა. ჩვენ იძულებული ვიყავით, მასმედიის საშუალებით ხალხისთვის ამ თაღლითობის შესახებ გვეცნობებინა.

ენდრიუ ბეინსი

მარიკა ამურველაშვილის ფოტო

- მილსადენის უსაფრთხოების უმთავრესი ფაქტორი ადგილობრივი მოსახლეობის კეთილგანწყობაა. აპირებს თუ არა "ბიპი," გამოყოს განსაზღვრული თანხა ადგილობრივი მოსახლეობის სოციალური პირობების გასაუმჯობესებლად?

- კარგია, ეს შეკითხვა რომ დასვით. შორეულ პერსპექტივაში, მილსადენის მთავარი დამცველი სწორედ ის ხალხი უნდა იყოს, რომელიც იმ ტერიტორიებზე ცხოვრობს, სადაც ნავთობსადენმა უნდა გაიაროს. "ბიპის" აქვს პრინციპები, რომლითაც მუშაობს მთელ მსოფლიოში. ერთ-ერთი პრინციპია, რომ გვინდა, იმ ქვეყანაში, სადაც მუშაობას ვიწყებთ პოზიტიური როლი შევასრულოთ. ჩვენ ვაშენებთ მილსადენს საქართველოს ტერიტორიაზე და გვსურს, ქვეყნის მოსახლეობამ ამისგან სარგებელი ნახოს. საქართველოს ბიუჯეტში შევა შემოსავალი ტრანზიტის ტარიფის სახით, რომელსაც ქვეყნის მთავრობა სათანადოდ გამოიყენებს. ეს ის ფულია, რომელიც ბიუჯეტში არ შევიდოდა, მილსადენს თქვენი ქვეყნის ტერიტორია რომ არ გაევლო.

გარდა ამისა, მილსადენის მშენებლობასთან დაკავშირებულია ფართომასშტაბიანი ეკონომიკური აქტივობა. ეს შედარებით ხანმოკლე სამუშაოებია, რადგან მილსადენის მშენებლობას, დაახლოებით, 1,5 წელი დასჭირდება.მაგრამ, ჩვენ დაინტერესებული ვართ, რომ ხალხმა, რომლებიც დასახლებულნი არიან მილსადენის გასწვრივ, მიიღონ სარგებელი უფრო ხანგრძლივი ვადით და არ იყვნენ დამოკიდებულნი მხოლოდ მშენებლობის პროცესთან.

ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის მილსადენის მშენებლობაზე ნებართვა გაიცა ამა წლის ივლისში. ნებართვის შემდეგ ორთვენახევარია გასული და უახლოეს დღეებში ვაპირებთ, გამოვაცხადოთ ჩვენი საზოგადოებრივი ინვესტიციების პროგრამის დაწყება. ეს იქნება რამდენიმე მილიონი დოლარის ღირებულების პროგრამა. ფული გამოიყოფა მდგრადი განვითარების პროექტებისათვის. იგი, ფაქტობრივად, ადგილობრივ მოსახლეობას მოუტანს სარგებელს უფრო ხანგრძლივ პერსპექტივაში, მას შემდეგ, რაც მილსადენების მშენებლობა დამთავრდება. საზოგადოებრივი ინვესტიციების პროგრამა განხორციელდება არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ. თუმცა, "ბიპი" არ არის არც ბანკი და არც დახმარების სააგენტო. ჩვენ ვაშენებთ საქართველოში მილსადენებს და ვერ გადავჭრით ყველა იმ პრობლემას, რაც ქვეყანას აქვს. ჩვენ ვიმედოვნებთ, ეს ფული დავაბანდოთ იმ სფეროებში, რაც ყველაზე მეტი სარგებლობის მომტანი იქნება მოსახლეობისთვის.

- კარგია, რომ განვითარებაზე ვსაუბრობთ. თუმცა, სასურველია, კიდევ ერთ საკითხზე გავამახვილოთ ყურადღება. რამდენადაც ცნობილია, მილსადენის ექსპლოატაციის ვადა 40 წელია. შევხედოთ რუკას და ვნახოთ ის მარშრუტი, რომელიც ახლა არის შემოთავაზებული. იგი გადის ბორჯომი-ბაკურიანის ხეობაში. ეს ხეობა მჭიდროდ დასახლებულია და თან ამ ადგილთან დაკავშირებულია სერიოზული ბიზნესი, რომელიც ასი წელია, საქართველოში არსებობს. მხედველობაში გვაქვს "ბორჯომის" წყალი, რომელთანაც მოსახლეობის იმედებია დაკავშირებული. რამდენად საბოლოოა ეს მარშრუტი, და შესაძლებელია თუ არა რაიმე ფაქტორმა მისი ცვლილება გამოიწვიოს?

- ტერიტორიის მფლობელ ქვეყანასთან გაფორმებული ხელშეკრულების მიხედვით, რომლითაც ჩვენ ვმოქმედებთ, მარშრუტის ცვლილება შეიძლება განხორციელდეს თვითონ ოპერატორის მიერ ან ეს შეიძლება მოითხოვოს ტერიტორიის მფლობელმა ქვეყანამ. თუმცა, ეს მოთხოვნა სერიოზული არგუმენტით უნდა იყოს გამაგრებული.

ამჟამინდელი მარშრუტი ავირჩიეთ უამრავი სხვა მარშრუტის განხილვის შემდეგ. ჩვენ განვიხილეთ მარშრუტები უფრო ჩრდილოეთით და სამხრეთით, მაგრამ იქ უფრო მეტ რისკს წავაწყდით, ვიდრე ახლანდელ მარშრუტზე. მაგალითად, ჩრდილოეთით მილსადენს უნდა გაევლო დაცულ ტერიტორიაზე - ბორჯომ-ხარაგაულის ნაკრძალზე. როდესაც მილსადენის მარშრუტს ირჩევ, უნდა გაითვალისწინო ეკოლოგიური ფაქტორები და ა.შ.

კიდევ ერთხელ აღვნიშნავ, ამ მარშრუტის შერჩევა მოხდა დიდი კვლევის შემდეგ და ეს საუკეთესო ვარიანტია.

- სექტემბრის დასაწყისში, ლონდონში, ევრობანკის ინიციატივით, მოეწყო ეკოლოგიური ზემოქმედების შეფასების დოკუმენტის პრეზენტაცია. იქ იყო გამოთქმული ევროპელი ექსპერტების შენიშვნები იმის თაობაზე, რომ "ბიპის" მიერ შედგენილ პროექტში არ არის ალტერნატიული მარშრუტები.

- ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების წინასწარი დოკუმენტი მართლაც არ ითვალისწინებს ალტერნატივების დეტალურად განხილვას. მაგრამ დოკუმენტის საბოლოო ვარიანტში, რომელიც გარემოს დაცვის სამინისტროს გადაეცემა, მოცემულია ალტერნატივების საკმაოდ დეტალური განხილვა.

თქვენს მიერ ნახსენები ნიდერლანდების დამოუკიდებელი კომისიის შეფასებები ჩვენთვის გამოწვევაა და ჩვენ მას ვიღებთ, რადგან გვინდა, რომ მილსადენი, რაც შეიძლება, კარგი და უსაფრთხო იყოს. ჩვენ კასპიის ნავთობის პროექტებში 18 მილიარდი დოლარის ინვესტიციის ჩადებას ვაპირებთ და ამას რეგიონისადმი განსაკუთრებული სიყვარულის გამო არ ვაკეთებთ. ჩვენ კომერციული ორგანიზაცია ვართ და გვინდა, მოგება ვნახოთ. ამ მოგებას კი ვერ მივიღებთ, თუ მილსადენი გახვრეტილია და არ მუშაობს. ამიტომ ჩვენ თვითონ გვინდა უსაფრთხო და კარგი მილსადენის აშენება.

- დავუშვათ, საქართველოს მთავრობამ დააყენა საკითხი ცვლილებების თაობაზე, რამდენად ცვლის ეს თქვენს ბიზნეს-გეგმას ფინანსურად თუ სხვა პარამეტრების მიხედვით და რამდენად აისახება ეს ცვლილება თქვენს ქართველ პარტნიორებზე, სამშენებლო კომპანიებზე?

- ჩვენ საბაზისო კვლევითი სამუშაოები 2000 წლის ნოემბერში დავიწყეთ, რომელმაც ექვს თვეს გასტანა და 26 მილიონი დოლარი დაგვიჯდა. აქვე განისაზღვრა პროექტის სახე. შემდეგ დავიწყეთ დეტალური საინჟინრო სამუშაოების შესრულება, რაშიც 50 მილიონი დოლარი დაიხარჯა. ასე რომ, თუ მარშრუტი საგრძნობლად შეიცვლება, ეს დიდ დანახარჯებს გამოიწვევს.

- რა შეიძლება ჩაითვალოს რადიკალურ ცვლილებად საქართველოს მონაკვეთზე?

- მე არ ვარ ინჟინერი, ასე რომ, თქვენი ფანტაზია გამოიყენეთ და ისე წარმოიდგინეთ,

- ე.ი. შეიძლება, უკვე დადგენილი თანხა - 2,95 მილიარდი დოლარიც შეიცვალოს?

- რა თქმა უნდა.

ღარიბი ქვეყნები ბანკროტებად გამოცხადდებიან

თორნიკე შარაშენიძე

გასულ შაბათ-კვირას გამართულ სავალუტო ფონდისა და მსოფლიო ბანკის სხდომაზე ყველაზე მნიშვნელოვანი მოვლენა ე.წ. "სახელმწიფო ბანკროტობის" შესახებ გადაწყვეტილების მიღება იყო. სავალუტო ფონდმა თავის თანამშრომლებს დაავალა, შეედგინათ მთელი რიგი ქვეყნების "სუვერენულ ბანკროტებად" გამოცხადების პროცედურის პროექტი. ამ იდეას, რომელიც პირველად შარშან ფონდის აღმასრულებელი დირექტორის მოადგილემ ენ კრიუგერმა წამოაყენა, მხარდამჭერები ბოლოდროინდელი მოვლენების – გლობალური ეკონომიკური კრიზისისა და არგენტინის მიერ ვალებზე დეფოლტის გამოცხადების შემდეგ გამოუჩნდა. მოგეხსენებათ, არგენტინა, რომელიც კარგა ხანს ყველაზე მიმზიდველ ქვეყნად ითვლებოდა ინვესტორთათვის, ვალებიდან ველარ ამოდის და სავალუტო ფონდის პროგრამებს, პრაქტიკულად, ბოიკოტს უცხადებს. ანალოგიური საშიშროება არსებობს ბრაზილიაშიც. სწორედ ამიტომ, აშშ-ს ხაზინის მდივანმა პოლ ონილმა, რომელიც აქამდე ეჭვის თვალით უყურებდა კრიუგერის იდეას, ახლა განაცხადა, რომ მას ყველანაირად დაუჭერს მხარს.

რამდენადაც წინასწარ შეიძლება მსჯელობა, საუბარია საერთაშორისო სასამართლოს შექმნაზე, რომელიც ბანკროტობის საქმეებს შეისწავლის. ქვეყანა, რომელიც "ბანკროტად" გამოცხადდება, თავს აარიდებს დეფოლტს და საშუალება ექნება თანდათანობით, შეღავათიანი პირობებით დაფაროს ვალი. იდეის ავტორები არ იძლევიან გარანტიას, რომ ეს ნაბიჯი ეკონომიკური კრიზისების პანაცეა იქნება, მაგრამ იგი კრიზისებს გაცილებით უფრო უმტკივნეულოდ აქცევს. კრიუგერის აზრით, უკეთესია, სახელმწიფოებს ვალების რესტრუქტურიზაციის საშუალება მიეცეთ, ვიდრე მათ დეფოლტი გამოაცხადონ.

ბევრმა ბანკმა, კერძო ინვესტორმა და ფინანსისტმა სასტიკად გალაშქრა ამ იდეის წინააღმდეგ, რადგან მისი განხორციელებისათვის კრედიტორთა უფლებების მკვეთრი შეზღუდვაა საჭირო. ქვეყნები ხომ არა მხოლოდ სხვა ქვეყნებისა თუ საერთაშორისო ორგანიზაციებისაგან სესხულობენ, არამედ კერძო ბანკებისგანაც. თუკი ახლა სესხების პირობები შეიცვალა, კრედიტორი ბანკები დიდ ზარალს ნახავენ.

მეორე მნიშვნელოვანი მოვლენა, რომელზეც საუბარი ღირს, განვითარებულ ქვეყანათა ფინანსთა მინისტრების მიერ გაკეთებული განცხადება გახლდათ, რომელშიც ღარიბი სამყაროსათვის დახმარების გაწევის აუცილებლობას გაესვა ხაზი. საუბარია იმ ერთ მილიარდ დოლარზე, რომელიც ღარიბ ქვეყნებს დახმარების მიღებისას, სხვადასხვა მიზეზების გამო, დააკლდათ. მინისტრებმა პირობა დადეს, რომ ეს თანხა სულ მალე დაიფარება. **"ჩვენ ყველას გვესმის, რომ, ეკონომიკური კრიზისიდან გამოსვლის გზაზე, განვითარებულ და განვითარებად სამყაროებს შორის ახალი ურთიერთობებია დასამყარებელი, ისეთი ურთიერთობები, რომლის დროსაც გლობალიზაციით განვითარებადმა სამყარომაც ისარგებლოს,"** – ასეთი განცხადება გააკეთა ამ საკითხთან დაკავშირებით ბრიტანეთის კანცლერმა გორდონ ბრაუნმა.

ბრაუნი, რომელიც 20 უმდიდრესი ქვეყნისგან შემდგარ საერთაშორისო სავალუტო და საფინანსო კომიტეტს ხელმძღვანელობს, იუწყება რომ უკვე 15-მა მდიდარმა ქვეყანამ დაუჭირა მხარი ამ წინადადებას და იგი აუცილებლად გავა.

თუმცა, ღარიბ ქვეყანათა წარმომადგენლები ამ ინიციატივას ერთობ გულცივად შეხვდნენ. მათი თქმით, ეს მხოლოდ "მორიგი პი-არია" და მეტი არაფერი. ღარიბ სამყაროს გაცილებით უფრო სერიოზული ხელშეწყობა სჭირდება, წინააღმდეგ შემთხვევაში, გაერო-ს ათასწლეულის სამიტზე დასახული მიზნების მიღწევა მეტად შორეული მომავლისაკენ გადაიწევს.

ათასწლეულის სამიტზე მიღებული დეკლარაციით 2015 წელია ის ბოლო ვადა, როცა მსოფლიოში შიმშილობის, სიღარიბის, ბავშვთა სიკვდილიანობისა და წერა-კითხვის უცოდინრობის დონე უნდა განახევრდეს.

განვითარებული სამყაროს მისამართით როგორი კრიტიკაც არ უნდა გამოითქვას, გორდონი მაინც კმაყოფილია საკუთარი მიღწევით. **"ჯერ კიდევ ერთი კვირის წინ, პრაქტიკულად, წარმოუდგენელი იყო, რომ ღარიბი ქვეყნებისათვის დამატებითი ფულის გამოყოფა მოხდებოდა,** - თქვა მან, - **ახლა ეს უკვე რეალობაა."**

ლარის ოფიციალური გაცვლითი კურსი აშშ დოლარის მიმართ
2002 წლის 24 - 30 სექტემბრის მდგომარეობით

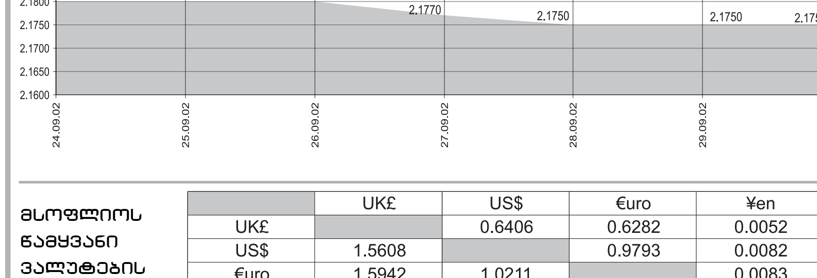

მსოფლიოს წამყვანი ვალუტების კროსკურსები

	UK£	US$	€uro	¥en
UK£		0.6406	0.6282	0.0052
US$	1.5608		0.9793	0.0082
€uro	1.5942	1.0211		0.0083
¥en	191.28	122.53	120.18	

უალტერნატივობა კაპიტულაციას განაპირობებს

პირველი გვერდიდან

მთელი ცივილიზებული სამყარო უნდა უმადლოდეს აშშ-ს, რომელიც მთლიანად იღებდა და იღებს პასუხისმგებლობას თავის თავზე, როგორც კუვეიტის ომის დროს, ასევე ახლაც და ამით ხელს უშლის მოვლენების არასასურველი მიმართულებით განვითარებას.

რუსეთის განსაკუთრებული აგრესია საქართველოს მიმართ, ძირითადად, განპირობებულია ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის პროექტის აქტიურ ფაზაში შესვლით. ცოტა ხნის წინ მოსკოვმა მოსინჯა სიტუაციის დარეგულირების უკანასკნელი ცივილიზებული შესაძლებლობა – კომპანია "ტრანს-ნევფტმა" შესთავაზა აზერბაიჯანს ბაქო-ნოვოროსიისკის მიმართულებით ნავთობის ტრანსპორტირებაზე სერიოზული ფასდაკლება, ნავთობის ტრანსპორტირების გარანტირებული მოცულობის პირობებში, რაზეც უარი მიიღო. ამის შემდეგ იწყება ბოლო კოზირის გათამაშების პროცესი, ანუ საქართველოს მიმართ დაუფარავი, პირდაპირი აგრესია. რუსეთი ფიქრობს, რომ ის წაუგებელ თამაშს თამაშობს, რადგან, მისი აზრით, შესაძლებელია მოვლენების განვითარების ორი ძირითადი სცენარი. პირველი ის, რომ საქართველოში იწყება სერიოზული დესტაბილიზაცია, რაც, თავისთავად, შეაფერხებს ნავთობსადენის მშენებლობის და შემდგომი ექსპლოატაციის პროცესს და მეორე, სამწუხაროდ, უფრო რეალური – საქართველოს ხელისუფლება, შიდა პრობლემებიდან გამომდინარე, საკუთარი ნებით აბარებს რუსეთს კონტროლს ნავთობისა და გაზის ტრანსპორტირებასა და ექსპლოატაციაზე. დროც აბსოლუტურად სწორად არის გათვლილი – მოდის ზამთარი და "იტერას" გაზის გარეშე დარჩენა ხელისუფლებას აყენებს უმძიმეს მდგომარეობაში. რუსეთის პოლიტიკის მიზანი, ამ ეტაპზე, პანკისის ხეობის დაბომბვა კი არა, გაზზე ემბარგოს მომზადებაა. ყველაზე სამწუხარო ის არის, რომ ხელისუფლება, რომელმაც ვერა და ვერ ისწავლა საკუთარ ინტერესებზე მაღლა ქვეყნის ინტერესების დაყენება (უფრო მეტიც, მას გაიგივებული აქვს ეს ორი არაადეკვატური ცნება), უკვე წამოეგო ამ თამაშზე და ფორსირებული ტემპით მიისწრაფვის "იტერას" კლანჭებში მოსახვედრად. აქვე არ უნდა დაგვავიწყდეს ბოლო დროს "ლუკოილის" განსაკუთრებული გააქტიურება, თუმცა, უნდა ითქვას, რომ ჯერჯერობით ისინი ცივილიზებული მეთოდებით მოქმედებენ. რამდენადაც სავალალოც არ უნდა იყოს, უნდა ვაღიაროთ, რომ ჩვენი ხელისუფლების ერთადერთი არგუმენტი რუსეთის წინააღმდეგ არის აშშ-ს პოზიცია. ეს კი ნიშნავს იმას, რომ ქვეყანაში არ არსებობს გააზრებული პოლიტიკა, უბრალოდ, არის მცდელობა იმისა, რომ ერთი უფროსი ძმა მეორით შეიცვალოს და ჩვენი ინტერესებიც სწორედ ამ ახალმა უფროსმა ძმამ დაიცვას. სწორად აქედან მომდინარეობს რუსეთის დამცინავი, შეურაცხმყოფელი, არადიპლომატიური ტონი. დავუშვათ, ვაღიარეთ, რომ ჩვენ არ შეგვიძლია ქვეყნის მოვლა და გადავწყვიტეთ, აშშ-ს ჩავბარდეთ, რაც, უდავოდ, უკეთესია რუსეთის გავლენის ქვეშ ყოფნაზე. სამწუხაროდ, უნდა ითქვას, რომ ეს დღევანდელ სიტუაციაში, პრაქტიკულად, შეუძლებელია. როგორც ადრე ითქვა, დღეს ცივილიზებული სამყაროს დაინტერესებას განაპირობებს ეკონომიკური ინტერესები. რა ხდება, ამ მხრივ, ქვეყანაში? ყოველგვარ ლოგიკას მოკლებული ზეწოლა "ეი-ი-ეს თელასზე", "მეტრომედიის" განცხადება საქართველოს ტელეკომუნიკაციების სფეროში თავისი წილების შესაძლო გაყიდვის შესახებ, "იტერასთვის" "თბილგაზის" დაჩქარებული ტემპით მიყიდვის მცდელობა, "ლუკოილის" გააქტიურება, ტელეკომუნიკაციის სფეროში რუსული კაპიტალის გამოჩენა. ანუ, რომ გადავხედოთ ეკონომიკური ბრძოლის ველს, რუსეთი სუფთად იგებს ამ ბრძოლას. დარჩენილია ერთადერთი ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის ნავთობსადენი და, პერსპექტივაში, გაზსადენი, მაგრამ მოვლენების განვითარების ლოგიკა მეტყველებს იმაზე, რომ, საბოლოო ჯამში, ამ პროექტების (საქართველოს ნაწილის) საკონტროლო პაკეტებიც ე.წ. ქართულ-რუსულ ერთობლივ საწარმოებს გადაეცემა და, როგორც "იტერას" შემთხვევაში, ჩვენს ხელისუფლებას ექნება ერთადერთი "რკინის" არგუმენტი – ალტერნატივის არარსებობა. უალტერნატივობა კი კაპიტულაციას განაპირობებს.

დღეს ჩვენ ომს ვაგებთ არა აფხაზეთში ან პანკისში, არამედ თბილისში, კანცელარიის დერეფნებში. კორუფცია, რომელიც, დიდი ხანია, ჩვენი ქვეყნის ცხოვრების წესად იქცა, სწორედ რუსული ინტერესების გატარებისთვის ქმნის ნაყოფიერ ნიადაგს. მოსკოვს არც უფიქრია და არც სჭირდება გასროლა, მან მხოლოდ თოფი გამოაჩინა სცენაზე, რათა ფარული გეგმის განხორციელებამდე გაამაგროს არსებული სისტემა და, როგორც ვხედავთ, მოვლენები ზუსტად ასე ვითარდება. რჩება ერთადერთი კითხვა – ჩვენი ხელისუფლება ამ თამაშის თანამონაწილეა თუ უბრალო სტატისტის როლში გამოდის? იმედი ვიქონიოთ, რომ ამ კითხვაზე პასუხის გაცემა დაგვიანებული არ იქნება.

„იტერას" იურისტები თბილისს კვირის ბოლოს ეწვევიან

გიორგი კალანდაძე

რამდენიმე დღეში თბილისში განახლდება მოლაპარაკება საქართველოს მთავრობასა და საერთაშორისო კორპორაცია "იტერას" წარმომადგენლებს შორის. სახელმწიფო მინისტრის მოადგილის, მამუკა ნიკოლეიშვილის ცნობით, ქართულმა მხარემ თავისი შენიშვნები, შეთანხმების პროექტთან დაკავშირებით, მოსკოვში უკვე გააგზავნა. "იტერას" იურისტების ვიზიტისას მხარეები პროექტის ცალკეულ დეტალებს შეაჯერებენ. ნიკოლეიშვილის თქმით, ჯერჯერობით შეუთანხმებელია გაზის სექტორში საგადასახადო შეღავათების საკითხი, რასაც "იტერა" ითხოვს. ასევე არ არის გარკვეული მხარეების საინვესტიციო ვალდებულებათა საკითხი და არ არის დადგენილი "თბილგაზის" ქსელის სარეაბილიტაციო სამუშაოების ღირებულება.

გუშინ "იტერასთან" მოლაპარაკებისა და "თბილგაზში" შექმნილი ვითარების განხილვა პრეზიდენტთან გაიმართა. "თბილგაზის" გენერალურმა დირექტორმა ვახტანგ ცაავამ განაცხადა, რომ გაზგამანაწილებელი სისტემის ზამთრისათვის მოსამზადებლად აუცილებელია 15 მილიონი ლარის გამოყოფა. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ზამთარში ქალაქის დიდი ნაწილი, შესაძლოა, ბუნებრივი აირის გარეშე დარჩეს. მისი თქმით, ორშაბათს, დილიდან დილმის მასივისა და დაბა წყნეთის მოსახლეობას ბუნებრივი აირის მიწოდება შეუწყდება. ამის მიზეზია ტექნიკური სამუშაოების ჩატარების აუცილებლობა. ვახტანგ ცაავას განცხადებით, დიღმის მოსახლეობას გაზი მხოლოდ ერთი დღით შეუწყდება, წყნეთის მოსახლეობას კი - ორი-სამი დღით.

მამუკა ნიკოლეიშვილის თქმით, პრეზიდენტთან შეხვედრისას ასევე განიხილეს "თბილგაზის" მენეჯმენტის გაუმჯობესების საკითხი.

"ინტერ-პრესის" ინფორმაციით, 12 ოქტომბრიდან სააქციო საზოგადოება "თბილგაზში" სტრუქტურული რეორგანიზაცია იწყება. რეორგანიზაციის შემდეგ კომპანიის ცენტრალური აპარატის თანამშრომელთა რაოდენობა 220-დან 110-მდე შემცირდება. ამჯერად შემცირებას გადაურჩება "თბილგაზის" გამანაწილებელ სადგურებსა და პუნქტებზე მომუშავე ტექნიკური პერსონალი, რომლის რიცხვი ამჟამად 500-ს აღემატება. "თბილგაზში" ამას გამანაწილებელი სადგურებისა და პუნქტების უსაფრთხოების დაცვის საჭიროებით ხსნიან.

„საქართველოსთვის რთული იქნება ნატო-ში და ევროკავშირში დაჩქარებული ინტეგრირება"

პირველი გვერდიდან

ლინჩი "მეორე წელია" კურირებს ამერიკის შეერთებული შტატების მშვიდობის ინსტიტუტის პროექტს - "გარდამავალი პერიოდის ჩიხები – დე ფაქტო სახელმწიფოები და ევროაზიური უსაფრთხოება". შესანიშნავად იცნობს აფხაზეთის, "სამხრეთ ოსეთისა" და მთიანი ყარაბაღის კონფლიქტების ანატომიასა და რუსეთის როლს აღნიშნული კონფლიქტების წარმოქმნაში. ლინჩი 2001 წლიდან მუშაობს პარიზში, ევროკავშირის უსაფრთხოების კვლევის ინსტიტუტში. მანამდე იკვლევდა რუსეთის საგარეო პოლიტიკას ოქსფორდისა და იელის უნივერსიტეტებში, რისთვისაც 1997 წელს მიენიჭა დოქტორის ხარისხი. 90-იანი წლების დასაწყისში მუშაობდა საგარეო ურთიერთობების სამეფო ინსტიტუტში, ლონდონში და ენტონის კოლეჯში. ამჟამად დაკავებულია მეცნიერული კვლევებით უზბეკეთში, ფერგანის დაბლობში. სხვადასხვა დროს გავლენიან ევროპულ გამოცემებში გამოქვეყნებული აქვს პუბლიკაციები ევროპის უსაფრთხოების, ევროპაში არსებული კონფლიქტებისა და რუსეთისა და ევროპული ორგანიზაციების ურთიერთობების საკითხებზე.

დოქტორი დოფ ლინჩი.
ლევან ხერხეულიძის ფოტო

- თქვენი ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი გამოკვლევა საბჭოთა კავშირის ტერიტორიაზე არსებული "დე-ფაქტო სახელმწიფოებს" ეხება...

- ჩემი კვლევის მიზანი იყო, გამერკვია, როგორ მოახერხეს მათ ათ წელიწადზე მეტი ხნით არსებობის შენარჩუნება. ამაში, დიდი წვლილი, რა თქმა უნდა, მოსკოვის მხარდაჭერას მიუძღვის, მაგრამ მხოლოდ ამაზე შეჩერება საკითხის ძალზე გამარტივება იქნებოდა. გარდა ამის, არის სამი მნიშვნელოვანი საშინაო ფაქტორიც, რაც მათ სიცოცხლისუნარიანობას უწყობს ხელს. პირველი მათგანი დამოუკიდებლობის სურვილია. როგორც არ უნდა ვუყურებდეთ ჩვენ ამ სახელმწიფოებს, უნდა ვაღიაროთ, რომ მათში არის დამოუკიდებლობის მოპოვებისაკენ სწრაფვა. მეორე ფაქტორი - შიშია. აფხაზებს ეშინიათ ქართველების, დნესტრისპირელებს - მოლდოველების, ყარაბაღელებს – აზერბაიჯანელების. სეპარატისტული ერთეულების როგორც ხელმძღვანელობა, ისე მოსახლეობა ყველაფერს გააკეთებს იმისათვის, რომ ისევ ცენტრალური ხელისუფლების ხელში არ ჩავარდეს. მესამე - ეკონომიკური ფაქტორია. ყველა ეს "თვითმარქვია სახელმწიფო" ძალზე ღარიბია. მოსახლეობის დიდი უმრავლესობა მხოლოდ იმდენს შოულობს, რომ თავის გატანა შეძლოს. განსაკუთრებით დიდია დამნაშავეობა, მათ შორის - კონტრაბანდა. სეპარატისტების წამყვანი პოლიტიკური ფიგურები ძალზე მჭიდროდ არიან დაკავშირებულნი კრიმინალური დაჯგუფებების წევრებთან და მათი მეშვეობით რეალურად აკონტროლებენ "ამ სახელმწიფოების" მთელ ეკონომიკას. ასეთი სურათია აფხაზეთში, ყარაბაღში, სამხრეთ ოსეთში და სხვაგან.

ამ სამი საშინაო ფაქტორის - დამოუკიდებლობისაკენ მისწრაფების, შიშისა და კრიმინალური ეკონომიკის გარდა, არის საგარეო ფაქტორებიც; პირველ რიგში, ესაა რუსეთის მხარდაჭერა. თუმცა, ეს მხარდაჭერაც მხოლოდ იმდენია, რომ ამ "დე-ფაქტო სახელმწიფოებმა" თავის გატანა შეძლონ. გარდა ამისა, სეპარატისტებისათვის ძალზე მნიშვნელოვანია ეთნიკური ბიძაშვილებისა თუ უცხოეთში საკუთარი დიასპორებისაგან მიღებული მხარდაჭერა.

რუსეთი მათთვის, რა თქმა უნდა, მხოლოდ საგარეო ფაქტორი არაა, იგი დიდ როლს ასრულებს მათ საშინაო პოლიტიკაშიც, ყველა გადაწყვეტილების მიღებისას ადგილობრივ პოლიტიკოსებს რუსეთის ინტერესების გათვალისწინება უწევთ.

ამავე დროს, ისინი იძულებულნი არიან, დააბალანსონ ორი მთავარი მიმართულება, დამოუკიდებლობისაკენ სწრაფვა და რუსეთთან მაქსიმალური სიახლოვე.

ამ ფაქტორების გათვალისწინებით, შეიძლება ითქვას, რომ კონფლიქტების გადაწყვეტის ის გზები, რომლებიც დასაშვები იყო 90-იანი წლების დასაწყისში, ახლა უკვე ვეღარ იმუშავებს. ერთ-ერთი ამგვარი გზა იყო, მაგალითად, "კონსტიტუციური უფლებამოსილებების გამიჯვნის" მოდელი.

- თუკი ეს კვაზი-სახელმწიფოები რუსეთის, საკუთარი დიასპორებისა და კრიმინალური რეჟიმების ტყვედ იქცნენ, ეს ნიშნავს, რომ გადაწყვეტის ერთადერთ გზად სამხედრო ძალა რჩება?

- ვფიქრობ, არსებობს ორი გზა. ერთი, რასაკვირველია, სამხედრო ვარიანტია, რაც გააკეთეს ხორვატებმა კრაინაში, როდესაც ორ კვირაში ათეულობით ათასი სერბი გაყარეს და ამით პრობლემა საბოლოოდ გადაჭრეს. მეორე გზა არის რეალობის აღიარება და მისი ფორმალიზება. ეს იმას ნიშნავს, რომ კონფლიქტის დარეგულირება უნდა მოხდეს სტატუს-კვოს ლეგიტიმაციის საფუძველზე, რაც იმას ნიშნავს, რომ აფხაზები ვერ მიიღებენ ადგილს გენერალურ ასამბლეაზე, მაგრამ ვერც ქართველები მიიღებენ სოხუმზე კონტროლს. ანუ, ეს გზა კონფედერაციულ მოწყობას ან ე.წ. "საერთო სახელმწიფოს" ნიშნავს.

- მაგრამ, სტატუს-კვოს შენარჩუნება ანუ კონფედერაციული გზა ნიშნავს, რომ სეპარატისტები სულ უფრო მეტად მოექცევიან რუსულ ორბიტაში...

- სხვა რა გზაა. შეხედეთ ქართული არმიის დღევანდელ მდგომარეობას. შეუძლებელია, ამ არმიას ჰქონდეს იმის იმედი, რომ იგი აფხაზეთს დაიბრუნებს. კარგად მესმის, რა ძნელია თბილისისთვის ამგვარი გადაწყვეტილების მიღება, მაგრამ...

თანაც, გრძელვადიან პერსპექტივაში სტაბილიზაციასა და ურთიერთნდობის აღდგენას მოჰყვება სოხუმის მხრიდან იმის აღიარება, რომ სოხუმს სჭირდება თბილისი. თანაც, გალის რაიონში ლტოლვილების დაბრუნება მხარეების დაახლოებას შეუწყობს ხელს.

აფხაზეთის პრობლემის ირგვლივ რუსეთთან ლაპარაკსაც ნაკლებად აქვს აზრი. ეს კიდევ უფრო უარესია, ვიდრე აფხაზებთან დიალოგი, რადგანაც მოსკოვთან საქართველოს სუსტის პოზიციიდან უწევს საუბარი.

ვფიქრობ, სჯობია გრანდიოზულ სტრატეგიულ გეგმებს მოვეშვათ და კონფლიქტის მოგვარება პატარა ნაბიჯებით დავიწყოთ, რაც შეიძლება დაბალ დონეზე. ამგვარი ნაბიჯები შეიძლება იყოს ლტოლვილების დაბრუნება გალში, ეკონომიკის რეკონსტრუქცია და ასე შემდეგ.

- ბოლო დროს თითქოს შეიმჩნევა ამერიკის გააქტიურება კონფლიქტის დარეგულირებაში. რას იტყვით ამის შესახებ?

- ჩემთვის ძნელია ამაზე კომენტარის გაკეთება. თედო ჯაფარიძეს და სხვებს სურთ სამმხრივი დიალოგის დაწყება, რომელშიც ამერიკა, რუსეთი და საქართველო პანკისისა და აფხაზეთის პრობლემებს განიხილავენ. ეს ინიციატივა საქართველოსთვის შეიძლება ხელსაყრელი იყოს, მაგრამ არ მესმის, რატომ წამოვა ამ დიალოგზე რუსეთი.

ამერიკა ისედაც უკვე მონაწილეობს დარეგულირების პროცესში. იგი მხარს უჭერს ე.წ. "ბოდენის დოკუმენტს". თუმცა, აქაც რაღაც-რაღაცეები იცვლება. არა მგონია, ჰეიდი ტალიავინი, გაერო-ს გენერალური მდივნის პირადი წარმომადგენელი საქართველოში და ბოდენის შემცვლელი, მხარს უჭერდეს "ბოდენის დოკუმენტს". რამდენიმე დღის წინ ვესაუბრე მას და ვფიქრობ, იგი უფრო ეტაპობრივი, ნაბიჯ-ნაბიჯ მიდგომის მომხრეა.

- შეიძლება ითქვას, რომ ამგვარი ეტაპობრივი მიდგომა სამხრეთ ოსეთის შემთხვევაში იქნა გამოყენებული, მაგრამ ისე ჩანს, რომ ბოლომდე ნაბიჯ-ნაბიჯ ვერ ივლი...

- მართალია, ერთხანს, თითქოს ჩანდა, რომ ვითარება დარეგულირებისკენ მიდიოდა, მაგრამ, ცხინვალში ახალი ხელმძღვანელობის მოსვლის შემდეგ ვითარება ცოტა შეიცვალა.

- ჩვენ ჯერ არ მოგვისმენია ევროკავშირის ოფიციალური პოზიცია საქართველო-რუსეთის ურთიერთობებში შექმნილი კრიზისისადმი. თუ არსებობს ამგვარი პოზიცია?

- ევროკავშირის მიდგომა საკმაოდ ამბივალენტურია. ეს გარკვეულწილად იმით აიხსნება, რომ კავშირის წევრ თხუთმეტ სახელმწიფოს უჭირს ერთიანი პოზიციის ჩამოყალიბება.

თუ გახსოვთ, 1999 წელს, ჩეჩნეთის ომის დაწყების შემდეგ, ევროკავშირმა ძალზე მკაფიო და მკაცრი პოზიცია დაიკავა რუსეთის წინააღმდეგ. ჩვენ მაშინ განვაცხადეთ, რომ მართალია, რუსეთს აქვს უფლება, დაიცვას ტერიტორიული მთლიანობა და ა.შ., მაგრამ, ჩვენთვის მიუღებელია ძალის ამგვარი ფორმით გამოყენება. ჩვენ სიმბოლური სანქციებიც კი შემოვიღეთ მის წინააღმდეგ, მაგრამ რუსეთმა გვაგრძნობინა, რომ ეს მას არ აღელვებდა. რუსეთის არჩევნების შემდეგ ევროკავშირის პოლიტიკა შეიცვალა და ჩეჩნეთის საკითხი საერთოდ გაქრა დღის წესრიგიდან.

რაც შეეხება საქართველო-რუსეთის ურთიერთობების საკითხს, ამერიკისაგან განსხვავებით, ევროკავშირს არ გაუკეთებია ოფიციალური განცხადება. საერთოდ, ჩვენ კულისებსმიღმა მოქმედებას ვამჯობინებთ, მაგრამ არაოფიციალური ფორმით ჩვენი დამოკიდებულება ამ საკითხისადმი დავაფიქსირეთ.

- ბევრი ფიქრობს, რომ სამხედრო კომპონენტის სისუსტისა და ერთიანი საგარეო პოლიტიკისა და უსაფრთხოების კონცეფციის არაკოორდინირებულობის გამო, ევროკავშირი ვერ ასრულებს მნიშვნელოვან როლს კავკასიაში.

- შეიძლება, ეს მართალია, მაგრამ ჩვენ სწრაფად მივდივართ წინ. ამჟამად იხილება რეგიონში ევროკავშირის სპეციალური წარმომადგენლის დანიშვნის საკითხი. ჩვენ, ამერიკელების მსგავსად, ყველაფერს აფიშირებას არ ვუკეთებთ, მაგრამ ამ რეგიონში რაღაცას ჩვენც ვაკეთებთ.

გარდა ამისა, ევროკავშირი ქმნის სწრაფი რეაგირების ძალებს. შეიძლება, დაგეგმილ ვადებში ვერ ჩავეტიოთ, მაგრამ, ზოგი წევრი-სახელმწიფოს წინააღმდეგობის მიუხედავად, ეს ფორმირება რომ შეიქმნება, სრულიად აშკარაა. ამ ძალების პირველი მისიები ბოსნია და შემდეგ მაკედონია იქნება, სადაც ისინი ნატო-ს ძალებს ჩაენაცვლებიან.

- თითქმის გადაწყვეტილია, რომ რამდენიმე წელიწადში ბულგარეთი და რუმინეთი ევროკავშირის წევრები გახდებიან. რაღაც შანსები აქვს თურქეთსაც. რამდენად შეცვლის ეს ევროკავშირის დამოკიდებულებას საქართველოსადმი?

- ბოლო წლებში თურქეთის გაწევრიანებას აქტიურად ლობირებს გერმანია, თუმცა, გასული წლის ეკონომიკური კრიზისის შემდეგ, ყველაფერი შეიცვალა. ის მცირე რეფორმები, რომელიც თურქეთმა გაატარა, ძალზე არამყარია და იოლად შეიძლება შეიცვალოს.

რაც შეეხება ბულგარეთისა და რუმინეთის ევროკავშირში გაწევრიანების პროცესს, ეს, ბუნებრივია, ზრდის ევროპელთა ყურადღებას შავი ზღვის რეგიონისადმი. ამჟამად მიმდინარეობს შავი ზღვის სტრატეგიის დამუშავება, თუმცა, რა გავლენას მოახდენს ეს ყველაფერი საქართველოზე, ძნელი სათქმელია

- რა ადგილი უკავია კასპიის ნავთობს ევროკავშირის კავკასიურ სტრატეგიაში და განიხილება თუ არა იგი რუსეთზე ენერგეტიკული დამოკიდებულების შემამცირებელ ფაქტორად?

- ევროკავშირსა და რუსეთს, ენერგეტიკული თვალსაზრისით, უაღრესად მჭიდრო კავშირები აქვთ. შეიძლება ითქვას, ამ სფეროში მათი თანამშრომლობა სტრატეგიული პარტნიორობის ტოლფასია. მომავალში ეს დამოკიდებულება კიდევ უფრო გაიზრდება, ძირითადად - გაზის იმპორტის გაფართოების გამო. ენერგოდამოკიდებულების შემცირების საკითხი არ დგას. ამიტომ, ევროკავშირი კასპიის ნავთობს ასეთ მნიშვნელობას არ ანიჭებს.

- რას ფიქრობს ევროკავშირი რუსეთის მცდელობაზე, ამერიკას საქართველო ერაყში "გაუცვალოს"?

- არა მგონია, გარიგება არსებობდეს. იგი არ იქნებოდა ექვივალენტური, რადგან რუსეთის გავლენა საქართველოში უფრო ძლიერია, ვიდრე ამერიკისა. გაიხსენეთ, რა ხდებოდა პანკისის ხეობაში ანტიტერორისტული ოპერაციის დაწყებამდე. რაც შეეხება ამერიკელებს, მათ ჯერ რეალურად მხოლოდ "წრთვნისა და აღჭურვის" პროგრამა აქვთ, რომელიც არმიის გაუმჯობესებისაკენაა მიმართული. არმია კი საქართველოში მნიშვნელოვნად უფრო სუსტია, ვიდრე სხვა ძალები, მაგალითად, პოლიცია. აქედან გამომდინარე, ამერიკის მიერ საქართველოს "გაყიდვას" (ვაშინგტონს ამგვარი სურვილი რომც ჰქონდეს) რუსეთი ერაყში რეჟიმის შეცვლისთვის საკმარის კომპენსაციად ვერ ჩათვლის.

რუსეთს საქართველოში თითქმის ყველაფერი აქვს, რაც ჭირდება, მეგობრული მთავრობის გარდა.

- კი, მაგრამ ნავთობსადენი, სამხედრო ბაზები?

- ვფიქრობ, ეს საკითხები უკვე გადაწყვეტილია. მილსადენი უკვე მომხდარი ფაქტია, რომელსაც რუსეთი შეეგუა. მოსკოვს მეგობრული ურთიერთობები აქვს ყაზახეთთან, რომელიც ნავთობის მთავარი ექსპორტიორია. რუსეთმა მოაგვარა ურთიერთობები აზერბაიჯანთანაც. ასე რომ, მის ინტერესებს საფრთხე არ ემუქრება.

რაც შეეხება სამხედრო ბაზებს, ვფიქრობ, მათი გასვლა მხოლოდ დროის საკითხია და ეს რუსეთმა მშვენივრად იცის

და კიდევ, მე ვფიქრობ, რომ რუსეთის უსაფრთხოების პოლიტიკა თითქმის არ შეცვლილა. 11 სექტემბრის შემდეგ დასავლეთმა შეცვალა თავისი პოლიტიკა რუსეთის მიმართ, რადგან აღმოაჩინა, რომ ეს ქვეყანა სჭირდებოდა. რაც შეეხება რუსეთს, ვფიქრობ, მათი უსაფრთხოების პოლიტიკა იგივე დარჩა.

თურქეთის პოლიციამ 15 კილოგრამი კონტრაბანდული ურანი აღმოაჩინა

გიორგი ხელაშვილი

დღეს ამერიკელი და თურქი ექსპერტები დაადასტურებენ ან უარყოფენ, წარმოადგენს თუ არა აღმოჩენილი რადიოაქტიური ნივთიერება გამდიდრებულ ურანს.

შაბათს პოლიციელებმა თურქეთის სამხრეთ-აღმოსავლეთში, სირიის საზღვრისაკენ მიმავალ ავტომანქანაში, დაახლოებით, 15 კილოგრამი ნივთიერება აღმოაჩინეს, რომელიც, მათი მტკიცებით, გამდიდრებულ ურანს წარმოადგენს. შედარებისთვის უნდა ითქვას, რომ 1945 წელს ჰიროსიმაში ამერიკელების მიერ ჩაგდებული ბირთვული ბომბი, დაახლოებით, 22 კილოგრამი იყო – სამხედრო დანიშნულების ურანის სწორედ ეს რაოდენობა მიიჩნევა საჭიროდ ბირთვული იარაღის დასამზადებლად. თურქეთის ოფიციალური წარმომადგენლები მიიჩნევენ, რომ ამ რაოდენობის ურანის ფასი შავ ბაზარზე, დაახლოებით, 5 მილიონი ამერიკული დოლარია.

რადიოაქტიური ნივთიერებით სავსე კონტეინერი თურქეთის სამხრეთით, სანლიურფას პროვინციაში, ტაქსის სავარძლის ქვეშ იპოვეს. პოლიცია აცხადებს, რომ წინასწარ ჰქონდა ინფორმაცია ურანის ტრანსპორტირების შესახებ. ტაქსის მგზავრები - სალიჰ იასარი და მეჰმეთ დემირი თურქეთის მოქალაქეები არიან. ამჟამად მათი დაკითხვა ანკარაში მიმდინარეობს.

თურქეთის ახალი ამბების სააგენტო "ანატოლიის" ცნობით, გამდიდრებული ურანი ყოფილი საბჭოთა კავშირის ტერიტორიაზეა წარმოებული, ხოლო ურანის შემცველი ტყვიის კონტეინერი თურქეთში "აღმოსავლეთევროპული ქვეყნიდან" მოხვდა.

თურქეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს წარმომადგენელმა "24 საათს" უარი განუცხადა იმ "აღმოსავლეთევროპული" ქვეყნის დაკონკრეტებაზე, რომლიდანაც რადიოაქტიური ნივთიერებით სავსე კონტეინერი თურქეთში მოხვდა.

თურქეთის პოლიცია ახლა არკვევს, რომელ ქვეყანაში მიჰქონდათ ურანი. თურქული მედიის ცნობით, არსებობს სერიოზული ეჭვი, რომ კონტეინერის მფლობელებს ურანი, სირიის გავლით, ერაყში მიჰქონდათ. ადგილი, სადაც ისინი დააკავეს, ერაყის საზღვრიდან 250 კილომეტრში მდებარეობს.

თუ დადასტურდება, რომ აღმოჩენილი ნივთიერება გამდიდრებული ურანია, **"ეს იქნება უკონტროლო ბირთვული მასალებიდან და მათი კონტრაბანდიდან მომდინარე საშიშროების ყველაზე დიდი დადასტურება,"** – განუცხადა ტელეკომპანია CNN-ს შეერთებული შტატების მთავრობის ოფიციალურმა წარმომადგენელმა, რომელიც თურქეთ-ამერიკის კონსულტაციებში იღებს მონაწილეობას. ამერიკელი დიპლომატები და ტექნიკური ექსპერტები საჩქაროდ ჩავიდნენ ანკარაში, რათა ადგილზე გაეცნონ ურანის აღმოჩენასთან დაკავშირებულ ვითარებას.

თურქეთის შინაგან საქმეთა სამინისტროს წარმომადგენლის განცხადებით, ტექნიკური ექსპერტიზის შედეგები ორშაბათს გახდება ცნობილი. არ არის გამორიცხული, რომ ეს იყოს არა სამხედრო დანიშნულების (ანუ 95 პროცენტი ურანის შემცველობის), არამედ გამდიდრებული (ანუ 20-95 პროცენტამდე შემცველობის) ურანი ან იყოს რადიოაქტიური ნივთიერება, რომელსაც არანაირი სამხედრო დანიშნულება არ გააჩნია. ამ უკანასკნელ ვერსიას საფუძველს უმაგრებს თურქეთის პოლიციის მტკიცება, რომ კონტეინერი გამოსხივების საფრთხეს არ ქმნის და ჯანმრთელობისათვის უვნებელია.

ბოლო წლებში თურქეთმა რადიოაქტიურ ნივთიერებების არალეგალური ტრანზიტის ქვეყნის არასახარბიელო სახელი შეიძინა. სააგენტო "როიტერის" ცნობით, თურქეთის აღმოსავლეთი საზღვარი ნარკოტიკების გადასატანად და ასობით ათასი არალეგალური მიგრანტის უკანონოდ გადასაყვანად გამოიყენება. მიგრანტები ახლო აღმოსავლეთის ქვეყნებიდან, თურქეთის გავლით, ევროკავშირის ქვეყნებისაკენ მიემართებიან.

არალეგალური ნივთიერებებით ვაჭრობის მხრივ განსაკუთრებით საეჭვო რეპუტაცია აქვს სტამბოლის "შავ ბაზარს". გასული წლის ნოემბერში სტამბოლის პოლიციამ გაზეთში გახვეული ერთ კილოგრამზე მეტი წონის ურანის გამყიდველი დააპატიმრა, რომელსაც ეს ურანი თურქეთში ასევე "აღმოსავლეთევროპული" ქვეყნიდან ჰქონდა არალეგალურად შეტანილი. თურქეთის ოფიციალურმა წრეებმა გასულ წელსაც უარი განაცხადეს ამ "მითიური" ქვეყნის დასახელებაზე. უნდა ითქვას, რომ თურქეთს სახმელეთო საზღვარი აქვს ოთხ აღმოსავლეთევროპულ ქვეყანასთან – ბულგარეთთან, აზერბაიჯანთან, საქართველოსთან და სომხეთთან, ხოლო საზღვაო – რუსეთთან და უკრაინასთან.

მოსალოდნელი ომი ერაყთან - თურქეთს ქურთული სეპარატიზმი აშფოთებს

გიორგი ხელაშვილი

თურქეთის საგარეო საქმეთა სამინისტროს წარმომადგენელმა ქურთების დემოკრატიული პარტიის ბელად მასუდ ბარზანისთან, ჩრდილოეთ ერაყში მიმდინარე მოლაპარაკებების დროს, განაცხადა, რომ თურქეთი შეშფოთებულია ჩრდილოეთ ერაყში დამოუკიდებელი ქურთული სახელმწიფოს შექმნის პერსპექტივით. რამდენიმე დღის წინ თურქეთის პრეზიდენტმა აჰმედ ნეჯდეთ სეზერმა თქვა, რომ **"ერაყის მომავლის განსაზღვრისას, ქურთულმა პარტიებმა სხვა მხარეების ინტერესებიც უნდა გაითვალისწინონ,"** – პრეზიდენტი სეზერი თურქეთის ეროვნული ინტერესების გათვალისწინებას გულისხმობდა. კერძოდ, ერაყული გაზეთ "ბაბილის" ცნობით, თურქეთი შიშობს, რომ ქურთებმა ერაყის ჩრდილოეთში, შეიძლება, შექმნან "ერაყის ფედერაციული რესპუბლიკა", რომლის კონსტიტუციის პროექტი წამყვანმა ქურთულმა პარტიებმა – ქურთისტანის დემოკრატიულმა პარტიამ და ქურთისტანის ეროვნულმა კავშირმა უკვე შეიმუშავეს.

თურქეთი არცთუ სახარბიელო მდგომარეობაში აღმოჩნდა მას შემდეგ, რაც მოქიშპე ქურთულმა პარტიებმა რამდენიმე თვის წინ საერთო ენა გამონახეს, ზავი დადეს და გადაწყვიტეს, დამოუკიდებლობისათვის ერთად ებრძოლათ. 1991 წლიდან მოყოლებული, როდესაც შეერთებულმა შტატებმა და მისმა მოკავშირეებმა ერაყი დაამარცხეს, ქურთისტანი სადამ ჰუსეინის რეჟიმისაგან ავტონომიურად ვითარდება. ბოლო ათი წლის განმავლობაში ერაყის ქურთისტანში ეკონომიკური მდგომარეობა საგრძნობლად გაუმჯობესდა, ქურთული შეიარაღებული ფორმირებები კი ჩრდილოეთ ერაყში ყველაზე ბრძოლისუნარიან ნაწილებად ჩამოყალიბდნენ.

ქურთების წარმატებამ ერაყისაგან დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლაში, შეიძლება, წაახალისოს თურქეთში მცხოვრები ქურთული უმცირესობა, რომელიც ავტონომიას მოითხოვს და, უკვე 30 წელია, თურქეთის ხელისუფლებას ებრძვის. 1999 წელს, თურქეთის ქურთი მოსახლეობის ლიდერის - აბდულა ოჯალანის დაპატიმრების შემდეგ, ქურთების აქტივობა შემცირდა, მაგრამ, ამერიკის მიერ ერაყში საომარი მოქმედებების დაწყებისთანავე, ქურთები, შეიძლება, კვლავ გააქტიურდნენ და თურქეთისაგან დამოუკიდებლობა მოითხოვონ. სადამ ჰუსეინის რეჟიმის დამხობის შემთხვევაში, დამოუკიდებელი ქურთისტანი, შესაძლოა, რეალობად იქცეს, რაც თურქეთის სახელმწიფოს ერთიანობას სერიოზულად დაემუქრება.

სწორედ ეს არის ერთ-ერთი უმთავრესი მიზეზი, რის გამოც თურქეთი ერაყის წინააღმდეგ ომში ამერიკის აშკარა მხარდაჭერისაგან ჯერჯერობით თავს იკავებს. ორიოდე კვირის წინ ცნობილი გახდა, რომ შეერთებული შტატები ორი არგუმენტით ცდილობს თურქეთის მთავრობის შიშის გაქარწყლებასა და მის სამხედრო თანამშრომლობაზე დაყოლიებას – პირველი ეკონომიკური და ფინანსური დახმარების დაპირებაა, ხოლო მეორე - ჩრდილოეთ ერაყის მთავარი ქალაქების – მოსულისა და კირკუკის ამერიკელების კონტროლქვეშ გადასვლა. ამერიკელები ცდილობენ, დააჯერონ თურქეთის ხელმძღვანელობა, რომ, ერაყთან ომის დაწყების შემთხვევაში, თავად ამერიკელი სამხედროები დაიკავებენ მოსულსა და კირკუკს და არ მისცემენ ქურთებს საშუალებას, მთლიანად გააკონტროლონ ერაყის ჩრდილოეთი. ქურთების გარდა, ჩრდილოეთ ერაყში თურქების მონათესავე თურქმენები, ასევე, არაბები და ასირიელებიც ცხოვრობენ.

გასული კვირის განმავლობაში ერაყის ქურთისტანში თურქი დიპლომატების გააქტიურება იმის მიმანიშნებელია, რომ ანკარა სერიოზულად განიხილავს, ერაყთან ომის დაწყების შემთხვევაში, ამერიკელებთან აქტიურ თანამშრომლობას და თავისი ინტერესების დასაცავად წინასწარ ემზადება.

თინეიჯერთა ჩხუბი დისკოთეკის დარბევით დასრულდა

როსტოვის ცენტრალურ უბანში თინეიჯერებმა დისკოთეკა დაარბიეს. დარბევისას გამოყენებული იყო ბეისბოლის კეტები. დაშავდა რამდენიმე ადამიანი, რომლებიც საავადმყოფოში მოათავსეს. როსტოვის პოლიციის განცხადებით, დარბევა დისკოთეკაზე დაწყებულ ჩხუბს მოჰყვა. ერთ-ერთი ვერსიით, ჩხუბი ეროვნულ ნიადაგზე დაიწყო – სომხებსა და რუსებს შორის. პოლიციამ ჩხუბის მონაწილე 15 თინეიჯერი დააკავა.

გუანტანამოში რუსი „თალიბები" დააკავეს

ავღანეთში დაიჭირეს და აშშ-ს გუანტანამოს სამხედრო ბაზაში გადაიყვანეს რუსეთის 5 მოქალაქე, რომლებიც ავღანეთში თალიბების მხარეს იბრძოდნენ. ამის თაობაზე გუშინ განცხადება გააკეთა რუსეთის გენერალური პროკურორის მოადგილემ სერგეი ფრიდინმა. მისი თქმით, რუსეთის სამართალდამცველმა სტრუქტურებმა უნდა დაადგინონ ავღანეთში დაკავებული 5 რუსი მოქალაქის ზუსტი ვინაობა. ამ სამუშაოს ჩასატარებლად რუს ძალოვანებს მოუწევთ გუანტანამოს სამხედრო ბაზაზე ჩასვლა და დაკავებულ რუს მოქალაქეებთან გასაუბრება. აშშ-მ რუსეთის პროკურატურას მოწვევა უკვე გაუგზავნა.

იოკომ ლენონის თანაშემწეს საქმე მოუგო

იოკო ონო

მანჰეტენის ფედერალურმა სასამართლომ იოკო ონოს მიერ შეტანილი სარჩელი დააკმაყოფილა. ჯონ ლენონის ცოლი ქმრის ყოფილ თანაშემწეს - ფრედერიკო სიმენს ლენონის ფოტოების, წერილებისა და სხვა ნივთების მოპარვაში ადანაშაულებდა. ოჯახური არქივიდან დაკარგული ნივთები მილიონ დოლარადაა შეფასებული. იოკომ სასამართლოსგან მოითხოვა, სიმენს დაებრუნებინა ლენონის 374 ფოტო. მან ასევე მოითხოვა ყოფილი თანაშემწისგან 75 ათასი დოლარის ამოღება, რომელიც სიმენმა ლენონის წერილების აუქციონზე გაყიდვით მიიღო.

საქმის განხილვისას სასამართლო მივიდა დასკვნამდე, რომ სიმენმა დაარღვია 1979 წელს გაფორმებული ხელშეკრულება, რომლის მიხედვითაც დაეკისრა ვალდებულება, არ გაეფანტა ლეგენდარული მუსიკოსის პირადი არქივი. სასამართლოს გადაწყვეტილებით, ჯონ ლენონის პირადი ნივთები, მათ შორის, ფოტოები და სხვა დოკუმენტური მასალა, ლენონის შვილისა და ცოლის საკუთრებაა. ამიტომაც, მოსამართლის დადგენილებით, სიმენმა, მის მიერ ჩადენილი ქმედებისთვის, იოკოსა და მის შვილს - შონს ბოდიში მოუხადა და დადო პირობა, რომ სასამართლო გადაწყვეტილების გამოტანიდან ათი დღის ვადაში ლენონის ოჯახის ყველა მოთხოვნას შეასრულებს.

ორი დღის წინ დამთავრებული დავა იოკოსა და სიმენს შორის მიმდინარე 20-წლიანი კონფლიქტის ერთი ნაწილია. 1982 წელს ლენონის ყოფილ თანაშემწეს მუსიკოსის პირადი დღიურის მოპარვისთვის 5 წლით პატიმრობა მიუსაჯეს.

გელაევის ბოევიკები საუდის არაბეთში რეკავენ

რუსეთის კანონდამცველთა ინფორმაციით, ინგუშეთის რაიონში დაბანაკებული გელაევი და მისი რაზმის წევრები სატელიტური ტელეფონით საუდის არაბეთთან დაკავშირებას რამდენჯერმე შეეცადნენ. გელაევის ჯგუფში ბევრი უცხოელი ბოევიკია, მათ შორის - არაბებიც, რომელთაც მოკავშირეებთან მოლაპარაკების წარმოება სურდათ. რუსეთის გენერალური პროკურორის მოადგილის სერგეი ფრიდინის ინფორმაციით, ბოევიკთა მიერ ჩრდილოეთ ოსეთისა და ინგუშეთის ტერიტორიის გადაკვეთისას მომხდარი შეტაკების ფაქტზე აღძრული საქმეები გაერთიანდნენ, რადგან ორივე შემთხვევაში საუბარია ერთი დაჯგუფების დანაშაულებრივ საქმიანობაზე. საქმე გამოსაძიებლად გადაეცემა რუსეთის გენერალური პროკურატურის ჩრდილოეთ კავკასიის სამმართველოს. ფრიდინის ინფორმაციით, გუშინ, საღამოს, სოფელ გალაშკის მიმდებარე ტერიტორიაზე, სადაც გელაევის ბოევიკთა და რუს სამხედროთა შორის შეტაკება მოხდა, დასრულდა შემთხვევის ადგილის დათვალიერება. რუსმა ძალოვანებმა აღმოაჩინეს ორი ბოევიკის ცხედარი. ერთ-ერთ მოკლულს თან ჰქონდა ჩეჩნეთის მაცხოვრებელზე გაცემული რუსული პასპორტი.

მილოშევიჩის ქალიშვილი გაასამართლეს

ბელგრადის სასამართლომ იუგოსლავიის ყოფილი პრეზიდენტის სლობოდან მილოშევიჩის ქალიშვილს 8 თვით პირობითი პატიმრობა მიუსაჯა. 36 წლის მარია მილოშევიჩს ბრალი დასდეს იარაღის უკანონო ტარებასა და საზოგადოებრივი უსაფრთხოების დარღვევაში. დანაშაული, რომლისთვისაც მარია გაასამართლეს, 2001 წლის 1 აპრილს მოხდა, იმ დღეს, როცა მილოშევიჩების ვილაში მისული სერბიის დემოკრატიული პარტიის წარმომადგენლები მილოშევიჩს დანებებას სთავაზობდნენ. მოლაპარაკება არ შედგა, რადგან ნასვამმა მარიამ სკანდალი მოაწყო, რომელიც იარაღიდან გასროლამაც გაამძაფრა. ბელგრადის სასამართლოში მიმდინარე პროცესი, მთავარი მოწმის გამოუცხადებლობის გამო, გაიწელა. სერბიის დემოკრატიული პარტიის წარმომადგენელმა - ჩედომირ იოვანოვიჩმა, რომელიც ბოლოსდაბოლოს გამოცხადდა სასამართლოზე, მარია მილოშევიჩის წინააღმდეგ ჩვენება არ მისცა, რის გამოც მილოშევიჩის ქალიშვილს 8- წლიანი პატიმრობა ასცდა. სამაგიეროდ, დაზარალდა იოვანოვიჩი. მარია მილოშევიჩისადმი სიმპათიით განწყობილ მოწმეს ჩვენების მიუცემლობისთვის 10 ათასი დინარის (160 დოლარის) ჯარიმის გადახდა მოუწევს.

მარია მილოშევიჩი

რა საიდუმლოს მალავს რჩეულიშვილის მკვლელი

პირველი გვერდიდან

მიუხედავად იმისა, რომ რჩეულიშვილის მკვლელის ვინაობა დანაშაულის დღესვე გახდა ცნობილი და მისი ადგილსამყოფელი პოლიციამ რამდენჯერმე ზუსტადაც იცოდა, მისი დაკავება არც ისე იოლი საქმე აღმოჩნდა.

ადრე ბანდიტიზმისა და სხვა მძიმე დანაშაულებებისთვის ნასამართლევი სიხარულიძის აყვანა არც დაპატიმრების დღეს მომხდარა უპრობლემოდ. პოლიცია სიხარულიძეს დილომში, ნაქირავებ ბინაში დაადგა თავზე, მაგრამ "მაკაროვისა" და "ზიგზაუერის" ტიპის პისტოლეტებით შეიარაღებული დამნაშავე დანებებაზე უარს აცხადებდა და სამართალდამცველებს ცეცხლის გახსნით ემუქრებოდა.

როგორც კასპის რაიონის პროკურორმა გივი ხაბაშვილმა ჩვენთან საუბარში აღნიშნა, მკვლელის დაპატიმრება მისი ახლობლის დახმარების შემდეგ გახდა შესაძლებელი.

გამოძიებისთვის მიცემულ პირველსავე ჩვენებაში სიხარულიძემ დაწვრილებით აღწერა მკვლელობა. **"მე და გიორგი რჩეულიშვილმა ცხინვალის ტერიტორიაზე ნარკოტიკული ნივთიერება - ჰეროინი ვიყიდეთ და სოფელ ოკამში, ბებიაჩემის ბინაში მივედით. ჩვენ გადაწყვეტილი გვქონდა, "ანგლოჯორჯიის" კუთვნილი ავტომობილი "გრანდ-ჩეროკი", რომელსაც რჩეულიშვილი მართავდა, გაგვეყიდა და შემდეგ ისევ მოგვეპარა. რჩეულიშვილი მოითხოვდა, რომ მანქანის დაბრუნებაზე პასუხისმგებლობა მე ამეღო. სწორედ ამ საკითხზე მოგვივიდა ჩხუბი. მე გავბრაზდი, "მაკაროვის" პისტოლეტიდან რამდენჯერმე ვესროლე და მოვკალი, შემდეგ კი "ზიგზაუერი" და ოქროს სამაჯური ავაცალე. ამის მერე ერთ-ერთ ოს "ნარკობარიგას" - შახოს ვთხოვე დახმარება. ცხედარი საბანში გავახვიეთ და კასპის ტყეში დავტოვეთ. მე კი "გრანდ-ჩეროკი" ცხინვალის ტერიტორიაზე გადავიყვანე, 1500 დოლარად გავყიდე, თან სამი გრამი ჰეროინიც დამიმატეს და წამოვედი".**

დაახლოებით ასე აღწერს მკვლელობას დავით სიხარულიძე, თუმცა, რამდენად ენდობა პროკურატურა მკვლელის "გულწრფელ" აღიარებას, ძნელი სათქმელია. რადგან, როგორც ჩვენთვის ცნობილია, გამოძიებას რჩეულიშვილის მკვლელობის დეტალებთან დაკავშირებით სიხარულიძის ჩვენებისგან განსხვავებული მტკიცებულებები გააჩნია. ჯერ ერთი, ექსპერტიზით დადგენილია, რომ რჩეულიშვილი თავში რამდენჯერმე ბლაგვი საგნის ჩარტყმით იყო მოკლული და არა ცეცხლსასროლი იარაღით. მეორეც, ცნობილია, რომ ბებიის სახლში სიხარულიძე რჩეულიშვილთან და კიდევ ერთ უცნობ პიროვნებასთან ერთად მივიდა.

ვფიქრობთ, ყველაზე მეტად საინტერესოა თავად რჩეულიშვილისა და სიხარულიძის საქმიანი ურთიერთობები. ჩვენთვის სარწმუნო წყაროს ცნობით, რჩეულიშვილს და სიხარულიძეს ერთ-ერთი პიროვნებისგან, რომელსაც "ანგლოჯორჯიის" ვალი ჰქონდა, დაახლოებით 120 ათასი დოლარი უნდა ამოეღოთ.

ბურუსით არის მოცული ორი წლის წინ გეგუთის ციხიდან გაქცეული სიხარულიძის საქმიანობაც. ისევ სარწმუნო წყაროს ინფორმაციით, იგი შეკვეთილი დანაშაულებების შემსრულებელი იყო და, არ არის გამორიცხული, საკმაოდ ბევრ შავბნელ საქმეს ფარავდეს. საინტერესოა კიდევ ერთი გარემოებაც - სიხარულიძემ საკუთარი სურვილით სახაზინო ადვოკატი მოითხოვა, მაგრამ, რამდენადაც ჩვენთვის ცნობილია, დაპატიმრებიდან მეორე დღესვე სამმა საკმაოდ ცნობილმა და ძვირადღირებულმა ვექილმა პროკურატურას მიმართა და სიხარულიძის დაცვაზე ორდერი წარადგინა. ვისი დაქირავებულები არიან ადვოკატები და რეალურად ვის ინტერესებს დაიცავენ ისინი, ჯერჯერობით ძნელი სათქმელია.

დანაშაული და სამართალი

მკვლელს განაჩენი ათი წლის შემდეგ გამოუტანეს

ხათუნა ჯანგირაშვილი

რამდენიმე დღის წინ ზუგდიდის რაიონულმა სასამართლომ ათი წლის წინ მომხდარი და თითქმის მივიწყებული მკვლელობისთვის ეროვნული გვარდიის ტყიბულის ბატალიონის მეთაურის ყოფილი მოადგილე ვახტანგ გიორგაძე გაასამართლა.

წლების განმავლობაში ძებნილს, რომლის პოვნის იმედიც სამართალდამცველებს თითქმის გადაწურული ჰქონდათ, მკვლელობიდან ათი წლის თავზე მართლმსაჯულებამ ცამეტწლიანი პატიმრობა მიუსაჯა.

ათი წლის განმავლობაში ვახტანგ გიორგაძე საქართველოში არ იმყოფებოდა. სამართალდამცველებმა მკვლელობაში ეჭვმიტანილს ცოტა ხნის წინ, ოპერატიული ინფორმაციის საფუძველზე, სოჭში მიაგნეს და დაკავებული მთავარ სამხედრო პროკურატურას გადასცეს.

მკითხველს, ალბათ, გაახსენდება, შვილის მკვლელის პოვნისა და დასჯის მოთხოვნით, პლაკატებითა და ფოტოსურათებით, თბილისის ცენტრში – პარლამენტის შენობის წინ მდგომი შაოსანი ცოლ-ქმარი. მოკლული გოჩა ჯიქიას მშობლებმა რამდენჯერმე ქვეყნის პირველ პირთანაც მოახერხეს შეღწევა. მაგრამ, პრეზიდენტის უშუალო მითითების მიუხედავად, სამართალდამცველები გოჩა ჯიქიას მკვლელს დიდი ხნის განმავლობაში უშედეგოდ ეძებდნენ.

"არ მომიკლავს, ჰაერში გავისროლე", - განუცხადა გამოძიებას მკვლელობისთვის დიდი ხნის ძებნილმა ვახტანგ გიორგაძემ, რომლის ბატალიონი ათი წლის წინ სამეგრელოს რეგიონში იყო დისლოცირებული, იქ არსებული სიტუაციის განმუხტვის მიზნით.

მთავარი სამხედრო პროკურატურის მიერ შედგენილი საბრალდებო დასკვნის მიხედვით, 1992 წლის 25 თებერვალს ვახტანგ გიორგაძე, სამ გვარდიელთან ერთად, "ჟიგულის" მარკის ავტომანქანით ზუგდიდის ცენტრში მოძრაობდა. კინოთეატრ " საქართველოსთან", სადაც ბევრი ხალხი ტრიალებდა, გვარდიელებმა მანქანა გააჩერეს. მანქანიდან "კალაშნიკოვის" სისტემის ავტომატმომარჯვებული გიორგაძე გადმოვიდა და დედასთან ერთად მიმავალ გოჩა ჯიქიას, ყველასთვის მოულოდნელად, იარაღი დაუმიზნა. **"გოჩა ჯიქია შეეცადა გასცლოდა მას. ჯიქიას დედამ მუდარით მიმართა გიორგაძეს, ერთი შვილი მყავს და არ მომიკლაო. გიორგაძემ უპასუხა – ერთი რომ გყავს, სწორედ მაგიტომ გიკლავო, მომარჯვებული ავტომატიდან სრულიად უმიზეზოდ ესროლა ჯიქიას, მაშინვე მანქანაში ჩაჯდა და მასთან მყოფ გვარდიელებთან ერთად გაუჩინარდა,"** – ასე აღწერს სამხედრო პროკურატურა საბრალდებო დასკვნაში გიორგაძის დანაშაულს.

მარცხენა ბეჭში სასიკვდილოდ დაჭრილი გოჩა ჯიქია ადგილზევე გარდაიცვალა.

მკვლელობისთვის ძებნილმა დაკითხვის დროს, ათი წლის წინ მომხდარი ასე გაიხსენა: **"იმ მიზნით, რომ არ ჩატარებულიყო არასანქცირებული ხალხმრავალი მიტინგი, ხელმძღვანელობის დავალებით, ბატალიონის წევრები ზუგდიდის ცენტრში ვტრიალებდით. მაღალი აღნაგობის წვერიანმა ბიჭმა, ქალთან ერთად, ჩემს შორიახლოს ჩაიარა. საბუთები მოვთხოვე, მაგრამ მისგან უარი მივიღე. მისი კომენდატურაში წაყვანა გადავწყვიტე, მან კი გაქცევა სცადა. ჰაერში გამაფრთხილებელი გასროლა მოვახდინე. გაქცეული ჩემგან ორმოცდაათი მეტრის მოშორებით წაიქცა. მე კომენდატურაში დავბრუნდი",** - ასეთი ჩვენება მისცა გამოძიებას ვახტანგ გიორგაძემ. მისივე ჩვენების მიხედვით, კომენდატურაში მისულს შეატყობინეს, რომ კაცი მოუკლავს.

არადა, საქმეში დევს ეროვნული გვარდიის მთავარი სამმართველოს უფროსის სახელზე დაწერილი პატაკი, სადაც გიორგაძე დეტალურად აღწერს მომხდარს.

მკვლელობის თვითმხილველებმა, რომლებმაც ფოტოსურათზე მაშინვე ამოიცნეს ვახტანგ გიორგაძე, წლების შემდეგაც, სასამართლო პროცესზე მოწმედ დაკითხვისას, ისევე, როგორც გამოძიების მიმდინარეობისას, ერთმანეთის იდენტური ჩვენებები მისცეს. მოწმეთა მტკიცებით, გიორგაძეს ჯიქიასთვის საბუთები არ მოუთხოვია, უმიზეზოდ აუხირდა და ასევე სრულიად უმიზეზოდ გამოასალმა სიცოცხლეს. მოწმეები ერთნაირად იხსენებდნენ მკვლელობის დღეს მკვლელსა და მოკლულის დედას შორის გამართულ დიალოგს. როგორც დაკითხულ მოწმეთა ჩვენებებით გაირკვა, ჯიქიას დედა მკვლელს გაკიდებია და უთხოვია, მეც მომკალიო.

საინტერესოა, რომ მკვლელობის თვითმხილველებს არ მიეცათ ბრალდებულის ამოცნობის საშუალება. ამოცნობის მოთხოვნას აყენებდა გარდაცვლილის დედაც, მაგრამ ამ საგამოძიებო მოქმედებაში მონაწილეობის მიღებაზე მეხუთე საპყრობილეში მოთავსებულმა ბრალდებულმა კატეგორიული უარი განაცხადა.

ცხადია, გიორგაძემ იცოდა, რომ მას ათი წლის შემდეგაც ამოიცნობდა მოკლულის დედა. ამოიცნობდა მკვლელობის შემსწრე მრავალი მოწმეც და გამოძიების პროცესშივე რომ არ მოსპობოდა თავდაცვის საშუალება, სწორედ ამიტომ აარიდა თავი საქმისთვის ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან საგამოძიებო მოქმედებას.

გიორგაძემ ხელი არ მოაწერა გამოძიების მიერ წარდგენილ ბრალდებას და ჩვენების მიცემაზეც უარი განაცხადა. თუმცა, მასასამართლო პროცესზე მოწმეებსა და მათთან დაპირისპირებას მან თავი მაინც ვერ აარიდა , სადაც გოჩა ჯიქიას განზრახ მკვლელობისთვის, სასამართლო კოლეგიამ ცამეტი წლით პატიმრობა მიუსაჯა.

ერთი სიტყვით, სამართალდამცველთა მიერ უპერსპექტივოდ მონათლული გოჩა ჯიქიას მკვლელობის საქმე დასრულდა. ათი წლის თავზე განზრახ მკვლელობაში ბრალდებული, წლების განმავლობაში რუსეთში მცხოვრები ვახტანგ გიორგაძე სასჯელს ვერ გადაურჩა.

დამნაშავე პოლიციელებს ხელს დაზარალებული მოქალაქეები აფარებენ

თამარ კაციტაძე

მთაწმინდა-კრწანისის რაიონის პროკურატურის კანცელარიის თაროებზე სამუდამოდ შემოიდო იმ დამნაშავე პოლიციელთა საქმეები, რომლებმაც, როგორც პროკურატურაში ირწმუნებიან, სამხრეები და თავისუფლებაც თავად დაზარალებული მოქალაქეების ხელშეწყობით შეინარჩუნეს.

ერთი წლის წინ მოქალაქე მაია ძაგანიამ შინაგან საქმეთა სამინისტროს გენერალურ ინსპექციას პოლიციელების მიერ მისი მეუღლის - დავით ხვადაგიანის ცემის ფაქტზე განცხადებით მიმართა. გენერალურმა ინსპექციამ რამდენიმე დღეშივე გაარკვია დამნაშავე პოლიციელების ვინაობა, ბრალეულობა და სისხლის სამართლის საქმეც აღძრა, რომელიც შემდგომი გამოძიებისთვის კრწანისი-მთაწმინდის რაიონულ პროკურატურას გადაეგზავნა.

როგორც გაირკვა, 2001 წლის 13 დეკემბერს რესტორან "ბერიკონის" მიმდებარე ტერიტორიაზე ავტომობილით მიმავალი დავით ხვადაგიანი, საგზაო წესების დარღვევის მოტივით, საგზაო პოლიციის ორ თანამშრომელს გაუჩერებია. მას შემდეგ, რაც კანონდამცველებს გაურკვევიათ, რომ ხვადაგიანს მანქანის საბუთები წესრიგში ჰქონდა და თანაც კანონის დარღვევის ფაქტიც ვერ დაუმტკიცეს, იმის გასარკვევად, მძღოლი დილაადრიან ნასვამი იყო თუ არა, მისთვის ნარკოლოგიურში გაყოლა მოუთხოვიათ. ერთი პოლიციელი - მამუკა კახნიაშვილი ხვადაგიანის მანქანაში გადამჯდარა, მეორე კი ავტომობილ "რენოთი" უკან გაჰყოლია. დაახლოებით 50 მეტრის გავლის შემდეგ, კახნიაშვილის მოთხოვნით, ხვადაგიანს მანქანა გაუჩერებია. პოლიციელმა მძღოლი მანქანიდან გადმოათრია, ხელები გადაუგრიხა და წიხლით ცემა დაუწყო. ამასობაში შემთხვევის ადგილზე "ჟიგულის" მარკის მანქანით კიდევ ერთი პოლიციელი - ზაალ გურამიშვილიც მისულა და კოლეგის დასახმარებლად მუშტი-კრივში ჩართულა. გენერალური ინსპექციისთვის მიცემულ ახსნა-განმარტებაში ხვადაგიანი იხსენებდა: "მოულოდნელად, მოსულმა პოლიციელმა (ანუ, მოკვლევით დადგენილმა გურამიშვილმა) მუცელში მუშტი ჩამარტყა და საშინელი ტკივილები დამეწყო". საბოლოოდ, ხვადაგიანი სამართალდამცველების "კლანჭებიდან" კიდევ ერთმა იქ მისულმა პოლიციელმა - გია იმერლიშვილმა იხსნა და სახლში მიიყვანა.

საღამოს ხვადაგიანს მუცლის არეში საშინელი ტკივილი დაეწყო. იგი საავადმყოფოში გადაიყვანეს, სადაც ოპერაცია გაუკეთეს და ელენთა ამოაჭრეს.

გამოძიების პროცესში ჩატარებულმა სასამართლო-სამედიცინო ექსპერტიზამ დაადგინა, რომ ხვადაგიანს სამართალდამცველებმა სიცოცხლისათვის სახიფათო მძიმე დაზიანება მიაყენეს, რისთვისაც საგზაო პოლიციელი გურამიშვილი მომხდარ დანაშაულში ეჭვმიტანილადაც ცნეს.

მაგრამ, როგორც კრწანისი-მთაწმინდის რაიონის პროკურორმა თენგიზ მარჯანიშვილმა ჩვენთან საუბარში აღნიშნა, **"რამდენიმე დღეში დაზარალებულის ჩვენებამ საქმე თავდაყირა დააყენა. დასაკითხად მისული ხვადაგიანი, მართალია, არ უარყოფს, რომ პოლიციელებმა სცემეს, მაგრამ ინციდენტი ზოგადად, ყოველგვარი კონკრეტიკის გარეშე გაიხსენა. რაც შეეხება მოკვლევის პროცესში დადგენილ დამნაშავე პოლიციელებს, დაზარალებულმა კატეგორიულად განაცხადა - ეს ხალხი ცხოვრებაში არ მინახავსო. სამაგიეროდ, ეჭვმიტანილებისგან აბსოლუტურად განსხვავებული პიროვნებები აღწერა. ყოველი შემთხვევისთვის შევამოწმეთ და აღმოჩნდა, რომ ასეთი პოლიციელები საგზაო პოლიციაში საერთოდ არ მუშაობენ",** - ირწმუნება პროკურორი.

კრწანისი-მთაწმინდის პროკურატურამ რამდენჯერმე დაკითხა დაზარალებული მძღოლი – ვინმემ ხომ არ გაიძულა ჩვენების შეცვლაო, მაგრამ ხვადაგიანი პოლიციელთა მხრიდან ყოველგვარ ზეწოლას გამორიცხავს. აღნიშნულ პრობლემაზე დაზარალებულს თბილისის პროკურორი თენგიზ მახარაძეც ესაუბრა, მაგრამ...

მოკლედ, დანაშაულის ერთადერთმა მოწმემ ჩვენება უარყო, თან ისე, რომ ცრუ ჩვენებისთვის პასუხისმგებლობასაც ვერ დააკისრებენ. პოლიციელებს კი, მოგეხსენებათ, ალიბის პოვნა არ გაუჭირდებათ. აქედან გამომდინარე, საქმე შეწყვეტილად გამოცხადდა და 250-გვერდიანი საქმეც სამუდამოდ იმ თაროზე შემოიდო, სადაც ანალოგიური შინაარსის სხვა საქმეებიც დევს.

ცოტა ხნის წინ კრწანისი-მთაწმინდის რაიონული პროკურატურა პოლიციელთა მხრიდან მოქალაქის ცემის კიდევ ერთ ფაქტს იძიებდა, რომელიც ასევე დაზარალებულის მონდომებით შეწყდა.

თბილისში პოლიციამ ქურდობაში ეჭვმიტანილი თელაველი პოლიციელის შვილი - დავით ფირცხელაური დააკავა. ფირცხელაურს სამართალდამცველები, თურმე, ისანი-სამგორის რაიონში და თელავში ჩადენილი დანაშაულისთვის ეძებდნენ. კრწანისი-მთაწმინდის პოლიციის განყოფილებაში მიყვანილმა "დამნაშავემ" აღიარა ჩადენილი დანაშაულები და საქმეც შემდეგი გამოძიებისთვის თელავის პოლიციას გადაეგზავნა. საკუთარ რაიონში კი ფირცხელაურმა განაცხადა, რომ იგი თბილისელმა პოლიციელებმა ელექტროშოკით აწამეს და აღიარებითი ჩვენება სწორედ სხვადასხვა სახის ფიზიკური ზეწოლის შედეგად დააწერინეს. ჩატარებული ექსპერტიზით დადგინდა, რომ ფირცხელაური ნამდვილად ნაწამები და ნაცემი იყო, ამიტომ ეჭვმიტანილი პატიმრობიდან გაათავისუფლეს, ხოლო დამნაშავე პოლიციელების გამოსავლენად საქმე კვლავ თბილისში დააბრუნეს.

პროკურატურამ ფირცხელაური შემთხვევის ადგილზე, ანუ პოლიციის იმ განყოფილებაში მიიყვანა, სადაც, მისივე მტკიცებით, იგი აწამეს. დაზარალებულმა ზუსტად აღწერა პოლიციის შენობა, იმ ოთახის მდებარეობა, სადაც იგი აწამეს, მაგრამ რატომღაც ვერ თუ არ გაიხსენა ის პოლიციელები, რომლებიც მთელი ღამე აწამებდნენ და რომელთა წყალობითაც, თუ შეიძლება ასე ითქვას, თავისუფლებას ეზიარა. ფაქტობრივად, ამოცნობა განყოფილების ყველა თანამშრომელს ჩაუტარდა, მაგრამ კანონდამრღვევი პოლიციელი "გაქრა".

ასე დასრულდა დამნაშავე სამართალდამცავის საქმის გამოძიება. ეს სწორედ ის იშვიათი შემთხვევებია, როდესაც პოლიციელთა ბრალეულობა აშკარად სახეზეა და გამოძიებაც დაწყებულია, მაგრამ მოქალაქეებს, რომელთა უფლება და ღირსება შეილახა, საბოლოოდ, არ სურთ დამნაშავეთა დასჯა. მიზეზი, ალბათ, ადვილი მისახვედრია; ჯერ ერთი, ეკონომიკურად გაჭირვებული დაზარალებულის მოსყიდვა არც ისე ძნელია და მეორეც, პოლიციელთა მიმართ შიში ჩვენში იმდენად ღრმად გამჯდარი სინდრომია,რომ უმეტესობას ახალი შარის აკიდებას ისევ გაჩუმება ურჩევნია.

A1

A2

A3

A4

A5

A6

მოკლედ

თბილისი. ლტოლვილთა და განსახლების სამინისტრომ ჯავახეთის რეგიონში, სოფელ სპასოვკაში, აჭარიდან ჩასახლებულთათვის, ადგილობრივი სომხებისა და დუხობორებისგან 12 ბინა შეიძინა. ქართველების ყველაზე დიდი რაოდენობა (85 ოჯახი) ახლა სწორედ ამ სოფელში ცხოვრობს. სახელმწიფო მინისტრის ავთანდილ ჯორბენაძის ინიციატივით და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ხელშეწყობით, სპასოვკის მოსახლეობას შეღავათიანი პირობებით გადაეცა სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა. სპასოვკასა და ორლოვკაში წყალგაყვანილობის სისტემის მშენებლობაც დაიწყო.

■ ■ ■

თბილისი. გულის საერთაშორისო დღის, 29 სექტემბრის აღნიშვნა გუშინ თბილისში გამაჯანსაღებელი ღონისძიებებით დაიწყო. დილის 10 საათიდან ქალაქის ცენტრალური ქუჩები გადაიკეტა და გზები, ფილარმონიიდან თავისუფლების მოედნამდე, მორბენლებმა დაიკავეს. კროსი 55-56 წლამდე ასაკის თბილისელთათვის მოეწყო, ვაკის პარკიდან თავისუფლების მოედნამდე კი მოზარდების მარათონი გაიმართა. "გულის დღე" კარდიოლოგთა მსოფლიო ორგანიზაციამ დააწესა და, საქართველოს "გულის ფონდის" თაოსნობით, ჩვენში იგი უკვე მესამედ აღინიშნება. ამ დღეს, ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის ინიციატივით, იმართება ინტერნეტ-კონფერენციაც, რომელშიც მსოფლიოს ყველა ქვეყანა მონაწილეობს. 29 სექტემბრიდან, ერთი კვირის განმავლობაში, ფონდი პაციენტებს უფასო კონსულტაციებს გაუწევს და საჭირო მედიკამენტებსაც დაურიგებს. "საქართველოს გულის ფონდი" ქავთარაძის №16-ში ("ლეჩკომბინატი"), პირველ სართულზე მდებარეობს.

■ ■ ■

თბილისი. ნანტმა თბილისს სასწრაფო დახმარების მეორადი მოხმარების ორი მანქანა აჩუქა. საფრანგეთის ამ ქალაქის მიერ ჩვენი დედაქალაქისთვის გამოგზავნილი მანქანები ახლა ფოთის პორტში დგას და უახლოეს დღეებში თბილისში ჩამოიყვანენ. ამ ჰუმანიტარული აქციის თაობაზე მხარეები ჩვენი დედაქალაქის მერიის დელეგაციის ნანტში ვიზიტისას შეთანხმდნენ.

■ ■ ■

სოხუმი. საპენსიო უზრუნველყოფის გაუმჯობესებისთვის, აფხაზეთის თვითგამოცხადებული რესპუბლიკის შრომისა და სოციალური დაცვის სამინისტრომ გადაწყვიტა, სათანადო დონეზე უზრუნველყოს პენსიონერთა ხელახალი რეგისტრაცია, არ დაუშვას, პენსიები ჩაერიცხოთ იმ პენსიონერებს, რომელთაც ხელახალი რეგისტრაცია არ გაუვლიათ. ასეთი დადგენილება აფხაზთა მინისტრთა კაბინეტმაც მიიღო. სხდომაზე კვლავ დადგა საპენსიო ფონდში თანხების გადაურიცხაობის საკითხი. 1123 საწარმოდან დაზღვევის თანხებს მხოლოდ 823 იხდის. აღინიშნა ისიც, რომ ჯერჯერობით ვერ ხერხდება პენსიონერთა ზუსტი აღრიცხვა, ზოგან გარდაცვლილთა პენსიების გადარიცხვაც გრძელდება. სოხუმის რაიონში 63 ასეთი შემთხვევა დაფიქსირდა, გუდაუთაში - 125, ოჩამჩირეში - 14, გაგრაში - 12, ტყვარჩელში - 5.

■ ■ ■

თბილისი. შარშან საქართველოში სისხლის მიმოქცევის სისტემის დაავადებათა 214 378 შემთხვევა დაფიქსირდა. ასი ათასი ადამიანიდან ამ ჯგუფის დაავადებები 4,8 ათასზე მეტს აწუხებს. ავადმყოფთა შორის 5,9 ათასზე მეტი ბავშვია, 210 ათასი კი მოზარდები და მოზრდილები არიან. შარშან მიოკარდის ინფარქტი 2475 ადამიანს დაემართა, მათ შორის პირველად - 992 ადამიანს.

■ ■ ■

გარდაბანი. გარდაბნის რაიონის სოფელ სართიჭალაში 2 წლის ბავშვი ამებიოზით დაავადდა. სპეციალისტთა ვარაუდით, მიზეზი დაბინძურებული სასმელი წყალია, თუმცა, ამჟამად მიზეზის დასადგენად გამოკვლევები ტარდება. თბილისში კი ბოტულიზმის ერთი შემთხვევა დაფიქსირდა. დაავადდა ვაკე-საბურთალოს რაიონში მცხოვრები 52 წლის მამაკაცი. მიზეზი - ოჯახის პირობებში დამზადებული კიტრის კონსერვი. ავადმყოფის მდგომარეობა სტაბილურია. დიფტერიის შემთხვევა გამოვლინდა ზესტაფონში. ავად გახდა 52 წლის ქალი. ექიმების თქმით, მისი მდგომარეობა საშუალო სიმძიმისაა. ავადმყოფი თბილისში, შიდსისა და ინფექციური პათოლოგიების ცენტრშია მოთავსებული. დაავადებათა კონტროლის ცენტრის ინფორმაციით, წლეულს ეს იყო დიფტერიით დაავადების მეცხრე შემთხვევა.

■ ■ ■

თბილისი. ძეგლთა დაცვის დეპარტამენტმა, ევროსაბჭოს ექსპერტებთან ერთად, დაიწყო მიწისძვრით დაზიანებული ძველი თბილისის ისტორიული ზონის შესწავლა. დეპარტამენტის თავმჯდომარის კახა ტრაპაიძის განცხადებით, ძველი თბილისის უბნებში გადაუდებელი აღდგენითი სამუშაოები უახლოეს ხანებში დაიწყება. ევროპელი და ქართველი ექსპერტები ერთობლივად ათვალიერებენ თბილისის ისტორიულ ნაწილს. ძეგლთა დაცვის დეპარტამენტმა შექმნა ძველი თბილისის უბნების რუკა. ამჟამად მის ელექტრონულ ვერსიაზე მუშაობენ. ევროპელ და ქართველ ექსპერტთა ჯგუფს ლეილა თუმანიშვილი ხელმძღვანელობს.

■ ■ ■

ზუგდიდი. ზუგდიდის რაიონში დასრულდა იქ განსახლებულ ლტოლვილთა და ადგილობრივ უმწეო ოჯახებზე სასურსათო პროგრამით გათვალისწინებული დახმარებების გაცემა. თითოეულ ოჯახზე 12 კგ ფქვილი, 4 კგ ლობიო, 100 გ საფუარი, 2 ლ ზეთი დარიგდა. დახმარება გაიცემა სენაკისა და წალენჯიხის რაიონებშიც. გარდა ამისა, ორგანიზაცია „ექიმები საზღვრის გარეშე" პირველად უფასო სამედიცინო დახმარებას გაუწევს რეგიონს. შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს, ლტოლვილთა და განსახლების სამინისტროსა და წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტის ერთობლივი მემორანდუმის საფუძველზე, ჰუმანიტარული პროგრამა რეგიონში ბენეფიციართა გარკვეული კატეგორიებისთვის ხორციელდება.

კავკას-პრესი, ინტერ-პრესი, მედია-ნიუსი

ოჯახი - გზა ძალადობისკენ

მაკა ჭაიანი

ტერმინი - "მსხვერპლის დადანაშაულების" ფენომენი, ქალებზე ძალადობის ფაქტების გაანალიზებისას, ფსიქოლოგებმა ბიჭებისა და გოგოების აღზრდის კონკრეტულ მოდელს მიუსადაგეს. მათი დასკვნით, ეს მსოფლიოში ფართოდ დანერგილი მოდელია - როცა ბიჭებს არ უშლიან აგრესიულობას, შთააგონებენ, რომ სიბრალული და ნაზი გრძნობები ბიჭის საქმე არ არის, რომ შეუძლიათ, ბრაზი გამოხატონ, იყვირონ; გოგონებს კი, პირიქით, დათმობას, უინიციატივობას ასწავლიან, აჩვევენ, უსიამოვნებების, შეურაცხყოფის, ძალადობის მიზეზები საკუთარ თავში ეძებონ. სწორედ ამას ეწოდება "მსხვერპლის დადანაშაულების" ფენომენი.

საერთოდ, მიაჩნიათ, რომ მოძალადენი მხოლოდ მამაკაცები არიან. სინამდვილეში, ქალები უფრო ხშირად ძალადობენ, ვიდრე ამის წარმოდგენა შეიძლება. ისინი ძალადობის ინიციატორებადაც კი გვევლინებიან, ვითომ - თავდაცვის მიზნით. ქალებისგან მომდინარე ძალადობას განსხვავებული, შენიღბული ფორმა აქვს. ზოგჯერ კაცი ჩივის, აცხადებს, რომ ქალის ძალადობის მსხვერპლია, მაგრამ ვერაფერს ამტკიცებს. უკიდურესად გაღიზიანებულმა, წონასწორობიდან გამოსულმა ქალმა კი, შესაძლოა, უმძიმესი, გამოუსწორებელი დანაშაული ჩაიდინოს.

ძალადობას რამდენიმე ფორმა აქვს. ფიზიკური ძალადობის გარდა, რომელიც ცემაში, დევნაში, იარაღის გამოყენებაში, ნივთების სროლასა თუ მტვრევაში გამოიხატება, ძალადობად ითვლება: არასასურველი შეხება, ბინძური სიტყვები, ყვირილი, გინება, მოსაუბრისთვის სიტყვის გაწყვეტინება, ერთი ადამიანის მიერ მეორის კონტროლი, საკუთარი შეცდომების დაბრალება, მეგობრების ყოლის დაშლა, მისთვის არასასურველი საშუალებებით სიყვარულის დამტკიცების მოთხოვნა, დამცირება, საზოგადოების წინაშე შერცხვენა, მისი აზრისა და გრძნობების გაუთვალისწინებლობა, მესაკუთრეობა, ეჭვიანობა და ა.შ.

ყველაფერი ეს, როგორი ფორმითაც უნდა გამოვლინდეს, სერიოზულ გავლენას ახდენს როგორც მსხვერპლზე, ისე მოძალადეზე, მაგრამ, რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, ძალადობა, როგორც აქტი, ანგრევს ბავშვის ფსიქიკას. დიდი ხანია, მეცნიერებმა დაადგინეს, რომ უარყოფითი შედეგისთვის აუცილებელი არ არის, ბავშვი თვითონ იყოს ძალადობის ობიექტი. საკმარისია, იგი შეესწროს ასეთ ფაქტს და, რაც უფრო ხშირად ხდება ეს, მით უარესი. განცდილი ძალადობა ან ძალადობის სცენის ხშირი შესწრება აშინებს ბავშვს, თრგუნავს და მასში ადამიანი-მსხვერპლის ფსიქოლოგიურ სტატუსს აყალიბებს.

ეს კი სხვა არაფერია, თუ არა შეფერხებები განვითარებაში - უუნარობისა და გარემოსთან შეუთავსებლობის განცდა, პასიური ცხოვრების სტილი, ხშირად საკუთარი დაჩაგრულობითა და უმწეობით მანიპულირება. ასეთი გამოცდილების ბავშვებს აქვთ მეტყველების პრობლემები, აღენიშნებათ ფიზიკური განვითარების ჩამორჩენა, ძილის დარღვევები, უხასიათობა, მერყეობა, აგრესიულობა, ეტანებიან ალკოჰოლს, ნარკოტიკებს, სახლიდან გარბიან, აქვთ თვითმკვლელობის მცდელობები და ა.შ. რაც მთავარია, მათგან ყველაზე ადვილად ყალიბდებიან დამნაშავეები.

ფსიქოლოგები ამას თავდასხმის შიშით ხსნიან. ბავშვი, რომელიც ხშირად უნებლიეთ ესწრება ძალადობას, მსხვერპლად გახდომის თავიდან აცილების პანიკური სურვილის გამო, შეიძლება, თვითონ გახდეს თავდამსხმელი-მოძალადე. ასეთები აგრესიულები ხდებიან თანატოლებთანაც, რადგან დაქვეითებული აქვთ მათთან კონტაქტში შესვლის უნარი. ამის ბრალია, რომ ხშირად ებმებიან ჩხუბში. დამნაშავე ახალგაზრდების 74 პროცენტი სწორედ ძალადობრივ ოჯახშია გაზრდილი. 63 პროცენტს იმ არასრულწლოვანი დამნაშავეებისა, რომელთაც მკვლელობა ედებათ ბრალად, თავიანთი დედის მოძალადე ჰყავთ მოკლული.

მოკლედ, უსიამოვნება ოჯახში, პრობლემა ცოლსა და ქმარს შორის, არ არის მხოლოდ ორი ადამიანის პრობლემა. ეს ძალზე საშიში ფონია ასეთი ოჯახის ერთი შეხედვით უპრობლემო წევრის - ბავშვისთვის. მომწიფების ასაკში მოძალადე ოჯახებში გაზრდილი ბიჭები უფრო აგრესიულები, გოგოები კი პასიურები, ნერვულები და შებოჭილები არიან. ჯამში - არასრულფასოვნები. ბიჭები, რომლებიც დედის შეურაცხყოფის მოწმენი იყვნენ, თერთმეტჯერ უფრო ხშირად ხდებიან მომავალი პარტნიორების მოძალადეები, ვიდრე ისინი, ვინც მშვიდ ოჯახებში გაიზარდნენ.

არშემდგარი საპარლამენტო უმრავლესობის საიდუმლო

პირველი გვერდიდან

თავიდან პარლამენტში სამი გამოკვეთილი ჯგუფი იყო: უმრავლესობა, უმცირესობა და მრეწველთა ფრაქცია. ამჟამად კი საპარლამენტო შემადგენლობა 15 ფრაქციად არის დანაწევრებული. ამავდროულად, მთელი საპარლამენტო შემადგენლობა შეგვიძლია წარმოვიდგინოთ, როგორც სამი მეტ-ნაკლებად შეკრული სეგმენტი: პრეზიდენტის მომხრე ფრაქციები, პრეზიდენტის ოპონენტები, ასლან აბაშიძის მხარდამჭერები.

ძალთა ასეთი განლაგება ორ თავისებურებას წარმოშობს: ერთი მხრივ, სადაო საკითხებზე პარლამენტში 118 ხმა (უმრავლესობა) ძალიან ძნელად იკრიბება; სამაგიეროდ, მეორე მხრივ, სამივე სეგმენტს შეუძლია, შეკრიბოს საკმარისი ხმები საპარლამენტო დადგენილების მისაღებად.

როდესაც ედუარდ შევარდნაძემ მოქალაქეთა კავშირის თავმჯდომარის პოსტი დატოვა, ამ გადაწყვეტილებაში თავისთავად იგულისხმებოდა, რომ უმრავლესობა რამდენიმე ფრაქციად დაიშლებოდა და პრეზიდენტს გაუჭირდებოდა პარლამენტის თანხმობის მიღება მაღალი კვორუმით გადასაწყვეტ საკითხებზე, ვთქვათ, ბიუჯეტთან დაკავშირებით. მაგრამ ბოლო ერთ წელიწადში არაერთხელ დადასტურდა, რომ შევარდნაძეს არ უჭირს სხვადასხვა ფრაქციასთან მოლაპარაკება და კრიტიკულ ვითარებაში მათგან მხარდაჭერის მიღება. პრეზიდენტმა ყოველთვის იცის, როგორ დაიყოლიოს ოპონენტთა ერთი ნაწილი.

სამაგიეროდ, ბოლო დროს იკვეთება ნიშნები, რომ პრეზიდენტს პრობლემას შეუქმნის არა ის გადაწყვეტილებები, რომლებსაც პარლამენტი ვერ მიიღებს, არამედ - სწორედ ის გადაწყვეტილებები, რომლებსაც პარლამენტი მიიღებს. დადგენილებებს, კანონებისგან განსხვავებით, პრეზიდენტის ხელმოწერა არ სჭირდება, არადა, მათ მისაღებად საკმარისია 79 ხმა, რომლის შეკრება, როგორც უკვე ვთქვით, პარლამენტში არსებულ სამივე დიდ ჯგუფს შეუძლია. დადგენილება კი სრულფასოვანი პოლიტიკური დოკუმენტია. რამდენჯერაც 79 დეპუტატი პრეზიდენტისთვის უსიამოვნო დადგენილებას მიიღებს, იმდენჯერ ედუარდ შევარდნაძეს მოუხდება საჯაროდ აღიარება, რომ იგი ემიჯნება პარლამენტს. პარლამენტმა ერთხელ უკვე ჩააგდო პრეზიდენტი ასეთ უხერხულ მდგომარეობაში, როდესაც, რუსეთის მორიგი აგრესიის საპასუხოდ, მწვავე ღონისძიებების გატარება სთხოვა აღმასრულებელ ხელისუფლებას.

საპარლამენტო ოპოზიციას საკმაოდ ეფექტურად და მეტ-ნაკლებად ეფექტიანადაც შეუძლია ამ მექანიზმის ამოქმედება პრეზიდენტისა და აღმასრულებელი ხელისუფლების წინააღმდეგ. როდესაც პრეზიდენტმა საკუთარი ნებით დაშალა საპარლამენტო უმრავლესობა, მან გაითვალისწინა, რომ დანაწევრებულ პარლამენტში მხოლოდ და მხოლოდ იგი შეძლებდა მისთვის სასურველი გადაწყვეტილებების გატანას. მაგრამ პრეზიდენტმა, როგორც ჩანს, ვერ გაითვალისწინა, რომ ახალ რეალობაში იგი ვერ შეძლებდა მისთვის არასასურველი გადაწყვეტილებების ბლოკირებას.

■ ■ ■

იმისათვის, რომ პარლამენტში მყარი ან "მოძრავი" უმრავლესობა შეიკრას, გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება ბათუმური ბლოკის პოზიციას. დღეს სწორედ ასლან აბაშიძე, თავისი მომხრეებითურთ, დგას შევარდნაძის მხარდამჭერ და შევარდნაძესთან დაპირისპირებულ ჯგუფებს შორის და შეუძლია, ან ერთი მხარე გააძლიეროს, ან მეორე. ასლან აბაშიძე ამ ფაქტორს, როგორც ჩანს, ძვირად აფასებს და, დიდი ხანია, ამჟამინდელ პარლამენტში აღარავის გასჩენია უმრავლესობის ჩამოყალიბების ამბიცია.

თუმცა, გასულ კვირაში, საქართველოს პარლამენტშიც და საინფორმაციო საშუალებებშიც არაერთხელ გაისმა ფრაზა: პარლამენტში თემატური უმრავლესობა ყალიბდება. ფრაზის ავტორია სოციალისტების ლიდერი ვახტანგ რჩეულიშვილი; ხოლო ის თემა, რომლის ირგვლივ უნდა შემოკრებილიყო ახალი უმრავლესობა - საქართველოსა და რუსეთს შორის ურთიერთობაა.

უმრავლესობას, როგორც წესი, კენჭისყრის შედეგები ავლენს. ის გადაწყვეტილება, რომელსაც უნდა დაედასტურებინა, ან უარეყო ახალი, თემატური უმრავლესობის არსებობა, რუსეთის სახელმწიფო სათათბიროში წარსაგზავნი დელეგაციის ხელმძღვანელის არჩევა იყო. რჩეულიშვილი ამ პოსტზე პარლამენტს და ბიუროს საკუთარ კანდიდატურას სთავაზობდა და უმრავლესობაც სწორედ სოციალისტების ლიდერის ირგვლივ იკრიბებოდა.

პარლამენტში არსებული სამი სეგმენტიდან (პრეზიდენტის მომხრეები, პრეზიდენტის ოპონენტები, ასლან აბაშიძის მხარდამჭერები) - რჩეულიშვილი ოფიციალურად მესამე ჯგუფს მიეკუთვნება, არაოფიციალურად კი - პირველს. ამიტომაც და, კიდევ, პოლიტიკური ლოგიკიდან გამომდინარე, ახალი უმრავლესობა ამჯერად სწორედ ედუარდ შევარდნაძისა და ასლან აბაშიძის მომხრე ძალებს უნდა შეეკრათ. თემატური უმრავლესობის ფაქტობრივ ლიდერად საჯაროდ და არაერთხელ დასახელდა სახელმწიფო მინისტრი - ავთანდილ ჯორბენაძე.

ეს, ერთი მხრივ, ბუნებრივი იყო, რადგან პარლამენტში სახელმწიფო კანცელარიის ინტერესებს ოთხი ფრაქცია იცავს: "თანადგომა", "მოქალაქეთა კავშირი", "ალიანსი ახალი საქართველოსთვის" და "სოციალისტი". კანცელარიას ირიბი გავლენა აქვს აფხაზეთის ორ ფრაქციაზეც. ამ ფრაქციების მხარდაჭერის გარეშე ვახტანგ რჩეულიშვილი თავის გეგმებს ვერ განახორციელებდა. თუ გავითვალისწინებთ, რომ რუსეთის მიმართ სერიოზული ინტერესი აქვთ ასლან აბაშიძის მომხრე ფრაქციებს და მრეწველებს, ერთიანად, თემატური უმრავლესობა 136 პულტის მფლობელი ხდებოდა. ამ ახალ უმრავლესობას ეყოლებოდა სამი ბურჯი: ავთანდილ ჯორბენაძე, ასლან აბაშიძე და ვახტანგ რჩეულიშვილი. ამათგან, პირველი ორის ფუნქცია ხმების შემოკრება იყო, მესამის კი - პრორუსული ინტერესების რეალიზება.

ედუარდ შევარდნაძე

ავთანდილ ჯორბენაძე

ვახტანგ რჩეულიშვილი

■ ■ ■

საყოველთაოდ არის ცნობილი, რომ ვახტანგ რჩეულიშვილი რუსეთთან დათმობითი პოლიტიკის მომხრეა. იგი თვითონ უწოდებს საკუთარ თავს "პრორუსულ ძალას" და ენერგიულად ცდილობს, დაიმკვიდროს პრორუსული ორიენტაციის ლიდერის ფუნქცია.

საქართველოს დამოუკიდებლობის ათი წლისთავისადმი მიძღვნილ კონფერენციაზე, რომელიც შარშან ზაფხულს პარლამენტში გაიმართა, სოციალისტურმა პარტიამ საზოგადოებას ახალი გეოპოლიტიკური კონცეფცია შესთავაზა, რომელსაც, იმ დღიდან მოყოლებული, რჩეულიშვილი "ჯვრის კონცეფციის" სახელწოდებით ამკვიდრებს.

ეს არის სოციალისტური პარტიის საგარეო ურთიერთობათა კონცეფცია, რომელიც ითვალისწინებს საქართველოს ორი საგარეო ვექტორის ზედდებას. ეს ვექტორებია, ერთი მხრივ, აღმოსავლეთ-დასავლეთი და, მეორე მხრივ, ჩრდილოეთ-სამხრეთი. სხვაგვარად თუ ვიტყვით, სოციალისტების შემოთავაზებით, საქართველო თანაბრად უნდა ჩაერთოს როგორც ჰორიზონტალურ, ასევე - ვერტიკალურ ინტეგრაციაში.

აქ უსათუოდ უნდა გავიხსენოთ, რომ ჩრდილოეთ-სამხრეთის ინტეგრაციის აუცილებლობაზე უკვე მრავალი წლის განმავლობაში საუბრობს მოსკოველი პოლიტოლოგი და აწ უკვე ქართველი პოლიტიკოსი, სახელმწიფო კურსის ალტერნატიული იდეოლოგიის დამამკვიდრებელი, ალექსანდრე ჭაჭია. იგი ყოველ ინტერვიუში დაბეჯითებით იმეორებს, რომ საქართველოსთვის შეურაცხმყოფელია, იყოს დერეფანი და "ტრუბის" მომსახურე ქვეყანა. საქართველო უნდა გახდეს ხიდი ჩრდილოეთსა და სამხრეთს შორის.

სოციალისტებმა ოდნავ შეალამაზეს, ოდნავ დაარბილეს ჭაჭიას კონცეფცია და ქართულ საზოგადოებას ქვეყნის საგარეო ორიენტირად შესთავაზეს ეგრეთ წოდებული ჯვარი: ორი საგარეო ვექტორის - ჰორიზონტალურისა (დასავლეთ-აღმოსავლეთი) და ვერტიკალურის (ჩრდილოეთ-სამხრეთი) ზედდება.

პოლიტიკაში ნაკლებად გარკვეული ადამიანებისთვის, "ჯვრის კონცეფციას", შესაძლოა, მიმზიდველობა არ აკლდეს. მაგრამ ამ კონცეფციის ილუზორულობა ისაა, რომ, სინამდვილეში, ჩრდილოეთ-სამხრეთისა და აღმოსავლეთ-დასავლეთის ინტეგრაცია ურთიერთალტერნატიულია და ერთმანეთს მთლიანად გამორიცხავს.

თბილისის პოლიტიკური სწავლების სკოლის მოწვევით, ერთ-ერთ სემინარზე ორგვარი ინტეგრაციული პროცესის შესახებ ვრცელი ლექცია წაიკითხა იტალიის თავდაცვის სამინისტროს სტრატეგიულ კვლევათა წამყვანმა სპეციალისტმა ფედერიკო აიხბერგმა. მან განმარტა, რომ ჰორიზონტალური, ანუ დასავლეთ-აღმოსავლეთის ინტეგრაცია ევროსაბჭოდან მომდინარეობს და იგი ამგვარ ინტეგრაციაში ჩაბმული ქვეყნების უსაფრთხოების მთავარი გარანტიაა. ხოლო ვერტიკალური ინტეგრაცია, როგორც წესი, ჩრდილოეთით მდებარე ქვეყნებიდან საფრთხეს უქმნის სამხრეთით მდებარე ქვეყნების უსაფრთხოებას, რადგან, ურთიერთობის საფუძვლად მათ არათანასწორობას გულისხმობს. ეს ზოგადი სქემაა და, ცხადია, საქართველოზეც ვრცელდება.

ასე რომ, ჯვარი, რომელიც სოციალისტებმა საქართველოს დამოუკიდებლობის ათი წლისთავზე შესთავაზეს ქართულ საზოგადოებას, სინამდვილეში, ჭაჭიას პრორუსული იდეოლოგიის რბილი ინტერპრეტაციაა. თავისი არსით იგი გულისხმობს ტვირთებისა და ენერგომატარებლების მოძრაობას ჩრდილოეთიდან სამხრეთისკენ და არა დასავლეთ-აღმოსავლეთის ჰორიზონტალზე. სწორედ ამ კონცეფციის ფარგლებში იძენს მნიშვნელობას მილიონი ხელმოწერით დამშვენებული მოწოდება: "რუსეთი ჩვენი მეზობელია!", რომელიც, თავისთავად, არაფერს ნიშნავს.

■ ■ ■

თუკი პარლამენტში, ქართულ-რუსული ურთიერთობის ნიშნით, მართლაც ჩამოყალიბდებოდა ახალი უმრავლესობა და ამ უმრავლესობის ძალისხმევით, რუსეთის სახელმწიფო სათათბიროში წარსაგზავნი დელეგაციის ხელმძღვანელად ვახტანგ რჩეულიშვილი შეირჩეოდა, ეს პირდაპირ ნიშნავდა საქართველოს პარლამენტის დათმობით პოზიციას რუსეთის მიმართ. ამავდროულად, პარლამენტს ბოლოხანს მიღებული აქვს რამდენიმე დადგენილება და განცხადება, რომელშიც მწვავედ აფასებს რუსეთის აგრესიულ პოლიტიკას საქართველოს მიმართ. ამ ორი ფაქტორის გათვალისწინებით, პარლამენტი დადგებოდა იმ რეალობის წინაშე, რომ მისი უმრავლესობა ერთ პოზიციას გამოხატავს, მისივე პოლიტიკური გადაწყვეტილებები კი სულ სხვა სულისკვეთებას ასახავს.

ასეთი გაუგებრობა არითმეტიკულად შესაძლებელი გახადა იმ მექანიზმის გამოყენებამ, რომელზეც ზემოთ ვისაუბრეთ (დადგენილებები 79 ხმით მიიღება); ხოლო კონცეპტუალურად ეს შეუსაბამობა გამოიწვია დასავლური და რუსული ორიენტაციის პოლიტიკურ ძალებს შორის ბრძოლამ, რომელიც პარლამენტში მწვავე ფორმით მიმდინარეობს ბოლო კვირების განმავლობაში, განსაკუთრებით, 11 სექტემბრიდან.

მაგრამ გასული კვირის პოლიტიკური გაუგებრობა იმით არ ამოიწურა, რომ პარლამენტი საკუთარ თავს დაუპირისპირდა. თუკი ახალი თემატური უმრავლესობა ჩამოყალიბდებოდა, ცხადია, იგი მართლაც გააერთიანებდა სახელმწიფო კანცელარიის დასაყრდენ პარტიებს, ბათუმური ბლოკის დარჩენილ ნაწილს და სოციალისტებს. ყველაზე დიდ გაუგებრობას იწვევდა ამ უმრავლესობის ბურჯად სახელმწიფო მინისტრის – ავთანდილ ჯორბენაძის – დასახელება.

გამოდიოდა, რომ რუსეთის ვერბალური აგრესიის მიმართ დასავლეთის მკაცრი პოზიციის მიუხედავად, ამერიკის შეერთებული შტატებისა და ევროსაბჭოს ძალისხმევის იგნორირებით, ავთანდილ ჯორბენაძე პრორუსულ უმრავლესობას კრავდა პარლამენტში.

ამ შემთხვევაში, ჩნდებოდა მწვევე და ლოგიკური შეკითხვა: კი მაგრამ, სად დგას საქართველოს პრეზიდენტი? თავისი სახელმწიფო მინისტრის გვერდით თუ დასავლეთის პოლიტიკური ლიდერების გვერდით?

კიდევ ვამბობთ, ვერანაირი თემატური უმრავლესობა პარლამენტში ვერ შეიკვრებოდა კანცელარიის მიერ კონტროლირებადი ფრაქციების მონაწილეობის გარეშე. ხოლო სახელმწიფო კანცელარიის ფაქტობრივი ლიდერი დღეს ავთანდილ ჯორბენაძეა. ასე რომ, ვახტანგ რჩეულიშვილს ჯორბენაძე საჯაროდ რომც არ გამოეცხადებინა პრორუსული უმრავლესობის ბურჯად, ეს თავისთავად გამომდინარეობდა პარლამენტში არსებული ძალთა განლაგებიდან და ელემენტარული ლოგიკიდან. ხოლო სახელმწიფო მინისტრის მიერ პრორუსული უმრავლესობის შეკვრა პარლამენტში შესაბამის პასუხისმგებლობას აკისრებდა პრეზიდენტს.

მთელი კვირის განმავლობაში პარლამენტში ღია ბრძოლა მიმდინარეობდა სხვადასხვა პოლიტიკური ორიენტაციის ძალებს შორის. სახელმწიფო კანცელარიის კვალი და როლი აშკარად ჩანდა ვახტანგ რჩეულიშვილის, ვიტალი ხაზარაძის, ზურაბ ტყემალაძისა და სხვების საჯარო გამოსვლებსა თუ ინტერვიუებში. სამაგიეროდ, არსად ჩანდნენ არც სახელმწიფო მინისტრი და არც პრეზიდენტი, რაც პირდაპირ ადასტურებდა, რომ ისინი მხარს უჭერდნენ ახალი, თემატური, პრორუსული უმრავლესობის ჩამოყალიბებას პარლამენტში.

მთელი კვირის დაძაბული მოლოდინის და ორმხრივი ბრძოლის შემდეგ, პროცესის სულ ბოლო ეტაპზე, პარასკევს, პრეზიდენტი არა, მაგრამ მისი პოლიტიკური ნება გამოჩნდა: ედუარდ შევარდნაძის მხარდამჭერმა ფრაქციებმა ერთბაშად უკან დაიხიეს, ვახტანგ რჩეულიშვილის გეგმებს ასევე ერთბაშად დაუსვეს წერტილი და დელეგაციის ხელმძღვანელად პარლამენტის თავმჯდომარე – ნინო ბურჯანაძე აირჩიეს.

■ ■ ■

ახლა ცხადია, რომ საპარლამენტო დელეგაცია პარლამენტის მიერვე მიღებული დადგენილებების და განცხადებების სულისკვეთებას რუსეთის სათათბიროშიც დაიცავს.

ოღონდ, კითხვის ნიშანი ნამდვილად რჩება ერთ ძალიან პრინციპულ და სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საკითხთან დაკავშირებით: საბოლოოდ, ვის გვერდით უნდა ვიგულისხმოთ სახელმწიფო მინისტრი ავთანდილ ჯორბენაძე – ედუარდ შევარდნაძის თუ ვახტანგ რჩეულიშვილის?

„იტერა", საქართველოს შიდა პოლიტიკური სტაბილურობა და გაზით მომარაგების პერსპექტივები

პირველი გვერდიდან

ამდენად, ამჟამად საქართველოს, რუსული ან რუსეთის ინფრასტრუქტურით გაზის შემოტანის გარდა, სხვა ალტერნატივა არ გააჩნია. ბაქო-თბილისი-ერზრუმის გაზსადენის ამოქმედებამდე სამი-ოთხი წელი მაინც არის დარჩენილი. მიუხედავად ამისა, არ უნდა იქნას დაშვებული გაზის მიწოდების, ენერგოგენერაციისა და დისტრიბუციის მონოპოლიზება ერთი კომპანიის ხელში, ვინც არ უნდა იყოს ის - "იტერა" თუ რომელიმე სხვა რუსული კომპანია, თუნდაც "გაზპრომი".

ქართულმა მხარემ გაზის მიწოდებასთან დაკავშირებით "იტერასთან" მოლაპარაკებების წარმოების დროს უნდა გაითვალისწინოს საერთაშორისო გაზის ბაზარზე და რუსეთის გაზის სექტორში მიმდინარე პროცესები, რომელმაც, მნიშვნელოვანწილად, უნდა შეცვალონ გაზის წარმოებისა და ექსპორტის სურათი თავად რუსეთში.

ევროპაში დაწყებული გაზის ბაზრის ლიბერალიზების პროცესი წერტილს დაუსვამს მიწოდების ხანგრძლივი კონტრაქტების პრაქტიკას, რითიც დღემდე სარგებლობდა რუსული გაზის გიგანტი "გაზპრომი." ეს იმას ნიშნავს, რომ "გაზპრომი," ხანგრძლივი კონტრაქტების გარეშე, რომლებსაც აქამდე საბანკო სესხების უზრუნველსაყოფად იყენებდა, ამგვარ სესხებს ველარ მიიღებს. ამ სესხების გარეშე კი ველარ შესძლებს ისედაც კლებადი წარმოების მოცულობის შენარჩუნებას, ვერ მოახდენს წარმოების გადაიარაღებასა და ამორტიზებული ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციას. ერთი სიტყვით, დღეს უკვე საუბარია "გაზპრომის" დაშლაზე რამდენიმე ცალკე ერთეულად, რომელთა შორის ცალკე იქნება მილსადენების ინფრასტრუქტურა. ამორტიზირებული მრავალათასკილომეტრიანი ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციას ვერც ერთი რუსული კომპანია ვერ შეძლებს, დასავლური კერძო კაპიტალის მონაწილეობის გარეშე.

დასავლური კაპიტალის შესვლა ამ სექტორში კი აიძულებს რუსეთის ხელისუფლებას, ინფრასტრუქტურის გამოყენების საკითხს უკვე არა მარტო სტრატეგიული, არამედ სუფთა კომერციული კუთხით შეხედოს. რუსეთის გაზის სექტორში მოსალოდნელი ცვლილებები, ასპარეზზე, "გაზპრომისა" და "იტერას" გარდა, სხვა რუსულ ან შერეულ კომპანიებსაც გამოიყვანს, რაც წარმოშობს მათ შორის კონკურენციას გასაღების ბაზრებისათვის. ასე რომ, რუსული ინფრასტრუქტურის განკერძოებასთან ერთად, სავარაუდოა, ოთხ-ხუთ წელიწადში, საქართველოს რამდენიმემილიარდიან ბაზარს გაზის მომწოდებლად არა მარტო "იტერა" ან "ლუკოილი", არამედ უფრო პატარა კომპანიებიც მოევლინოს.

ამ პერიოდისათვის გაძლიერდება შიდა რეგიონალური კონკურენციაც. გაზის საექსპორტო პოტენციალი, აზერბაიჯანისა და თურქმენეთის გარდა, ყაზახეთსაც გააჩნია. წარმოუდგენელია, გაზის დამოუკიდებელი ექსპორტისათვის ბრძოლა არ გააგრძელოს თურქმენეთმა, რომლის მდგომარეობაც ექსპორტის თვალსაზრისით დღეს ისევე სავალალოა, როგორიც საქართველოს მდგომარეობა გაზის იმპორტის თვალსაზრისით, ანუ ორივე მთლიანად არის დამოკიდებული რუსეთზე.

გაზზე მოთხოვნის დაცემის გამო, თურქეთმა შეწყვიტა ირანიდან მომავალი გაზსადენით გაზის მიღება. ირანსა და თურქმენეთს შორის არსებული ბარტერული გარიგების შესაბამისად, თურქმენული გაზით მარაგდებოდა ირანის ჩრდილო-აღმოსავლეთი რეგიონები, იმავე რაოდენობის ირანული გაზი კი (ექვსი მილიარდი კუბური მეტრი) თურქეთში გადიოდა. თურქეთის მიერ გაზის მიღების შეწყვეტის შემდეგ, თურქმენული გაზის ეს მოცულობა აუთვისებელი რჩება.

თურქმენეთისაგან გაზის შეთანხმებული რაოდენობის შეძენაზე უარს ამბობს რუსეთიც, დასავლეთის ბაზრის კონიუნქტურის არახელსაყრელობის საბაბით. თანაც, მიწოდებულ გაზში, შეთანხმებული 42-45 დოლარის ნაცვლად, 32-35 დოლარს სთავაზობს. აშკარაა, რომ რუსეთი თურქმენულ გაზს შიდა მოხმარებაზე გადაისვრის, საკუთარი საექსპორტო პოტენციალის გაზრდის მიზნით.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, სავარაუდოა, რომ აზერბაიჯანთან კასპიის ზღვის შელფის განაწილების გამო დაკავშირებით წარმოშობილი დავის მოწესრიგების შემთხვევაში, თურქმენეთისათვის კვლავ დღის წესრიგში დადგება ტრანსკასპიური გაზსადენის საკითხი. ამ თვალსაზრისით, მისთვის პერსპექტიულია გაზსადენის 18-კილომეტრიანი მონაკვეთი, რომლითაც აზერბაიჯანის გავლით, საქართველოს გაზის ინფრასტრუქტურასთან დაკავშირება შეუძლია. ამისთვის აუცილებელია, საქართველოსა და თურქმენეთს შორის შედგეს მოლაპარაკება ანგარიშსწორების ფორმის შესახებ. სასურველია, რომ თურქმენეთმა საქართველოს გაზი იმავე ფასად მიჰყიდოს, როგორც რუსეთს აწვდის. თუმცა, აღნიშნული პროექტი განხორციელებადია მხოლოდ მას შემდეგ, რაც მოგვარდება ორ ქვეყანას შორის ეკონომიკური ურთიერთობები და გამოიძებნება შესაბამისი თანხები მილსადენის აღსადგენად.

ასე რომ, ხუთწლიან პერსპექტივაში საქართველოს, შესაძლოა, ჰქონდეს რამდენიმე გაზის მომწოდებელ კომპანიას - აზერბაიჯანულ, თურქმენულ, რუსულ და ყაზახურს შორის არჩევანის ფუფუნება. იმისათვის, რომ სრულად ვისარგებლოთ ამგვარი არჩევანის სიკეთით, ქართული სადისტრიბუციო ქსელი და ენერგოგენერაცია მონოპოლისტი მიმწოდებლის ხელში არ უნდა აღმოჩნდეს.

"იტერას" ხელმძღვანელობამ, არ შეიძლება, არ იცოდეს რუსეთის გაზის სექტორში მოსალოდნელი ცვლილებების შესახებ, რაც აუცილებლად წყალს შეუყენებს მასსა და "გაზპრომს" შორის არსებულ გარიგებას. ამ გარიგების ძალით, "გაზპრომი" მას მთლიანად უთმობს პოსტსაბჭოთა სივრცეს იმ პირობით, რომ "იტერა" არ შეეცდება, შევიდეს ცენტრალურ და დასავლეთ ევროპის ბაზარზე. ამასთან ერთად, "იტერა" "გაზპრომის" კუთვნილი სატრანზიტო ინფრასტრუქტურის გამოყენებისათვის ექსკლუზიური ტარიფებით სარგებლობს.

რუსული ენერგეტიკული სექტორის ლიბერალიზების შემდეგ ახალი მოთამაშეები გამოვლენ, როგორც ერთის ("გაზპრომი"), ისე მეორის ("იტერა") მოედანზე. თუ დღეს საქართველო "იტერასათვის" უმნიშვნელო ბაზარია, ვინაიდან მას პოსტსაბჭოთა სივრცეში კონკურენტი არა ჰყავს, ხუთი წლის შემდეგ, შესაძლოა, მისთვის საქართველოს ბაზარზე წილის შენარჩუნება მნიშვნელოვანი და თანაც პრობლემატური აღმოჩნდეს. ამიტომ "იტერას" დღევანდელმა ქცევამ, შეიძლება, სამომავლოდ გადაწყვიტოს, დარჩება თუ არა იგი საქართველოს ბაზარზე.

პერსპექტივა - პერსპექტივად და, სანამ რუსეთის გაზის სექტორში მოსალოდნელი ცვლილებები რეალობად იქცევა და კასპიისპირეთის გაზიც თავის გზას ნახავს, საქართველოს მოსახლეობას გაზი სჭირდება. როგორ უნდა მოიქცეს საქართველოს ხელისუფლება გაზის ალტერნატიული მიმწოდებლების გამოჩენამდე?

არ დაუშვას სადისტრიბუციო ქსელის ჩავარდნა მონოპოლისტი მომწოდებლის - "იტერას" ხელში;

"იტერასთან" დადოს იმგვარი ხელშეკრულება, რომელშიც მაქსიმალურად იქნება გათვალისწინებული ქართული მხარის დამცავი პუნქტები და ხელშეკრულებიდან ვადაზე ადრე უმტკივნეულოდ გამოსვლის მექანიზმები;

მოახდინოს ფინანსური სახსრების მობილიზაცია, რათა, იმ შემთხვევაშიც კი, თუ "იტერა" საზღვარზე გაზის საფასურს დღევანდელი 60-დან 90 დოლარამდე გაზრდის (ასეთი ფასი აქვს რუსულ გაზს საფრანგეთის საზღვარზე), შესძლოს მისი გადახდა, მოსახლეობისათვის ტარიფის გაზრდის გარეშე. გადახდის შემთხვევაში, ძნელი წარმოსადგენია, "იტერამ" გაზი დიდი ხნით გადაკეტოს, წმინდა კომერციული ინტერესებიდან გამომდინარე;

ხელახლა გადახედოს აზერბაიჯანთან დამაკავშირებელი 18-კილომეტრიანი გაზსადენის აღდგენის საკითხს.

ამგვარად, საქართველოს ხელისუფლება სერიოზულ ნიადაგს გამოაცლის რუსეთის მცდელობას, ზამთარში გაზის შეწყვეტით გამოიწვიოს ხელისუფლებით ისედაც უკმაყოფილო მოსახლეობის საყოველთაო აღშფოთება, ქაოსი და არეულობა, რასაც, შეიძლება, ხელისუფლების არაკონსტიტუციური გზით შეცვლა და, საბოლოო ჯამში, ქვეყნის პოლიტიკური ორიენტაციის შეცვლაც მოჰყვეს.

საქართველოს საზოგადოებრივ საქმეთა ინსტიტუტი

ჟურნალისტიკისა და მედია მენეჯმენტის კავკასიური სკოლა
სახელმწიფო მმართველობის სკოლა
ამერიკული სამაგისტრო პროგრამები

საბუთების ჩაბარების ბოლო ვადა – 2002წ. 30 ოქტომბერი

ბროსეს ქ. №2, თბილისი 380008, ტელ/ფაქსი 931466, www.gipa.ge

ომბუდსმენს შეგიძლიათ დაუკავშირდეთ შაბათობით. ტელ.: 20 24 24 ან ნებისმიერ დროს ელ-ფოსტით: nladaria@24hours.ge

ნოდარ ლადარია

რამდენიმე დღის წინ, უნივერსიტეტში, თავის სამუშაო ოთახში გარდაიცვალა პროფესორი ედუარდ კოდუა — ფილოსოფოსი და სოციოლოგი. ალბათ, ეს მოვლენა გაზეთს რამენაირად უნდა აღენიშნა. მაგრამ ამაზე არას ვამბობ — ბოლოსდაბოლოს მეც ამ გაზეთს ვეკუთვნი და ჩემთვისაც არავის შეუკრავს ხელი...

ამ პუბლიკაციის ფარგლებში ბატონი ედუარდის ნეკროლოგის მოთავსებას არ ვაპირებ: ეს უადგილო იქნებოდა. უბრალოდ, ჩვენს უკანასკნელ შეხვედრას მოვიგონებ. მომიკითხა და მეც შევჩივლე: რა ვქნა, ქვეყანა გადავიმტერე-მეთქი.

— მეც მაგ დღეში ვარ, — მომიგო, — ეგ არაფერი. არავის რომ არ აწყენინო, მაინც არ დაგიფასებენ. საქართველო სოციალური უმადურობის სივრცეა. ასე რომ, მიაწექი полным ходом.

მაშინ ჯერ კიდევ არ ვიცოდი, რომ ორიოდ დღეში ამ სიტყვებს სულიერი ანდერძის მნიშვნელობა მიეცემოდა...

ანდერძს ასრულება უნდა, ამისთვის კი ერთი ამბავი უნდა გავიხსენო, ჩემს ერთ კოლეგას რომ გადახდა. დიდი ხნის უნახავი ნაცნობი შეხვდა და ჩემი კოლეგაც ხუმრობის ხასიათზე დამდგარა. რას აკეთებო, ჰკითხა ნაცნობმა.

— რა ვიცი, — უპასუხია კოლეგას, — ტრეფიკინგით ვარ დაკავებული.

არაფერი შეგეშალოთ, ჩემი კოლეგა პატიოსანი ჟურნალისტია და კეთილი ადამიანი. უბრალოდ, ადამიანს რაიმე უცნაურის თქმის ან გაკეთების სურვილი მოგივლის ხანდახან, ისე, მოწყენილობის გასაფანტავად. მაგრამ დიდი ხნის უნახავი ნაცნობის რეაქცია სრულიად მოულოდნელი იყო:

მან სერიოზული სახე მიიღო და თანაგრძნობით აღსავსე გულშიჩამწვდომი ხმით ჩაილაპარაკა:

— აბა, რა უნდა ქნა? ამ გაჭირვებულ ცხოვრებაში რაღაცით ხომ უნდა უშველო თავს!

არ ტყუოდა ნაცნობი, გულწრფელი იყო. მე კი ყოველთვის მაინტერესებდა ერთი რამ: რომელიმე ექსტრემისტულ, მაგალითად, რასისტულ ორგანიზაციას ჩვენში კონკურსი რომ გამოეცხადებინა, რა ჯურის ხალხი დაწერდა პროექტებს? კონკრეტულ პასუხამდე ვერ მივედი, მაგრამ ერთი კი უეჭველი გახდა ჩემთვის: აპლიკანტთა რიცხვში სრულიად მოულოდნელ სახელებს წავაწყდებოდი. თავის შველა ხომ ყველას უნდა.

სხვა სიტყვებით, საქართველოში ძნელად აღმოაჩენ ადამიანებს, რომლებსაც ესმით ერთი ინგლისური შემოკლება, რომელიც, როგორც ახალი თაობის ცნობილი რუსი მწერალი, ვიქტორ პელევინი ირწმუნება, გაერთიანებული ემირატების ქუჩებში მოსეირნე ბედუინისათვისაც კი გასაგებია. შემოკლება კი შემდეგია: “ელ ვი” (liberal values — ლიბერალური ღირებულებები).

იქნებ სწორედ აქ, ამ გარემოებაზე გადის ჩვენი გაზეთის A და B ბლოკებს შორის ჩემს მიერ ადრე უკვე აღნიშნული უფსკრული? ამ პირობებში ხომ კიდევ უფრო მეტად ადვილია იყო პოლიტოლოგი, ვიდრე ჰუმანიტარი. ეს მეორე ყოველთვის უფრო მეტ ცოდნას, სულიერ დისციპლინასა და თავგანწირვას მოითხოვს. ეს ხარისხის უფსკრულია, მე კი ახლა სხვა უფსკრულზეც უნდა მივანიშნო — ამ უფსკრულს საზოგადოებრივ ცნობიერებაში დაუღია პირი.

ბატონი გოგას ვნებანი

27 სექტემბრის ნომერში A1-A3-A4 გვერდებზე გამოქვეყნდა ორი მასალა: 1) ეკა კვესიტაძე — *სააკაშვილის პროგნოზით, “ეი-ი-ესი” მიდის, “იტერასთან” კი მოლაპარაკებები ჩაიშალა*; 2) მაია ურუშაძე, გიორგი კალანდაძე — *ენერგეტიკას ინვესტორების გარეშე დარჩენა ემუქრება*. აქ არ შევუდგებით ამ სტატიების განხილვას და იმედია, მკითხველი მენდობა, რომ ორივე მასალაში გამოთქმულია ერთგვარი შეშფოთება იმის გამო, რომ ჩვენს ეკონომიკას შეიძლება საგარეო ინვესტიციები მოაკლდეს. ცხადია, ინვესტიცია შეფასებულია როგორც სასურველი და სასიკეთო. ამას, ბუნებრივია, გაზეთი სხვა დროსაც ამტკიცებდა: საკმარისია გავიხსენოთ, მაგალითად, გვანცა კვინიკაძის წინა თვეებში გამოქვეყნებული მასალები. და თუ ვერსად ვიპოვით ინვესტიციის ფენომენის ცხად შეფასებას, ეს მხოლოდ იმიტომ, რომ ყოველდღიური გაზეთის ფურცლებზე გაცილებით უფრო მნიშვნელოვანი საქმეა გასაკეთებელი, ვიდრე ღია კარის მტვრევაა.

იგივე ნათელი პათოსითაა განმსჭვალული ზაზა ფაჩუაშვილის 27 სექტემბერს გამოქვეყნებული სტატია *აღსდექ, საქართველოვ!*, რომელშიც ავტორი გვამცნობს, რომ სასტუმრო “თბილისი მარიოტი” და თავისუფლების მოედანზე მშენებარე სახლი ინვესტორს, “ჯი-ემ-თის 65 მილიონ დოლარზე მეტი დაუჯდა. მას სხვა პროექტებიც დაუგეგმავს და სამომავლოდ საინვესტიციო პორტფელის 100 მილიონამდე გაზრდას აპირებს”.

კეთილი და პატიოსანი. მაგრამ ვის მიმართავს ავტორი? — ბატონ გოგას. ბატონი გოგა კი, ერთი თბილისელი მოქალაქე, დაცვის ცოცხალმა კედელმა სასტუმროში, გახსნაზე არ შეუშვა, უფრო მეტი, არც კი გააგებინა, რომ მხოლოდ და მხოლოდ ლენტის გაჭრის ცერემონია უნდა ჩატარდეს ჩვენი პრეზიდენტის მიერ. სრულიად ჩვეული ვითარებაა: ვის არ ახსოვს საპრეზიდენტო დაცვის ტრიუმფალური სვლა საქართველოს ტაძრებსა და სასახლეებში, ვინ არ გამხდარა ცხოვრებაში ერთხელ მაინც ამ რეპრესიული ზარ-ზეიმის მსხვერპლი.

ბატონი გოგას აღშფოთებაც ასევე გასაგები და ჩვეულია: “მამაჩემი ამ რესტორანში რომ შედიოდა, ორკესტრი “დაისის” დაკვრას იწყებდა. ქალაქელი კაცი იყო, მომღერალი, მოქეიფე, იცნობდნენ, პატივს სცემდნენ. ახლა ესენი ერთ სიტყვას მამადლიან და პასუხს არ მაძლევენ, კაცო. თქვი რა, ოხერო, ლენტის გაჭრაა და მორჩა”.

რა სარგებლობას მოუტანს ბატონ გოგას ჯი-ემ-თის საინვესტიციო გეგმები და აქედან გამომდინარე ეკონომიკური პერსპექტივა? ძნელი სათქმელია. ბატონმა გოგამ, როგორც ეტყობა, არც იცის, რომ მემარცხენე ანტიგლობალისტთა არმიას შეუერთდა ამ თავისი გულუბრყვილო განცხადებით. უფრო მნიშვნელოვანია პასუხი სხვა შეკითხვაზე: ჩვენ რას ვკარგავთ, თუ ბატონი გოგას მიერ გამოთქმული სულიერი შინაარსი ჩვენი ცხოვრების ბორტს მიღმა აღმოჩნდება? იქნებ არის რაღაც უზენაესი სამართალი იმაში, რომ ჩვენს ქალაქში ჩამოსული და ერთი-ორი დოლარის დახარჯვის სურვილით აღძრული ადამიანები რესტორან “მაჟესტიკში” ბატონი გოგას მამისნაირმა ვერავინ შეაწუხოს ხმამაღალი სიმღერით, ბოთლების გამოგზავნით ან, ღმერთმა დაგვიფაროს, “ბოლომდე, ბოლომდე”-ს ძახილით.

ლოგიკა გვასწავლის, რომ მცდარი დებულებიდან ნებისმიერი შედეგი გამომდინარეობს, რომელიც შემთხვევით შეიძლება ჭეშმარიტიც აღმოჩნდეს. ასე მოხდა აქაც: ქვეყნის პრეზიდენტის დემონსტრაციულ “დაცულობას” ის შეეწირა, ვინც ისედაც შეეწირებოდა. მხოლოდ იმიტომ, რომ გუშინდელია...

დიახ, მოვლენ რესტორან “მაჟესტიკში” მდიდარი ძიები, შეჭამენ უპუროდ მწვადს და იმდენს დახარჯავენ, რომ ვინმე მოქეიფე ქალაქელის დანახვაზე ორკესტრი “დაისის” დაკვრას კი არ დაიწყებს, ვინძლო ამ მოქეიფე ქალაქელს კარებში გააზნაურებული მდაბიო “ვიშიბალა” დაახვედროს. ამით კი რომელი იდეოლოგია განხორციელდება? სწორედ აქაა პარადოქსი: “ვინც არ მუშაობს, ის არ ჭამს”. პავლე მოციქულის ეპისტოლე რომ არ მოვიხსენიოთ, წმინდა მემარცხენე ლოზუნგია. აღმოჩნდება, რომ ჩვენს მემარცხენე ანტიგლობალისტს კვლავ მემარცხენე იდეოლოგია ჩაგრავს.

შეიძლება რამე ავურ-დავურიე, — რას იზამ, ჩვენს სოციალ-პოლიტიკურ ვითარებაში ხომ დედა შვილს ვერ აიყვანს.

მაგრამ კიდევ ერთი რამ გამოჩნდა ამ სტატიაში: საქართველოში ყველაზე კონკრეტული პიროვნების, ედუარდ შევარდნაძისა და ავტორისეული განზოგადების, ბატონი გოგას მოტივაციები გაჭრილი ვაშლის ნახევრებივით გავს ერთმანეთს. აბა ვნახოთ, რა თქვა პრეზიდენტმა სასტუმროს გახსნაზე თავის სეფესიტყვაში: “მან ბრძანა, რომ დანგრეულის აღდგენა უფრო დიდი მოვლენაა, ვიდრე ერთი სასტუმროს მშენებლობა, თუნდაც ასეთი კარგის, იმიტომ, რომ ამ შემთხვევაში კიდევ უფრო კარგად გამოჩნდა აშშ-სა და საქართველოს თანამშრომლობა”. სოფლის პანაშვიდისა არ იყოს, ყველას თავისი მკვდრის სურათი მოაქვს, ჰოდა, პრეზიდენტიც იმიტომაა კმაყოფილი, რომ მოვლენა თავისუფლად შეიძლება მისი საყოველთაოდ ცნობილი რიტორიკის ფარგლებში ჩაისვას, ბატონი გოგა კი იმიტომაა უკმაყოფილო, რომ მოვლენა სრულიად უცხოა მისი ასევე ცნობილი რიტორიკისათვის. მოვლენის გააზრება არც ერთს არ სჭირდება, რადგან შედეგი ორივესთვისაა გარანტირებული — ერთისთვის ხეირი, მეორისთვის ზარალი. ასე თანხვდებიან ერთმანეთს უაღრესად საკუთარი და უკიდურესად საზოგადო. თანხვდებიან, რადგან არც ერთს არ სჭირდება ის, რასაც ინგლისურად mental presence ჰქვია და რაც ქართულად კარგად, ალბათ, “გონების თანაობად” შეიძლება ითარგმნოს. თუმცა კი, თუ ამ გამოთქმას მეცნიერულ ტერმინად კი არა, უბრალო ყოფით შესიტყვებად განვიხილავთ, ასეც შეიძლება ვთარგმნოთ: გონიერი დასწრება.

ჩვენი დასკვნა ისაა, რომ არც რეალური ედუარდ შევარდნაძე, არც გამოგონილი ბატონი გოგა ღონისძიებას გონიერად არ დასწრებიან. მაგრამ ორივე ხომ ბედკრული საქართველოს შვილია.

ეჰ, მიუხედავად ამ განცხადების ბანალობისა, უნდა ვთქვა, რომ საქართველო ნამდვილად ბედკრული ქვეყანაა. ნადვილად, მეგობრებო! ამაში კი ჯაბა სამუშიას ორსერიანი სტატია დაგარწმუნებთ.

ძირძველი ფსიქოანალიზი

სამუშიას ოპუსი 24 და 28 სექტემბერს იბეჭდებოდა. პირველი სერიის სათაურია: *რატომ არ იქცეოდნენ წინაპრები სხვაგვარად?* მეორე სერიაში ის მცირე მოდიფიკაციას განიცდის, შეკითხვა უკვე ორია: *როგორ და რატომ არ იქცეოდნენ წინაპრები სხვაგვარად?* აქ მთლად დალაგებული აზრი არ უნდა იყოს, ვერაფრით გავიგე რას ნიშნავს: როგორ არ იქცეოდნენ? ცხადია, ალბათ, რომ გიორგი სააკაძე საპარლამენტო არჩევნებში არ მონაწილეობდა. და მერე კიდევ — ვისი წინაპრები? მაგრამ, აბა, ეს რა მოსატანია, როცა ავტორი თავიდანვე ჩვენი სამამულო ისტორიოგრაფიის ლამის ყველაზე ფუნდამენტური პრობლემის — მეთოდოლოგიური სიდუხჭირის — ახსნას ცდილობს. და როგორც ყველა ნამდვილი ქართველი, ისიც მის საფუძველს გარეთ ხედავს: “ქართველ ისტორიკოსთა რამდენიმე თაობა იძულებული იყო იდეოლოგთა მიერ წინასწარ შემუშავებული სტერეოტიპებით ეაზროვნა და ეწერა”.

ყველა გაჭირვების საწყისი კი მარქსის შემდეგი დებულება ყოფილა: “ხელის წისქვილმა მოგვცა ფეოდალური სახელმწიფო, ხოლო ორთქლის წისქვილმა განავითარა ინდუსტრიული კაპიტალიზმის საზოგადოება”. ბ-ნი სამუშია მარქსს ადამიანის როლის უგულებელყოფაში ადანაშაულებს და რისხვით ჭექს: “ხელის ანდა ორთქლის წისქვილთან განა ადამიანი არ იდგა. ერთიც და მეორეც განა ადამიანის მიერ არ არის შექმნილი? ამ ტექნოლოგიურმა სიახლემ ისევ ადამიანის ცხოვრება არ შეცვალა კარდინალურად?” მოკრძალებულ ეჭვს გამოვთქვამთ, რომ მარქსი იმათთვის წერდა, ვინც კარგად ერკვევიან რიტორიკულ ხერხებში და რომ მისი დაძლევა სულ სხვა გზით უნდა მოხდეს. წინააღმდეგ შემთხვევაში მივიღებთ სიტუაციას, რომელიც მრავალი წლის წინ ერთმა საბჭოთა კარიკატურისტმა ასახა ჟურნალ “კროკოდილის” ფურცლებზე. კარიკატურაზე გამოსახული იყო მარქსის ვეება ფიგურა, რომლის ქვემოთ უძლური რისხვით იქნევდნენ ხელებს ერთი ციცქნა გაქსუებული ბურჟუები. წარწერაც სათანადო იყო: “Карл и карлики”.

მაშ ასე, მარქსი იქით იყოს და ბ-ნი სამუშია ისტორიის უმთავრეს მამოძრავებელ ძალად ადამიანს და კერძოდ კი მის ფსიქოლოგიას მიიჩნევს. მაგრამ რა ვუყოთ, მაგალითად, შეკითხვას: რატომ არ განვითარდა ფეოდალიზმი აფრიკაში? პასუხი ცნობილია: ბუზი ცეცეს კბენა მუსრს ავლებს ცხენებს, უცხენოდ კი ფეოდალიზმი ვერ ხარობს. ან იქნებ ნაპირის რელიეფის ცვლილების გამო ბრიუგეს ნავსადგურის დაცემა აგვიხსნას ბ-ნმა სამუშიამ ფსიქოლოგიური ფაქტორების დახმარებით. ანდა გვითხრას, მარქსიზმის რა სცხია, მაგალითად, ლევ გუმილიოვს, რომელიც მომთაბარეთა ადგილიდან დაძვრას მთლიანად ეკოლოგიური, რომ არა ვთქვათ მეტეოროლოგიური მიზეზებით ხსნის?

ბევრი რომ არ გავაგრძელოთ, ბ-ნი სამუშია ისტორიისა და ფსიქოლოგიის დაახლოებაზე მოგვითხრობს და ამბობს, რომ ამ საქმეში გარდამტეხი როლი ლუსიენ ფევრმა შეასრულა. მაგრამ რა ვუყოთ იმას, რომ ფევრი ფრანგ ისტორიკოსთა მემარცხენე ფრთას მიეკუთვნებოდა, რომლის მსოფლმხედველობასა და მეთოდოლოგიაზე საკმაოდ მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინა მარქსიზმმა?

ამდენი ბ-ნ სამუშიას, ალბათ, არ აინტერესებს. აი, მაგალითად, ინეს მეიერსონის მონოგრაფიის სათაური მას ასე მოჰყავს: “ფსიქოლოგიის მეორადი დანიშნულება” (Les fonctions psychologiques et oeuvres). ფრჩხილებში ჩასმული ფრანგული ფრაზა სულ სხვა რამეს ნიშნავს: “ფსიქოლოგიური ფუნქციები და ნაწარმოებები”...

მოკლედ ვიტყვით, რომ ისტორიისა და ფსიქოლოგიის შეხვედრა არ შემდგარა. ერთ-ერთი მიზეზი ის იყო, რომ ამ უკანასკნელის ფარგლებში მრავალი ერთმანეთის საწინააღმდეგო მიმართულება არსებობდა — ფროიდიზმი, ნეოფროიდიზმი, იუნგის თეორია. რომელი ერთი უნდა აერჩია ისტორიკოსს? გარდა ამისა, დისციპლინათა ეს მცდელობა 1950 წლების ამერიკაში მოხდა და იქვე მისი შესაბამისი ტერმინი “ფსიქოისტორიაც” შეიქმნა. მომენტი მეტად არახელსაყრელი იყო, რადგან ისტორიკოსები უკვე დაშორდნენ ე. წ. “დიდი ადამიანების” შესწავლას და გადამწყვეტი ნაბიჯი გადადგეს სოციოლოგიისკენ — ყველა ერის ისტორია ხომ “მეფეთა ისტორია” არაა. დასავლეთის ცივილიზაცია, უპირველეს ყოვლისა, საზოგადოების განვითარებაა და არა ცალკეულ მნიშვნელოვან პერსონაჟთა ბიოგრაფიების მიმდევრობა.

ისტორიისა და ფსიქოლოგიის შეუთანხმებლობას ნაწილობრივ ბ-ნი სამუშიაც აღიარებს, მაგრამ ერთობ ორიგინალურად. იგი ვინმე ვ. შკურატოვის აზრს ეყრდნობა, რომლის თანახმად თურმე “სრულყოფილი სურათის დასახატავად საჭირო იყო ორივე დარგის აბსოლუტური ცოდნა”. აბსოლუტური ცოდნა... რაღაც ნაცნობი გამოსჭვივის ამ სიტყვებიდან. ნუთუ კვლავ იელოვას მოწმეთა “საგუშაგო კოშკი” უნდა გავიხსენო? არა მგონია, შკურატოვს ასეთი რამ დაეწეროს. ამ ავტორს არ ვიცნობ, მაგრამ ვფიქრობ, რომ რუსეთში არც ერთი სამეცნიერო რედაქტორი არ გაუშვებდა ასეთ გამოთქმას. მე არასოდეს შემხვედრია ესოდენი გულუბრყვილობა. სამაგიეროდ, ერთი ამბავი გამახსენდა: ბიოლოგიას მეტად საინტერესო მოხუცი მასწავლიდა, სიმონ შეკიშვილი. ერთხელ თქვეს, რომ ახალგაზრდობაში “ვეფხისტყაოსნის” უკრაინულად თარგმნის მცდელობა ჰქონია. ამაზე ერთმა ჩემმა კლასელმა გაოცებით იკითხა: “როგორ, ყველა სიტყვა იცის?”. შკურატოვისა რა მოგახსენოთ, ბ-ნი სამუშია კი ამ ჩემი კლასელის კრიტერიუმებით უდგება მეცნიერებას და, როგორც დავინახავთ, ისტორიულ რეალობასაც.

მეორე სერიაში ბ-ნი სამუშია პირდაპირ საქმეზე გადადის და ფსიქოანალიზის სეანსებს უწყობს ქართველ მეფეებს. შედეგი გასაოცარია თავისი მეცნიერული მნიშვნელობით. მაგალითად, ლაშა-გიორგის თაობაზე ამბობს, რომ მას ალბერ კამიუს შეფასება — “მოჯანყე ადამიანი” მიესადაგება. საქართველოს ისტორიის ერთ სასკოლო სახელმძღვანელოში, მახსოვს, ლაშა-გიორგი რენესანსულ ჰუმანისტს შეადარეს. და მთელი ეს აურზაური იმის გამოა, რომ მეფე დაბალი წარმოშობის ქალს გაუმიჯნურდა! სანამდე უნდა მიაღწიოს აბსურდმა? აი, მაგალითად, ზურაბ ავალიშვილის ნაშრომში რუსეთთან შეერთების შესახებ ვკითხულობთ, რომ რუსებმა ქართველებს გეორგიევსკის ტრაქტატიდან ამოაღებინეს მუხლი, რომლის თანახმად საქართველოს მეფე კისრულობდა რუსეთის კარზე მძევლებად გაეგზავნა საკუთარი შვილები. თუ ბ-ნ სამუშიას მეთოდს მივმართავთ, ალბათ, უნდა ვივარაუდოთ, რომ ერეკლე მეორეს კრონოსის კომპლექსი სჭირდა ან რამე მსგავსი უბედურება.

ახლა სხვაც ვიკითხოთ. რა სამეცნიერო ღირებულება აქვს დასკვნას, რომ დავით ულუ მალემრწმენი კაცი იყო? იქნებ ისიც ვთქვათ, რომ მსოფლიო ისტორია სხვა მიმართულებას მიიღებდა, კლეოპატრას რომ უფრო გრძელი ცხვირი ჰქონოდა, ან ნაპოლეონს აუსტერლიცზე ფაღარათი რომ დამართნოდა. მაგრამ ამგვარი მცდელობაც უკვე იყო, ბატონებო. იყო და წარსულს ჩაბარდა. ან რა დიდი აღმოჩენაა, რომ მონღოლების შემოსევამ ფსიქოლოგიურად შეცვალა ადამიანები? მარტო ფსიქოლოგია ხომ ვერ გაგვცემს პასუხს კითხვაზე, რატომ მაინცდამაინც ესქატოლოგიური შინაარსის ჰიმნოგრაფია შეიქმნა XIII საუკუნის საქართველოში და არა, მაგალითად, აბსურდის თეატრი. ან რატომაა ვახუშტი უფრო ობიექტური დავითის ისტორიკოსზე?

რას გაუგებ ამ სიბრძნეს! მუხლი მოვიდრიკოთ ავტორის გამბედაობის წინაშე და გულში უხმოდ ჩავიკლათ სათქმელი, თუ შემთხვევით ვიცით, რომ მეცნიერების პოპულარიზაცია სხვა რამეა.

ისე კი ამ ჩვენს ავტორსაც იგივე სჭირს, რაც ბატონ გოგას. ადრე ჰუმანიტარები მოქეიფე თბილისელებივით ამაყად შედიოდნენ საკუთარ სამფლობელოში. წაუკითხავ შრომებს აკრიტიკებდნენ, ფილოლოგიურ დისერტაციებში სერიოზული სახით ხან შიურედან მოჰყავდათ ციტატები, ხან შმაკოვიდან, ისტორიულ ოპუსებში არაბული ტექსტების რუსულ თარგმანებს ეყრდნობოდნენ და იყო კაი ქართული დროსტარება. დღეს კი ძველ ნაცნობ დარბაზში შესულნი ამჩნევენ, რომ იქ სულ სხვა ხალხი სხედს... რაღა გავაგრძელო. ზოგიერთს კი დღემდე დარჩა ძველი ბასტიონი — ბელეტრისტიკა.

“ინოსტრანკასა” და “პიონერის” ჰიბრიდი

უფსკრულმა აქაც გაიარა: 28 სექტემბრის E-ბლოკში ალმანახ “არილის” ჩვეულ ჯენტლმენურ “ნაბორს” ვპოულობთ — სლავომირ მროჟეკი, ვლადიმირ ნაბოკოვი, ეჟენ იონესკო... ხსენებული მწერლები, ინგლისელი კომპოზიტორის, ბრიტენისაგან განსხვავებით, უკვე საკმაოდ ყბადაღებულნი არიან ჩვენში (შდრ. მადი სერებრიაკოვა, 23 სექტემბერი: “იგი არცთუ ყბადაღებული ბრიტენის ვარიაციებისა და ფუგის პერსელის თემაზე...”). ელიტარული საკითხავი, თუმც უკვე გულს უმსუყებს ჩვენს მკითხველს, მაინც კარგია, მაინც მრავლისმომცემი. მაგრამ რა? — მთელი ეს მძიმე არტილერია უფსკრულის ერთ მხარესაა განლაგებული და ამაოდ უტევს მეორე მხარეს დაბანაკებულ, ან, უფრო ზუსტად, მომჯდარ ადგილობრივ ტალანტებს: ერთი ტრადიციული ბუკოლიკა, სადაც დიალექტი აუცილებლად ქართლურს უნდა ჰგავდეს, ჯვარი კი აუცილებლად ლაშარისა უნდა იყოს; სადაც “დაჟამკრებული საქონელი” მშვიდად აფხანს ბუჟხიან გვერდებს ჭრიჭინათა “ღამის სიმფონიას”. ერთიც ქალაქური ლოთიანი პროზა, სადაც მკითხველს ერთბაშად ორ შეუმდგარ მამაკაცთან სთავაზობენ თვითიდენტიფიკაციას. როდემდე?!

ხსენებულ აჯაფსანდალში სასიამოვნო გამონაკლისად ჩანან შოთა იათაშვილი და ანდრო ბუაჩიძე.

მაგრამ მკითხველს ორი რამ ნამდვილად უნდა მივულოცო: გამოჩენა მიქელ ირემაძისა, რომელიც ერთნაირად სხარტად თარგმნის გერმანულიდან და ინგლისურიდან. და კიდევ: სლავომირ მროჟეკსა და მორის ბიშოპს პირდაპირ ქართულად დაუწყიათ წერა — არც ერთი მათგანის ტექსტზე არაა მითითებული მთარგმნელის გვარი.

არ ვიცი, კიდევ რამდენ ხანს მოგვიწევს ამ გზაზე სიარული. ვერ დაველოდები, უნდა გადავუხვიო...

ლირიული გადახვევა

აი, ასე გავლიეთ დროის ეს მონაკვეთი, ჩემო ერთგულო მკითხველო. და თუ ჩვენი დღევანდელი შეხვედრა მწარე დანაკლისის გახსენებით დაიწყო, დამეთანხმები, რომ სხვანაირად უნდა დასრულდეს...

დიდი ხანია, მადლობა მინდა გადავუხადო ყველას, ვინც მცირე წვლილი მაინც შეიტანა “24 საათის” ორშაბათობებში. მადლობა მინდა გადავუხადო ფილოლოგებს, ლევან ბერძენიშვილს, ლევან ბრეგაძეს, მერაბ ღაღანიძეს, მეა ყუბანეიშვილს, ზაზა შათირიშვილს, ია ფხაკაძეს, რუსუდან ენუქიძეს, შუქია აფრიდონიძეს, ლია ლორიას; ფილოსოფოსებს, გიგა ზედანიასა და მამუკა ლეკიაშვილს; ისტორიკოსს, ლაშა ბაქრაძეს; ფიზიკოსს, გია მაჩაბელს; მათემატიკოსს, გურამ ბერიშვილს; მუსიკოსს, ნოდარ ანდღულაძეს; მწერლებს, შოთა იათაშვილს, კოტე ჯანდიერს, რევაზ კლდიაშვილს, ზაალ სამადაშვილს, ბესო ოდიშარიას; თეოლოგებს, არნოლდ ჰოხსა და ლევან აბაშიძეს; სოციოლოგს, ემზარ ჯგერენაიას; კინომცოდნეს, გოგი გვახარიას; პოლიტოლოგს, გიორგი ხელაშვილს, გამომცემლებს, ლაშა ბერაიასა და ბაკურ სულაკაურს; სამოქალაქო საზოგადოების მესვეურებს, პაატა ზაქარეიშვილს, ზურაბ ჭიაბერაშვილს, დათო ზურაბიშვილს; ჟურნალისტებს, ია ანთაძეს, სოზარ სუბელიანს, დათო პაიჭაძეს, დათო ბუხრიკიძეს, ეკა კვესიტაძეს, ნუგზარ რუხაძეს, დავით კიკალიშვილს, ანა კორძაია-სამადაშვილს, ბიძინა მაყაშვილს, მაია ჭალაგანიძეს, თამარ ხორბალაძეს, ვერა ნეფარიძეს...

ზოგმა ახალი სიტყვა დაინახა “24 საათის” ამ ინიციატივაში, ზოგმა ქართული პუბლიცისტიკის აღდგინება, ზოგი სიტყვით შემეწია, ზოგი კრიტიკით, ზოგმა იდეა მომაწოდა, ზოგს დაუკითხავად წავართვი. ერთი რამ ცხადია: პრეს-ომბუდსმენი ამაო გამოგონება არ ყოფილა.

ჩვენ ერთობლივად გავლიეთ ეს გზა და ჩვენი კითხვაც და წერაც ისევე ანიჭებდა საზრისს გაზეთში გამოქვეყნებულ ტექსტებს, როგორც ალპინისტის თითები, მუხლები და ტერფები — სალი კლდის შვერილებსა და ღრმულებს.

რატომ არ აკეთებ ფერწერას?

ილიკო ზაუტაშვილი, Public Opinion.

თეონა ჯაფარიძე.

როცა "თბილისის ისტორიის მუზეუმის" (ქარვასლის) საგამოფენო დარბაზში ექსპოზიციას - "ნიუ-იორკი 11 სექტემბერი" ამზადებდნენ, ყველა ერთხმად აღნიშნავდა, რომ ერთიმეორის გვერდით, ერთ საგამოფენო სივრცეში "ოფიციალური" და "არაოფიციალური" ხელოვნება გამოიფინა.

"რატომ ფერწერას არ აკეთებ? ხომ ხედავ, რა კარგად გამოგდის," – უთხრეს იქ მყოფებმა მანანა დვალს კარგად მოზრდილ ტილოზე good morning america - სინათლეში გახვეულ ამერიკულ ცათამბრჯენზე, რომელიც ავტორს გამოფენისათვის "ქარვასლის" კიბეზე ამოჰქონდა.

"იმიტომ, რომ ფერწერაზე როცა ვმუშაობ, აქ (ხელს იდებს გულზე) დაუკმაყოფილებლობას ვგრძნობ. ხომ იცით, ვიდეო არტის კეთება მაინტერესებს."

"ოფიციალური" ხელოვნება თუ "არაოფიციალური", ტილო, ფუნჯი და უწყინარი პეიზაჟი თუ კონცეპტუალური, ერთი შეხედვით, პროვოცირებადი არტი. დღეს კამათობენ, მაგრამ (შეგახსენებთ, უკვე XXI-ე საუკუნეა) უხერხულია, იკამათო ახალი ესთეტიკისა და ახალი ტექნოლოგიების აქტუალობაზე. ასევე უხერხულია და თავხედობადაც კი შეიძლება ჩაითვალოს ის, რომ ეჭვქვეშ დადგეს ფერწერის არსებობა არარსებობის საკითხი. მაგრამ მაინც თუ გავაგრძელებთ კამათს, დღეს კარგ ფერწერას მხოლოდ ინგლისის მონარქიის არსებობის ფაქტს თუ შევადარებთ, იმიტომ, რომ, არის მასში რაღაც მოძველებულიც და დიდებულიც. და გარდა ამისა, როგორც წინა წერილში გვქონდა აღნიშნული, (სადაც, შეგახსენებთ, არტ ბაზარზე გვქონდა საუბარი) მასში, (ფერწერაში) მსოფლიოს წამყვანი მაგნატების, ბანკებისა და მუზეუმების კაპიტალია დაბანდებული.

ბაზარზე და კომერციულობაზე თუ ჩამოვარდება სიტყვა, ფერწერას არც თანამედროვე არტი ჩამორჩება.პირიქით, გამოსახვის ახალი საშუალებებით შესრულებული და სოციალური კონტექსტით დატვირთული ეს ხელოვნება (მაგალითად რეკლამა), კოლოსალურად მოგებიანია.

მაგრამ მოდით, ჩვენს რეალობას დავუბრუნდეთ: ქართულ კონცეპტუალურ ხელოვნებას თავისი ისტორიის ყოველ ეტაპზე გარკვეული ფუნქცია გააჩნდა. მაგალითად: 60-იან წლებში (ვარაზის თაობა) ის კომუნისტურ იდეოლოგიას დაქვემდებარებულ მხატვრობას დაუპირისპირდა - ნონკომფორმიზმის სახით. 70-იან წლებში უკვე "ამბოხებულ ხელოვნებად" მოგვევლინა, ოფიციალური საგამოფენო დარბაზები მხატვრების ბინებში მოწყობილმა გამოფენა-აქციებმა შეცვალა (ილიკო ზაუტაშვილისა და გია ეძგვერაძის ექსპერიმენტული, ბინის აქციები). 80-იან წლებში ცნობილი "X სართულის" ჯგუფი გამოჩნდა. მათი პირველი ოფიციალური ჯგუფური გამოფენა 1986 წელს შედგა ასევე ოფიციალურ საგამოფენო დარბაზში "თბილისის ისტორიის მუზეუმში"(ქარვასლაში).

როგორც გალერისტი ლიკა მამაცაშვილი ამბობს: "იყო ორი მიზეზი, რამაც ეს გამოფენა გამაკეთებინა - ქარვასლის თავისუფალი სივრცე და თავისუფალი, ინფორმირებული, მოაზროვნე თაობა."

80-იან წლებს საქართველოში დრამატული მოვლენებით აღსავსე 90-იანი წლები მოჰყვა, რასაც თან დაერთო დასავლეთიდან სწრაფი ცვლილებების, ახალი მედიებისა და ტექნოლოგიების ერთბაშად შემოჭრა. "შეუძლებელი იყო, ყოველივე ამის გამოხატვა მხოლოდ ფუნჯით და ტილოთი. მაგალითად, როცა ომის შემდეგ დანგრეულ თბილისს ვხედავდი, მივხვდი, რომ ჩემს გულისტკივილსა და პროტესტს ტილო და საღებავი ველარაფერს უშველიდა. აქ უფრო მძაფრი და აქტიური გამოსახვის საშუალებები გახდა საჭირო. მაგალითად, აქცია, პერფორმანსი "ვიდეო არტი",- ამბობს მხატვარი მანანა დვალი.

იმ კონცეპტუალურ გამოფენა-აქციებს აღარ ჩამოვთვლი, 90-იან წლებს რომ მოჰყვა.

დღეს ქართველი არტისტები კულტურის არასწორ პოლიტიკას ებრძვიან. კულტურის არასწორ პოლიტიკაში ამ ხელოვნების მიმართ ოფიციალური სტრუქტურების, სახელმწიფო თუ კერძო სექტორების, გალერეების, კრიტიკოსების, მას-მედიის, მოკლედ, მთელი საზოგადოების პასიური და ზერელე დამოკიდებულება იგულისხმება.

თანამედროვე ხელოვნებას ინფორმირებულობა სჭირდება. ჩვენი საზოგადოება არ არის მზად, რომ მულტი-მედიაზე, ვიდეო-ინსტალაციაზე მომუშავე მხატვარი მიიღოს. არ არსებობს არცერთი გალერეა,` რომელიც პერსპექტივაზე ფიქრობს. არ არიან ბიზნესმენები, რომლებიც თავიანთი ოფისის ინტერიერისათვის ინსტალაციას შეიძენენ. არ არსებობს არტ კრიტიკა, რადგან პროფესიონალი კრიტიკოსები მას-მედიასთან იშვიათად თანამშრომლობენ. კრიტიკოსი ხელოვნების შეფასებას შეძლებდა და მხატვარს "პრომოუშენს" გაუკეთებდა. და ბოლოს,არ არსებობს სახელმწიფო სტრუქტურის პარალელური, ალტერნატიული სტრუქტურა ან ხელოვნების ალტერნატიული ცენტრი",- ამბობს მხატვარი ილიკო ზაუტაშვილი.

ერთი სიტყვით, ამ ეტაპზე, XXI საუკუნის დასაწყისში ქართული კონცეპტუალური ხელოვნება ქართულ ცნობიერებასა და ყოფაში ადგილის დასამკვიდრებლად იბრძვის.

მას, ძირითადად, პირადი კონტაქტების წყალობით, სამშობლოზე მეტად,დასავლეთის გარკვეულ არტწრეებში იცნობენ

სწორედ ასეთი პირადი კონტაქტების დამსახურებით გაიმართება თბილისში, ოქტომბრის ბოლოს საერთაშორისო ინტერნეტ-გამოფენა. ეს იქნება გამოფენა-დისკუსია, რომელიც ქართველი არტისტებისათვის მტკივნეულ და აქტუალურ თემას, საქართველოში კულტურის პოლიტიკას შეეხება. ამ თემით დაინტერესდნენ და საქართველოში ჩამოდიან: მალმოს თანამედროვე ხელოვნების ცენტრის დირექტორი ჩარლზ ეში, გენტის აქტუალური ხელოვნების მუზეუმის დირექტორი და ამავე დროს ბელგიის კულტურის მინისტრის მრჩეველი თანამედროვე ხელოვნების დარგში, ბარდ დე ბაერი, სოროსის ფონდის ფილიალებთან არსებული თანამედროვე ხელოვნების ცენტრების დირექტორები. გამოფენას თბილისელი ხელოვნებათმცოდნეებისა და არტისტების გაერთიანება – "ხელოვნების ინტერდისციპლინარული კვლევის ლაბორატორია" აწყობს.

P.S. ბოლო წუთებში გამოფენის ორგანიზატორმა, ხელოვნებათმცოდნე ნანა ყიფიანმა ერთი სასიამოვნო შეტყობინების შესახებ გვამცნო: "მე ველაპარაკე ბევრ კულტურის კურატორს, ავუხსენი თანამედროვე ხელოვნების მდგომარეობა საქართველოში. ისინიც ფიქრობენ,რომ თქვენს ინტერნეტ-გამოფენას შეუერთდნენ და გადაწყვიტეს, ნამუშევრები ამ აქციას შესწირონ". იმეილს ქართველი არტისტების დიდი ხნის მეგობარი, ბრისტოლელი არტისტი ალან ბრიუსი გზავნის.

ასე რომ, ოქტომბრის ბოლოს ინტერნეტის საშუალებით დისკუსიები გაიმართება საქართველოში კულტურის პოლიტიკის თაობაზე.

კალენდარი

30 სექტემბერი

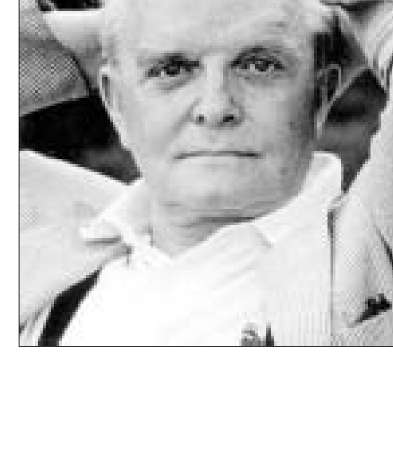

"ცხოვრება ზომიერად კარგი სპექტაკლია, ცუდად დაწერილი მესამე მოქმედებით," - წერდა ამერიკელი მწერალი ტრუმენ კეპოტი, ო`ჰენრის ორი პრემიის მფლობელი, სტილისა და ნათელი თხრობის დიდოსტატი. კეპოტის პირველი რომანი "სხვა ხმები, სხვა ოთახები" 1948 წელს გამოქვეყნდა, და ავტორმა სწრაფად დაიმკვიდრა ადგილი ომის შემდგომი პერიოდის ამერიკელ მწერლებს შორის. ამას მოჰყვა "ბალახის ჩანგი", "საუზმე ტიფანისთან", კრებული "ღამის ხე" და ბევრი სხვა ნაწარმოები.

ტრუმენ კეპოტი 1924 წლის 30 სექტემბერს დაიბადა ახალ ორლეანში, ლუიზიანას შტატში.

„ბევრი მაქვს მოსაყოლი ამ ლამაზ და შეშლილ ქვეყანაზე"

ვენდელ სტივენსონის "მოპარული ამბები" თბილისში

თამარ სუხიშვილი

მწერალი ვენდელ სტივენსონი პრეზენტაციაზე. ლევან ხერხეულიძის ფოტო

გუშინ "პროსპეროს" წიგნის მაღაზიის პატარა ეზოში წიგნის პრეზენტაცია გაიმართა. ჩვენი ქალაქისთვის ნაირგვარი პრეზენტაციები უცხო არ არის, მაგრამ გუშინდელი წვეულება ბევრი რამით გამოირჩეოდა: უცხოელ სტუმართა სიმრავლით, ყველის ნამცხვრით ანუ "ჩიზქეიქით", და ევროპული წესრიგით – რაოდენ უცნაურიც არ უნდა ყოფილიყო, ეზოში არავინ ყრიდა სიგარეტის ნამწვავებს, და უფრო მეტიც, ძირსაც კი არავინ აფერფლებდა. რაც მთავარია, გამორჩეული იყო თვით მასპინძელი - ახალგაზრდა ბრიტანელი მწერალი ვენდელ სტივენსონი (ხშირად ხომ არ აწყობენ უცხოელი მწერლები საქართველოში პრეზენტაციებს), რომელმაც თავისი პირველი წიგნი (უფრო სწორად, პირველი წიგნი, რომელიც გამოქვეყნდა) გააცნო ქართველ და უცხოელ მეგობრებს. "მოპარული ამბები" – ასე ჰქვია ვენდის საქართველოში მოგზაურობის ისტორიას. ვენდელ სტივენსონი ჩვენს ქვეყანაში რამდენიმე წელი ცხოვრობდა.

პრეზენტაცია საღამოს ხუთ საათზე დაიწყო და პრეზენტაციის კვალობაზე საკმაოდ დიდხანს გაგრძელდა: ეზოში, მაღაზიის შესასვლელთან, მარჯვენა მხარეს ბუტერბროდებითა და ღვინით გაწყობილი მაგიდა იდგა, მარცხენა მხარეს კი ახალი წიგნი - "მოპარული ამბები" იყიდებოდა, რომლის ალისფერ ყდაზე არყის ბოთლია გამოხატული, ეტიკეტით – იოსებ სტალინი, წიგნებთან ერთი ასეთი ბოთლიც იდო ნიმუშისთვის. იქვე შეგეძლოთ, გაცნობოდით ციტატებს იმ რეცენზიებიდან, რომლებიც ამ წიგნს გამოეხმაურნენ. რეცენზიების ავტორები წერდნენ, რომ ვენდელ სტივენსონი ძალიან ნიჭიერი მწერალია, ასევე ფიქრობდნენ წვეულებაზე მოპატიჟებული სტუმრებიც, რომლებიც ნელ-ნელა წრუპავდნენ ხან თეთრ, ხან კი წითელ ღვინოს, ვენდის (ასე ეძახიან ვენდელს მეგობრები) მადლობას უხდიდნენ და წარმატებებს უსურვებდნენ.

ვინ აღარ იყო აქ: მარკ მალონი ორგანიზაცია NDI-დან, ამსტერდამელი მეცნიერი ლუკასენი, რომელიც გაზაფხულზე უნივერსიტეტში გამართულ კავკასიოლოგთა საერთაშორისო სიმპოზიუმში მონაწილეობდა, თელასის ერთ-ერთი თანამშრომელი, რომელიც მშვენივრად ლაპარაკობს ქართულად და განსაკუთრებით კარგად აქვს ათვისებული ქართული ჟარგონი, ალექსანდრე რონდელი, ვენდის მეგობარი კახა თოლორდავა - მისი ნაწარმოების ერთ-ერთი გმირი და მომავალი მთარგმნელი და კიდევ ბევრი სხვა. წვეულებაზე მოსულმა სტუმრებმა, "მოპარული ამბების" გარდა, ბევრი ახალი ამბავიც გაიგეს, მაგალითად ის, რომ კომპანია "ისტერნ პრომოუშენი" ჯაზ-გიტარისტის, ჯორჯ ბენსონის თბილისში ჩამოყვანას აპირებს, რომ "სოროსის" ფონდის დირექტორთა სავარაუდო კანდიდატების რაოდენობა ხუთამდე ჩამოვიდა; დირექტორობის ერთ-ერთი კანდიდატი ზურაბ ჭიაბერაშვილია.

პრეზენტაციაზე არ ყოფილა არც გახსნა, არც რაიმე ოფიციალური ნაწილი, ვენდიმ სიცილით თქვა, რომ ვერ იტანს საჯარო გამოსვლებს და ხანმოკლე სიტყვით შემოიფარგლა: "ვწერ ორი მიზეზის გამო: ჯერ ერთი იმიტომ, რომ დავაფიქსირო რა გადამხდა, მეორე იმიტომ, რომ ურთიერთობა დავამყარო ადამიანებთან. ძალიან ბევრი მაქვს მოსაყოლი ამ ლამაზ და შეშლილ ქვეყანაზე."

წიგნი გამოცემულია 2002 წელს ლონდონში, "ატლანტიკ ბუქსის" გამომცემლობაში და 14,99 ფუნტი სტერლინგი, ანუ 52 ქართული ლარი ღირს.

სტრავინსკი ორფის წინააღმდეგ

"კარმინა ბურანას" ბედის ბორბალი თბილისის ორკესტრის სასარგებლოდ დატრიალდა

მადი სერებრიაკოვა

გუშინ ფესტივალი "შემოდგომის თბილისის" ფარგლებში კიდევ ერთი ღირსშესანიშნავი კონცერტი გაიმართა. თამამად შეიძლება ითქვას, თბილისის სიმფონიური ორკესტრის, სახელმწიფო კაპელისა და ბიჭუნათა გუნდის მიერ წარმოდგენილი კარლ ორფის "კარმინა ბურანა" ფესტივალის ყველაზე გულწრფელი და ემოციური ფურცელი იყო. ოდნავ წარუმატებელი სტრავინსკის შემდეგ (შესრულდა "ფსალმუნთა სიმფონია" და სიუიტა ბალეტიდან "ფასკუნჯი"), მსმენელმა კანტატაც უდიდესი ენთუზიაზმით მიიღო.

როგორც ჩანს, თბილისის სიმფონიურ ორკესტრი და დირიჟორი ვატო კახიძე განსაკუთრებული გატაცებით ასრულებენ სტრავინსკის შემოქმედებას. ერთ-ერთ წინა კონცერტზე მათ საკმაო წარმატებით შეასრულეს "კურთხეული გაზაფხული". გუშინდელი კონცერტი კი კომპოზიტორის თითქმის ყველაზე პოპულარული, "აღმოსავლური ტემპერამენტითა და ლათინური რაციონალიზმით" (ჟან კოქტოსეული შეფასებით) აღბეჭდილი "ფსალმუნთა სიმფონიით" დაიწყო. ვერ ვიტყვი, რომ ეს ნომერი საუკეთესო იყო სახელმწიფო კაპელისა და თბილისის ორკესტრისთვის. მუსიკალურად საკმაოდ დაშორებული იყო ორკესტრი და გუნდი. შემსრულებელთა მხრიდან ნაწარმოების გააზრებასაც ვერ დავარქმევდით სრულყოფილს. შესაძლებელია, ეს სტრავინსკის ღრმა და რთულ მუსიკალურ სტრუქტურასა და თავად "ფსალმუნთა სიმფონიის" განსაკუთრებულობას დაბრალდეს. თავად ავტორი მას თავის ყველაზე იდუმალ ნაწარმოებად მიიჩნევდა. თუმცა, პრობლემა, ალბათ, უფრო გუნდისა და ორკესტრის შეუთანხმებლობასა და მოუმზადებლობაში უნდა იყოს.

საწინააღმდეგო შეიძლება ითქვას სუიტაზე ბალეტიდან "ფასკუნჯი". მართალია, "ფსლმუნთა სიმფონიასთან" შედარებით, მისი შესრულება თუ ინტერპრეტირება საკმაოდ ადვილია, მაგრამ ორკესტრს პათოსსა და საშემსრულებლო ტემპერამენტს მაინც ვერ დავუკარგავთ.

"ფასკუნჯის" ენერგია და პათოსი თბილისის სიმფონიურ ორკესტრს მეორე განყოფილებაში შესრულებულ კარლ ორფის "კარმინა ბურანაშიც" გაჰყვა. აქ აშკარად იგრძნობოდა ის გამოცდილება, რომელიც კაპელასა და ორკესტრს ორფის ამ ნაწარმოების ერთობლივად შესრულებით დაუგროვდათ (მათ "კარმინა ბურანას" ერთობლივი ჩანაწერიც აქვთ). გუშინდელ კონცერტზე დაცული იყო "კარმინა ბურანას" არათეატრალური, საკონცერტო შესრულების ტრადიცია (დედანში იგი საბალეტო კანტატას წარმოადგენს, თუმცა ქორეოგრაფიასთან ერთად საკმაოდ იშვიათად სრულდება). ანტრაქტის გარეშე წარმოდგენილ კანტატაში კარგად იყო გააზრებული ემოციური და დრამატული ცენტრიც. რამდენიმე მცირე ვოკალურ ხარვეზს თუ არ ჩავთვლით, საკმაოდ კარგად წარსდგნენ სოლისტებიც (ნაირა ნაჩხატაშვილი და თამაზ ცერიაშვილი). "კარმინა ბურანა" ძალზე ემოციურად მიიღო პუბლიკამ. შესაძლოა, ეს თავად ნაწარმოების პოპულარობისა და ხასიათის წყალობით მოხდა, თუმცა გადამწყვეტი, ალბათ, მაინც შესრულების მაღალი დონე იყო. უდავოდ კარგად იდირიჟორა ვახტანგ კახიძემ. დირიჟორი ექსპრესიულობითა და ორკესტრის ფლობის ხარისხით გარკვეულწილად წინამორბედის ტრადიციასაც აგრძელებდა და საკუთარი ინდივიდუალური ხელწერითაც გამოირჩეოდა.

გატეხილი პროგრამების მუსიკა

საქართველოში რემიქსების გემოვნებით კეთება დიდი ფუფუნებაა

ვერა ნეფარიძე

განმარტებისთვის: mix – ინგლისური სიტყვაა და ნიშნავს არევას; აქედან გამომდინარე, მისგან ნაწარმოები remix თავიდან არევას ნიშნავს.

"საუკეთესო ინსტრუმენტებსაც კი მხოლოდ პროფესიონალთა ხელში მოაქვთ სარგებლობა. პირადად მე, ვცდილობ, რაც შეიძლება მეტი ცოცხალი ინსტრუმენტი გამოვიყენო, მაგრამ რადგანაც ელექტრონულ მუსიკას ვაკეთებ, დამხმარე, ჩაწერილი მაგალითების, ე.წ. "სემპლების" გარეშე მუშაობა წარმოუდგენელია. მათი რაოდენობა და სახეობა გამუდმებით იცვლება. ამას გარდა, უამრავი ფირფიტა და მუსიკალური იდეაა, რომლებიც მომწონს, მაგრამ რადგანაც მათი საუნდი ჩემსას არ ემთხვევა, პირადი სიმპათიის მიუხედავად, მათზე უარს ვამბობ, ან მათ ჩემი მუსიკის შესაბამისად გადავაკეთებ ხოლმე", - ეს იმ სამუშაოს ძალიან მცირედი ნაწილია, რასაც დი-ჯეი ვინსტონ ჰეზელი ასრულებს ორიგინალური საცეკვაო მუსიკისა და რემიქსების შესაქმნელად. ელექტრონული მუსიკის ვეტერანი, ბრიტანელი დი-ჯეი ამ სფეროში 80-იანი წლებიდან მოღვაწეობს. წელს იგი ბათუმში ფესტივალ "სუბ-ტროპიკ 2002"-ში მონაწილეობდა,სადაც მან ბევრი მსმენელი დაარწმუნა,რომ მუსიკა, რომელიც ჩვენთან პრიმიტიული, მდარე კულტურის თანამედროვე სახეობად მიაჩნიათ,შეიძლება არაჩვეულებრივადაც ჟღერდეს.სამწუხაროა, რომ ბათუმის ფესტივალს თითქმის არ სტუმრობდნენ ისინი, ვისაც ქართულ სცენაზე ახლებური მუსიკით, რემიქსებითაც სურს დამკვიდრება. ჩვენი თანამემულე "ვარსკვლავების" თანამედროვე მუსიკისადმი დამოკიდებულებამ აბსურდის სახე მიიღო – მალე თბილისელები ძველი და კარგად ნაცნობი მიუზიკლის რემიქსსაც კი მოისმენენ.

ალბათ, არ არსებობს მკაცრად განსაზღვრული დოგმა რემიქსის შესაქმნელად,უბრალოდ, რემიქსი ისეთი რამაა, რაც თავისთავად ითვალისწინებს გარკვეულ დეტალებს, რისი გაკეთებაც, ალბათ, ყველას არ შეუძლია; და ამ შემთხვევაში, სცენაზე ათეულობით წლების გამოცდილებას გადამწყვეტი მნიშვნელობა არ აქვს.

ერთი ჰიტის ორი ავტორი: ჯიმი პეიჯი და პაფ დედი. REUTERS

ზოგადად, რემიქსები რამდენიმე სახისაა: საკლუბო-საცეკვაო, რიტმული და თემატური. ხშირად, როდესაც ესა თუ ის ბალადის ტიპის სიმღერა პოპულარული ხდება, შემსრულებელი მის ახლებურ, რემიქსულ ვარიანტს ქმნის და ამით სიმღერის პოპულარობა კიდევ უფრო იზრდება; სრულდება დისკოთეკებზე, ამ სიმღერაზე ცეკვავენ და ა.შ. აქედან გამომდინარე, რემიქსები, გარკვეულწილად, კლუბებისა და დისკოთეკებისთვის გათვლილი მუსიკაა. თუმცა, მათი მთავარი დამახასიათებელი ნიშანი ის უნდა იყოს,რომ ახალი აზროვნება და ახლებური ფორმა იგრძნობოდეს. რემიქსმა უნდა გააცოცხლოს ესა თუ ის ძველი სიმღერა. ამის ერთ-ერთი საუკეთესო მაგალითია დი-ჯეისა და პროდიუსერის JXL-ის ნამუშევარი.მან ლეგენდარული ელვის პრესლის A Little Less Conversation 25 წლის შემდეგ ჰიტ-აღლუმებში "დააბრუნა".

დასავლეთში სიმღერის რემიქსულ ვარიანტებს ძალიან ცოტა საერთო აქვთ ხოლმე ორიგინალებთან. ხშირად, დი-ჯეები რემიქსებზე გაცილებით მეტს მუშაობენ, ვიდრე თავად ამ სიმღერების ატორები. "რემიქსი საკმაოდ რთული გასაკეთებელია. ნუ ფიქრობს ვინმე, რომ რემიქსი ხელწამოსაკრავი რამაა. მის შესაქმნელად აუცილებელია გემოვნება და ცოდნა. მაგალითად, აქ არ იციან, რომ ნამდვილ ქართულ სიმღერასა და მელოდიას დასავლური რიტმები არ უხდება. არ შეიძლება რეზო ლაღიძის სიმღერას დაადო ჰაუს-მუსიკა, ან "გაზაფხული-აპრილი" იმღერო ჰიპ-ჰოპზე. არ უხდება და მორჩა", - ამბობს თანამედროვე ქართული რემიქსებით სამართლიანად უკმაყოფილო დათო ფორჩხიძე.

რაც შეეხება იმ პრობლემას, თუ ვინ უნდა აკეთოს რემიქსები –მკაცრად განსაზღვრული არც ესაა. ბრიტანელი დი-ჯეი ვინსტონ ჰეზელი უარყოფს, რომ რემიქსის გასაკეთებლად აუცილებელია, მის ავტორს მუსიკალური განათლება ჰქონდეს: "რასაკვირველია, მუსიკალური განათლება არასდროს შეგიშლის ხელს, მაგრამ ჩემი მეგობრების უმრავლესობას ინსტრუმენტებზე არასდროს დაუკრავს, მაგრამ მიუხედავად ამისა, ისეთი მუსიკის ავტორები არიან, რომელთა დიდი ნაწილიც საცეკვაო მუსიკალური ჰიტ-აღლუმების სათავეებში ჩნდება".

საკუთარ დამოკიდებულებას გვიზიარებს მუსიკოსი გიგა მიქაბერიძე, რომელსაც რემიქსების კეთების გამოცდილება აქვს: "პირადად მე, ჩემს ალბომებში შევიტანე ორი ერთნაირი სიმღერა, ერთნაირი ტექსტით. ესაა რიმეიქი, ანუ თავიდან გაკეთებული სიმღერა სხვა აკორდებზე, იგივე ტექსტით; რიმეიქი სიმღერის ხასიათს ცვლის. რემიქსი გულისხმობს სიმღერის, იგივე ჰარმონიისა და აკორდების სხვა ტემპზე გადატანას; იგი დისკოთეკებისათვისა გათვალისწინებული; შეიძლება იყოს სხვადასხვანაირი რემიქსი, გააჩნია, რას ემსახურება ეს შენი მიქსი. კარგი რემიქსის გასაკეთებლად უნდა იცნობდე ზღვა მასალას; შერჩეული გქონდეს სხვადასხვა "მაგალითები", ე.წ. სემპლები და რაც მთავარია, უნდა აკეთებდე გემოვნებით".

საქართველოში გემოვნებანი რემიქსების კეთება დიდი ფუფუნებაა. მაშინ, როდესაც დასავლეთში დი-ჯეებიც კი ცოცხლად მუშაობენ სცენაზე, ჩვენთან მუსიკის ცოცხლად შესრულება გახდა სადაო და გასარჩევი. არადა, ბოლო დროს ქართველი მუსიკოსებისთვის რემიქსი საკმაოდ მოდურ ტენდენციად იქცა. მათი უმრავლესობა სიმღერის გარემიქსებას 2-3 ადამიანს, ე.წ. "არანჟიროვშიკებს" ანდობს. ალბათ, ამიტომაცაა, რომ ქართული რემიქსები ასე ჰგავანან ერთმანეთს. იმასაც თუ გავითვალისწინებთ, რომ ისინი მაქსიმუმ "პენტიუმ ოთხსა" და გატეხილ, არალიცენზირებულ პროგრამებში იქმნება, მათი მუსიკალური დონე გასაკვირი აღარცაა.

შეავსეთ ანკეტა და გამოგვიგზავნეთ

გთხოვთ, შეავსოთ გარკვევით. ბლანკი უფასოა.

სამაუწყებლო კომპანია "რუსთავი 2" არ არის ვალდებული, გაცნობოთ მიიღებთ თუ არა მონაწილეობას შოუში "ხალხის პირისპირ". თქვენი შერჩევის შემთხვევაში, დაგიკავშირდებათ გადაცემის კოორდინატორი ამ ანკეტის შევსებით თქვენ ეთანხმებით შოუს "ხალხის პირისპირ" წესებსა და პირობებს.

ანკეტა გამოგვიგზავნეთ ფოსტით ან მოიტანეთ მისამართზე:

სამაუწყებლო კომპანია "რუსთავი 2",
ტელევიქტორინა "ხალხის პირისპირ",
ვაჟა-ფშაველას 45, 300077 თბილისი

კონკურსანტები ტელევიქტორინისთვის "ხალხის პირისპირ" შეირჩევიან ანკეტის საფუძველზე, ამიტომ გთხოვთ, ყურადღებით შეავსოთ ანკეტა.

სახელი და გვარი

ოჯახური მდგომარეობა:
დაქორწინებული, დაუქორწინებელი, გაყრილი, ქვრივი

მისამართი:

შვილები: (თუ გყავთ)

საფოსტო ინდექსი:

განათლება:
საშუალო, უმაღლესი, ტექნიკური

საკონტაქტო ტელეფონის ნომრები:

პროფესია:

ასაკი:

სამუშაო ადგილი

დამხმარე კატეგორია: (მიუთითეთ კატეგორია, რომელშიც კარგად ერკვევით, შეგიძლიათ აირჩიოთ ნებისმიერი. მაგალითად, საფეხბურთო კლუბი "არსენალი" ან ევროპის ქვეყნების დედაქალაქები, ან 60-იანი წლების მუსიკა, და ა.შ.)

შინაური ცხოველები: (თუ გყავთ)

გთხოვთ, დააკრათ ახლანდელი ფოტოსურათის, სასურველია ზომით 3/4, თუ ამ ზომის ფოტოსურათი არ გაქვთ, შეგიძლიათ დააკრათ ნებისმიერი ზომის, რომელზეც მხოლოდ თქვენ ხართ გადაღებული. ფოტოსურათზე სახე გარკვევით უნდა ჩანდეს. გთხოვთ, ფოტოსურათს უკან მიაწეროთ თქვენი სახელი და გვარი.

თქვენი ინტერესები და ჰობი:

შეხვედრიხართ თუ არა, პირადად, ცნობილ ადამიანს? ვის, სად და როდის?

როგორ გაატარებდით თქვენს იდეალურ დასვენების დღეს?

გიყვართ თუ არა მოგზაურობა? (თუ გიმოგზაურიათ საქართველოს გარეთ და სად?)

არჩევანი რომ გქონდეთ, რომელ ცნობილ ადამიანთან ისურვებდით შეხვედრას, სად წახვიდოდით მასთან ერთად და რატომ?

რომელი სატელევიზიო გადაცემები მოგწონთ და რატომ?

არჩევანი რომ გქონდეთ, სად წახვიდოდით სამოგზაუროდ და რატომ?

რომ შეგეძლოთ მხოლოდ ერთი რამის შეცვლა საკუთარ გარეგნობასა ან ხასიათში, რას შეცვლიდით და რატომ?

რომელია თქვენი საყვარელი მწერალი და საყვარელი ლიტერატურული ნაწარმოები?

გაქვთ თუ არა მიზანი, რომლის მიღწევაზეც ოცნებობთ?

რომ შეგეძლოთ მხოლოდ ერთი ნატვრის ასრულება, რას ინატრებდით და რატომ?

როგორი მუსიკა გიტაცებთ და თავად გაქვთ თუ არა მუსიკალური ნიჭი?

მიგიღწევიათ ან გაგიკეთებიათ თუ არა ისეთი რამ, რითაც ამაყობთ?

თქვენი აზრით, რომელ ზღაპრულ პერსონაჟს ჰგავხართ ყველაზე მეტად და რატომ?

რა ჟანრის ფილმები მოგწონთ და რომელია თქვენი საყვარელი ფილმები?

გაქვთ ან გქონიათ თუ არა რაიმე მეტსახელი? კონკრეტულად რა?

ფილმი რომ გადაეღოთ თქვენზე, რომელი ცნობილი მსახიობი შეასრულებდა თქვენს როლს?

გამოსულხართ თუ არა ტელევიზიით? (თუ კი, როდის და რა ამპლუაში?)

გაქვთ თუ არა უჩვეულო ნიჭი? (მაგალითად, შეგიძლიათ თუ არა სტვენით გვთხოვენის "მთვარის სონატის" შესრულება, ან ასკინკილით მარათონული დისტანციის გავლა?)

ყველაზე უხერხული სიტუაცია თქვენს ცხოვრებაში:

რატომ გინდათ მიიღოთ მონაწილეობა ჩვენს თამაშში?

უჩვეულო ან საინტერესო რამ თუ გადაგხდენიათ თავს? კერძოდ რა?

ყველაზე ცუდი სამუშაო თქვენს ცხოვრებაში:

დღეს რომ მოგცენ 2000 ლარი, რას გააკეთებდით?

ოზურგეთელი ამარკორდი

ნოდარ მალაზონია

"... არა მხოლოდ გმირული ამბები იძლევა გარემოს ასახვის სრულ სურათს, არამედ ცხოვრების უბრალო ყოფანიც, ზოგჯერ სრულიად ბანალური, ეპიზოდებიც კი, რაც საბოლოოდ, ჩვენი არსებობის მთლიან ეპოქას ქმნის.."

ეს სიტყვები ბალზაკს ეკუთვნის და როგორც ხედავთ, სწორედ მან გამაბედვინა, ჩემი ცხოვრების არა გმირული, "არამედ ცხოვრების უბრალო ყოფანი, ზოგჯერ სრულიად ბანალური ეპიზოდებიც", დამეხატა. და თუ ეს საკმარისია იმისათვის, რომ მე – "ჩვენი არსებობის მთლიანი ეპოქა შევქმნა", და ამით უფრო მეტიც, მკითხველის ჩემს გალერეაში შემოტყუებაც შევძელი, ნეტავ კიდევ ამაზედ უკეთესი რაღა უნდა ვინატრო?1...

სიზმარი

ერთხელ, ექვსი თუ შვიდი წლის ასაკში, როდესაც სკოლიდან ზურგჩანთით სახლში ვბრუნდებოდი, რაიკომისა და პოლიკლინიკის მიმდებარე ბაღში, ერთ დიდ ხეზედ, ჯაჭვით ახალგაზრდა კაცი დავინახე მიბმული, რომელიც შემაძრწუნებელი ღრიალითა და გააფთრებული წადილით, ამაოდ ცდილობდა თავის დახსნას.

ამ შეურაცხადმა უბედურმა ადამიანმა, თუმცა მას შემდეგ თითქმის შვიდი ათეული წელი გავიდა, ბევრჯერ დამიფრთხო ძილი და იგი მე დღემდეც მესიზმრება დრო და დრო.

სერიიდან წარსულის სურათები

სისონა

მეორე სისონა იყო. მაშინ კამპანიოვსკებთან ქირით ვცხოვრობდით, ჩამოივლიდა ჩვენს ქუჩაზედ სისონა, დოი-დოის ძახილით, ხელში ჯოხით, ნახევრად შიშველი და ძონძებში გახვეული, დაინახავდნენ თუ არა მას ბავშვები, დასცემდნენ ყიჟინას და დააყრიდნენ საცოდავს კენჭებს. ზოგი ჯოხის წართმევას ცდილობდა, ზოგიც ძონძებზედ ექაჩებოდა და მაშინ კი უკვე გარბოდა სისონა და ახლა უკვე, ქალის ხმაზედ ხმამაღლა გამყინავად მოსთქვამდა - დოიი... დოიი... დოოიი...

სისხლი

ერთხელ, ჩვენი სკოლის გვერდით, ერთ დროს ულამაზეს ბაღში, ბავშვები ვთამაშობდით; უცებ, ომის დროს ლაზარეთისათვის (რომელიც იქვე, ჩვენი სკოლის შენობაში იყო განთავსებული) გათხრილ, თავლიად მიტოვებული თავშესაფრიდან, ლეკვების წკმუტუნი შემოგვესმა.

როცა ორმოს მივაშურეთ, დავინახეთ მშიერი და უდედოდ დარჩენილი, ჯერ კიდევ თვალაუხელელი ლეკვები, რომლებიც შიმშილისა და სიცივისაგან ცახცახებდნენ და გულსაკლავად ღნაოდნენ.

ბიჭებმა რაც მოვიფიქრეთ ის იყო, რომ სახლებისკენ მოვკურცხლეთ, რათა რამეთი მაინც დაგვეპურებინა საწყალი ლეკვები.

როცა უკან მოვბრუნდით, უკვე გვიანღა იყო, რადგან ერთ-ერთ ჩვენგანს (როგორც ჩანს, იგი იქვე დარჩენილა) დიდი ქვებით სუყველანი ჩაეხოცა შიგ.

როგორ დავიჯერო, რომ დღეს იმ კაცს ჰყავს ცოლ-შვილი, მეგობრები და თუნდაც იოტისოდენა სარგებლობა შეუძლია მოუტანოს ჩვენს საზოგადოებას?

ასეთებიც იბადებიან და მათ ვერც ჯოხით, ვერც ფერებ-ფერებით გადააფიქრებინებთ იმას, რასაც მისი ჯილაგისა და მოდგმის სისხლი კარნახობს.

ფანდურიანი კაცი

ერთხელ ის იყო, ბაზრის წყლის ბოგაზედ გადავედით მე და ჩემი უმცროსი ძმა და სახლისკენ მიმავალ ქვაღორღიან აღმართს შევუდექით, რომ ზემოდან ბარბაც-ბარბაცით მომავალი კაცი გადაგველობა წინ, ფანდურით ხელში და შეზარხოშებულმა ბლუკუნით გვკითხა:

- სა მიხვალთ ბაღნებო?..
- სახლში, - ვთქვი მე.
- პაწაზედ, რომ აი ფანდური ჩაგარტყათ თავში ორივეს, რას იტყვით?!
- რეიზა. - ახლა ძლივს ამოვილუღლუღე მე.
- ისე, ტყუილა...
- არა!
- რაფერ არა, რა მოხდა ვითომ, პაწაზედ რომ ჩაგიკაკუნოთ თავში აი ფანდური, თქვენ გგონიათ თავი გაგისკტებათ?!.
- არა! - ახლა უკვე უფრო კატეგორიულად ვთქვი მე და თან ძმას გადავეფარე.
- ე ბიჯო, პაწაზედ ბაღნებო... პაწაზედ... აი ასე... - და ფანდურიანმა კაცმა თავადვე ჩაირტყა თავში ფანდური. - აა... ხომ დეინახეთ, მომდის ახლა მე სისხლი თავიდან? - თქვა ეს და გაბურძნული თავი დახარა.

მე ძმას ხელი ვკარი გასაქცევად.

- ააა... - წამავლო მკლავში ხელი ფანდურიანმა, - მაგფერი გეკადრებათ თქვენ? კი მარა, რას გიჩივით იმისთანას, პაწაზედ ჩაგარტყამთ თითო-თითოჯერ და წავალ ჩემს გზაზედ. აი ასე ა... - და ისევ ჩაირტყა თავში ფანდური კაცმა.

ქუჩას თვალი მოვავლე და არსაიდან ადამიანს რომ თვალი ვერ მოვკარი, კიდევ უფრო დავრწმუნდი იმაში, რომ ამ ახირებულ კაცს ასე ადვილად თავს ვერ დავაღწევდით. და უცებ დავყაბულდი.

- კაი, ბიძია, მაშინ მართლა პაწაზე ჩაგვიკაკუნე, თვარა... (არ ვიცი, რისი იმედით ავუწიე ხმას ბოლოში).

ფანდურიანმა კაცმა, ჯერ მე და მერე ძმას, ფრთხილად და სათუთად მოგვიცაცუნა თავზედ ფანდურის მუცელი და უსაშველოდ კმაყოფილი, ბარბაც-ბარბაცით გაუყვა თავის გზას.

რაჟდენას კიჩი

როცა წამოვიზარდე (ეს ორმოციანი წლებია, ომი), ოზურგეთის ვაგზალში ავიღებდით ბილეთებს ბიჭები, ოცდაათ თუ ორმოც კაპიკად, ჩავჯდებოდით ოზურგეთ-ბათუმის "ლეტნიში" (მაშინ იყო აივნიანი რიკულებით, უფანჯრო, ღია ვაგონები), ჩავიდოდით ქობულეთში, მთელი დღე ზღვაში ვჭყუმპალაობდით და საღამოს იმავე "ლეტნით", გამომხმარი კუჭებით სახლში ვბრუნდებოდით, მაგრამ როცა ამასთან ერთად (რატომღაც მუდამ სახლში როდესაც ვბრუნდებოდით, რაჟდენა სიმულიანტის მიერ საკუთარი ტექსტითა და მუსიკით შექმნილი, მგზავრთა გულისამაჩუყებელი კიჩი უნდა მოგვესმინა... - "თვალები დამსილი მაქვსოო... ხელები წამძვრალი მაქვსოო... ფეხებიც წამძვრალი მაქვსოოო... დამეხმარეთ მადლიააა..."

არც ხმა ჰქონდა რაჟდენას, არც სმენა და ტექსტიც როგორი გარითმულია, თავადვე ხვდებით. ეს კი (მით უმეტეს ამ კიტჩს იგი რამდენიმეჯერ იმეორებდა) ერთი-ორად ხომ ამცირებდა და ამცირებდა მის "ჰონორარს", ჩვენც ხომ სულს გვიმწარებდა, მაგრამ ეს ჩვენი რომანტიკული ტურ-შოუ მაინც ღირდა ჩვენი უფერული სიყმაწვილის ოდნავ შესალამაზებლად.

შალიკო, ჭიპრომ!..

სულ სხვა იყო შალიკო. იგი 1905 წლის ქუჩაზე ცხოვრობდა, აბრეშუმის ფაბრიკის ასახვევთან, ერთ პატარა კოხტად შეღობილ ეზოში, რომელშიაც მწვანე ბალახებში ჩაფლული ერთი კოპწია ფიცრული ოდა ჰქონდა ჩადგმული. მის წინ ერთი დიდი ხე იდგა, რომელზედაც შალიკოს პწკალა (კიბე) ჰქონდა მიყუდებული, მაღლა ხეზედ კი თავისი ხელით შეფიცრული სახლოგინა იყო "გამოკიდებული".

მარტოხელა შალიკოს, მუდამ კოხტად და ლამაზად, თავისი ხელით გარეცხილი და გაუთოვებული, ხაკისფერი ბლუზა, გალიფე და უძიროები ეცვა (წელზედ ვიწრო მოსირმული ქამრით).

მე შალიკო არასდროს მინახავს, სადმე, ვინმესთან მოსაუბრე ან მოკამათე; ხალხს გარიდებული, თავად არასდროს მოგესალმებოდათ და არც ვინმესგან ელოდა სალამს, მაგრამ თვალებით "გეტყოდა", რომ გიცნო. ამას კი იგი ისე იშვიათად იმეტებდა მისთვის, ვინც, მისი შეფასებით, ამას ნამდვილად იმსახურებდა. ამით გაგულისებული ზოგიერთი ღლაბუცა შემხვდური სამაგიეროს იმით უხდიდა შალიკოს, რომ აგდებულად და ღრანჭმოქცევით მიაძახებდა:

- შალიკო ჭიპრომ!

შალიკო კი, ვითომც არაფერი გაუგონიაო, თავის განუყრელ სეტერთან ერთად, მხარზედ თოფგადაკიდებული, შარაგზის განაპირა, თავაუღებლად, მშვიდად აგრძელებდა გზას.

არა, შალიკო კი არ მიდიოდა, არამედ გეგონებოდათ, რაღაცას ფეხაკრეფით ეპარებაო. თითქოს სადღაც იქვე შორიახლო მწყერი ან ხოხობი დალანდა და ფრთხილობს, ნაადრევად არ დააფრთხოსო.

შალიკო სახლში, გვარიანად რომ შებინდდებოდა, მაშინ ბრუნდებოდა, აუჩქარებლად შეხსნიდა თავისი ხელითვე ჩარაზულ ჭიშკარს, შემდეგ კარმიდამოს თვალს მოავლებდა საგანგებოდ, მერე კიბეს მოსინჯავდა და თავისი, ხელში ატატებული სეტერით მძიმე მძიმედ იწყებდა ზემოთ აბარგებას თავის სასუფეველში.

ჯერ სასთუმალქვეშ თოფტყვიაწამალს შემოიწყობდა, მერე სეტერს დაიწვენდა ფეხებთან, შემდეგ ნაბადში საგულდაგულოდ გაეხვეოდა და ასე ზამთარ-ზაფხულ, მიწიერ უკუღმართობებზედ "გაბუტული" შალიკო, ძილს მისცემდა თავს.

არავინ იცოდა დანამდვილებით შალიკოს ამ უცნაური ახირების ჭეშმარიტი მიზეზი. ისე, აქა იქ მაინც გაიგონებდით, რომ შალიკო "ოჯახის დაუპატიჟებელ" სტუმრებს უფრთხისო (ოცდაჩვიდმეტი წლის სინდრომი), მაგრამ ვაი, რომ შალიკომ, ეტყობა, კარგად არ იცოდა ქვეყნის "ამაგდართა" ჯიუტი ხასიათი, რადგან იგი ალბათ არავის არაფერში დასჭირდა თორემ, ხიდან კი არა, ქვესკნელიდან ამოიღებდნენ.

ქორწინების ჩვეულება

შორენა ლებანიძე

შარშან გახარიების ოჯახში საქორწინო სეფა არ გამართულა. მწვანე კოინდარზე თოვლის ბილიკებივით არ გადაჭიმულა ქათქათა სუფრაგადაფარებული მაგიდები. ფერადი ხელსახოცების "თაიგულები" არ გაშლილა ორ რიგად გამწკრივებულ მაღალყელიან სასმისებში. არ დაზვინულა ხორაგი. ტალღებივით განფენილი ფარდებითა და ყვავილებჩაწნული ბადით არ დაგვირგვინებულა სადედოფლო კუთხე. ჭიშკარს არ მისდგომია მხიარული მაყრიონი. არ დაკლულა დეკეული, არ აკრიახებულან ქათმები. ყველაფერმა ძალიან ჩუმად, უხმაუროდ ჩაიარა. მეზობლებმა გახარიების ნაბოლარა ვაჟის გაბედნიერების ამბავი მხოლოდ მაშინ შეიტყვეს, როდესაც აივანზე გადმომდგარ უცნობ ქალბატონს მოჰკრეს თვალი. ახალგაზრდაც იყო, ლამაზიც, გემოვნებით ჩაცმულიც. აუგი, აბა, ვის ეთქმოდა, მაგრამ მაინც გულში გაეღიმათ, თავი გადააქნიეს. მილოცვა არც უფიქრიათ, უხმოდ გაეცალნენ ლობეს, არა იმიტომ, რომ გახარიების რძლის შესახებ ავი ენები რამეს ამბობდნენ, სიძე იყო მცირეწლოვანი ან ასაკსგადაცილებული, არამედ იმიტომ, რომ 30 წლის ზაზამ, არც მეტი, არც ნაკლები, მეცამეტედ იქორწინა.

ცნობილი ამერიკული ფილმის გმირისაგან განსხვავებით, მუდმივად ახალშეუღლებულის ამპლუაში მყოფი "გაუხუნარი" ნეფე სულ ერთი და იმავე ქალის გვერდით კი არ იდგა საკურთხევლის წინაშე, მან უკანასკნელი თხუთმეტი წლის განმავლობაში ცოლის საპატიო სტატუსით ცამეტი სხვადასხვა გოგონა მიჰგვარა მშობლებს. ოჯახის უფროსს, ბორის გახარიას სათვალავიც კი აერია და ახლობლების მოკრძალებულ მილოცვაზე ან საერთოდ არ რეაგირებდა, ან ხელს უკმაყოფილოდ ჩაიქნევდა ხოლმე. 2-3-თვიანი პატარძლების სახეები და სახელები მხოლოდ ზაზას ცინცხალმა მეხსიერებამ და ალბომში თანმიმდევრობით გამწკრივებულმა ფოტოებმა შემოინახა: ინგა, ხათუნა, დალი, ლია, მაია, გულიკო, ნინო, ირმა, მარინა, ეკა, ლალი, რუსიკო, ნაირა...

უცნაურია, მაგრამ სახელები არ მეორდება. "სასიყვარულო ისტორიებიც" განსხვავებულია. უცვლელია მხოლოდ ქორწინების განუკურნებელი "სენი", რომელთან შებრძოლება არასოდეს უცდია და რომელიც დროთა განმავლობაში ჰობად, აზარტულ საქმიანობად, ლამის ერთადერთ პროფესიად ექცა: ჩხოროწყუს რაიონის სოფელ ხაბუმეს საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ (მანამდეც) ცოლების მოყვანისა და შეუღლებებს შორის ხანმოკლე შუალედებში ბაზრობებზე "განავარდების" მეტი არაფერი უკეთებია. არ უსწავლია, არ უმუშავია, თოხსა და ბარს ახლოს არ გაკარებია, ყანისთვის ბირჟა უმჯობინებია, ჩინოვნიკის კაბინეტისთვის - ციხის საკნები, სადაც, ძირითადად, წვრილმანი ქურდობისათვის ამწყვდევდნენ. რუსეთისა და საქართველოს "კრიტებში", "ლაგერებში", ზონებში გატარებული 8 წელიწადი, სვირინგების სახით, წარუშლელ დამღად აღებეჭდა ზურგზე, მკერდზე, მკლავებზე, ხელის მტევნებზე.

საპყრობილეს მკაცრი შინაგანაწესის მიუხედავად, "სროკზე" წასვლა ზაზა გახარიასთვის დიდი ტრაგედია არასოდეს ყოფილა. პირიქით, თავისუფლების აღკვეთა მას ხშირად ყავლგასული და მოყირჭებული ქორწინებისგან თავის დაღწევაში ეხმარებოდა. არასასურველი ქალის გვერდით ყოფნას საკნის ხმელ ნარზე წოლა და "პერედაჩების" ლოდინი ერჩია, მით უმეტეს, რომ გისოსებს იქიდან ოჯახური პრობლემები ზედმეტი აყალ-მაყალისა და სკანდალების გარეშე გვარდებოდა. გააგზავნიდა საალერსო სიტყვებითა და ახსნა-განმარტებებით აღსავსე გამოსათხოვარ ბარათს ცოლის მისამართზე. "საყვარელ მეუღლესთან" "დროებითი" და "იძულებითი" განშორების მიზეზად "გარდაუვალ გარემოებებს" დაასახელებდა და "სროკის" მოხდის, ანუ 2-3 წლის შემდეგ კვლავ ერთად ყოფნას იწინასწარმეტყველებდა. 2-3 წლის შემდეგ კი, ციხიდან გამოსული, ახალ ცხოვრებას იწყებდა, ახალი თავგადასავლებით, ახალი ქალით, ახალი მიზნებით.

თუმცა არა, მიზანი ყოველთვის ერთი და იგივე რჩებოდა: საოცნებო ქალის კი არა, ჯიბესავსე სასიმამროს ძიება, ცოლის კი არა, მისი ფულისა და ძვირფასეულობის სიყვარული, მარადიული კი არა, დროებითი ურთიერთობა, რომლის ხანგრძლივობას მეუღლის ფინანსური კეთილდღეობა განსაზღვრავს. რაც მეტი მატერიალური სარგებელია მოსალოდნელი ქორწინებისგან, რაც მეტად ტევადი და უძიროა სამზითვო ზარდახშა, მით დიდხანს გასტანს ერთობლივი ცხოვრება და ცოლქმრული სიამტკბილობა. მაგრამ როგორც კი სიმამრის სქელი საფულე დაცარიელდება, ანგარებაზე დაფუძნებული ოჯახი ხუხულასავით დაემხობა თავზე.

ასე - დახურდავებულ ქონებასთან, გაყიდულ სახლ-კართან და დაგირავებულ სამკაულთან ერთად განიავდა, გაქრა ნაზი გრძნობები "12 მშვენიერი ასულისადმი", რომელთაგან ორმა ზაზას ქალ-ვაჟი აჩუქა. ათმა გახარიების შთამომავლობის გაგრძელებაზე ფიქრიც ვერ მოასწრო, გათხოვებიდან რამდენიმე თვის თავზე კვლავ მშობლიურ ბუდეს დაუბრუნეს. ზაზასთან ერთ ჭერქვეშ ცხოვრების ბედნიერება მხოლოდ რუსიკოს გაუხანგრძლივდა. მათმა ქორწინებამ სამ წელიწადს გასტანა. ყველაზე ხანმოკლე პირველი შეუღლება იყო - თვენახევარი, რომელსაც უმალ მეორე მოჰყვა - სამთვიანი. მესამე და მეოთხე ლამის ერთდროულად, ერთსა და იმავე წელიწადს, ერთსა და იმავე ქალაქში შედგა და ერთდროულადვე, რეკორდულად მცირე დროში დასრულდა. არანაკლებ რეკორდულად გამოიყურება ქორწინებებს შორის შუალედიც, რომელსაც 6 თვისთვის არასდროს გადაუჭარბებია.

განშორებებს არ მოჰყოლია ცრემლი, სკანდალი და საქმის გარჩევა. არავის მოუთხოვია ათასგვარი ხრიკითა და ეშმაკობით გამოძალული ქონების დაბრუნება. ზაზა გახარია წყლიდან ყოველთვის მშრალად ამოდიოდა.

ზაზა გახარია, ქართველი კაზანოვა

შორენა ლებანიძის ფოტო

მის ცხოვრებაში ყოფილან ქალები, ვისთვისაც გაცნობის დღესვე, ყველაზე პიკანტურ ვითარებაში შეუთავაზებია ცოლობა და დასტურიც უმალვე, სიხარულით მიუღია. ისინი სიამოვნებით, საკუთარი ნებით ებმებოდნენ ლამაზი, მაგრამ არაგულწრფელი სიტყვებით შენიღბულ მახეში, სადაც სულ მალე კუდის რიკამდე გაფცქვნა და მოტყუება ელოდათ. ყოფილან უკარებებიც, რომელთა დასამორჩილებლად ნებისმიერი დაშვებული თუ დაუშვებელი მეთოდისთვის მიუმართავს: მანქანაში ძალით ჩაუგდია, არც ცრემლებისთვის, არც ხვეწნა-მუდარისა და მუქარისთვის ყურადღება არ მიუქცევია და ბოლოს მაინც მოურჯულებია. ორივე შემთხვევაში, ახალგამომცხვარი ცოლების სახელები შეუღლების მერეღა შეუტყვია. შეუღლების შესახებ გადაწყვეტილება კი ელვისებურად მიუღია, რადგან ოჯახი მისთვის ტვირთი კი არა, შემოსავლის წყაროა. ცოლის მოყვანა მოვალეობებსა და პასუხისმგებლობებს კი არ აკისრებს, გართობისა და დროსტარების ახალ-ახალ პერსპექტივებს უსახავს, კარგად ჩაცმის, რესტორნებში ქეიფის, უცხოური მარკის ავტომანქანების შეძენის საშუალებას აძლევს. ამიტომ, გაცნობისას, განსაკუთრებულ ყურადღებას ქალის გარეგნობას, ჩაცმულობასა და მორთულობას აქცევს. პიროვნული ღირსებები უმნიშვნელო დეტალებია. ასე შემოვიდნენ მის ცხოვრებაში:

დალი და ლია

"დალი "ბერიკონში" გავიცანი. მაგიდას მარტო უჯდა. ლამაზი იყო, მაგრად "დაზმანული" და მორთულ-მოკაზმული. ფულს დაუდევრად ხარჯავდა. გამოველაპარაკე. მხარი ამიბა, მეგობრის "ბაითში" დავპატიჟე. გამომყვა. ოთხი დღის მერე, ცოლი ხარ ჩემიმეთქი და მის "რეზიდენციაში" გადავბარგდი. სასიმამროს მოვეწონე. ერთ კვირაში რესტორანში 400-კაციანი ქორწილი გადაგვიხადა. შუა ქეიფისას 24-ის გასაღები და მანქანის საბუთები მომართვა ხონჩით. საჩუქრები მერეც არ დაუკლია. ყოველ დილას ბალიშის ქვეშ 5-იანების ან 10-იანების დასტას ვპოულობდი. ფერმერი სიმამრი მყავდა. ფული ოხრად ჰქონდა. ვფიქრობდი, 3-4 თვეში დალის ბოლომდე გამოვწველი და მერე მივაგდებ-მეთქი. 3 თვე ვერ მოვიცადე. ლია გავიცანი. უკეთესი საკბილო მეჩვენა, უფრო მდიდარი, უფრო ლამაზი, ჰოდა, იმასთან გადავედი. დალის ერთხანს რუსეთში ვეგულებოდი, მერე სიმართლე გაიგო და მოგვადგა. სკანდალი არ შემხებია: მეზობელ ოთახში გავიძურწე და მანამ არ გამოვჩნდი, სანამ სიდედრმა სახეალეწილ და გაკაპასებულ ცოლყოფილს - მის თვალში ვიღაც უზნეო და თავსმოხვეულ ქალს - კარი ცხვირწინ არ მიუჯახუნა... გავიდა დრო. ერთ მშვენიერ დღეს ბაზრობაზე ხელი წამიცდა და "სროკზე" გამიშვეს. როცა გავთავისუფლდი, ორივე - დალიც და ლიაც - მიტოვებული მყავდა".

მაია

"შემოდგომის პირი იყო. დილიდანვე გადაუღებლად წვიმდა. მე და ირაკლი ჯერ სმას გადავყევით, მერე არყის ბოთლები "სიდენიაზე" დავყარეთ და, თავგადასავლის ძიებაში, ქალაქის ცენტრისკენ დავუბერეთ. მოწყენილი, უფერული ქუჩები საინტერესოს არაფერს გვპირდებოდა და, ბედს შეგუებულმა, წავთვლიმე. ეტყობა, ირაკლისაც რული მოერია, მანქანა ალექსანდროვის ბაღთან გააჩერა და თავი საჭეზე ჩამოდო. უეცრად მაღალქუსლიანი ფეხსაცმლის პაკა-პუკი ჩამესმა. თვალი გავახილე. ჩვენს წინ სამმა გოგონამ ქუჩა სიცილ-კისკისით გადაჭრა. ერთ-ერთი თვალწარმტაცი მეჩვენა. ავედევნე. შინ გაცილება შევთავაზე. ცივად იუარა. მკლავში ვწვდი, ჩიტივით გავიტაცე მანქანისკენ, ირაკლიც დამეხმარა და არყის ბოთლებს შორის ლამის წიხლით ჩავტენეთ. გადაირია. თბილისიდან ხაბუმემდე სულ მუშტებსა და წიხლებს გვირტყამდა. წივილკივილისგან ხმა წაერთვა. საჭმელს არ ჭამდა. ახლოს არ მიკარებდა. ძლივს დავაშოშმინე. ვინაობა გამოვკითხე. თურმე მაია ერქვა, პირველი კურსის სტუდენტი იყო, მისი მშობლები რაიონში ცხოვრობდნენ. მშვიდობიანი ხალხი აღმოჩნდა. მუშტების ტრიალი არ დაუწყიათ. გაცნობისთანავე სიძედ მაღიარეს. ქორწილი გადაგვიხადეს, თბილისში ბინა გვიქირავეს... რამდენიმე თვის შემდეგ ნაცნობმა მოსკოვში "კარგ საქმეზე" წასვლა შემომთავაზა. მაია დავკერე, თუ პასპორტისა და გზის ფულს მიშოვნი, მოსკოვში ისეთ საქმეებს გავკვაჭავ, სულ მალე ვაკეში 5-ოთახიან ბინას ვიყიდით-მეთქი. საგონებელში ჩავარდა. მშობლებს ტვინის ბურღვა დაუწყო და 3 ათასი დოლარიც ჩამითვალა. პასპორტიც გავაკეთე, რუსეთშიც ჩავედით, ერთი კვირაც ვიგრიალეთ, ერთი კვირის თავზე "გუმში" დამიჭირეს და "ბუტირკაზე" 2 წელიწადი მაყურყუტეს... მაია მშობლებთან გადავიდა".

მარინა

"მარინას აღარც ახალგაზრდა ეთქმოდა (43-ის იყო, ჩემზე 20 წლით უფროსი), აღარც ლამაზი - სიმსუქნისაგან კარში ვერ ეტეოდა. სამაგიეროდ, ფულის შოვნის შნო ჰქონდა. თურქეთში ქართულ სპილენძს ყიდდა, საქართველოში - თურქულ შმოტკებს. ვაჟაზე 5-ოთახიანი ბინა, საკუთარი "იკარუსი" და მაღაზია ჰქონდა. კანონისაგან პოლიციელი ძმა იცავდა. "პეჟო" მაჩუქა. უკანასკნელ მოდაზე ჩამაცვა. ინსპექტორები, ტყავის ქურთუკები არ მოუკლია. 8 თვე ვიყავით ერთად. მერე დამიჭირეს, რომ გამოვედი, მოვძებნე და დავბრუნდი. თან მასთან, მის ხარჯზე ვცხოვრობდი, თან მისი მაღაზიის ახალგაზრდა გამყიდველს ვეარშიყებოდი. ეჭვიანობდა, მაინც ვერ მელეოდა. ძველებურად ყველა სურვილს მისრულებდა. ბოლოს, ერთ-ერთ გზობაზე, თურქეთში, წყალდიდობისას დაიღუპა".

ირმა

"შპინგალეტივით პატარა ირმა იმ პირობით დამისვეს სახლში, რომ 2-3-თვიანი ქორწინების სანაცვლოდ 10 ათას დოლარს ჩამითვლიდნენ. პირობა ყალბი აღმოჩნდა: არც ფული მომცეს, არც ქალი წაიყვანეს. სეირს გიჩვენებთ-მეთქი, დავიქადნე, თბილისში გავიპარე და მეგობრის ბინიდან ცოლის სახელზე დალუქული, ციხის დამღააღბეჭდილი ბარათი გავაგზავნე წარწერით: "ხელიდან ხელში". სასწრაფოდ 3 ათასი დოლარი მიშოვნე, თორემ 8-წლიან "სროკზე" მიშვებენ-მეთქი. ერთი კვირა, სანამ პასუხს მივიღებდი, ბინიდან ფეხი არ გამიდგამს. ნაცნობმა თვალი არ მომკრას და ირმასთან არ ჩამიშვას-თქო. ერთი კვირის შემდეგ ცოლმა შემომითვალა, ვწუხვარ, ფული არავინ მასესხა, მაგრამ ნუ ინაღვლებ, 8 წელიწადი კი არა, მთელი სიცოცხლე დაგელოდებიო. გადავირიე. ჩემს "ლურჯას" მოვახტი (მაშინ "ნივა" მყავდა) და სოფელში ჩავქანდი. კისერზე ჩამომეკონწიალა, ციხიდან უფულოდ როგორ გამოძვერიო. ციხეს მოგცემ-თქო, რომ ვწვდი ქეჩოში, სულ კინწისკვრითა და ცემა-ტყეპით გავაპანღურე. წავიდა და რამდენიმე თვეში გოგონა გამიჩინა".

რუსიკო

"რუსიკოს ყველაზე დიდხანს, მთელი თვე, ვდიე. ახლოს არ მიკარებდა, ხმას არ მცემდა, თვალს მარიდებდა. ერთხელაც მეტროში მივაგენი. სკამზე იჯდა. რომ დამმალვოდა, ქუდი შუბლზე ჩამოეფხატა, ცხვირი პალტოს საყელოში ჩაერგო და ფეხსაცმლის წვერებს დაშტერებოდა. წინ ავესვეტე. ხელიდან დასხლტომა და ვაგონში შეღწევა სცადა. არ დავანებე. ესკალატორისკენ ვუბიძგე. მეტროს შესასვლელთან მანქანა მიცდიდა. ხელისკვრით ჩავაგდე და ჩემს დასთან გავაქანე. ჯერ მეურჩებოდა, მერე ბედს შეეგუა, ბოლოს შევუყვარდი. დედამისი რომ არა, ალბათ, დღემდე ერთად ვიქნებოდით. არ მოვწონდი. ექიმს, სახელიანი და არისტოკრატიული ოჯახის შთამომავალს, უკრაინელი თავადების მემკვიდრეს, მაღალ საზოგადოებაში დიპლომიანი სიძის ნაცვლად "ნაკოლკებიანი" რეციდივისტის გამოჩენის ერცხვინებოდა. "ნაკოლკები" დამალეო, მეხვეწებოდა. სიფხიზლეში ვმალავდი, მაგრამ ორ ჭიქას დავლევდი თუ არა, მკლავებს ფართოდ გავშლიდი. ერთხელ ვუთხარი, "ნაკოლკების" წაშლა კი შეიძლება, მაგრამ ძალიან ძვირი დაჯდება-მეთქი. გადაგიხდიო. გადამიხადა: 500, 700, ათასი, 2 ათასი. მერე ხელი ჩაიქნია. 3 წელიწადი, ჩემზე ბრმად შეყვარებული შვილისა და შვილიშვილის (ბიჭი გვყავდა) ხათრით, მითმინა და ბოლოს მაინც თავისას მიაღწია - რუსიკოს დამაშორა. ვერაფერს გავხდი, ვერც დავიბრუნე, ვერც დავივიწყე, ვერც გადავიყვარე, ვერც ლამაზ ოცნებას შეველიე - რატომღაც მგონია, მე, რუსიკო და ჩვენი ბიჭუნა ოდესმე ისევ ერთ ჭერქვეშ ვიცხოვრებთ".

13

ზაზა გახარიას მარცხენა მკლავზე ამოტვიფრული სვირინგი - ცხენის ნალში ჩასმული 13-იანი - ერთგვარი თილისმის როლს ასრულებს. იგი ზაზას "თარსი დღის" უსიამოვნებებისაგან იცავს. ცრურწმენებით აღსავსე წარმოდგენებისაგან განსხვავებით, რეალური ყოფა იმდენად დამნდობი აღმოჩნდა, ერთწლიანი ცოლ-ქმრობის განმავლობაში (ერთი წელიწადი კი ზაზასთვის მცირე დრო არ არის) საკრალური მე-13-სგან გაქცევა და მე-14 ქალის ძებნა არ გადაუწყვეტია. მართალია, ძველებურად არ ულხინს, არც რესტორნებში ქეიფობს, არც ტანსაცმელი აყრია თავზე (მისი გარდერობი ორიოდე გახეხილი ჯინსისაგან შედგება) და არც "ფირმა" მანქანებს დააგრიალებს (ეზოში, ვაშლის ხის ძირას დაგდებულ ძველ 06-სს საკუთარი ხელით არემონტებს), მაგრამ არა უშავს, ისევ მოვა გაზაფხული და ზაზა ხელახლა დატკბება ცხოვრების სიამეებით. როგორ აპირებს ქვისგან წვენის გამოდენას და რა გეგმები უდევს გულში, ეს მხოლოდ ზაზამ და ეშმაკმა უწყიან.

P.S. ვიდრე წერილი გამოსაქვეყნებლად მზადდებოდა, ზაზა გახარიამ მეცამეტე ცოლიც გაუშვა და, გამორიცხული არ არის, წერილის გამოქვეყნებამდე მეთოთხმეტედ დაქორწინებაც მოასწროს.

"პირიმზე" - ქართული მოდის პირველი ჟურნალი 35 წლისაა

შოთა იათაშვილი

იგი 1967 წელს გამოჩნდა "სოიუზპეჩატის" ჯიხურებში. ოფიციალურად საქართველოს სსრ მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მომსახურების სამინისტროს გამოცემას წარმოადგენდა, სახელად "პირიმზე" ერქვა, რეალურად კი პირველი ქართული მოდის ჟურნალი იყო.

ამიტომაცაა, რომ დღეს ასე საინტერესოა მისი 20-30 წლის წინანდელი ნომრების ფურცვლა. მე კი ეს ყოველ ზაფხულს მიწევს: მოვკალათდები ძველ "პირიმზეთა" შორის, განახლებული ცნობისმოყვარეობით ვიქექები ასე ნაცნობ პუბლიკაციებში და ყოველ წელს რაღაც ახალს და აქამდე შეუმჩნეველს აღმოვაჩენ ხოლმე.

მკითხავთ, რაღა მაინცდამაინც ზაფხულობითო. გეტყვით: მუხათწყაროს აგარაკზე მიწყვია დასტა-დასტად. ხოლო ამდენი იმიტომ მაქვს, რომ მისი პირველი რედაქტორი და შემდგომში რედაქტორის მოადგილე (კომუნისტურ პარტიაში არ შევიდა და ამიტომ გადაიყვანეს მოადგილის თანამდებობაზე) მამაჩემი - ჟურნალისტი და დრამატურგი გოდერძი იათაშვილი იყო.

და რაკი ბავშვობიდან მოყოლებული ჩემს ცხოვრებას თან სდევდა ეს ჟურნალი და რაკი ძალიან კარგად ვიცი ყველაფერი მის შესახებ, ამ ზაფხულს, ძველი ნომრების მორიგი გადათვალიერების შემდეგ, ბოლოს და ბოლოს გადავწყვიტე, მომეთხრო "პირიმზეზე" - უფრო, ალბათ, იმ თაობისთვის, ამ ჟურნალის ბუნებრივი სიკვდილის შემდეგ რომ გაიზარდა.

"პირიმზეს" ტირაჟი 70-იანი წლების ბოლოდან უკვე 80 ათასს აღწევდა, მაგრამ იმ პერიოდში მას ჯიხურების ვიტრინაში გამოდებულს იშვიათად ნახავდა კაცი. როგორც წესი, იგი დახლქვეშიდან იყიდებოდა. და მართალია, სტანდარტულ საბჭოურ თარგზე გამოჭრილი წერილები არ აკლია მის პირველ გვერდებს, დღევანდელი გადასახედიდან ბევრი რამ მასში ღიმილისმომგვრელადაც გამოიყურება და საერთოდ, მოდის ჟურნალის მოთხოვნებს იგი მხოლოდ ნაწილობრივ თუ აკმაყოფილებს, მაგრამ მაშინ ეს არ იყო გადამწყვეტი. გადამწყვეტი იყო ის, რომ "პირიმზე" უნიფორმული ესთეტიკის ბატონობის პერიოდში ცხოვრების ნაკლებად უნიფორმულ წესსა და სტილზე აკეთებდა აქცენტს და ერთგვარ მედიუმს წარმოადგენდა მოდის ჭეშმარიტ ცენტრებსა და ქართველ საბჭოთა მოქალაქეებს შორის.

"პირიმზის" თათარიახნად გადათვალიერებაც კი იოლად დაგანახებთ, თუ როგორ მოდიფიცირდებოდა წლიდან წლამდე მსოფლიო მოდის ნაკლებად რადიკალური ტენდენციები საბჭოურ ქარგაზე. რადიკალურ ტენდენციებს ეს ჟურნალი ვერ აირეკლავდა და აბსურდიც იქნება, მას დღეს ეს ნაკლად ჩავუთვალოთ. მის გვერდებზე სისტემატურად იბეჭდებოდა ქართველ მხატვარ-მემოდელეების მიერ შექმნილი კოლექციები, ისევე როგორც უცხოური მოდის ნიმუშები, რომლებიც, როგორც ეტყობა, ძირითადად, ჩეხური თუ პოლონური მოდის ჟურნალებიდან იყო გადმობეჭდილი. თუმცა, არც პარიზი იყო "პირიმზესთვის" უცხო და შორეული ქალაქი. მაგალითად, 1974 წლის მე-6 ნომერში დიდი სტატიაა კოკო შანელზე, მე-5 ნომერში კი "მოდების სახლის" მხატვრული ხელმძღვანელი გალინა ფავლენიშვილი დაუფარავად აქებს კრისტიან დიორის:

"ფრანგი კრისტიან დიორის პრაქტიკული, სადა, ელეგანტური სამოსი ერთნაირად მოსწონთ ყველა ქვეყანაში. იგი არასოდეს ღალატობს თავის შეხედულებებს. ვისაც უყვარს გემოვნებით ჩაცმა, მუდამ გაფაციცებით დაეძებს დიორის ახალ ნამუშევრებს".

არა, ასეთი რამ "პირიმზისთვის" პრობლემას არ წარმოადგენდა. მაშინ, როდესაც ახალგაზრდობა ჯინსს მიეტანა და ამის გამო, ოჯახიდან დაწყებული, უმაღლესი სასწავლებლების ხელმძღვანელობით დამთავრებული, ყველა ინსტანციისაგან საშინელი გაკიცხვის ღირსი ხდებოდა, "პირიმზე" პროფესიული სიმშვიდით გაჯერებულ წერილებს აქვეყნებდა ჯინსის შესახებ. აი, ასეთს:

"ახალგაზრდულ მოდაში ჯინსის ქსოვილისაგან შეკერილი ტანსაცმელი წინანდებურად ძალზე პოპულარულია. ოღონდ ძველებური ყურადღებით აღარ სარგებლობს გახეხილი შარვალი, განგებ დაუმუშავებელი, დაბებკილი და ჩამოძენძილი ტოტებით. იგი ელეგანტურად სხეულზე შემოსხეპილმა, გულდასმით დამუშავებულმა შარვლებმა შეცვალეს".

"ძალზე მოდურია ჯინსის ქსოვილისაგან შეკერილი, მაქმანით, აპლიკაციით, ნაქარგით, ყაითნით ან ჩითით გაწყობილი ქვედატანები და სარაფნები. მათ კონსტრუქციებს კარგად ეხამება არშიები და ნაოჭიანი დეტალები. ეს ყველაფერი განსაზღვრავს ახალგაზრდული ჩაცმულობის ორი სტილის - სპორტულისა და რომანტიკულის - სინთეზს".

ეს ყველაფერი კარგი, მაგრამ ყველაზე მნიშვნელოვანი დღეს "პირიმზე" მაინც იმითაა, რომ მან შემოგვინახა ინფორმაცია იმის თაობაზე, თუ რა ხდებოდა იმ პერიოდის ქართული მოდის სამყაროში. სკეპტიკოსი იკითხავს: კი მაგრამ, განა საერთოდ არსებობდა მაშინ ქართული მოდის სამყარო? გასაგებია, რატომ ჩნდება ასეთი შეკითხვა. მაშინდელი მოდის სამყარო ხომ მეტად უცნაური, პარადოქსულობამდე მისული სახით არსებობდა. მოდით, შევეცადოთ, გავერკვეთ მის ბუნებაში:

მოდა, როგორც შოუ, და მით უმეტეს შოუ-ბიზნესი, მაშინ არ არსებობდა. მართალია,, თბილისის "მოდების სახლში" რეგულარულად ეწყობოდა ჩვენებები, მაგრამ ეს ჩვენებები, გარკვეულწილად, წააგავდა ფილმების ჩვენებას "კინოს სახლში" და დემოკრატიული ხასიათი არ ჰქონდა. ტელევიზია და პრესა არანაირად არ იყო ორიენტირებული ადამიანის ცხოვრების ამ სფეროზე. აქედან გამომდინარე, ადამიანები, რომლებიც ამ საქმეს ემსახურებოდნენ, საზოგადოებაში მნიშვნელოვან ფიგურებს არ წარმოადგენდნენ, მის ელიტურ ნაწილს არ ეკუთვნოდნენ. მხატვარ-მემოდელის იმიჯი ოდნავ ამაღლებული იყო ჩვეულებრივი თერძის იმიჯზე, მაგრამ დღევანდელი დიზაინერების ვარსკვლავური ბრწყინვალების მეასედსაც კი ვერ აღწევდა. რაც არ უნდა შეექოთ 80-ათასიან "პირიმზეში" ახალგაზრდა მხატვარ-მემოდელეები მანანა კუპრაშვილი და ნანა ცქვიტაია, ისინი ვერც კი გაბედავდნენ გელა კუპრაშვილისეული ავანგარდული მოდის ასამბლეის მასშტაბები ან ავთო ცქვიტინიძის საფირმო მაღაზიების პოპულარობა დასიზმრებოდათ.

ახლა რომ სახელგანთქმული სტილისტები არიან, ბევრ მათგანს, ალბათ, ჯიბეში ჩაისვამდა ოსტატი-მემოდელე ვაჟა მხითარიანი, რომელსაც, 30 წლისას, უკვე 24 ჯილდო ჰქონდა მიღებული, მაგრამ საზოგადოების თვალში ის მაინც პარიკმახერი იყო და მეტი არაფერი. ეს ახლა შეიცვალა რადიკალურად ყველაფერი, ახლა გახდნენ სტილისტები და დიზაინერები არტისტებივით და სპორტსმენებივით პოპულარულნი და თანაც მათზე მდიდარნი, ახლა ეკითხებიან მათ არცთუ იშვიათად ჭკუას და შეჰნატრიან (და ასეც უნდა იყოს, ვინაიდან, გვინდა-არ გვინდა, ამაშია "მაღალი მოდის" სამყაროს ჯადო და ძალა), თორემ ადრე ცხოვრობდნენ რიგითი საბჭოთა მოქალაქეებივით შეუმჩნევლად და ხანდახან "პირიმზეში" დაბეჭდილი პატარა ინფორმაციით ან პაწაწკინტელა საკუთარი ფოტოსურათით თუ გაიხარებდნენ...

რაკი პარიკმახერები ვახსენეთ, ბარემ იმ რეპორტაჟსაც ჩავხედოთ, რომელსაც ვერანაირად გვერდს ვერ ავუვლით: "მსოფლიოს უხუცესი პარიკმახერი" (№2, 1975 წ.). ამ რეპორტაჟში კოლორიტული პორტრეტია დახატული სიმონ ქორიძის, მოსკოვის უხუცესი პარიკმახერის, რომლის 90 წლისთავის იუბილეც მოსკოველებს 1973 წელს, თურმე გულთბილად აღუნიშნავთ. ბევრ საინტერესოს გაიგებთ სიმონ ქორიძის მონაყოლიდან: 1936 წელს ჩამოყალიბებულა პირველად მოსკოვში საპარიკმახერო ხელოვნების სკოლა. მას აქტიური მონაწილეობა მიუღია ამ სკოლის შექმნაში. მომავალ პარიკმახერებს კი, არც მეტი, არც ნაკლები, სხვა საგნებთან ერთად ასწავლიდნენ ფიზიკას, ქიმიას და ფრანგულ ენას. სიმონ ქორიძე თავისი ხანგრძლივი ცხოვრების განმავლობაში ვის არ გადაჰყრია: შალიაპინს, სტანისლავსკის ("სტანისლავსკი იტყოდა ხოლმე - ჩვენს შორის ყველაზე დიდი მსახიობი გრიმიორი და პარიკმახერი არისო"), ალიოხინს ("მე ახალგაზრდობაში ალიოხინთანაც მითამაშია... ოღონდ არა ჭადრაკი, როგორც, ალბათ, თქვენ გგონიათ, არამედ ბილიარდი")... და აი, კიდევ ერთი ასეთი გამორჩეული შეხვედრის ისტორია:

" - მახსოვს, ერთხელ, კისლოვოდსკში ყოფნისას, სასტუმრო "გრანდ-ოტელში" გამომიძახეს ვიღაც ცნობილ მსახიობთან. ოცდამესამე ოთახის კარი რომ შევაღე, განცვიფრებულმა პირი დავაღე: ჩემს წინ იდგა აისიდორა დუნკანი. მისთვის მოხდენილი ვარცხნილობა უნდა გამეკეთებინა. შევუდექი საქმეს. ამ დროს ვიღაცამ დაუკაკუნებლად გააღო კარი და ოთახში შემოვიდა საშუალო სიმაღლის, საოცრად ლამაზი გარეგნობის ახალგაზრდა მამაკაცი, ჭკვიან შუბლზე ოქროსფრად მბზინავი თმები ტალღებად გადმოღვროდა. თვალი ვერ მოვწყვიტე, გავერთე იმ ახალგაზრდის ცქერით და ამისათვის შენიშვნაც მივიღე:

- რა დაგემართათ... მე მეჩქარება, - ჩაილაპარაკა განაწყენებულმა დუნკანმა.

- მადამ, პროფესიულმა ცნობისმოყვარეობამ გამიტაცა. ამ ახალგაზრდას ისეთი საოცარი თმები აქვს... ავუხსენი დუნკანს ჩემი შეყოვნების მიზეზი.

როგორც შევიტყე, ის ახალგაზრდა მამაკაცი სერგეი ესენინი იყო..."

ბატონი სიმონი არ გვეუბნება, თუ რა ტერმინით განისაზღვრებოდა ესენინის მაშინდელი ვარცხნილობა, მაგრამ სამაგიეროდ, 1977 წლის მე-6 ნომერს თუ ჩავხედავთ, ვაჟა მხითარიანისაგან გავიგებთ, რომ "ქალთა ვარცხნილობაში კვლავ იბატონებს "სასონი", ოღონდ მოკლედ შეკრეჭილი. სიახლეა - ღიაფრად შეღებილი ზოლი, რომელიც გასდევს თმის წინა ნაწილს".

რაც შეეხება ფეხსაცმელს, რამდენიმე ნომრის გადაფურცვლაც საკმარისია იმის გასახსენებლად, რომ 70-იან წლებში ულაპარაკოდ ბატონობდა "პლატფორმა".

აგერ კარიკატურა "პლატფორმების" თემაზე, აგერ ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ ქუთაისშიც დაიწყეს "პლატფორმების" გამოშვება. აქვეა ფოტოც, რომელზეც ქუთაისური "პლატფორმებია" აღბეჭდილი, ქვემოთ კი ღიმილისმომგვრელი მინაწერია გაკეთებული:

"სამწუხაროდ ეს "პლატფორმები" არაფოტოგენური აღმოჩნდა. სინამდვილეში ისინი გაცილებით ლამაზი და მოხდენილია, ვიდრე აქ მოთავსებულ ფოტოზე შეიძლება გეჩვენოთ".

ეს 75-ში იყო, 76-ში კი წერილი "საით მივყავართ მოდას?" ასეთი გულისამაჩუყებელი ფრაზით მთავრდება:

"ცოტა ხანს კიდევ ვატარებთ, მერე კი მშვიდობით პლატფორმებო!"

წერილის დასაწყისი კი მთლად არაჩვეულებრივია. აი, ნახეთ:

"პროგნოზების მოყვარულს ამ კითხვაზე პასუხის გაცემა არ გაუჭირდება. დღეს უკვე ვიცით, როგორ უნდა ჩავიცვათ 2000 წელს".

დიახ, მაშინ იცოდნენ, როგორ ჩაიცვამდნენ 2000 წელს, მაშინ იცოდნენ, რომ 2000 წელს მთლად კომუნიზმში თუ არა, მასთან ძალიან ახლოს მაინც იქნებოდნენ, ცოტა მოგვიანებით იცოდნენ, რომ 2000 წელს მეორედ მოსვლა იქნებოდა... 2000 წელმა არც ერთი წინასწარმეტყველება არ გაამართლა და ათჯერ უფრო მეტი სიმძაფრით დასვა შეკითხვები: "საით მივყავართ მოდას?" "საით მივყავართ ცხოვრებას?" "საით მივყავართ მომავალს?"

დასაწყისში ითქვა, რომ "პირიმზე" საყოფაცხოვრებო მომსახურების სამინისტროს გამოცემას წარმოადგენდა, ამიტომ მასში, გარდა მოდისა, დიდი ყურადღება ეთმობოდა საყოფაცხოვრებო მომსახურების ობიექტებს, მათი მუშაობის ხარისხს, სპეციფიკას და ახალ პროექტებს. ამ ტიპის წერილებიდანაც ბევრი საინტერესო შეგვიძლია შევიტყოთ. მაგალითად, 1979 წლის მე-4 ნომერში დაბეჭდილია სადღესასწაულო სასახლის, ანუ ორთაჭალის "ქორწინების სასახლის" პროექტი, რომელიც თავისი ფუნქციონირების პერიოდში "ქაჯეთის ციხედ" იყო ცნობილი და რომელსაც ცოტა ხნის წინ პატარკაციშვილი დაეპატრონა. ამ პროექტის შესახებ წერია, რომ მისი არქიტექტორია გ. ჯორბენაძე და იგი აშენდება გამარჯვების პარკში. მაშ! ეს "ციხე", თურმე, გამარჯვების პარკში უნდა აეგოთ და მერე რატომღაც პრესტიჟული ვაკედან, ნაკლებად პრესტიჟულ ორთაჭალაში "მოისროლეს".

1976 წლის პირველი ნომრის ვრცელ წერილში კი ჭრელი აბანოების რესტავრაციის პროექტზეა საუბარი პროექტის მთავარ ინჟინერ რევაზ ბერიშვილთან. ფერადი ილუსტრაციებია დაბეჭდილი, აღწერილია აბანოების სხვადასხვა განყოფილებები, მათ შორის "ლუქსი", რომელიც რატომღაც მაინცდამაინც "განკუთვნილია ოჯახისათვის", ძველი დუქნის ტიპის ბარი "სალაღობო" თავისი სტერეოეფექტიანი მუსიკალური კვანძითა თუ მგალობელ ფრინველთა გალიით და ა.შ.

პროექტები პროექტებად და რეალურად, 1977 წელს საქართველოში ორთქლის აბანოების გახსნის ბუმი ყოფილა.

ვერის ორთქლის აბანოსთან გახსნილი ფინური საორთქლეს შთაბეჭდილებათა წიგნში აი, რა შეგიძლიათ ამოიკითხოთ:

"იმდენად დიდი სიამოვნება განვიცადეთ აქ, რომ თვალების საღებავი ფანქარიც კი გავიმეტეთ ჩვენი დიდი შთაბეჭდილების გამოსახატავად. ნამდვილად დიდი, დიდი სიამოვნება მოგვანიჭა ორთქლის აბანომ".

ნუნუ, ნატო, ლალი, მანანა

"ძვირფასო მეგობრებო! ჩვენთან, დიდ თეატრშიც გვაქვს საორთქლე, რომელიც ფინეთის პრეზიდენტმა ურხო კეკონენმა გვაჩუქა. თქვენი უკეთესია!"

მ. ლავროვსკი **- სსრკ სახალხო არტისტი, ლენინური პრემიის ლაურეატი.**

"თბილისის "დინამოს" ფეხბურთელთა სახელით დიდი მადლობა ვერის აბანოსთან ფინური საორთქლეს გახსნისათვის".

დ. ყიფიანი ("პირიმზე"; 1977 წ. N1)

ბათუმში გახსნილ ორთქლის აბანოს კი კორესპონდენტი ასე აღწერს:

"საშხაპეს გასასვლელი აქვს ორთქლის ოთახში, სადაც გავარვარებული ქვაბიდან ბოლქვებად ავარდნილ ოხშივარს ფიჭვისა და ევკალიპტის სურნელი ერევა. ევკალიპტის "საფირმო" ცოცხები, რომლებითაც კლიენტები ერთმანეთს "სცემენ", ბათუმის ორთქლის აბანოს განსაკუთრებულ, სამხრეთულ ელფერს ანიჭებს". (1977 წ. №3).

მოკლედ, დაილაგებ წინ "პირიმზის" ნომრებს, გადაფურცლავ, გადმოფურცლავ და თვალწინ დაგიდგება, ბიძინა მაყაშვილისა არ იყოს, მთელი ეს "მოძრაობა უძრაობაში", ეპოქის წეს-ჩვეულებანი და ვიზუალური თავისებურებანი, ხუშტურები, შტამპები და კომპლექსები, რომანტიკა და სისადავე, უსახურობასთან ასე ახლოს რომ იდგა და ხან რომ უსახურობად ტრანსფორმირდებოდა, ხან კი მაინც სისადავედ რჩებოდა; თვალწინ დაგიდგება გარეგნულ ესთეტიკურ ძიებებში სასტიკად შეზღუდული თაობის დრამა, შედარებით უხილავ, და ამიტომ ცოტა უფრო რთულად კონტროლირებად შინაგან ესთეტიკურ ძიებებში გაქცევა ბოლომდე ვერანაირად რომ ვერ აკმაყოფილებდა, რადგან "თვალი ჭამს და თვალი სვამს", რადგან შინაარსი მუდამ ითხოვს ფორმას, ყალიბს, სერვისს... 60-80-იანი წლების ეს სერვისი ამ სერვისის მიმწოდებელი სამინისტროს ჟურნალმა შემოგვინახა, ოღონდ იმაზე უფრო ადეკვატურად, ცოცხლად და დაუფარავად, ვიდრე თავის დროზე ოფიციოზი ამას ფიქრობდა. და ეს რომ ასე მოხდა, მნიშვნელოვანწილად "პირიმზის" უცნაურ კოლექტივს უნდა ვუმადლოდეთ, ასეთი საქმისათვის სრულიად შეუსატყვის წლებში ქართული მოდის პირველი ჟურნალის კეთებას რომ შეალია ახალგაზრდობა...

„მარი კლერი" - სილამაზე და პრესტიჟი 24 ენაზე

თამარ ბაბუაძე

საუკუნის პირველ ნახევარში ქალმა კორსეტი გაიხადა, იატაკზე დაანარცხა და მაღალქუსლიანი ფეხსაცმლით ზედაც შედგა. ეს გამომწვევი ჟესტი ნიშნავდა მამაკაცთა ბატონობისგან გათავისუფლებას, რომლის სიმბოლოც საძულველი კორსეტი იყო.

მანდილოსნებისთვის განკუთვნილი ჟურნალები ამ ისტორიულ ინციდენტამდეც გამოდიოდა. თუმცა, მას შემდეგ, რაც ქალმა ხმის უფლება მოიპოვა და კორსეტი ფეხსაცმლის ქუსლით გათელა, სიტუაცია რადიკალურად შეიცვალა. ქალთა პერიოდული გამოცემები გაცილებით უფრო ფემინური გახდა. მოდა, კარიერა, ჯანმრთელობა – თითოეულ ამ სფეროს ერთი კონკრეტული მიზანი დაუსახეს, მათ მაქსიმალურად უნდა გამოევლინათ ქალის ინდივიდუალობა, მომხიბვლელობა და თავისუფლება.

ამ ე.წ. “კორსეტგახდილი” თაობის ჟურნალია “მარი კლერიც”. ის 1937 წელს დააარსდა. იდეა და მისი რეალიზაციაც ფრანგ საქმოსან ჟან პრუვოს ეკუთვნის. მან თავისი ჟურნალი ემანსიპირებულ ქალებს მიუძღვნა. ანუ, “მარი კლერმა” საუკუნის დასაწყისშივე გამოთქვა პრეტენზია, რომ ის მომხიბვლელი და დამოუკიდებელი ქალბატონების საკითხავი იყო და ამით თავიდანვე განისაზღვრა პროფილი, ყოფილიყო პრესტიჟული.

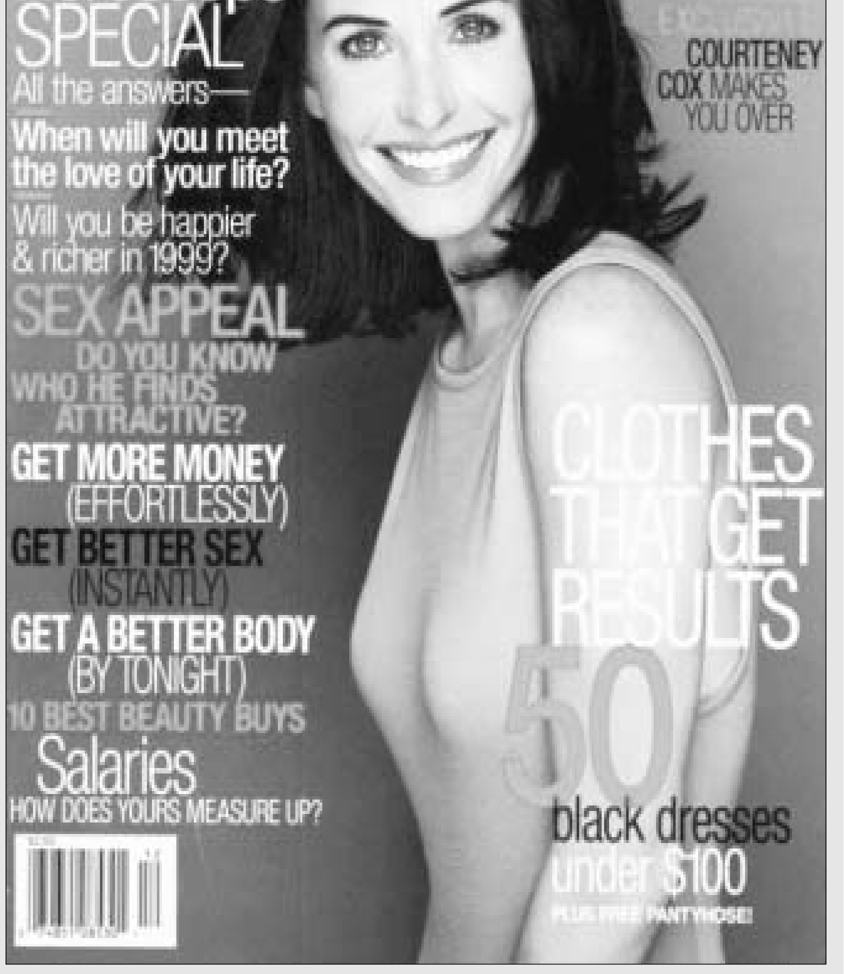

პირველივე წელს ჟურნალი ყველამ აიტაცა – მომხიბვლელებმა და დამოუკიდებლებმაც და ისეთებმაც, რომლებიც, უბრალოდ, ამ ახალ ემანსიპირებულ იდეალებზე ოცნებობდნენ. ამის გამო, ფრანგ მეწარმეს პირველი წარმატების მისაღწევად დიდხანს ცდა არც დასჭირვებია. ჟურნალი ისე დაიტაცეს, რომ გამყიდველები იძულებულნი გახდნენ, დახმარება პოლიციისთვის ეთხოვათ. და მართლაც, პირველ ხანებში “მარი კლერს” პრესის სტენდებზე სამართალდამცველები ყარაულობდნენ.

ეს ერთგვარად კურიოზული ფაქტი ორ რამეზე მეტყველებს: პირველი: შორსმჭვრეტელ ჟან პრუვოს ნამდვილად გაუმართლა. მეორე: “მარი კლერმა” ქალურობას მოწყურებულ მანდილოსნებს თავისუფლება და გულახდილობა დაუბრუნა, ისინი სარკეში ჩაახედა და საკუთარი სილამაზის გამომზეურება ასწავლა. ეს გახდა ბუმის მიზეზიც – ქალური ავტონომია, მოდა, კორსეტისგან – მამაკაცთა მორჩილებისგან თავის დაღწევა. ერთი სიტყვით, “მარი კლერმა” 30-იანი წლების საფრანგეთში ახალი სიტყვა თქვა, თანაც, ისეთი მნიშვნელოვანი ახალი სიტყვა, რომ ჟურნალი ფაშისტმა გერმანელებმაც აითვალწუნეს. მათ მსოფლიო ომის დროინდელ გემოვნებასა და პრინციპებში არაფრით ჯდებოდა მოდური, მხიარული, გემოვნებიანი და, რაც მთავარია, ქალებზე გათვლილი გამოცემა, რომელიც, ლამის მთელი საფრანგეთის მასშტაბით, ქალთა “სამაგიდო ჟურნალი” გახლდათ. და შევიდნენ თუ არა გერმანელები საფრანგეთში, სხვა ჟურნალებთან ერთად, “მარი კლერის” გამოცემაც აკრძალეს. ფაქტობრივად, მათ ჟან პრუვოს ბიზნესს იმპერიად ქცევა არ აცალეს, ქალებს კი – საკუთარი მშვენებით და მოდურობით ტკბობა. და ისევ დაიწყო შიმშილობის ხანა, რომელიც 1954 წლამდე გაგრძელდა. ამ წელს კი პრუვომ “მარი კლერი” კვლავ ფეხზე წამოაყენა. ოღონდ ის უკვე ყოველთვიური გამოცემა გახდა.

ბუნებრივია, ჟურნალის “გაცოცხლება” ისეთ პერიოდს დაემთხვა, როცა მოდაში ჯერ კიდევ იყო ქალურობა – მერილინ მონრო, გამოკვეთილი ბიუსტი, ფერხორცი, სხეულის ოვალური ფორმები და ქერა თმა. უკვე აღარც მოდის ჟურნალების დეფიციტი იგრძნობოდა. დახლებზე თანდათან მრავლდებოდა ქალებზე გათვლილი გამოცემები. უცნობია, ძველი წარმატების თუ კიდევ რაიმე სიახლის გამო იყო, მაგრამ ფაქტია, რომ “მარი კლერი” კონკურენციის მიუხედავად მაინც გადარჩა. ფაქტობრივად, სწორედ აღდგენის შემდეგ აღორძინდა პრუვოს საჟურნალო იმპერია. 1982 წლის შემდეგ კი “მარი კლერი” არა მარტო ფრანგი, არამედ მთელი მსოფლიოს ქალების საყვარელი გამოცემა გახდა.

ჟურნალის მამა და დამფუძნებელი ჟან პრუვო ბიზნესს 1976 წლიდან ჩამოშორდა, მაგრამ “მარი კლერის” ხელმძღვანელობა მაინც მის ოჯახში დარჩა. საქმე ჟანის ერთ-ერთმა ქალიშვილმა ეველინმა გადაიბარა. 1989 წელს ის საფრანგეთში წლის საუკეთესო ბიზნესმენადაც აღიარეს. ახლა პრუვოს ოჯახი “მარი კლერი გრუპის” აქციათა 51 პროცენტს ფლობს, დანარჩენ 49-ს კი – მოდის უზარმაზარი კონგლომერატი, “ლორეალი”. დღეს ჟურნალს მილიონობით მკითხველი ჰყავს. დამოუკიდებლად იბეჭდება საფრანგეთში, დიდ ბრიტანეთში, ამერიკასა და იაპონიაში. ახლახან გამოიცა ჟურნალის რუსული და პოლონური ვარიანტიც, ჩინურ “მარი კლერს” კი მკითხველს 2002 წლის ბოლოს შესთავაზებენ. დანარჩენ ქვეყნებში გასავრცელებლად ჟურნალი 24 ენაზე ითარგმნება.

ეს მშრალი ფაქტები მრავალი დასკვნის გაკეთების საშუალებას იძლევა. პირველ რიგში კი, “მარი კლერის” გრანდიოზულ წარმატებაზე მეტყველებს, ოღონდ არა მხოლოდ როგორც ჟურნალის, არამედ როგორც კომპანიის წარმატებაზე. დღეს ხომ პრუვოს ოჯახი “მარი კლერის” ისტორიული და კარგად-დაცდილი სახელით რამდენიმე ჟურნალს უშვებს. მათ შორის გახლავთ სახელგანთქმული “კოსმოპოლეტანი” (Hearst Publications-ის და “მარი კლერის” ერთობლივი პროექტი), მხოლოდ 30-40 წლის ქალებისთვის განკუთვნილი ჟურნალი Avantage, Cuisine de France – გამოცემა ფრანგული სამზარეულოს შესახებ და კიდევ რამდენიმე ჟურნალი საოჯახო თემებზე.

როგორც ხედავთ, ახალგაზრდა პრუვოებს ბიზნესის სწორად წარმართვის ნიჭი დიდი წინაპრისგან გამოჰყვათ. მათ გაიაზრეს, რომ ინფორმაციულ ეპოქაში საჭირო იყო სპეციფიკური, ერთი კონკრეტული ინტერესის მქონე ჟურნალების გამოცემა. და “მარი კლერიც” სხვადასხვა ინტერესებად დაქუცმაცდა – ცალკე მოდა, ცალკე სამზარეულო, ცალკე ქმარი, ბავშვები და ცალკე სპორტი.

საინტერესოა, მხოლოდ დიდი ჟან პრუვოსგან გამოყოლილი იღბალი გახლავთ “მარი კლერის” წარმატების საიდუმლო? “ლორეალი” და ეველინ პრუვო ამ მოსაზრებას არ ეთანხმებიან. მათი აზრით, მოდის ჟურნალების გადაჭედილ ბაზარზე “მარი კლერი” პრესტიჟს და მოწინავე გამოცემის სახელს იმიტომ ინარჩუნებს, რომ ის სხვათაგან სერიოზული ჟურნალიზმით, მაღალი ხარისხის ფოტოგრაფიით და მოდის ჯანსაღი დოზით გამოირჩევა. ურიგო განმარტება ნამდვილად არ არის. ყველაზე საინტერესოდ კი მაინც უკანასკნელი კომპონენტი ჟღერს – ჯანსაღი დოზები. როგორც ჩანს, “მარი კლერი” მართლაც იმიტომ არის გამორჩეული, რომ ჟურნალის შემქმნელები მოდით, სილამაზით და საერთოდ სარკესთან დაკავშირებული თემებით ქალებს თავს არ აბეზრებენ. “მარი კლერში” ყველაფერი ჯანსაღი რაოდენობითაა წარმოდგენილი.

ბინები

იყიდება

იყიდება ფიქრის გორაზე, საუნა, აუზი, კინოდარბაზი .... ფასი 250000. ხედით ყაზბეგის და უნივერსიტეტის მხარეს. ტელ: 899 961060, 233306.

იყიდება ბინა ვერაზე, მუავანაძის სახლთან, ახლმშენებარეში. 1კვ/მ -350, თითქმის გერმანული სადარბაზო, ორი ავტოფარეხით. ტელ: 899 18 00 50 შალვა ან 22 03 61 მარიკა.

იყიდება მშენებარე ბინა ფიქრის გორაზე. "ცკ"-ს სახლის პირდაპირ. "უცხოელი მენავთობეების სახლში". 1მ/კვ - 350. გადახდა ეტაპობრივი. ტე;: 23 33 07, 22 12 57 ან 8777 39300

იყიდება 1-ოთახიანი, გარემონტებული ბინა მე-2 სართულზე, რუსთავში. მიოს: ლეონიძის №2-37. ტელ: 8(24) 15-42-62

იყიდება კერძო სახლი ფოთში. ზღვის სანაპიროზე. ეზო 600 კვ/მ. სარემონტო. 899 981909

იყიდება 4-ოთახიანი "ჩეხური" სუფთა ბინა მეტრო "პოლიტექნიკურთან". 38 75 75

იყიდება ორთაჭალაში რესტორან "თამარიონთან" კერძო სახლი ეზოთი. ფასი 160 000$. ტელ: 98-52-81

იყიდება "ჩეხური" 3-ოთახიანი კუთხის ბინა ტელეფონით, ბ/აირით, სართულზე მოზრდილი საკუჭნაოთი 8(9), ძველი რემონტით დიდუბეში, პანთეონის მოპირდაპირედ. ს/ფასი 20 000 $. 35 25 87 (საღამოს), იკითხეთ ჯაბა

იყიდება (3+2)-ოთახიანი ბინა 9(9), საბურთალოზე, "ელექტრონიკის" გვერდით. 37 63 80

იყიდება 1-ოთახიანი წინამძღვრიშვილის № 134-ში. 33 15 98

იყიდება 140 კვ.მ. კერძო სახლი 50 კვ.მ. ხეხილიანი ეზოთი მეტრო "სამგორთან" 12 000-ად. 71 92 85

იყიდება 3-ოთახიანი სუფთა ბინა გლდანში ეკლესიასთან 6 000-ად. 30 22 36

იყიდება 3-ოთახიანი სუფთა ბინა დიდი ლოჯიით ვაკეში, წყნეთის ქუჩა №1. მაღალ I სართულზე. 23 12 22

იყიდება 2 ოთახი გადაკეთებული 3 ოთახად 2(3) სართულზე. ყველა სათავსოთი. ჯანაშიას №9. 23 05 63

იყიდება 2-სართულიანი სახლი არმაზში, 2 000 კვ.მ. ფართი მესაქონლეობისათვის სასურველი პირობებით. 32 78 06, 71 26 29

იყიდება 1,5-ოთახიანი ბინა გადაკეთებული 2-ად 14(16), მუდმივი ლიფტით, რემონტით, ბ/აირით ნუცუბიძის II მიკრორაიონში. ს/ფასი 6000 $. 53 65 74 (ბინის), 32 71 28, 8(93) 32 31 45

იყიდება 2-სართულიანი გარემონტებული სახლი ბათუმში ზღვასთან ახლოს. ტელეფონით, პატარა ეზოთი. ფასი 16 000 $. 53 03 23

იყიდება 3-ოთახიანი ბინა ნუცუბიძის პლატოზე, მე-3 მკ/რ-ნი, I კვარტალი, ბინა 23. 32 78 06, 71 26 29

სასწრაფოდ იყიდება 5-ოთახიანი ბინა 3(5) ორი სარდაფით, ორი ლოჯიით, რკინის

სასწრაფოდ იყიდება 220 კვ/მ 5 ოთახიანი არასტანდარტული ბინა 10(12), 3 დიდი აივნით. სახლში ორი ლიფტია. საწყისი ფასი 37 000 დოლარი. მის: ფანასკერტელის ქ. XI კორპუსი, ტელ: 38-41-15, 899 94 44 84 (თინა ან რომა).

იყიდება ვაკეში 4-ოთახიანი ბინა 2/3, ავტო-ფარეხით, ბუნებრივი აირით. ტელ: 23-57-04

იყიდება ბინები ვაკეში "ფრანციასთან", თითქმის პირდაპირ ახალმშენებარე სახლში. სახლს დარჩება 1300 კვ/მ ეზო ბავშვებისთვის, ავტოფარეხებით. ფ. 1მლ 370000. ტელ: 899 96 10 60, 23 33 07

კარით ქ. გორში. ფასი 3000 $. 96 75 18

იყიდება 3-ოთახიანი მოსკოვის პროექტის სუფთა ბინა გლდანში, ეკლესიასთან. 6000-ად. 30 22 36

იყიდება 4-ოთახიანი ჩეხური სუფთა ბინა მეტრო "პოლიტექნიკურთან". 38 75 75

იყიდება 2-სართულიანი სახლი ავჭალაში. 8(97) 58 85 68

იყიდება 2 ოთახი გადაკეთებული 3-ად. 2 (3). ჯანაშიას 9-ში. 23 05 63

იყიდება 3-ოთახიანი ბინა 5(5). დიღმის მასივში, VI კვ. 52 86 99

იყიდება 3-ოთახიანი ბინა ევრორემონტით. ახვლედიანის № 16 (ყოფილი პეროვსკაია), II სართული. 93 66 40

იყიდება 2-ოთახიანი წინამძღვრიშვილის №134-ში. 33 15 98

იყიდება 2-ოთახიანი კერძო სახლი 260 კვ.მ. ნაკვეთით, ავტოფარეხით ნაძალადევში. 69 62 83

იყიდება "ჩეხური" 4-ოთახიანი სუფთა ბინა მეტრო "პოლიტექნიკურთან". 38 75 75

იყიდება 2-სართულიანი სახლი 2000 კვ.მ. ეზოთი, ყველანაირი ხეხილით პატარძეულში. 67 23 18, 57 56 12

იყიდება უცხოვრებელი 1-ოთახიანი ბინა ლოჯიით, რემონტით 7(10) 6500-ად მეტრო "ისანთან". 93 66 78, 74 59 81

იყიდება 2-სართულიანი სახლი ავჭალაში. 8(97) 58 85 68

იყიდება სახლი სოფელ წითელსოფელში. 79 37 29, 68 35 84

იყიდება 4-ოთახიანი ბინა დიღმის მასივში 8(9) სართულზე ან იცვლება ნაკლებ ფართზე. ბ/აირით, ცხელი წყლით. მეტროსთან ახლოს. 52 73 72

იყიდება სახლი დიდი ბაღით ბაგებში. ფასი შეთანხმებით. 29 42 75

იყიდება "ჩეხური" 4-ოთახიანი ვარკეთილში 4700-ად. 98 59 86

ვყიდი წყნეთის ქუჩაზე 3-ოთახიან ჩეხურ ბინას V სართულზე. 29 26 46

იყიდება 3-ოთახიანი ბინა საგურამოს ქუჩაზე, სტადიონთან, იტალიურ ეზოში. ბინა იზოლირებულია. 29 26 46

მიწის ნაკვეთები

იყიდება 1000 კვ.მ. მიწის ნაკვეთი ნაძალადევის რაიონში, სასმელი წყლითა და დენით. ფასი 1200. 61 80 31

იყიდება 1300 კვ.მ. მიწის ნაკვეთი ლისის ტბასთან. 32 05 23

იყიდება ნაკვეთი ბეთანიაში და სარდაფი პეკინზე, 120 კვ.მ. კომერციული საქმიანობისათვის. ფასი შეთანხმებით. 8(93) 37 25 41 ლაშა

იყიდება 12000 კვ.მ. ნაკვე-

გთავაზობთ მიწის ნაკვეთს ვერაზე 300კვ.მ. ინდივიდუალური სახლის ასაშენებლად. (გარაჟი 20, მარანი 20; დიდი ოთახი 40; სამზარეულო 18; სამი საძინებელი 15-16-18; აუზით; ტერასით) საერთო ფართი 180კვ/მ. 1კვ/მ _ის ფასი 300 დოლარი, ეტაპობრივი გადახდა. ზანდუკელის 26. ტელ: 995215 8(99) 100641, დათო.

იყიდება ვაკეში, ჭავჭავაძის პროსპექტან, "ფრანციასთან" 6300 კვ/მ მიწის ნაკვეთი. შესაძლებელია, აშენდეს 25000კვ/მ ოფისები და ბინები. შესაძლებელია ნახევრის ყიდვა ან ადგილზე ფართებით დაკმაყოფილება. ტელ: 893 96 10 60 ან 23 33 06

იყიდება დღლისთან მიწის ნაკვეთი 18000 კვ/მ. საწყისი ფასი განვადებით 500000. ერთი კაცის კერძო საკუთრება. მოგება რჩება 349 000. გირჩევთ!. იშვიათია! ტელ: 899 50 08 06 თავადი ირაკლი ჯანდიერი. 22 07 89 აზნოურიშვილი ირმა ორჯონიკიძე

იყიდება ან იცვლება ადგილზე ბინებში მიწის ნაკვეთები ფიქრის გორაზე. კუთხის 1500კვ/მ. ფასი შეთანხმებით. ტელ: 23 33 06 ან 899 961060

იყიდება ყიფშიძეზე 4000 კვ/მ-ზე მეტი. მოთხოვნა 30 პროცენტიანი 90900 (განვადებით. შეიძლება 20 000კვ/მ. ტელ: 23 33 06 ან 899 961060)

იყიდება ვაკის პარკთან, აბაშიძეზე ნაკვეთი 700კვ/მ. ფასი დაახლოებით 400 000, განვადებით და ფართებით. აქ აშენდება 11 სართული. ტელ: 23 33 06 ან 899 961060

თი სასოფლო სამეურნეო ინსტიტუტის პირდაპირ მშენებარე უბანში. ს/ფ 8500. 30 90 16

გთავაზობთ ნაკვეთებს ვერაზე ინდივიდუალური სახლების პროექტითა და მშენებლობით. ზანდუკელის 26. ტ: 99 52 15, 8(99) 100641

სასწრაფოდ იყიდება საკარმიდამო ნაკვეთი საგურამოსთან ახლოს. 8(99) 23 81 44

სასწრაფოდ იყიდება მიწის ნაკვეთი წყნეთში, რეალურ ფასად. 29 83 54

იყიდება ნაკვეთი საბურთალოზე. 75 53 20 საღამოს

იყიდება გლდანში, თიანეთის გზატკეცილზე, ნაკვეთი 2600 კვ.მ., მსხმოიარე ხეხილით. არის წყალი, 3 ფ. დენი. პერსპექტიულია როგორც საცხოვრებლად, ასევე საწვავ-გასამართი, პოლიკლინიკისა და სხვა მშენებლობისათვის. კვ.მ. - 5 $. მე გადავუფორმებ. 57 15 77, 8(99) 14 73 24 ნუგზარი

სასწრაფოდ იყიდება 1 200 კვ.მ. მიწის ნაკვეთი წყნეთში, რეალურ ფასში. 29 83 54

იყიდება 1000 კვ.მ. მიწის ნაკვეთი ნაძალადევის რაიონში. 61 80 31იყიდება 400 კვ.მ. მიწის ნაკვეთი გოგებაშვილის პირველი ჩიხის ბოლოში. ფასი 11 000. 38 31 35 ნინო

კომერციული ფართი

იყიდება ან ქირავდება 170 კვ.მ. საერთო ფართის გარემონტებული სახლი სარდაფით, ტელეფონით სვანეთის უბანში. 39 04 83

ვიქირავებ მაღაზიას ხალხმრავალ ადგილას. 52 64 46

ვიქირავებ საოფისედ 1 ოთახს. სასურველია, შესასვლელი იყოს ქუჩიდან. ტელეფონით. ხალხმრავალ ადგილზე. 8(99) 24 39 26

ვიქირავებ მოქმედ კაფე-ბარს ხალხმრავალ ადგილზე რეალურ ფასად. 39 70 41, 8(99) 24 39 26 ნუკა

იყიდება კავსაძესთან, ჭავჭავაძის პროსპექტზე, BIG-Ben-თან სამალაზიე ფართი 110კვ/მ. ფასი 73000. შეიძლება ნახევარი. ტელ: 23 33 06 ან 899 961060

იყიდება ჭავჭავაძეზე "BARBI"-ს გვერდზე სამ ვიტრინიანი მაღაზია. ფასი 120 000. შესაძლებელია გაყოფა. ტელ: 23 33 06 ან 899 961060

იყიდება რუსთაველის 1-ში, ოპერის გვერდით, სამი დიდი ვიტრინით მაღაზია. საწყისი ფასი 250 000. ტელ: 23 33 06 ან 899 961060

იყიდება მელიქიშვილზე სასტუმრო "საქართველოს" პირდაპირ 70კვ/მ ფართის მაღაზია. ფასი 60 000, ან 1/3 ფართ. ტელ: 23 33 07 ან 877 73 93 00

ვიქირავებ ავტოსამრეცხაოს ან ფართს ავტოსამრეცხაოსათვის ქალაქის ცენტრალურ უბანში. 8(93) 35 00 37 მიშა

ქირავდება მაღაზია. ვარკეთილის 3, IV მკ/რ. 79 80 10

ქირავდება 3-ოთახიანი ბინა უცხოელებზე ან საოფისედ, ევრორემონტით, ახვლედიანის № 16 (ყოფილი პეროვსკაია), II სართული. 93 66 40

ვიქირავებ მაღაზიას ხალხმრავალ ადგილას. 52 64 46

იყიდება ან ქირავდება 10 კვ.მ. მაღაზია ბაზრობაზე, სადგურთან, ახლად აშენებულ ლურჯ კომპლექსში. თევდორე მღვდლის ქუჩაზე. ფასი 8500 $. ქირით 400 $. 33 32 97

ვაქირავებ კომერციული საქმიანობისათვის 50 კვ.მ. ფართს 300 $-ად. ოპერის უკან. რევაზ ლაღიძის № 3. 93 30 80

იყიდება სავაჭრო ჯიხური სამზარეულოს ინვენტარით, სკამებით, მაგიდებით. შეიძლება ცალ-ცალკე გაყიდვა. 39 88 99 მარინა

იყიდება 500 კვ.მ. რესტორანი რუსთაველზე ყველანაირი აღჭურვილობით. 79 90 48

ვიქირავებ მაღაზიას ხალხმრავალ ადგილას. 52 64 46

ბინები

ქირა

ქირავდება, ვერაზე, საოფისედ (კომერციული) 110კვ.მ. 3 ოთახიანი ბინა ლოჯით, ქიაჩელის ქ. 10, 1 სართულზე, იზოლირებული შესასვლელით.
ტელ: 8(99) 518007, 94-0196

გირავდება საკუთარი სახლის 1 ოთახი მეტრო სამგორთან. 70 81 65

ქირავდება 2-ოთახიანი გარემონტებული ბინა ლოჯიით, ტელეფონით, ბ/აირით, რკინის კარით ნუცუბიძის ქუჩაზე, საქართველოს ბანკთან. ფასი შეთანხმებით. 23 57 39, 8(99) 16 80 06

ქირავდება 1-ოთახიანი ვაკეში, ცხვედაძეზე. 29 09 78

ქირავდება ბინა წერეთლის № 11 3-ოთახიანი, კეთილმოწყობილი, ტელეფონით. მე-5 სართული. 8(99) 50 06 83ქირავდება 2-ოთახიანი გარემონტებული ბინა ლოჯიით, ტელეფონით, ბ/აირით, რკინის კარით, ნუცუბიძის ქუჩაზე, საქართველოს ბანკთან. ფასი შეთანხმებით. 23 57 39, 8(99) 16 80 06

ქირავდება უცხოელებზე 2,5-ოთახიანი ბინა ვერაზე, ფილარმონიასთან. 3(8) სართული. კარგი ავეჯით, წყლის ავზით, ბ/აირით, კარგი უცხოური ტექნიკით, რკინის ორმაგი კარით. ფასი 300 $. 77 03 95

ქირავდება 5-ოთახიანი გარემონტებული ბინა ვერაზე სამი საძინებლით, კარგი საცხოვრებელი პირობებით. ფასი 600 $, ან შეიძლება გაქირავდეს ყოველდღიურ სასტუმროდ. 77 03 95

ქირავდება უცხოელებზე 4-ოთახიანი უცხოვრებელი გარემონტებული ბინა ვერაზე. ბოლო ფასი 500 $. 30 30 20

ქირავდება 3,5-ოთახიანი გარემონტებული ბინა ვაკეში 3 (8) სართულზე. ბოლო ფასი 350 $. 30 33 20

ქირავდება ან იყიდება 3-ოთახიანი ბინა ევრორემონტით. გიორგი ახვლედიანის (ყოფილი პეროვსკაია) ქუჩა №16. 93 66 40

ქირავდება 2-ოთახიანი ბინა ლოჯიით, ბ/აირით, ცხელი წყლით ვერაზე, ლამბაშიძის ქ. № 3. 23 16 08, 8(77) 73 04 19

ქირავდება 2-ოთახიანი ბინა ლოჯიით, ცხელი წყლით, ბ/აირით, ავეჯით ვერაზე, ფიქრის გორაზე. 23 16 08, 8(77) 73 04 19

ქირავდება 2-ოთახიანი გარემონტებული ბინა ლოჯიით, ტელეფონით, ბ/აირით, რკინის კარით ნუცუბიძის ქუჩაზე, საქართველოს ბანკთან. ფასი შეთანხმებით. 23 57 39, 8(99) 16 80 06

ქირავდება ბინა წერეთელზე 130-ად. 34 65 37

ვაქირავებ საბურთალოზე ოთახებს კერძო ბინაში შეღავათიან ფასებში. ვახტანგ ჩიქოვანის № 26. ინფორმაციისთვის მიბრძანდით ჯიხურთან. 39 55 33 ნინო თვაური

ქირავდება 1-ოთახიანი ბინა გლდანის III ა მიკრორაიონში. 59 05 59

ქირავდება 3-ოთახიანი იზოლირებული ბინა ავეჯით. საწყისი ფასი 200 $. უზნაძის № 53. მეორე სართული. 95 40 23 ნინო

ვიგირავებ 3 ან 4-ოთახიან გარემონტებულ ბინას ქალაქის ცენტრში. 15 000-დან 30 000-მდე. 92 39 68

ქირავდება 1 ოთახი იტალიურ ეზოში, თავისუფლებასთან ახლოს. 53 93 65

ქირავდება 3-ოთახიანი ბინა ევრორემონტით უცხოელებზე, ახვლედიანის №16 (ყოფილი პეროვსკაია), II სართული. 93 66 40

ქირავდება კომფორტული 1 ოთახი 3-ოთახიანში დიასახლისთან ერთად სტუდენტ გოგონაზე. ვაჟა-ფშაველას III კვარტალში. 32 29 56

ქირავდება 3,5-ოთახიანი მრგვალ ბაღთან 350-ად. 30 33 20

ქირავდება 1-ოთახიანი ბინა მეტრო მარჯანიშვილთან. ფასი 50. 95 26 29, 95 53 35

ქირავდება 2-ოთახიანი კეთილმოწყობილი ბინა ტაშკენტის ქუჩაზე 3(8) 170-ად. 72 35 20

ქირავდება 3-ოთახიანი ვერაზე. ძვირფასი რემონტით და ავეჯით. 350-ად. 53 52 55

ქირავდება 3,5-ოთახიანი ბინა უცხოელებზე ვერაზე. 500-ად. 30 33 20

ქირავდება 2,5-ოთახიანი ბინა, ახალი გარემონტებული. საბურთალოზე, იოსელიანის ქუჩაზე. 200-ად. 98 83 14

ქირავდება 3-ოთახიანი ბინა ევრორემონტით უცხოელებზე, ახვლედიანის №16 (ყოფილი პეროვსკაია), II სართული. 93 66 40

ქირავდება კომფორტული 1 ოთახი 3-ოთახიანში დიასახლისთან ერთად სტუდენტ გოგონაზე. ვაჟა-ფშაველას III კვარტალში. 32 29 56

ქირავდება 3,5-ოთახიანი მრგვალ ბაღთან 350-ად. 30 33 20

ქირავდება 1-ოთახიანი ბინა მეტრო მარჯანიშვილთან. ფასი 50. 95 26 29, 95 53 35

ქირავდება 2-ოთახიანი კეთილმოწყობილი ბინა ტაშკენტის ქუჩაზე 3(8) 170-ად. 72 35 20

ქირავდება 3-ოთახიანი ვერაზე. ძვირფასი რემონტით და ავეჯით. 350-ად. 53 52 55

ქირავდება 3,5-ოთახიანი ბინა უცხოელებზე ვერაზე. 500-ად. 30 33 20

ქირავდება 2,5-ოთახიანი ბინა, ახალი გარემონტებული. საბურთალოზე, იოსელიანის ქუჩაზე. 200-ად. 98 83 14

მანქანები

იყიდება სატვირთო ავტომანქანის "ზილ-MM3-4502" (თვითმცლელის) ტექპასპორტი. 22 38 58 თენგიზი

იყიდება ალუმინის ფანჯრები და ავტომანქანა "გაზ-24"-ის ნაწილები. 61 80 31

იყიდება "2109" 1998 წლის ქარხნული, უავარიო, სპრისკზე, sony მაგნიტოფონით, სიგნალიზაციით. 2900 $. 8(99) 11 14 14, 8(99) 19 65 56

იყიდება იაპონური ავტომობილი "ტოიოტა-კარინა" 1,6 ძრავით, 5-სიჩქარიანი, ახალი ტექდათვალიერებით. კარგ მდგომარეობაში. ფასი 350 $. 74 22 70

იყიდება ვაზ-2109 1998 წლის, ქარხნული, უავარიო, სპრისკზე, sony-ს მაგნიტოფონით. ფასი 2900$. 8(99) 11 14 14, 8(99) 19 65 56

იყიდება ტექპასპორტი ავტომანქანა "უაზ-469" (ვილისის). ფასი 100 ლარი. 38 87 58 (საღამოს)

იყიდება "რენო-19" 1990 წლის გამოშვება. ბენზინზე. 1 თვის ჩამოყვანილი, განბაჟებული. 2600-ად. 92 00 20

იყიდება "რენაუტ-9"-ის სათადარიგო ნაწილები. 8(99) 51 37 75

სწავლება

კომპიუტერული პროგრამების შემსწავლელი ინდივიდუალური კურსები: Windows, Word, Exell, Internet, E-mail - 60 ლარი. პროფესიული კურსი - 120 ლარი. Photo shop - 80 ლარი . Pagemaker - 60 ლარი. Adobe-premier - 200 ლარი

მის. ი.ჭავჭავაძის №74, IX სართ. ოთახი - 908. 25-35-48, 23-53-69, (899) 551504

მოვამზადებ ინგლისურში და ფრანგულში. 69 25 75

მოვამზადებ ინგლისურში და ფრანგულში ბინაზე მისვლით. 32 87 32

ვამზადებ აბიტურიენტებს ბიოლოგიაში შეღავათიან ფასში. 53 51 06

ინგლისური ენის სპეციალისტი მომზადებს უმაღლეს დონეზე. შესაძლებელია ბინაზე მისვლაც. ფასი შეთანხმებით. 23 32 33 ეკა

ინგლისური ენის სპეციალისტი მომზადებს მოსწავლეებს და აბიტურიენტებს ყველა სახის მეთოდით. ფასი შეთანხმებით. 69 25 75

სკოლის მოსწავლეებს შევასწავლი ინგლისურს საფუძვლიანად შეღავათიან ფასებში, ბინაზე მისვლითაც. 96 04 31 შორენა

მოვამზადებ ინგლისურში სახლში მისვლით. თვეში 30 ლარი. 66 96 50, 8(99) 90 54 83 თეა შამბიაშვილი

მოვამზადებ მოსწავლეებს გერმანულში. ფასი 30 ლარი. 77 16 26

მოვამზადებ სკოლის მოსწავლეებს ინგლისურ ენაში. ფასი 15 $. 37 18 03 სოფიკო

მოვამზადებ საქართველოს ისტორიაში. 70 82 03 ირაკლი

მოვამზადებ სკოლის მოსწავლეებს შეღავათიან ფასად გერმანულში. 53 86 02

მოვამზადებ სკოლის მოსწავლეებს ინგლისურ ენაში. ფასი 20 ლარი. 74 28 74

მოვამზადებ სკოლის მოსწავლეებსა და აბიტურიენტებს ინგლისურ და ფრანგულ ენებში ყველა სახის მეთოდით. ფასი შეთანხმებით. 69 25 75

მოვამზადებ ბავშვს ვიოლინოში ბინაზე მისვლით 30 ლარად. 30 22 17 ნათია

ვამზადებ ფრანგულში 5 წლის ასაკიდან დიდების ჩათვლით. 33 12 05

შევასწავლი რუსულ ენას დაწყებითი სკოლის მოსწავლეებს. ვცხოვრობ გამსახურდიას გამზირზე. 38 41 86

დაწყებითი სკოლის მოსწავლეს წავიყვან და მეცადინეობის დამთავრების შემდეგ წამოვიყვან სკოლიდან. შემიძლია, ვასწავლო რუსულიც. 38 41 86

მოვამზადებ სკოლის მოსწავლეებსა და აბიტურიენტებს ინგლისურ ენაში. 69 25 75

ვამზადებ იტალიურ კერძებს. ვიმუშავებ სასტუმროში. 79 65 33

მოვამზადებ მოსწავლეებს მათემატიკაში ბინაზე მისვლით. 32 79 63

მოვამზადებ ინგლისურში იაფად. 6 69 68 50, 8(99) 90 54 83

მოვამზადებ გერმანულში 25 ლარად. 32 89 70

მოვამზადებ მათემატიკაში 1-დან მე-6 კლასის ჩათვლით. თვეში 30 ლარი. 98 74 05

მოვამზადებ ქართულში ბინაზე მისვლით. ვარ გიმნაზიის მასწავლებელი, ასპირანტურადამთავრებული. 8 გაკვეთილი - 40 ლარი. 53 25 38 ნათია

მაღალკვალიფიციური სპეციალისტი მოამზადებს ბიოლოგიასა და ქიმიაში აბიტურიენტებსა და სკოლის მოსწავლეებს. შესაძლოა ბინაზე მისვლითაც. 32 90 70

ვასწავლი კოსმეტიკის მთლიან კურსს სერთიფიკატით. ნაძალადევი, დადიანის 26. 66 53 56

ვარ უმაღლესი განათლებით. ვიმუშავებ ოჯახში ძიძად ან დამხმარედ. 73 28 42 მაგული (დილის საათებში)

თსუ დოცენტი მოამზადებს აბიტურიენტებსა და "ESM"-ს სტუდენტებს მათემატიკაში მაღალი ნიშნის გარანტიით. 30 93 46, 8(99) 50 30 82

მოვამზადებ ინგლისურში სკოლის მოსწავლეებს საფუძვლიანად, შეღავათიან ფასებში, ბინაზე მისვლითაც. 96 04 31 შორენა

ვასწავლი ესპანურს ნებისმიერი ასაკის მსურველს, ასევე ვთარგმნი ესპანურიდან ქართულად და პირიქით. 61 00 84

სხვადასხვა

ავეჯისა და ტყავის სამეულების რესტავრაცია. 68 50 10

იყიდება ახალი "ჩეხური" ბროლის ჭაღი. ფასი 220. 39 35 80

შევიძენ სხვადასხვა მოცულობის თერმოპლასტავტომატს. 52 88 09

იყიდება ავტოსამრეცხაოებისათვის ცივი და ცხელი წყლის გერმანული წარმოების მაღალი წნევის ავტოსამრეცხაოს აპარატი. ფასი 1200 $. 76 73 51, 8(99) 55 85 73

იყიდება გერმანული წარმოების ველოტრენაჟორი პედლებით, სპიდომეტრით და დატვირთვებით. ფასი 200 $. 76 73 51, 8(99) 55 85 73

იყიდება "SONY" კომპიუტერი 50 დისკით, ორი მემორიქარდით, ახალი შნურებით, რუსულ ტელევიზორზე გადამყვანით, კოდების წიგნებით და კოდების დისკებით. ფასი 110 $. 92 39 41

იყიდება მაღალი ვიტრინა-

მაცივარი სრულიად ახალი. თეთრი ფერის. საუკეთესოა საკონდიტრო ნაწარმის რეალიზაციისათვის. 8(77) 44 89 28

გვაქვს დახლ-მაცივარი თანამედროვე დიზაინით და სტელაჟები. 8(77) 40 51 57, 8(99) 55 33 02

- პარკეტი გემბანური;
- პარკეტის გერმანული აქსესუარები.
ტელ: 333560
8(77) 739129

იყიდება ან იცვლება მამაკაცის მაჯის საათი მობილურ აპარატზე. 77 23 31

ვყიდი ერთოთახიან ბინას აივნით ბულაჩაურის ქუჩაზე. ფასი 7500 $. 37 17 83

სწრაფად, იაფად და ხარისხიანად ელექტროგაყვანილობის მონტაჟი და შეკეთება. 73 63 68

იყიდება ავტოსამრეცხაოებისათვის ცივი და ცხელი წყლის მაღალი წნევის გერმანული წარმოების ავტოსამრეცხაო აპარატი. ფასი 1200 $. 76 73 51, 8(99) 55 85 73

იყიდება გერმანული წარმოების ველოტრენაჟორი პედლებით, სპიდომეტრით და დატვირთვებით. ფასი 200 $. 76 73 51, 8(99) 55 85 73

ვთარგმნი რუსულიდან ქა-რთულად და პირიქით ნებისმიერ ლიტერატურას. 1 გვერდის ფასი 1 ლარი. 62 29 18, 8(99) 95 50 76

იყიდება ორი 300-ლიტრიანი ნაჟინის მაცივარი და 80-ლიტრიანი თერმექსი კარგ მდგომარეობაში. 53 70 15

იყიდება ახალი ჩეხური წარმოების ბროლის ჭაღი. ფასი 220 $. 39 35 80

იყიდება ალუმინის ფანჯრები და მანქანა "გაზ-24"-ის ნაწილები. 61 80 31

იყიდება სამარშრუტო ხაზი კარგი შემოსავლით. 2000-ად. 69 18 86

ვიმუშავებ ძიძად. 8(97) 57 47 46

საქორწინო კაბების გაყიდვა-გაქირავება მაღაზია "ნოემა"-ში. გამსახურდიას № 13. 37 93 48, 8(99) 54 49 38

ვყიდი უმაღლესი ხარისხის ორივე მხარეზე პალირებულ ხის ფანერებს (შიტებს). ზომით: სიმაღლე - 2 მეტრი, სიგანე - 60 სმ, სისქე - 2 სმ. 71 80 94

ვასრულებ ბრტყელი სახურავების გადახურვას მინაქსოვილით, ტოლით და გუდრონით. შეღავათები ფართის მიხედვით. გარანტიით. 62 55 69

ვასრულებთ ბრტყელი სახურავების სარემონტო საიზოლაციო სამუშაოებს მინაქსოვილით, ტოლით, ჰიდროიზოლით შეღავათიან ფასად, გარანტიით. 62 42 79, 8(93) 31 97 28 ვაჟა

იყიდება სამდისკიანი "შარფის" ფირმის მუსიკალური ცენტრი. მოდელი CD-C410H. მალაიზიის გამოშვება. 77 27 33 ბონდო

იყიდება თანამედროვე წარმოების ფერადი ტელევიზორი IVERIA I-201 1T, PALSEKAM BG/DK. დიაგონალი - 51 სმ. აქვს ტელეტექსტი. 77 27 33 ბონდობიზნესი მათთვის, ვინც უკეთესის ღირსია. 3 თვეში - 1000$. თამარ მეფის 14, II სართული. 34 09 94

იყიდება ფიჭვის მასალა და ხის კარები. 93 66 40

ვისესხებ. 99 95 75

ვისესხებ. 92 09 63

ელექტრიკოსი. 73 63 68

ვთარგმნი ნებისმიერი სირთულის ტექსტს ქართულიდან ინგლისურად და პირიქით. 98 41 82, 35 07 68

იყიდება ასაწყობი ავტოფარეხი 300-ად. 52 87 22

იყიდება ფაქსი "პანასონიკი" KX-F2700G და ტელევიზორი "შარფი" 51-დიაგონალიანი. 79 17 82

გაზეთი 24 საათი
უფასო განცხადებების ქვითარი
30.09.02 N-120

Image CENTRE

პროფესიული განვითარების სკოლა და მოდელების სააგენტო "იმიჯ-ცენტრი"

ფეხბურთი

„კუპერს ჩემი განადგურება სურდა"

აკა ტონია

რონალდოს "ინტერიდან" "რეალში" გადასვლასთან დაკავშირებული აჟიოტაჟი ნელ-ნელა წყნარდება, ფეხბურთის გულშემატკივრები ახლა ვარსკვლავის ჯერაც არ შემდგარ დებიუტს ელიან "სამეფო კლუბის" შემადგენლობაში. მაგრამ მილანელი ფანები, ალბათ, კიდევ კარგა ხანს ვერ დაივიწყებენ იმ წყენას, რომელიც რონალდოს "ინტერიდან" წასვლამ გამოიწვია.

ფეხბურთელი კი ამტკიცებს, რომ მის წასვლაში თავად მილანელები, პირველ ყოვლისა, მათი მწვრთნელი, არგენტინელი ჰექტორ რაულ კუპერია დამნაშავე. ბრაზილიელის აზრით, კუპერს განზრახული ჰქონდა, მისთვის კარიერა მოესპო. "კუპერი არ მათამაშებდა, როდესაც საუკეთესო ფორმაში ვიყავი, და, პირიქით, – შემადგენლობაში მაშინ მაყენებდა, როდესაც ამის გაკეთება არ შეიძლებოდა. ის არასოდეს იზიარებდა ექიმების აზრს", - განაცხადა რონალდომ "Gazzetta dello Sport"-თან საუბრისას.

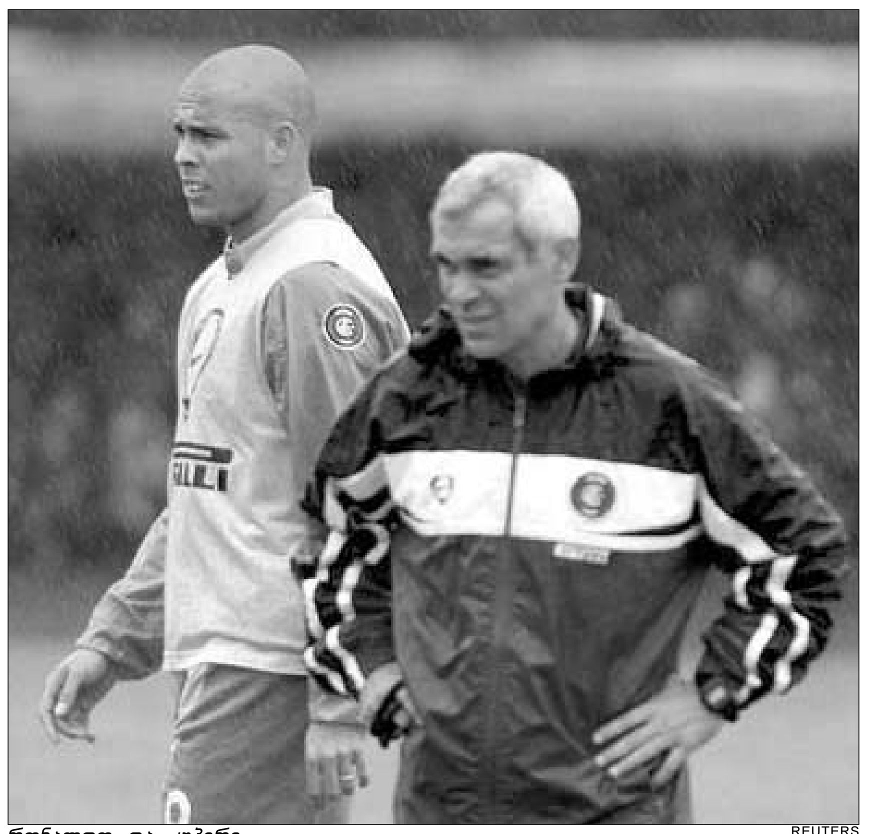

რონალდო და კუპერი. REUTERS

"კუპერის გამო ხუთჯერ გამიწყდა კუნთი"

ბრაზილიელის თქმით, გასული წლის 23 დეკემბერს, იტალიის ჩემპიონატის მორიგ ტურში, როდესაც "ინტერი" პიაჩენცაში თამაშობდა, კუპერმა ის მატჩის ბოლომდე ათამაშა, მიუხედავად იმისა, რომ ისინი მხოლოდ 55 წუთზე იყვნენ შეთანხმებულნი. "კუპერმა მომატყუა, 55 წუთის შემდეგ არ შემცვალა. ამის შედეგი ის იყო, რომ 85-ე წუთზე ტრავმა მივიღე". რონალდო ამტკიცებს: "კუპერის გამო ხუთჯერ გამიწყდა კუნთი, რამაც უამრავი პრობლემა შემიქმნა. ყველაფრის მიუხედავად, მსოფლიო ჩემპიონატზე დავამტკიცე, რომ სწორად ვარჯიშის შემთხვევაში არავითარი პრობლემა არა მაქვს".

რონალდო იმედოვნებს, რომ კუპერს მალე გააგდებენ

რონალდო "ინტერის" პრეზიდენტს მასიმო მორატისაც ადანაშაულებს: "ის შესანიშნავი პიროვნებაა, თუმცა, იმედები გამიცრუა. მან უპირატესობა მიანიჭა მწვრთნელს, რომელსაც ჯერ არაფერი მოუგია – ადამიანს, რომელიც დამნაშავეა გუნდიდან ჩემს წასვლაში".

რონალდო იმედოვნებს, რომ კუპერი "ინტერიდან" მალე წავა. მისი აზრით, არგენტინელ მწვრთნელთან განშორება უკეთესი იქნება ამ გუნდისთვის.

ყოფილი კოლეგებისთვის რონალდომ არც ქების სიტყვები დაიშურა. ბრაზილიელი სრულიად განსხვავებული აზრისაა კრისტიან ვიერიზე: "ვიერიმ კარგად გამიგო. მან იცის, თუ რატომ მივატოვე "ინტერი". ჩემი ნება რომ იყოს, მას მადრიდში წამოვიყვანდი".

კუპერი ბრალდებას უარყოფს

"როცა რონალდოს მინდორზე გამოყვანას გადავწყვეტდი, კონსულტაციები ყოველთვის მქონდა რონალდოს პირად მწვრთნელთან და კლუბის ექიმთან, ამიტომ ვერ გამიგია, საიდან შეთხზა რონალდომ ფრაზა, რომ მისი სპორტული კარიერის მოსპობას ვაპირებდი. მხოლოდ იდიოტს შეეძლო ამაზე წასვლა. როგორც ნორმალურ მწვრთნელს, ყოველთვის მოხარული ვიყავი მეთანამშრომლა ისეთი დიაპაზონის ფეხბურთელთან, როგორიც რონალდოა", - განაცხადა კუპერმა.

"რეალი" რონალდოს გარეშეც ცეკვავს სამბას

რონალდოს ტრავმის მიუხედავად, მისი ახალი კლუბი ბრაზილიელი სუპერვარსკვლავის გარეშეც საუკეთესო ფორმაშია. ჩემპიონთა ლიგის უკანასკნელი მატჩის შემდეგ (ბელგიის "გენკის" წინააღმდეგ) კრიტიკულობით განთქმული ესპანური პრესაც კი არ იშურებს ქების სიტყვებს. "მადრიდი რონალდოს გარეშეც ცეკვავს სამბას", - წერს სპორტული ჟურნალი "Marca". "ბელგიელთა წინააღმდეგ შეხვედრა ძალაუფლების ბოროტად გამოყენებას ნიშნავს. ამ მატჩში თამაშობდა ორი პლანეტა, რომელთა შორის განსხვავება სინათლის სიჩქარის ტოლია. რონალდოს ნამდვილად შეუძლია, არ იჩქაროს", - აცხადებს გაზეთი "As".

კაპელო თუ ტოტი - საკითხავი აი, ეს არის

კახა ფაჩუაშვილი

კრიზისი იტალიის "რომაში" ყოველდღიურად ღრმავდება, რაც, უპირველესად, მწვრთნელსა და ფეხბურთელებს შორის გამწვავებულ ურთიერთობას უკავშირდება. როგორც ირკვევა, ყველაზე მეტად გამწვავდა კონფლიქტი ფაბიო კაპელოსა და გუნდის ლიდერს, ფრანჩესკო ტოტის შორის. ისინი ერთმანეთს მხოლოდ ხმამაღლა, თითქმის ჩხუბით ელაპარაკებიან.

კონფლიქტის დარეგულირებაში თავის დროზე კლუბის ხელმძღვანელობა და მოთამაშეებიც ჩაებნენ, მაგრამ მდგომარეობის მოწესრიგებას საშველი არ დაადგა. კლუბის ხელმძღვანელობის ოფიციალური პოზიცია ამ საკითხთან დაკავშირებით ჯერჯერობით არ გამომზეურებულა, მაგრამ ფაქტია, რომ მას კონფლიქტის მოწესრიგებისა და მდგომარეობის დარეგულირების ორი გზა აქვს. "რომა" უნდა დატოვოს ერთ-ერთმა – მაგრამ კაპელომ თუ ტოტიმ, საკითხავი აი, ეს არის. ფაბიო კაპელოს გათავისუფლებაზე აეკ-თან მატჩის წინ უკვე საუბრობდნენ. თუ "რომა" დამარცხდებოდა, კაპელო გუნდის მთავარი მწვრთნელის პოსტს ავტომატურად დაემშვიდობებოდა, მაგრამ იტალიელებმა არ წააგეს და ეს პროცესი გაჭიანურდა.

ფაბიო კაპელო

ფრანჩესკო ტოტი

"რომას" ხელმძღვანელობას კარგად მოეხსენება ფაბიო კაპელოს ფასი. მან კლუბს ძველი დიდება დაუბრუნა და მრავალი წლის შემდეგ "სკუდეტო" მოაგებინა. კაპელო მსოფლიოს ერთ-ერთი საუკეთესო სპეციალისტია და მისი გათავისუფლების შესახებ გადაწყვეტილების მიღება ასე ადვილი არ არის.

რჩება კიდევ ერთი ვარიანტი: გუნდი დატოვოს ფრანჩესკო ტოტიმ, მაგრამ ეს კლუბისთვის კიდევ უფრო ძნელია. ტოტი, დიდი ხანია, ადგილობრივი ტიფოზების კერპია და მის გაშვებას "რომას" ხელმძღვანელობას არავინ აპატიებს. ტოტის გარე სამყაროსთან ურთიერთობა არ ეშლება, ნებისმიერი კატეგორიის ხალხთან შეუძლია საერთო ენის გამონახვა. ამ თვისების გამო გულშემატკივართა უსაზღვრო სიყვარულით სარგებლობს. "ტოტი ჩვენი ზიჭია", – ამბობენ ტიფოზები და ამით "რომას" პრეზიდენტს ფრანკო სენსის მიანიშნებენ, რომ ტოტი ხელშეუხებელია. ამიტომ, როგორც ტიფოზები მიიჩნევენ, საუკეთესო გამოსავალია მწვრთნელისა და ფეხბურთელის შერიგება, მაგრამ ამის პერსპექტივა ჯერჯერობით არ ჩანს. კაპელო და ტოტი უკანასკნელად ხუთშაბათს, ვარჯიშზე დაუპირისპირდნენ ერთმანეთს. კაპელომ უსაყვედურა, ვარჯიშზე ბოლომდე არ იხარჯებიო. "შენ ხომ კაპიტანი ხარ, გუნდისთვის მაგალითი უნდა იყო", – ამ სიტყვებით მიმართა კაპელომ ტოტის. ამაზე რომაელი გულშემატკივრების კერპი აფეთქდა: "რა გინდათ ჩემგან? რას გადამეკიდეთ და ყოველთვის რატომ მიყვირით?" ამის შემდეგ ინციდენტი ჩაცხრა, მაგრამ, ნათელია, რომ "რომის სამეფოში" ყველაფერი რიგზე არ არის.

კაპელო გუნდში დისციპლინის გამკაცრებას შეუდგა, მაგრამ საეჭვოა, ამგვარმა მოქმედებამ ნაყოფი გამოიღოს. კრიზისი არსებობს და მის დაძლევას უფრო რადიკალური ზომები დასჭირდება. მაგალითად, ტრანსფერების პერიოდში ნორმალური, უმაღლესი კლასის ფორვარდის შეძენა, რადგან, როგორც ჩანს, არც ბატისტუტა, არც მონტელა და არც კასანო, თავისი დღევანდელი მდგომარეობით, სუპერფორვარდების დონეს არ შეესაბამებიან.

ჩოგბურთი

BATUMI LADIES OPEN: ბათუმური კორტის ბელარუსი დედოფალი

პაატა თოთაძე

ერთეულთა თანრიგი. ფინალი

ნადეჟდა ოსტროვსკაია (ბელარუსი) - ალიონა ბონდარენკო (უკრაინა) 1:6, 6:3, 6:4

ბათუმის ტურნირის ფინალში ზედიზედ მესამედ გასულმა ნადეჟდა ოსტროვსკაიამ, როგორც იქნა, გაიმარჯვა. წინა წლებში მას ამ გზაზე ეღობებოდა თანამემამულე ტატიანა პუჩეკი. არავინ იცის, როგორ დამთავრდებოდა წლევანდელი ტურნირი, პუჩეკი რომ ალიონა ბონდარენკოს არ დაემარცხებინა. სწორედ ამიტომ იყო, რომ ფინალის შემდეგ ოსტროვსკაიამ, სხვებთან ერთად, ბონდარენკოსაც გადაუხადა მადლობა.

"ბედნიერი ვარ, რომ ამჯერად მაინც გავიმარჯვე. როცა ბათუმში მოვდიოდი, მხოლოდ მოგებაზე ვფიქრობდი, მაგრამ ცოტა მეშინოდა კიდეც – ვაითუ, ყველაფერი ძველებურად მოხდეს-მეთქი. მადლობა ღმერთს, ყველაფერი კარგად დასრულდა. ამაში ჩემს დღევანდელ მეტოქესაც მიუძღვის წვლილი – მან ხომ წინა წლების გამარჯვებული დაამარცხა. მძიმე თამაში იყო, ალიონას დამარცხება ძალიან გამიჭირდა, მაგრამ, იმ გრძნობის განსაცდელად, რასაც მოგება ჰქვია, ნამდვილად ღირდა. კარგი იქნება, თუ ჩემი დღევანდელი გამარჯვება მომავალში უფრო დიდი წარმატებების საწინდარი გახდება. ეს ტურნირი სამუდამოდ დამამახსოვრდება. ბათუმში მომავალშიც აუცილებლად ჩამოვალ", - "24 საათთან" საუბარში განაცხადა ნადეჟდა ოსტროვსკაიამ.

ალიონა ბონდარენკო და ნადეჟდა ოსტროვსკაია

სიტყვაძუნწი არც ბონდარენკო აღმოჩნდა, თუმცა, აშკარა იყო, წაგებას ერთობ გაენაწყენებინა: "რა თქმა უნდა, გამარჯვება მინდოდა, მაგრამ რას ვიზამ. დღეს ჩემზე ძლიერმა გაიმარჯვა. იმედი მაქვს, მომავალში ეს ძლიერი მე ვიქნები".

თამაშის დაწყებამდე ოსტროვსკაიას მხარი სტკიოდა, ამიტომ ბევრი უკრაინელი ჩოგბურთელის გამარჯვებას ვარაუდობდა. პირველი სეტის შემდეგ გულშემატკივართა ვარაუდი კიდევ უფრო გამყარდა.

მეორე სეტში მდგომარეობა კარდინალურად შეიცვალა. ბონდარენკო თავის თავს აღარ ჰგავდა - სეტის მიწურულს, როცა 0:5-ს აგებდა, თითქოს გარდატეხა შეიტანა და სამი გეიმი მოიგო, მაგრამ მეტი ველარ მოახერხა.

გადამწყვეტი სეტი ცვალებადი უპირატესობით წარიმართა. ოსტროვსკაიამ ჯერ ორი გეიმი ზედიზედ მოიგო, შემდეგ ბონდარენკო დაწინაურდა (4:2), ბოლოს ისევ ოსტროვსკაიას ჯერი დადგა და... გამარჯვებულისთვის განკუთვნილი 13 000 დოლარიც დაიმსახურა.

ფორმულა-1

ნიკი ლაუდა: „შუმახერ, შენ მეტი არა გინდა-რა!"

გიგა გურასაშვილი

წარსულში ცნობილმა ავტომრბოლელმა, ავსტრიელმა ნიკი ლაუდამ "ფერარის" გერმანელ პილოტს მიხაელ შუმახერს ურჩია, უფრო სწორად, მოუწონდა, გეყოფა, რაც აქამდე მოიგე, დროა, სპორტიდან წახვიდეო. ლაუდას თქმით, მასაც რომ იგივე შედეგები ჰქონოდა "ფერარიში", როგორიც შუმახერს აქვს, მაშინ იგი ფორმულა 1-დან წავიდოდა.

"მის ადგილზე უკვე მომწყინდებოდა. ყოველი მოგების შემდეგ იმაზე ვიფიქრებდი, რომ ცხოვრებაში სხვა რამეც გამეკეთებინა. მიუხედავად ამისა, იგი მართლაც მაგარი ვინმეა. შუმახერმა ბევრად გაუსწრო დროს, რადგან ასეთი შედეგების მიღწევა დღეს არავის შეუძლია", - ასე დაახასიათა სამგზის მსოფლიო ჩემპიონმა ნიკი ლაუდამ გერმანელი პილოტი.

ნიკი ლაუდა, "ფერარისთან" ერთად, მსოფლიო ჩემპიონი გახდა 1975 და 1977 წლებში. დღევანდელისგან განსხვავებით, 70-იან წლებში ფორმულა 1-ის ტრასებზე გაცილებით მეტი იყო უბედური შემთხვევა. 1979 წელს ლაუდა სპორტიდან წავიდა. მაშინ მან განაცხადა, რომ ყელში ამოუვიდა ტრასებზე ბლუილით ქროლვა. უნდოდა, ცხოვრება შეეცვალა. შეცვალა კიდეც, მაგრამ ავტოსპორტს ბოლომდე მაინც ვერ შეელია. ახალი ცხოვრება საკუთარი ავიაკომპანიის ჩამოყალიბებით დაიწყო. 1982 წელს კი, ნოსტალგიამოძალებულმა, ისევ ფორმულა 1-ს მიაშურა - ამჯერად "მაკლარენს". ამჟამად ნიკი ლაუდა "იაგუარის" საჯინიბოს უდგას სათავეში.

ერთი მხრივ, ლაუდა, შესაძლოა, მართალიც იყოს, რადგან "ფერარის" ჰეგემონიამ საგრძნობლად შეამცირა სპორტის ამ სახეობაზე დამსწრეთა რაოდენობა. ბევრს წუწუნებენ ტელეკომპანიებიც, რადგან მეფორმულეთა ასპარეზობები ლამის ერთი და იგივე სცენარით მიმდინარეობს - გამარჯვებული ყოველთვის შუმახერია.

წლევანდელი ჩემპიონატის დასრულებამდე "ფერარიმ" ვადამდე გაინაღდა ორივე ტიტული. მიუხედავად ამისა, მიხაელ შუმახერი კვლავაც ამტკიცებს, რომ ბრძოლა ჯერ არ დასრულებულა.

მოგეხსენებათ, შუმახერი ჯერ კიდევ საფრანგეთში დაეუფლა ჩემპიონის ტიტულს, ხოლო უნგრეთის "ჰუნგარორინგზე" "ფერარი" კონსტრუქტორთა თასსაც დაეპატრონა.

"პაექრობა ჯერ კიდევ არ დასრულებულა და ამაში სულ მალე დავრწმუნდებით. ასპარეზობები გრძელდება და ეს სულაც არ არის ინტერესმოკლებული. ბოლოს და ბოლოს, საქმე მარტო ჩემპიონის გვირგვინში ხომ არაა - ჯერ კიდევ გადასაწყვეტია, თუ ვინ რომელ ადგილს დაიკავებს. ამიტომაც გრძელდება რბოლები და ორთაბრძოლები. წინ ყველას ბრწყინვალე წარმოდგენა ელის", – განაცხადა შუმახერმა. მართლაც, ჯერ კიდევ გასარკვევია, თუ ვინ მოიპოვებს მეორე ადგილს გუნდურ ჩათვლაში. ამისთვის იბრძვიან "უილიამსი" და "მაკლარენი". პირად ჩათვლაში მეორეობის შანსს ინარჩუნებენ რალფ შუმახერი და ხუან-პაბლო მონტოია. თუმცა, ვიცე-ჩემპიონობის ყველაზე მეტი შანსი აქვს რუბენს ბარიკელოს. ინტრიგას მოკლებული არ არის კონსტრუქტორთა თასიც. აქ მეოთხე ადგილისთვის იბრძვიან "ზაუბერი" და "რენო". არც "ჯორდანსა" და "ბარ-ის" შორისაა ბოლომდე გარკვეული ვითარება. თანაც, ორივე მათგანი ერთსა და იმავე ძრავას იყენებს. ფორმულა 1-ის დებიუტანტი, "ტოიოტას" გუნდი იმედოვნებს, რომ დარჩენილ რბოლაში ერთ ქულას მაინც აიღებს და ამით "მინარდის" გუნდურ ჩათვლაში მეცხრე ადგილს აართმევს.

"ლოკომოტივი" - "ტორპედო" 2:0

გუშინ "ლოკომოტივის" სტადიონზე თბილისის "ლოკომოტივისა" და ქუთაისის "ტორპედოს" მატჩით დასრულდა საქართველოს ეროვნული ჩემპიონატის მე-9 ტური. ქუთაისელები ზედიზედ მეორედ დამარცხდნენ და საგრძნობლად გაირთულეს სატურნირო მდგომარეობა. მთავარი მოვლენები მეორე ტაიმში განვითარდა, როცა ჯერ ზაზა ჯანაშიამ, შემდეგ კი ავქსენტი მიქაძემ აიღეს სტუმართა კარი. ამ გამარჯვებით "ლოკომოტივმა", ქუთაისელთა მსგავსად, 19 ქულა დააგროვა, მაგრამ რკინიგზელებს ერთი მატჩით ნაკლები აქვთ ჩატარებული. მომდევნო, მე-10 ტური 5 ოქტომბერს გაიმართება.

P.S. ჩვენი გაზეთის გუშინდელ ნომერში გაიპარა უზუსტობა. ეროვნული ჩემპიონატის ერთ-ერთ მატჩში ინციდენტი მოხდა არა ფოთში, როგორც გაზეთში ეწერა, არამედ ზესტაფონში, სადაც ადგილობრივი "მეტალურგი" თბილისის "ვიტ ჯორჯიას" მასპინძლობდა. შეგახსენებთ, რომ სტუმრები 3:1-ს იგებდნენ, როცა მსაჯის ფიზიკური შეურაცხყოფის გამო თამაში შეწყდა.

კალათბურთი

„დინამომ" დუდუ დადიანის სახელობის ტურნირი მოიგო

ვერის ბაღის კალათბურთის სასახლეში დასრულდა ტრაგიკულად დაღუპული კალათბურთელის დუდუ დადიანის სახელობის პირველი ტურნირი. ფინალში ერთმანეთს შეხვდნენ თბილისის "დინამოსა" და თსუ-ის გუნდები. მატჩი დამთავრდა დინამოელთა გამარჯვებით - 95:63. მესამე ადგილზე გავიდა სტუ ჯეოსელის გუნდი, რომელმაც რუსთავის "აზოტს" მოუგო.

მოკლედ

ფეხბურთი. კიევში გაიმართა უნიკალური მასშტაბის მატჩი მსოფლიო ნაკრებსა და ყოფილი საბჭოთა კავშირის ნაკრებ გუნდს შორის. უკრაინის დედაქალაქში თავი მოიყარეს ძველი კონტინენტის უძლიერესმა ოსტატებმა, რომლებიც ათი, ოცი და ოცდაათი წლის წინათ საფეხბურთო მსოფლიოში ამინდს ქმნიდნენ.

...ზბიგნევ ბონეკი, მანფრედ კალცი, დომინიკ როშტო, ალექსანდრე ჩივაძე, თენგიზ სულაქველიძე, რამაზ შენგელია, რენატ დასაევი, ალექსანდრ ზავაროვი, იგორ ბელანოვი, ლეონიდ ბურიაკი... ამ ბენეფისის მასპინძელი იყო საბჭოთა ნაკრების ლეგენდარული ფორვარდი ოლეგ ბლოხინი, რომელმაც ნახევარსაუკუნოვანი იუბილე აღნიშნა და საქველმოქმედო მატჩიდან შემოსული თანხა ბავშვთა და ინვალიდთა ფონდში გადარიცხა.

შეხვედრა 4:4 დამთავრდა. იუბილარმა პირველი ტაიმი ყოფილი საბჭოთა კავშირის ნაკრების შემადგენლობაში ითამაშა, მეორე კი - მსოფლიოს ნაკრებში და, როგორც წინათ, თავის დროზე, მინდორი უგოლოდ არც ამჯერად დაუტოვებია.

ყოფილი საბჭოეთიდან ბლოხინი მეორე იყო (ლევ იაშინის შემდეგ), რომელმაც ევროპის საუკეთესო ფეხბურთელის ტიტული მოიპოვა (1975 წ). ამ დროს მისი კონკურენტები იყვნენ ლეგენდარული ფრანც ბეკენბაუერი და იოჰან კრუიფი. ბლოხინის, როგორც უდიდესი ფეხბურთელის გვარი, ყველა საფეხბურთო ენციკლოპედიაში შევიდა.

ჟურნალისტების კითხვაზე, - "თქვენი დაბადების დღე 6 ნოემბერია. რატომ გადაწყვიტეთ, ბენეფისი ასე ადრე გადაგეხადათ?" - ბლოხინმა უპასუხა: "იმიტომ რომ კარგი ამინდია და, რაც მთავარია, ფეხბურთზე ისევე ვარ დამოკიდებული, როგორც ნარკომანი - წამალზე. ფეხბურთის თამაში ისევ მიტაცებს".

ველოსპორტი. ესპანურ "ვუელტაზე", საერთო ჩათვლაში, მდგომარეობა არ შეცვლილა. პირველობას ინარჩუნებს ესპანელი რობერტო ერასი, რომელიც ბოლო ეტაპის წინ წუთსა და 8 წამს უგებს თანამემამულე აიტორ გონსალესს. რბოლის მე-20 ეტაპი (ავილადან სან-მარტინ დე ლა ვეგამდე - 141,2 კმ) იტალიელმა ანჯელო ფურლანიმ მოიგო. საფინიშო სპურტზე მან თანამემამულე ალესანდრო პეტაკი და გერმანელი ერიკ ცაბელი ჩამოიტოვა.

ფრენბურთი. ბუენოს-აირესში დაიწყო მსოფლიო ჩემპიონატი ვაჟთა შორის. 8 ათასი მაყურებელი მოიხიბლა თვალწარმტაცი სანახაობით, რომელიც გულშემატკივართათვის ცნობილმა არგენტინელმა მუსიკოსმა ხუან კარლოს ბაგლიეტომ მოაწყო. ხალხური ცეკვებით, ბალეტით, სიმღერებითა და ქალაქური ხელოვნების ელემენტებით გაჯერებულ შოუში 400 ხელოვანი მონაწილეობდა.

არგენტინის ფრენბურთის ფედერაციის ხელმძღვანელმა მარიო გოიხმანმა და ფრენბურთის საერთაშორისო ფედერაციის პრეზიდენტმა რუბენ აკოსტამ ისაუბრეს არგენტინაში შექმნილ რთულ ეკონომიკურ პირობებზე და იმაზეც, რომ, სიდუხჭირის მიუხედავად, შესაძლებელი გახდა, ჩატარებულიყო ასეთი მაღალი რანგის ასპარეზობა, რაშიც დიდი წვლილი მიუძღვის 1 400 მოხალისეს. ჩემპიონატს 1 100 ჟურნალისტი გააშუქებს. ტურნირის პირველ მატჩში არგენტინელებმა დაამარცხეს ავსტრალიელები - 3:1.

კრივი. ახლახან გავრცელდა ინფორმაცია, რომ საშუალო წონის მექსიკელი მოკრივე ფერნანდო ვარგასი დოპინგის გამოყენებაში ამხილეს. მას სისხლში აღმოუჩინეს აკრძალული პრეპარატი სტანაზოლომი. შეგახსენებთ, რომ 14 სექტემბერს ვარგასმა wba-ის ვერსიით, მსოფლიო ჩემპიონის ტიტულისთვის ბრძოლა წააგო და ჩემპიონის ქამარი ამერიკელ ოსკარ დე ლა ჰოიას დაუთმო.

კალათბურთი. მექსიკელი თავისუფალი აგენტი ედუარდო ნახარა "დალასში" რჩება. შაბათს მან კლუბთან ახალი კონტრაქტი გააფორმა. კონტრაქტის პირობები ჯერჯერობით უცნობია. შარშანდელ სეზონში 198 სანტიმეტრი სიმაღლის მსუბუქი ფორვარდი "მავერიქსისთვის" 21,9 წუთში, საშუალოდ, 6,5 ქულას და 5,5 მოხსნას ახერხებდა. თუმცა, იგი თამაშიდან ზუსტი ტყორცნებით გამოირჩეოდა (მისი საშუალო მაჩვენებელი 50 პროცენტია). ნახარა 2000 წლის დრაფტზე 38-ე ნომრად "ჰიუსტონ როქეთსმა" აირჩია, მაგრამ მოგვიანებით "დალას მავერიქსს" დენი ლენგჰაიში გაუცვალა.

თამაშები. უჩვეულო სანახავი იყო მტრად მოკიდებული ძმების - სამხრეთ და ჩრდილოკორეელების აზიის მე-14 თამაშებზე ერთიანი გუნდით გამოსვლა. ნახევარი საუკუნის წინათ ორად გახლეჩილი კორეის სპორტსმენებმა გუშინ, თამაშების გახსნის საზეიმო ცერემონიალზე, ერთად გაიარეს. ეს კი "გაერთიანებული დროშის" თანხლებით მოხდა. საინტერესოა, რომ ერთმანეთთან დაშორების შემდეგ პუსანი (თამაშების მასპინძელი) გახდა პირველი სამხრეთკორეული ქალაქი, რომელშიც ჩრდილოელთა დროშა აღიმართა. თამაშების ორგანიზატორებმა სამხრეთ კორეაში აქამდე აკრძალული დროშის აღმართვის ნება დართეს კომუნიზმის მოტრფიალე ძმებს. ჩრდილოკორეელთა დროშა ფრიალებს როგორც სტადიონზე, ისე ათლეტთა სოფელში თუ მთავარ პრესცენტრში. ამასთან, აზიის თამაშები პირველი საერთაშორისო ასპარეზობაა სამხრეთ კორეის ტერიტორიაზე, რომელშიც ჩრდილოკორეელებიც ასპარეზებენ. 38 სახეობაში 10 ათასამდე სპორტსმენს ვიხილავთ. პუსანში ყველაზე დიდი გუნდი მასპინძლებმა გამოიყვანეს. სამხრეთკორეელთა 1008-კაციანი დელეგაციიდან 770 სპორტსმენია. მასპინძლებს იმედი აქვთ, რომ 80-ჯერ ავლენ გამარჯვებულის კვარცხლბეკზე. მეორე დიდი გუნდი ჰყავთ იაპონელებს. 988-კაციანი დელეგაციიდან 659 ათლეტია. შედარებით პატარა დელეგაციით (946) ეწვივნენ პუსანს ჩინელები, თუმცა, სპორტსმენების მხრივ (689) ასეთი მაჩვენებლით მეორეზე არიან. მიუხედავად ამისა, ჩინელები, რომლებიც აზიურ თამაშებზე ბოლო 20 წლის განმავლობაში ერთპიროვნული ლიდერები არიან მედლების მოხვეჭის თვალსაზრისით, ტრადიციას არ ღალატობენ და 150 ოქროს მედლის მოპოვებით პირველობას აპირებენ.

ცურვა. შარმ ელ შეიხის (ეგვიპტე) ღია წყლის მე-2 მსოფლიო ჩემპიონატი მარათონულ დისციპლინაში გაცურვით დასრულდა. 25 კილომეტრზე გამარჯვება იზეიმეს წინა ჩემპიონატის ტრიუმფატორებმა, ჰოლანდიელმა ედიტ ვან დიიკმა (6.11:21 საათი) და რუსმა იური კუდინოვმა (5.39:14 საათი). რუსი მოცურავისთვის ახლანდელი გამარჯვება მესამეა მსოფლიო ჩემპიონატებზე. პირველ და მეორე მსოფლიო პირველობებს შორის კუდინოვმა შარშანდელ საწყლოსნო სახეობათა მე-9 მსოფლიო ჩემპიონატზეც გაიმარჯვა ფუკუოკაში (იაპონია). ახლანდელისგან განსხვავებით, იაპონიაში მეორე იყო ჰოლანდიელი მოცურავე. მარათონული ცურვის მსოფლიო თასზე კი პირველი გახლდათ. შარმ ელ შეიხის სანაპიროზე ვან დიიკმა 5 კილომეტრზე ცურვაშიც გამოიჩინა თავი, ოღონდ ჩემპიონატის პირველ დღეს ჰოლანდიელი მეორე იყო. რაც შეეხება სხვა პრიზიორებს, ვაჟებში მეორემ გადაცურა ფინიშის ხაზი ჩემპიონის თანამემამულემ, ანტონ სანჩევმა (5.41:14). მესამე ადგილზეა არგენტინელი გაბრიელ გაილოუა – 5.41:16. ქალთა შორის ვერცხლისა და ბრინჯაოს პრიზიორები გერმანელები არიან. ანგელა მაურერი (6.11:22,43) და ბრიტა კამრაუ (6.11:22,70), რომლებიც ამავე ჩემპიონატზე, 10 კილომეტრზე ცურვაში, შესაბამისად, მესამე და პირველი იყვნენ, ჩემპიონატის ბოლო დღეს დაძაბული ორთაბრძოლა შემოგვთავაზეს. მეორე და მესამე ადგილების ბედი 27 მეასედმა წამმა გადაწყვიტა.

ფრესკა, რომელიც მოზაიკად იქცა

აღდგენითი სამუშაოები

წმინდა ფრანცისკის ბაზილიკა

REUTERS

ზუსტად ხუთი წლის წინ ძლიერმა მიწისძვრამ სერიოზულად დააზიანა ასიზის ისტორიული ბაზილიკა. სტიქიას შეეწირა წმინდა ფრანცისკის ცხოვრების ამსახველი ფრესკები, რომლებიც ბაზილიკის ჭერსა და კედლებს ამშვენებდა. მათ ნაწილს ჯოტოს სახელს მიაწერენ. მთლიანად დაიმსხვრა ჯოტოს მიერ შესრულებული წმინდა იერემიას ფრესკაც. არავინ იფიქრებდა, თუ წვრილ ნაწილაკებად დამსხვრეული "წმინდა იერემია" პირვანდელ სახეს კვლავ დაიბრუნებდა. თუმცა, ხანგრძლივი და კომპლექსური აღდგენითი პროცედურების შემდეგ ფრესკა თითქმის მთლიანად აღდგა. ჯერაც შესაკოწიწებელია მისი 35 პროცენტი, მაგრამ სპეციალისტები ცარიელ ადგილებს ხელუხლებლად ტოვებენ, რათა ჯოტოს ქმნილებას ორიგინალობა, პირვანდელი სახე შეუნარჩუნონ. განახლებული "წმინდა იერემია" და ჯოტოს სხვა ქმნილებები უკვე საზოგადოებასაც წარუდგინეს. ფრესკების სანახავად ასიზს მრავალი ცნობისმოყვარე მიაწყდა.

იმ იტალიელებს, რომელთაც მიწისძვრის შემდეგ ჩამონგრეული ბაზილიკა იხილეს, იმედი გადაეწურათ. ფრესკების გაცოცხლება მათ სიგიჟედ მიიჩნიეს. თუმცა, აღდგენით სამუშაოებს პროფესორი ჯუზეპე ბაზილი ჩაუდგა სათავეში და მალე იმედიც გაჩნდა. მტვერსა და ნაგავში ფრესკების ნამსხვრევების შეგროვება 150-მდე იტალიელმა დაიწყო. ბევრ მათგანს ამისთვის ფულს არც უხდიდნენ. ბაზილის მითითებით, მუშები ბაზილიკის მარმარილოს იატაკზე ფრთხილად დადიოდნენ, რათა შემთხვევით ფრესკის რომელიმე ფრაგმენტი არ გაეტეხათ. შეგროვებულ ნაწილაკებს აკომპლექტებდნენ და ცდილობდნენ, შეეკრათ ფრესკა. ეს ყოველივე, დროთა განმავლობაში, რებუსის იძულებით ამოხსნის პროცესს დაემსგავსა. მით უფრო, რომ ხანგრძლივი ძებნის მიუხედავად, ვერაფრით იპოვნეს რამდენიმე მნიშვნელოვანი ნაწილი. ცოტა ხანში ვარაუდიც გამართლდა - ფრესკის ნაწილები ნანგრევებით სავსე ბაზილიკიდან, სუვენირებზე მონადირე ტურისტებს მოეპარათ. თუმცა, ორიოდე წლის შემდეგ მათ კვლასაც მიაგნეს. ასიზელებს "წმინდა იერემიას" სამი ფრაგმენტი რომში ბრაზილიის ელჩმა დაუბრუნა: ნამსხვრევები ბრაზილიელ ტურისტებს წაეღოთ თან. მაგრამ გაიგეს თუ არა, რომ ფრესკების აღდგენითი პროცესი მიმდინარეობდა, მოპარული ფრაგმენტები უკან დააბრუნეს. ბოლოს აღმოჩნდა, რომ წმინდა იერემია 60 ათას წვრილ ნამსხვრევად იყო დაშლილი. ანუ, შეიძლება ითქვას, რომ ექსპერტებმა "წმინდა იერემიას" ფრესკა თავიდან, მოზაიკასავით ააწყვეს.

მოსამზადებელი სამუშაოები, სხვა ფრესკების აღსადგენადაც, ბაზილიკის გვერდით მდებარე მონასტრის ერთ-ერთ ოთახში დასრულებულია. (ცნობისთვის: ფრანცისკ ასიზელის ბაზილიკაზე მუშაობა 1226 წელს, წმინდანის გარდაცვალებიდან მალევე დასრულდა). ექსპერტებს იმედი აქვთ, რომ, კომპიუტერული პროგრამით, ჩიმაბუეს გაცილებით უფრო დიდი ზომის ფრესკის აღდგენასაც შეძლებენ. უკვე შეგროვებულია და ცალ-ცალკე ყუთებშია დაკომპლექტებული ფრესკის 250 ათასამდე ნამსხვრევი. არსებობს თითოეული მათგანის ციფრული ფოტო-ასლიც. რომაელი ექსპერტები აცხადებენ, რომ ფრესკას ჯერ ელექტრონულად შეაკოწიწებენ, შემდეგ კი – რეალობაშიც. მათ დაეხმარებათ ფრესკის ფერადი ფოტოებიც, რომლებიც მიწისძვრამდე იყო გადაღებული. მხატვრობის კომპიუტერული მოდელირების პროექტის ხელმძღვანელი, ატოლიკო ჯოვანი განმარტავს: "ჩვეულებრივი რებუსისგან განსხვავებით, ჩიმაბუეს "რებუსში" ნაწილაკები ერთმანეთში ზუსტად არ ჯდება. არის იმის საშიშროებაც, რომ მათ ნაპირები აწყობის პროცესშიც დაუზიანდეს. ეს დამქანცველი სამუშაოა, რომელიც უდიდეს ყურადღებას მოითხოვს. წარმოიდგინეთ, ზოგიერთი ფრაგმენტი ფრჩხილის ზომასაც არ აღემატება".

მიუხედავად ამ სირთულეებისა, ატოლიკო ჯოვანი აცხადებს, რომ ჩიმაბუეს ფრესკას ორიოდ წელიწადში აღადგენენ. ასე რომ, ჯოტოს ნამუშევრებთან ერთად, ბაზილიკის ჭერსა და კედლებს ჩიმაბუეს ფრესკაც დაუბრუნდება.

სკანდინავიური კროსვორდი

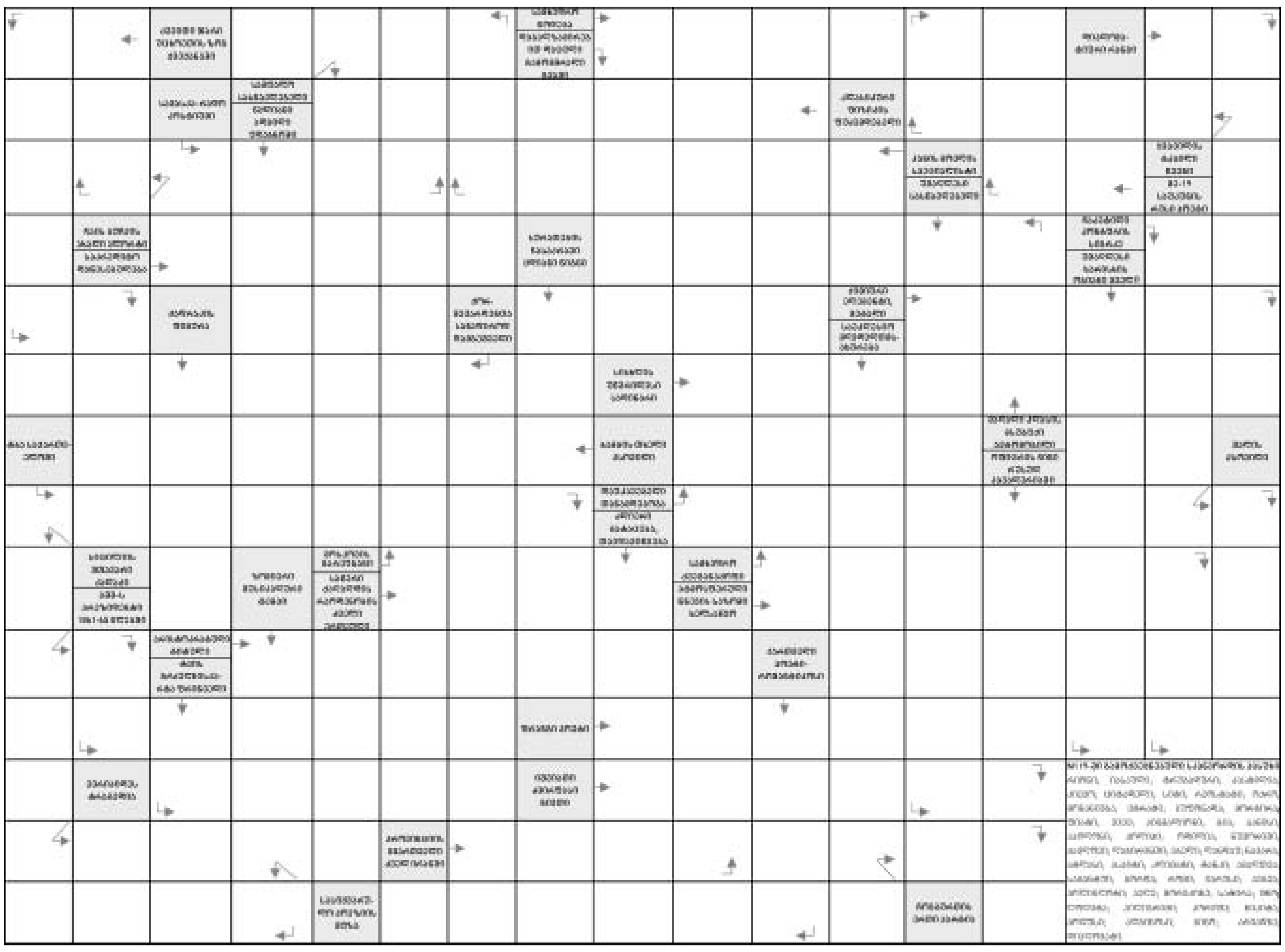

TV პროგრამა 30 სექტემბერი

რუსთავი - 2

07.00 მუსიკა
07.30 დრაკონთა მომთვინიერებელნი
08.00 დილა მშვიდობისა
09.40 ქალთა ქვეყანა
10.40 ბურმანთა მეგზური
11.10 "ხალხის პირისპირ"
12.00, 15.00 კურიერი
12.15 სერიალი "ოცნების კოშკები"
13.30 მხ. ფილმი
15.20 მხ. ფილმი
17.05 სერიალი "ქალთა ქვეყანა"
18.00, 21.00 კურიერი
18.20 სერიალი "ტალღის ქიმზე"
19.15 სასამართლო დარბაზი
19.50 სერიალი "ოცნების კოშკები"
22.00 "ხალხის პირისპირ"
22.50 კურიერი
00.05 მხ.ფილმი "დონი ბრასკო" მთ.როლებში ალ პაჩინო და ჯონი დეპი.
01.50 კურიერი. 02.00 კლასიკა.

პირველი არხი

07.30 ალიონი
09.45 "დრო და ფული"
09.55 მხ. ფილმი "სიყვარულის ხიფათები"
12.00, 15.00, 20.00 მოამბე
12.15 სერიალი "რვაფეხა"
13.00 ნაშუადღევს
14.05 "პალიტრა"
14.30 "საქართველო და გარესამყარო"
15.15 მხ. ფილმი "სიყვარულის ანატომია"
16.45 სერიალი "ძილის წინ"
17.00 "რამპა"
17.05 50-50 17.40 დოკ. ფილმი "ჩვენი სახლი"
18.00 "ვესტნიკი"
18.20 ბასტი-ბუბუ
18.40 "მრავალჟამიერ"
19.05 ვიდეოპატრული
19.20 ტელეთამაში "იმღერე რამე"
21.00 სერიალი "რვაფეხა"
22.00 "დრო და ფული"
22.20 დოკ. სერიალი "შანხაი"
23.00 "დღის ბოლოს"
23.40 სერიალი "ძილის წინ"
00.00 მხ. ფილმი "შუაღამის კაცი"

პირველი სტერეო

07.00 კლიპ-მიქსი
07.15 "მორწმუნის ძლევამოსილი ხმა"
08.00 მუსიკალურ-გასართობი პროგრამა "ტოროლა"
11.00 "მუსიკალური ათეული" განმეორებით
12.00 "მო" განმეორებით
13.30 "არასარეკლამო ათეული" განმეორებით
13.45 "ცენტრი" განმეორებით
14.45 მხ.ფილმი
17.00 "კომედია" მხ.ფ. "სიყვარულის გაკვეთილები"
19.00 ქართული მუსიკა
19.30 "მო"
21.00 ევროპული ათეული
22.00 "უცნობი"
22.45 "პა-სეანსი"
23.00 მუსიკა
00.00 "ბრავო" მხ.ფ. "მეგრძოლი".
01.40 "ღამურა" მხ.ფ. "იმიტატორი"
03.10 ნონ-სტოპი

მეორე არხი

19.00, 22.00 "მოამბე" მეორე არხზე
19.10 მულტფილმი
19.40 სერიალი "ოჯახური ურთიერთობები"
20.30 მოგზაურობა სასიტყვეთში
21.00 ჯანმრთელობა
21.40 მიზანი
22.10 ჰიტ-პარადი
22.20 მხ. ფილმი "მშვენიერი სულელი ქალი"

ევრიკა

10.00, 12.00, 21.00, 00.00 "ვესტი"
10.15 მულტფილმი
11.45 მუსიკალური კოლაჟი
12.30 მხ. ფილმი "სისხლში მცურავი ტახტი"
14.30 დოკ. ფილმი "ფანჯარა ევროპაში"
15.15 ჩვენ ვსწავლობთ კომპიუტერს
18.30 რუსული ენის გაკვეთილი
19.00 ინგლისური ენის გაკვეთილი
19.30 ექსტრაორდინალური
20.30 მუსიკალური ტაიმ-აუტი
20.40 პირველი ნაბიჯები
21.30 ტალანტები და თაყვანისმცემლები
22.45, 00.15 ინდური კინოს მოყვარულებს. მხ. ფილმი

იბერია

08.00 ანონსი, მულტფილმი
08.15 ალსავალი
08.20, 10.15, 17.50, 18.30, 19.40, მუსიკა
08.30 მხ.ფ. "დაუმტვრეი ქალები"
10.20 მხ.ფ. "ოცნება - არიზონა"
13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00 ახალი ამბები
13.10, 18.00 მულტფილმი
14.10 დოკუმენტური ფილმი
17.30 დოკ. სერიალი
18.45 ბუნების ფერები
19.30 ბურთი და მოედანი
20.00 მხ.ფ. "კაფე - მამბო"
22.15 მხ.ფ. "ვიქტორ ფოგელი - რეკლამის მეფე"
00.30 ღამის ფილმი

კავკასია

12.00 მხ.ფ. "ტკბილი ნოემბერი"
14.00 მხ.ფ. "ომი"
15.20 მხ.ფ. "კომანდოსი"
17.00, 19.00, 20.30, 00.00 "დღეს"
17.15 მხ. ფილმი "მარტოხელა გმირი"
19.20 სპექტრი
21.00 მხ.ფ. "სათამაშო"
22.30 მხ. ფილმი "დათვი"

მეცხრე არხი

09.00 მუსიკა
09.10 მულტფილმი "ცეროდენა და ნამცეცა"
10.00, 15.00 "დილა"
11.45 მხ. ფილმი "მარკო პოლო"

13.15 ბალეტი "სიყვარულთან შეხვედრა" ქორეოგრაფი: მორის ბეჟარი
14.00 გადაცემა "მსოფლიო ფეხბურთი"
14.30, 17.30, 20.30, 00.00 "დღის ამბები"
14.45 მაცაცერა
16.45 დოკ. ფილმი "მსოფლიო ფერწერის ისტორია"
17.15 მულტფილმი "მხიარული მელოდიები"
17.45 მულტფილმი "ალექსი" მე-11 სერია
18.15 საბავშვო სერიალი "ალ. მაკის სამყარო"
18.45 "კინოდოკუმენტები - 1950-იანი წლების ქრონიკა"
19.00 მხ. სერიალი "მოჯადოვება" მე-16 სერია
20.00 გადაცემა "მსოფლიო რაგბი"
21.10 მულტფილმი "ქალთევზა"
21.10 "ტელეპროცესი - ნოე ჟორდანია"
22.00, 23.50 მუსიკა
22.15 მხ.ფ. "მაგარი სახსარი".
00.20 მხ.ფ. "სემის სისხლიანი ზაფხული"

აჭარის ტელევიზია

09.00, 03.00 საინფორმაციო დაიჯესტი
09.30 ქართული მხატვრული ფილმი "ზოგი ჭირი მარგებელია"
10.50 "პერსონა"
11.20 ტელესერიალი "დედოფალი მარგო"
12.00, 16.00, 19.00 საინფორმაციო გამოშვება
12.15 სათავგადასავლო ფილმი "მარტო ფრენა"
13.50 კომედია "წმინდანი"
16.15 მულტფილმი "კატა ლეოპოლდი"
17.30 თრილერი "ვატიკანის შეთქმულება"
19.20, 22.30, 00.30 "ნოვოსტი"
19.30 დრამა "ვიღაცამ გუგულის ბუდეს გადაუფრინა"
22.00, 00.00 "დღეს"
22.50, 00.50 საინფორმაციო გამოშვება ინგლისურ ენაზე
23.00 ტელესერიალი "დედოფალი მარგო"
01.00 კომედია "ნადირობის ნაციონალური თავისებურებანი"
03.30 მხატვრული ფილმი "ზამთრის ალუბალი"
05.00 დოკუმენტური ფილმი

VII არხი

09.00 ანონსი
09.05 ამინდის პროგნოზი
09.20 "აჩიკუდა"
09.55 სახლიდან გაუსვლელად
10.25 მელოდია.
11.00 ანიმაცია
11.15 სახლიდან გაუსვლელად -კომპ. ტექნიკა
11.45 "ობიექტივი"
12.40 "ბრძოლა წესების გარეშე"
12.55 სახლიდან გაუსვლელად -ავეჯი
13.00 დისნეი და მისი მეგობრები
13.20 სახლიდან გაუსვლელად
13.50 ამინდის პროგნოზი
13.55 ჰოროსკოპი
14.00 სპორტი
18.00 ანონსი
18.05 ამინდის პროგნოზი
18.10 პრესა
18.15 სახლიდან გაუსვლელად
18.45 მელოდია
19.00 "აჩიკუდა"
19.40 "სახლიდან გაუსვლელად" -კომპ. ტექნიკა
20.10 ფაქტი, აზრი, კომენტარი
20.20 სპორტული პროგრამა -"ევროპული ფეხბურთი" -ევროპის ჩემპიონატის მიმოხილვა
21.00 "ლა-ლა-ლა"
21.50 ბრძოლა წესების გარეშე
22.25 სახლიდან გაუსვლელად -საყოფაცხოვრებო ტექნიკა
23.00 "კინოკლუბი" -"რომის იმპერიის დაცემა"
00.25 პრესის მიმოხილვა
00.30 სახლიდან გაუსვლელად -"ავეჯი"
00.45 მელოდია.
01.10 სახლიდან გაუსვლელად -აუდიო-ვიდეო-ტელე
01.40 ბიორითმი
02.05 პრესის მიმოხილვა.

ОРТ

16.00 Новости
16.15 Комедия "ДЕТИ ШПИОНОВ"
18.00 "Большая стирка"
19.00 Вечерние новости
19.25 "Шутка за шуткой"
20.00 Жди меня
21.00 "Кто хочет стать миллионером?"
22.00 Время
22.35 Детектив "ДРОНГО"
23.40 Худ.фильм "ВРЕМЯ ЛЮБИТЬ"
00.30 "Другое время"
01.15 "На футболе" с В.Гусевым
01.45 Сериал "КИТАЙСКИЙ ГОРОДОВОЙ"

РТР

06.45 "Доброе утро, Россия!".
09.45 х.ф."ДОМ, В КОТОРОМ Я ЖИВУ".
11.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ.
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 00.20 ВЕСТИ.
12.20 "Сказки о любви".
13.20 "В "Городке".
13.25 ВЕСТИ НЕДЕЛИ.
14.30 ВЕСТИ - МОСКВА. НЕДЕЛЯ В ГОРОДЕ.
15.20 ВЕСТИ-СПОРТ.
15.25 "Что хочет женщина".
16.25 "Стань звездой".
17.20 "ПРОСТЫЕ ИСТИНЫ".
18.20 Теннис. Международный турнир "Кубок Кремля - 2002".
19.20, 21.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ-МОСКВА.
19.50 "ВОРОВКА. СЧАСТЬЕ НАПРОКАТ".
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.55 "БРИГАДА".
23.05 "ЗАКОН".
00.35 Док. фильм "Юрий Любимов".
01.30 "Синемания".
02.00 Дневник турнира по теннису "Кубок Кремля -2002".
02.30 "Дорожный патруль".

НТВ

09.40 Утро на НТВ
10.00 "Растительная жизнь".
10.35 "Вы будете смеяться!" Ян Арлазоров
11.00 "Сегодня утром"
11.25 "Намедни"
13.00. 15.00. 20.00 "Сегодня"
13.05 Мелодрама "ПРИНЦЕССА НА БОБАХ"
15.05 "Женский взгляд" 15.35
Детектив "ОНА НАПИСАЛА УБИЙСТВО"
16.40 Ток-шоу "Принцип "Домино"
18.05 Сериал "Неизвестная планета".
19.05 "Внимание! Розыск!" Беглый маклер
20.35, 00.40 "АГЕНТ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ".
21.45 Сериал "ДАЛЬНОБОЙЩИКИ", 1 серия
23.00 "Сегодня вечером"
23.35 Сериал "УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ".
01.40 Гордон

TV პროგრამები მოგვაწოდა სააგენტო "ინფოზავრმა"

ტელ: 20-24-24

გამომცემლობა «ლოგოს პრესი» წარმოგიდგენთ

შეიძინეთ წიგნის მაღაზიებში

წამალი "სალხინო"
ქართული ფლორის საოცრება

მიიღეთ წამალი "სალხინო" და ეს პროგლემები მოგეხსნებათ.

იკითხეთ და შეიძინეთ აფთიაქებში.

საკონცერტო დარბაზები

✓ სპორტის სასახლე
მერაბ სეფაშვილის კონცერტი
დას: 19:00 სთ

თეატრები

✓ რუსთაველის თეატრი
ბერტოლდ ბრეხტის "კავკასიური ცარცის წრე", რეჟ. რობერტ სტურუა, მთავარ როლში რამაზ ჩხიკვაძე
დას: 18:00; ფასი 3-20 ლარი
✓ „ჭიჭის თეატრი"
"ცხოვრება საწვავის გარეშე", რეჟ. ლელა ჭინჭარაული
დას: 20:00 სთ.
✓ ერთი მსახიობის თეატრი „ვერიკო"
"კონტრაბასი", რეჟ. ნინო ახვლედიანი; მთავარ როლში, გია გიგოშვილი
დას: 19:00 სთ; ფასი 3 ლარი

კინოთეატრები

✓ „ამირანი"
"ასტერიქსი და ობელიქსი", მთავარ როლებში: ჟერარ დეპარდიე, მონიკა ბელუჩი
დას: 14:00; 16:00; 20:00 სთ; ფასი: 5,6,7 ლარი
"უძილობა", მთავარ როლებში: ალ პაჩინო და რობინ უილიამსი
დას: 18:00; 22:00 სთ; ფასი: 7 ლარი
✓ „რუსთაველი"
"დიდი გამყინვარება", საბავშვო ანიმაციური ფილმი
დას: 15:00; 17:00 სთ; ფასი 5 ლარი
"ვნება", მთავარ როლში რიჩარდ გირი
დას: 19:00 სთ, ფასი 5 ლარი
"განსხვავებული აზრი" რეჟ. სტივენ სპილბერგი, მთავარ როლში ტომ კრუზი
დას: 21:30 სთ; ფასი 9 ლარი